32003R2042

28.11.2003. *EIROPAS SAVIENTBAS OFICIĀLAIS VĒSTNESIS* L 315/1

# KOMISIJAS REGULA (EK) Nr. 2042/2003

## (2003. gada 20. novembris)

## par gaisa kuģu un aeronavigācijas ražojumu, daļu un ierīču lidojumderīguma uzturēšanu un šo uzdevumu izpildē iesaistīto organizāciju un personāla apstiprināšanu

**(Dokuments attiecas uz EEZ)**

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1592/2002 (2002. gada 15. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem civilās aviācijas jomā un par Eiropas Aviācijas drošības aģentūras izveidi [1] (še turpmāk sauktu par "Pamatregulu"), jo īpaši tās 5. un 6. pantu,

tā kā:

(1) Pamatregulā noteiktas kopīgas pamatprasības, lai nodrošinātu vienādu augstu civilās aviācijas lidojumu drošības un vides aizsardzības līmeni; tā prasa Komisijai pieņemt vajadzīgos īstenošanas noteikumus, lai nodrošinātu to vienādu piemērošanu; tā izveido Eiropas Aviācijas drošības aģentūru (še turpmāk sauktu par "Aģentūru"), lai palīdzētu Komisijai izveidot šādus īstenošanas noteikumus.

(2) Esošās gaisa satiksmes prasības tehniskās apkopes jomā, kas uzskaitītas Padomes Regulā (EK) Nr. 3922/91 [2], tiks atceltas no 2003. gada 28. septembra.

(3) Jāpieņem kopējas tehniskās prasības un administratīvās procedūras, lai nodrošinātu lidojumderīguma uzturēšanu aeronavigācijas ražojumiem, daļām un ierīcēm, uz kurām attiecas Pamatregula.

(4) Organizācijām un personālam, kas iesaistīti ražojumu, daļu un ierīču tehniskajā apkopē, jāatbilst konkrētām tehniskajām prasībām, lai pierādītu savu spēju un līdzekļus uzņemties pienākumus un ar tiem saistītās tiesības; Komisijai jāpieņem pasākumi, lai norādītu nosacījumus par sertifikātu, ar kuriem apliecina šādu atbilstību, izdošanu, pagarināšanu, grozīšanu, atcelšanu vai anulēšanu.

(5) Vajadzība nodrošināt vienotību kopējo tehnisko prasību piemērošanā aeronavigācijas ražojumu, daļu un ierīču lidojumderīguma uzturēšanas jomā prasa kompetentajām iestādēm ievērot kopīgas procedūras, lai novērtētu atbilstību šīm prasībām; Aģentūrai jāizveido sertifikācijas specifikācijas, lai veicinātu vajadzīgo regulatīvo vienotību.

(6) Jāparedz pietiekams laiks aeronavigācijas nozarei un dalībvalstu administrācijām, lai pielāgotos jaunajiem reglamentējošajiem noteikumiem; jāatzīst arī to sertifikātu pastāvīgs derīgums, kuri izdoti atbilstoši Pamatregulas 57. pantam, pirms stājās spēkā šī regula.

(7) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir pamatoti uz atzinumu, kuru sniegusi Aģentūra [3] atbilstoši Pamatregulas 12. panta 2. punkta b) apakšpunktam un 14. panta 1. punktam.

(8) Šajā regulā paredzētie pasākumi atbilst Eiropas Aviācijas drošības aģentūras komitejas atzinumam [4], kas izveidota ar Pamatregulas 54. panta 3. punktu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

*1. pants*

### Mērķis un piemērošanas joma

1. Šī regula nosaka kopējas tehniskās prasības un administratīvās procedūras tādu gaisa kuģu, ieskaitot ikvienu tajos iemontējamu sastāvdaļu, lidojumderīguma uzturēšanai, kuri ir:

a) reģistrēti dalībvalstī; vai

b) reģistrēti ārpuskopienas valstī un ko izmanto uzņēmējs, attiecībā uz kuru dalībvalsts nodrošina darbības uzraudzību.

[1] OV L 240, 7.9.2002., 1. lpp.; Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1701/2003 (OV L 243, 27.9.2003., 5. lpp.).

[2] OV L 373, 31.12.1991., 4. lpp.; Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 2871/2000 (OV L 333, 29.12.2000., 47. lpp.).

[3] Eiropas Aviācijas drošības aģentūras atzinums 1/2003 (2003. gada 1. septembris).

[4] Eiropas Aviācijas drošības aģentūras komitejas atzinums (2003. gada 23. septembris).

2. Šā panta 1. punkts neattiecas uz gaisa kuģiem, kuru regulatīvā drošības uzraudzība ir tikusi nodota trešai valstij un kurus neizmanto Kopienas uzņēmējs, un uz Pamatregulas II pielikumā minētajiem gaisa kuģiem.

3. Šīs regulas noteikumi, kas attiecas uz gaisa komerctransportu, ir piemērojami licencētiem gaisa pārvadātājiem, kā to definē Kopienas tiesību akti.

*2. pants*

**Definīcijas**

Pamatregulas piemērošanas jomā izmanto šādas definīcijas:

a) "gaisa kuģis" ir ikviena mašīna, ko atmosfērā notur mijiedarbība ar gaisu, ja tā nav no zemes virsmas reflektēta mijiedarbība ar gaisu;

b) "sertificējošais personāls" ir personāls, kas atbildīgs par gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas nodošanu lietošanā pēc tehniskās apkopes;

c) "sastāvdaļa" ir ikviens dzinējs, propellers, daļa vai ierīce;

d) "lidojumderīguma uzturēšana" ir visi procesi, kas nodrošina, ka jebkurā brīdī sava ekspluatācijas mūža laikā gaisa kuģis atbilst spēkā esošajām lidojumderīguma prasībām un ir drošs darbībā;

e) "*JAA*" ir "Apvienotās aviācijas institūcijas";

f) "*JAR*" ir "Vienotās prasības aviācijai";

g) "liels gaisa kuģis" ir gaisa kuģis, kas klasificēts kā lidmašīna, kuras maksimālā pacelšanās masa pārsniedz 5 700 kg, vai daudzdzinēju helikopters;

h) "tehniskā apkope" ir gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas ikviens kapitālais remonts, remonts, apskate, nomaiņa, izmaiņa vai defektu novēršana, izņemot pirmslidojuma pārbaudi, vai to kombinācija;

i) "organizācija" ir ikviena fiziska persona, juridiska persona vai juridiskās personas daļa. Šāda organizācija var atrasties vairākās vietās dalībvalstu teritorijā vai ārpus tās;

j) "pirmslidojuma pārbaude" ir pārbaude, kuru veic pirms lidojuma, lai pārliecinātos, ka gaisa kuģis ir derīgs paredzētajam lidojumam.

*3. pants*

**Lidojumderīguma uzturēšanas prasības**

1. Gaisa kuģa un tā sastāvdaļu lidojumderīguma uzturēšanu nodrošina atbilstoši I pielikuma noteikumiem.

2. Organizācijas un personāls, kas iesaistīts gaisa kuģa un tā sastāvdaļu lidojumderīguma uzturēšanā, ieskaitot apkopi, atbilst I pielikuma noteikumiem un, ja vajadzīgs, tiem noteikumiem, kas norādīti 4. un 5. pantā.

3. Atkāpjoties no 1. punkta prasībām, gaisa kuģa, kuram ir lidošanas atļauja, lidojumderīguma uzturēšanu, neierobežojot Kopienas tiesību aktus, nodrošina, pamatojoties uz reģistrācijas valsts tiesību aktiem.

*4. pants*

**Tehniskās apkopes organizāciju apstiprinājumi**

1. Organizācijas, kas iesaistītas liela gaisa kuģa vai gaisa kuģa, kuru izmanto gaisa komercpārvadājumiem, un tā sastāvdaļu tehniskajā apkopē, apstiprina atbilstoši II pielikuma noteikumiem.

2. Tehniskās apkopes apstiprinājumus, kurus izsniedz vai atzīst dalībvalsts atbilstoši *JAA* prasībām un procedūrām un kuri ir derīgi pirms šis regulas stāšanās spēkā, uzskata par izsniegtiem atbilstoši šai regulai. Šim nolūkam, atkāpjoties no II pielikuma 145.B.50. iedaļas 2. punkta noteikumiem un saistībā ar atšķirībām starp *JAR* 145. daļu un II pielikumu, izmaiņas, kas vajadzīgi atbilstīgi 2. līmeņa atzinumiem, var veikt viena gada laikā. Izmantošanas sertifikātus un autorizētos izmantošanas sertifikātus, kurus minētajā viena gada laikā izsniegusi organizācija, kas apstiprināta saskaņā ar *JAA* prasībām, uzskata par izsniegtiem atbilstoši šai regulai.

3. Personāls, kas ir kvalificēts, lai veiktu un/vai uzraudzītu gaisa kuģu un/vai to sastāvdaļu nesagraujošo testu lidojumderīguma uzturēšanas pārbaudei, pamatojoties uz visiem standartiem, kurus atzinusi dalībvalsts, pirms stājusies spēkā šī regula, kā tādus, kas nodrošina līdzvērtīgu kvalifikācijas līmeni, var turpināt veikt un/vai uzraudzīt šādu testu veikšanu.

*5. pants*

**Sertificējošais personāls**

1. Sertificējošais personāls ir kvalificēts atbilstoši III pielikuma noteikumiem, izņemot tos noteikumus, kuri paredzēti I pielikuma M.A.607. iedaļas b) punktā un M.A.803. iedaļā un II pielikuma 145.A.30. iedaļas j) punktā un IV papildinājumā.

2. Ikviena gaisa kuģa tehniskās apkopes licence kopā ar saistītiem tehniskajiem ierobežojumiem, ja tādi ir, ko ir izsniegusi vai atzinusi dalībvalsts atbilstoši *JAA* prasībām un procedūrām un kas ir derīga laikā, kad stājas spēkā šī regula, ir uzskatāma par izsniegtu atbilstoši šai regulai.

*6. pants*

**Prasības apmācības organizācijai**

1. Organizācijas, kas iesaistītas 5. pantā minētā personāla apmācībā, apstiprina atbilstoši IV pielikumam, lai:

a) vadītu atzītus pamatapmācības kursus; un/vai

b) vadītu atzītus tipa apmācības kursus; un

c) vadītu eksamināciju; un

d) izsniegtu apmācības sertifikātus.

2. Tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājumus, kurus izsniedz vai atzīst dalībvalsts atbilstoši *JAA* prasībām un procedūrām un kuri ir derīgi pirms šīs regulas stāšanās spēkā, uzskata par izsniegtiem atbilstoši šai regulai. Šim nolūkam, atkāpjoties no IV pielikuma 147.B.130. iedaļas b) punkta noteikumiem un saistībā ar atšķirībām starp *JAR* 147. daļu un IV pielikumu, izmaiņas, kas vajadzīgi atbilstīgi 2. līmeņa atzinumiem, var veikt viena gada laikā.

*7. pants*

**Stāšanās spēkā**

1. Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, I pielikuma noteikumus, izņemot M.A.201. iedaļas h) punkta 2) apakšpunktu un M.A.708. iedaļas c) punktu, piemēro no 2005. gada 28. septembra.

3. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, dalībvalstis var nepiemērot:

a) I pielikuma noteikumus gaisa kuģiem, kurus nelieto gaisa komercpārvadājumiem, līdz 2008. gada 28. septembrim;

b) I pielikuma I apakšdaļas noteikumus gaisa kuģiem, kurus lieto gaisa komercpārvadājumiem, līdz 2008. gada 28. septembrim;

c) turpmāk minētos II pielikuma noteikumus līdz 2006. gada 28. septembrim:

— 145.A.30. iedaļas e) punktu, cilvēka faktoru elementi,

— 145.A.30. iedaļas g) punkta noteikumus, kas piemērojami lieliem gaisa kuģiem, kuru maksimālā pacelšanās masa pārsniedz 5 700 kg,

— 145.A.30. iedaļas h) punkta 1) apakšpunkta noteikumus, kas piemērojami gaisa kuģiem, kuru maksimālā pacelšanās masa pārsniedz 5 700 kg,

— 145.A.30. iedaļas j) punkta 1) apakšpunkta noteikumus, IV papildinājumu,

— 145.A.30. iedaļas j) punkta 2) apakšpunkta noteikumus, IV papildinājumu;

d) turpmāk minētos II pielikuma noteikumus līdz 2008. gada 28. septembrim:

— 145.A.30. iedaļas g) punkta noteikumus, kas piemērojami gaisa kuģiem ar maksimālo pacelšanās masu 5 700 kg,

— 145.A.30. iedaļas h) punkta 1) apakšpunkta noteikumus, kas piemērojami gaisa kuģiem ar maksimālo pacelšanās masu 5 700 kg vai mazāk,

— 145.A.30. iedaļas h) punkta 2) apakšpunkta noteikumus;

e) III pielikuma noteikumus, kas piemērojami gaisa kuģiem, kuru maksimālā pacelšanās masa pārsniedz 5 700 kg, līdz 2005. gada 28. septembrim;

f) III pielikuma noteikumus, kas piemērojami gaisa kuģiem ar maksimālo pacelšanās masu 5 700 kg vai mazāk, līdz 2006. gada 28. septembrim.

4. Dalībvalstis var izsniegt apstiprinājumus saistībā ar II un IV pielikumu ar ierobežotu spēkā esamības termiņu līdz 2005. gada 28. septembrim.

5. Kad dalībvalsts piemēro 3. vai 4. punkta noteikumus, tā par to paziņo Komisijai un Aģentūrai.

6. Aģentūra veic šās regulas I pielikuma noteikumu piemērošanas seku novērtējumu ar mērķi sniegt atzinumu Komisijai, ieskaitot iespējamos grozījumus tajā, līdz 2005. gada 28. martam.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2003. gada 20. novembrī

*Komisijas vārdā —*
*priekšsēdētāja vietniece*
Loyola DE PALACIO

*I PIELIKUMS*

**(M daļa)**

**M.1**

Šajā daļā kompetentā iestāde ir:

1. atsevišķa gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas uzraudzības un lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu izdošanas gadījumā — iestāde, kuru iecēlusi reģistrācijas dalībvalsts;

2. tehniskās apkopes organizācijas uzraudzības gadījumā, kā norādīts M daļas A iedaļas F apakšdaļā:

   i) iestāde, ko iecēlusi dalībvalsts, kuras teritorijā atrodas minētās organizācijas galvenā uzņēmējdarbības vieta;

   ii) Aģentūra, ja organizācija atrodas trešajā valstī;

3. uzraudzībai attiecībā uz lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizāciju, kā norādīts M daļas A iedaļas G apakšdaļā:

   i) iestāde, ko iecēlusi dalībvalsts, kuras teritorijā atrodas minētās organizācijas galvenā uzņēmējdarbības vieta, ja apstiprinājums nav iekļauts aviācijas uzņēmuma sertifikātā;

   ii) iestāde, kuru iecēlusi uzņēmēja dalībvalsts, ja apstiprinājums iekļauts aviācijas uzņēmuma sertifikātā;

   iii) Aģentūra, ja organizācija atrodas trešā valstī;

4. tehniskās apkopes programmu apstiprināšanas gadījumā:

   i) iestāde, kuru iecēlusi reģistrācijas dalībvalsts;

   ii) gaisa komerctransporta gadījumā, kad uzņēmēja dalībvalsts nav reģistrācijas dalībvalsts, — iestāde, par kuru pirms tehniskās apkopes programmas apstiprināšanas ir vienojušās iepriekšminētās divas valstis.

*A IEDAĻA*

**TEHNISKĀS PRASĪBAS**

A APAKŠDAĻA

*VISPĀRĪGI NOTEIKUMI*

**M.A.101 Darbības joma**

Šajā iedaļā noteikti pasākumi, kas jāievēro, lai nodrošinātu, ka tiek uzturēts lidojumderīgums, ieskaitot tehnisko apkopi. Šeit arī norādīti nosacījumi, kas jāievēro personām vai organizācijām, kuras iesaistītas šādā lidojumderīguma uzturēšanas vadībā.

B APAKŠDAĻA

*ATBILDĪBA*

**M.A.201 Pienākumi**

a) Īpašnieks ir atbildīgs par gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu un nodrošina, ka lidojumus veic tikai tad, ja:

   1. gaisa kuģis ir uzturēts lidojumderīguma stāvoklī; un

   2. ikviena uzstādītā ekspluatējamā un rezerves iekārta ir pareizi iebūvēta un apkopta vai arī ir skaidri apzīmēta kā neapkopjama; un

   3. lidojumderīguma sertifikāts ir derīgs; un

   4. gaisa kuģa tehniskā apkope ir veikta atbilstoši apstiprinātajai tehniskās apkopes programmai, kā norādīts M.A.302. iedaļā.

b) Kad gaisa kuģis ir iznomāts, īpašnieka pienākumus nodod nomniekam, ja:

1. nomnieks ir minēts reģistrācijas dokumentā; vai

2. ir precīzi norādīts izpirkumnomas līgumā.

Ja šajā daļā ir norāde uz "īpašnieku", tad termins "īpašnieks" attiecas uz īpašnieku vai nomnieku.

c) Ikviena persona vai organizācija, kura veic tehnisko apkopi, ir atbildīga par veiktajiem uzdevumiem.

d) Gaisa kuģa kapteinis vai, gaisa komerctransporta gadījumā, uzņēmējs ir atbildīgs par apmierinošu pirmslidojuma pārbaudes veikšanu. Šī pārbaude jāveic pilotam vai citai kvalificētai personai, bet nav nepieciešams, lai to veiktu apstiprināta tehniskās apkopes organizācija vai 66. daļā minētais par sertificēšanu atbildīgais personāls.

e) Lai izpildītu a) punktā minētos pienākumus, gaisa kuģa īpašnieks var noslēgt līgumus par uzdevumu, kas saistīti ar lidojumderīguma uzturēšanu, veikšanu ar apstiprinātu lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizāciju, kā norādīts M daļas A iedaļas G apakšdaļā (še turpmāk — "lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizāciju") atbilstoši I papildinājumam. Šajā gadījumā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija uzņemas atbildību par pienācīgu šo uzdevumu izpildi.

f) Liela gaisa kuģa gadījumā, lai izpildītu a) punktā minētos pienākumus, tā īpašnieks pārliecinās, ka uzdevumus, kas saistīti ar lidojumderīguma uzturēšanu, izpilda apstiprināta lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija. Atbilstoši I papildinājuma noteikumiem, rakstveidā sastāda līgumu. Šajā gadījumā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija uzņemas atbildību par pienācīgu šo uzdevumu izpildi.

g) Lielu gaisa kuģu, gaisa kuģu, kurus lieto gaisa komercpārvadājumiem, un to sastāvdaļu tehnisko apkopi veic 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija.

h) Gaisa komerctransporta gadījumā uzņēmējs ir atbildīgs par tā gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu un:

1. saņem apstiprinājumu, kas veido daļu no aviācijas uzņēmuma sertifikāta, kuru izsniegusi kompetentā iestāde, atbilstoši M daļas A iedaļas G apakšdaļas noteikumiem attiecībā uz gaisa kuģi, kuru tas ekspluatē; un

2. saņem apstiprinājumu atbilstoši 145. daļas noteikumiem slēdz līgumu ar šādi apstiprinātu organizāciju; un

3. nodrošina, ka a) punkta prasības ir izpildītas.

i) Ja dalībvalsts pieprasa, lai uzņēmējam būtu sertifikāts darbību veikšanai, kas nav saistītas ar gaisa komercpārvadājumiem, tas:

1. saņem apstiprinājumu atbilstoši M daļas A iedaļas G apakšdaļas noteikumiem tā gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas vadībai vai slēdz līgumu ar šādi apstiprinātu organizāciju; un

2. saņem apstiprinājumu atbilstoši M daļas A iedaļas F apakšdaļas vai 145. daļas noteikumiem vai slēdz līgumu ar šādi apstiprinātām organizācijām; un

3. nodrošina, ka a) punkta prasības ir izpildītas.

j) Īpašnieks/uzņēmējs ir atbildīgs par to, lai kompetentajai iestādei tiktu nodrošināta piekļuve organizācijai/gaisa kuģim, lai noteiktu pastāvīgu atbilstību šās daļas noteikumiem.

**M.A.202 Ziņošana par notikumiem**

a) Ikviena persona vai organizācija, kas ir atbildīga saskaņā ar M.A.201. punkta noteikumiem, ziņo reģistrācijas valstij, organizācijai, kas atbild par tipa projektu vai papildu tipa projektu, un, ja vajadzīgs, uzņēmēja dalībvalstij, par ikvienu atklātu gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas pazīmi, kas nopietni apdraud lidojumu drošību.

b) Ziņojumus sniedz veidā, kuru noteikusi Aģentūra, un tajos ir visa vajadzīgā informācija par pazīmi, kas zināma personai vai organizācijai.

c) Ja ar personu vai organizāciju, kura veic tehnisko apkopi, īpašnieks vai uzņēmējs ir noslēdzis līgumu par tehniskās apkopes veikšanu, tad šī persona vai organizācija, kas apkopj gaisa kuģi, arī ziņo īpašniekam, uzņēmējam vai lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijai par ikvienu šādu pazīmi, kas var ietekmēt īpašnieka vai uzņēmēja gaisa kuģi vai tā sastāvdaļu.

d) Ziņojumus sniedz cik ātri vien iespējams, bet jebkurā gadījumā 72 stundu laikā pēc tam, kad persona vai organizācija atklājusi pazīmi, uz kuru attiecas šis ziņojums.

C APAKŠDAĻA

*LIDOJUMDERĪGUMA UZTURĒŠANA*

**M.A.301 Uzdevumi lidojumderīguma uzturēšanai**

Gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu un ekspluatēto un rezerves iekārtu funkcionālo izmantojamību nodrošina:

1. veicot pirmslidojuma pārbaudes;

2. atbilstoši oficiāli atzītam standartam novēršot ikvienu defektu un bojājumu, kas ietekmē drošu ekspluatāciju, un visu lielo gaisa kuģu un gaisa kuģu, kurus lieto gaisa komercpārvadājumiem, gadījumā ņemot vērā obligātā aprīkojuma un pieļaujamo konfigurācijas noviržu sarakstu, ja tas attiecas uz gaisa kuģa tipu;

3. veicot visus tehniskās apkopes darbus atbilstoši M.A.302. iedaļā minētajai apstiprinātajai gaisa kuģu tehniskās apkopes programmai;

4. visu lielo gaisa kuģu un gaisa kuģu, kurus lieto gaisa komercpārvadājumiem, gadījumā veicot M.A.302. iedaļā minētās apstiprinātās gaisa kuģu tehniskās apkopes programmas efektivitātes analīzi;

5. izpildot ikvienu piemērojamo:

   i) norādījumu attiecībā uz lidojumderīgumu;

   ii) spēkā esošu operatīvo norādījumu, kas attiecas uz lidojumderīguma uzturēšanu;

   iii) prasību par lidojumderīguma uzturēšanu, kuru noteikusi Aģentūra;

   iv) pasākumus, ko kompetentā iestāde prasa veikt kā tūlītēju atbildi uz drošības problēmu;

6. veicot izmaiņas un remontu atbilstoši M.A.304. iedaļai;

7. ieviešot neobligāto izmaiņu un/vai pārbaužu veikšanas politiku visiem lielajiem gaisa kuģiem un gaisa kuģiem, kurus lieto gaisa komercpārvadājumiem;

8. veicot pārbaudes lidojumus pēc tehniskās apkopes, ja vajadzīgs.

**M.A.302 Tehniskās apkopes programma**

a) Ikvienu gaisa kuģi apkopj atbilstoši tehniskās apkopes programmai, kuru apstiprinājusi kompetentā iestāde un kuru periodiski pārskata un groza.

b) Tehniskās apkopes programmu un visus turpmākos grozījumus tajā apstiprina kompetentā iestāde.

c) Tehniskās apkopes programmai jāatbilst:

   1. instrukcijām par lidojumderīguma uzturēšanu, kuras izdod tipa sertifikāta un papildu tipa sertifikāta turētāji un jebkura cita organizācija, kas publicē šādus datus atbilstoši 21. daļas noteikumiem; vai

   2. instrukcijām, kuras izdod kompetentā iestāde, ja tās atšķiras no 1. apakšpunktā minētajām vai arī nav īpašu ieteikumu; vai

   3. instrukcijām, kuras definē īpašnieks vai uzņēmējs un kuras apstiprina kompetentā iestāde, ja tās atšķiras no 1. un 2. apakšpunktā minētajām.

d) Tehniskās apkopes programmā iekļauj informāciju, ieskaitot biežumu, par visām veicamajām tehniskajām apkopēm, ieskaitot jebkurus konkrētus uzdevumus, kas saistīti ar konkrētām darbībām. Šajā programmā jāiekļauj uzticamības programma, ja tās pamatā ir:

   1. tehniskās apkopes vadības grupas loģika; vai

   2. galvenokārt stāvokļa uzraudzība.

e) Ja gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu vada M daļas A iedaļas G apakšdaļā minētā organizācija, tehniskās apkopes programmu un grozījumus tajā var apstiprināt ar tehniskās apkopes programmas procedūru, kuru izveidojusi šī organizācija (še turpmāk sauktu par "netiešo apstiprināšanu").

**M.A.303 Norādījumi attiecībā uz lidojumderīgumu**

Ikvienu piemērojamo norādījumu attiecībā uz lidojumderīgumu izpilda minētā norādījuma prasību robežās, ja vien Aģentūra nav noteikusi citādi.

**M.A.304 Dati par izmaiņām un remontiem**

Bojājumus novērtē un izmaiņas un remontus veic, izmantojot datus, kurus attiecīgi apstiprinājusi Aģentūra vai 21. daļā minētā projektēšanas organizācija.

**M.A.305 Gaisa kuģu lidojumderīguma uzturēšanas uzskaites sistēma**

a) Pabeidzot ikvienu tehnisko apkopi, ar to saistīto M.A.801. iedaļā minēto izmantošanas sertifikātu iekļauj gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas uzskaitē. Katru iekļaušanu veic cik vien ātri iespējams, bet ne ilgāk kā 30 dienas pēc tehniskās apkopes veikšanas.

b) Gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas uzskaite ikvienas ierobežota darbmūža sastāvdaļas un uzņēmēja tehniskā borta žurnāla gadījumā sastāv attiecīgi no gaisa kuģa reģistrācijas žurnāla, dzinēja reģistrācijas žurnāla(-iem) vai dzinēja moduļa formulārkartēm, propellera reģistrācijas žurnāla(-iem) un formulārkartēm.

c) Gaisa kuģa tipu un reģistrācijas zīmi, datumu kopā ar attiecīgi kopējo lidojumu laiku un/vai lidojuma cikliem un/vai nolaišanos skaitu ieraksta gaisa kuģa reģistrācijas žurnālos.

d) Gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas uzskaitē ir pašreizējais:

1. statuss norādījumiem attiecībā uz lidojumderīgumu un pasākumiem, kurus veikusi kompetentā iestāde kā tūlītēju atbildi uz drošības problēmu;

2. izmaiņu un remontu statuss;

3. statuss attiecībā uz atbilstību tehniskās apkopes programmai;

4. ierobežota darbmūža sastāvdaļu statuss;

5. ziņojums par masas un smaguma centra izvietojumu;

6. saraksts ar atliktajām tehniskajām apkopēm.

e) Papildus autorizētajam izmantošanas dokumentam, EASA 1. veidlapai vai līdzvērtīgam dokumentam, turpmāk minēto informāciju, kas attiecas uz ikvienu iemontēto sastāvdaļu, ieraksta attiecīgā dzinēja vai propellera reģistrācijas žurnālā, dzinēja moduļa vai ierobežota darbmūža sastāvdaļas formulārkartē:

1. sastāvdaļas identifikācija; un

2. tā gaisa kuģa tips, sērijas numurs un reģistrācija, kuram attiecīgā sastāvdaļa ir tikusi uzmontēta, kopā ar norādi uz šīs sastāvdaļas iemontēšanu vai izņemšanu; un

3. konkrētās sastāvdaļas attiecīgi uzkrātais kopējā lidojuma laiks un/vai lidojuma ciklu skaits un/vai nosēšanos skaits un/vai kalendārais laiks; un

4. jaunākā d) punktā minētā informācija, kas attiecas uz sastāvdaļu.

f) Persona, kas atbildīga par lidojumderīguma uzturēšanas uzdevumu vadību atbilstoši M daļas A iedaļas B apakšdaļas noteikumiem, uzrauga uzskaites datus, kas noteikti šajā punktā, un pēc pieprasījuma nodod tos kompetentajai iestādei.

g) Visi ieraksti, kas veikti gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas uzskaitē, ir skaidri un precīzi. Ja jālabo ieraksts, tad labojumu veic tā, lai ir skaidri redzams sākotnējais ieraksts.

h) Īpašnieks vai uzņēmējs nodrošina, ka ir izveidota sistēma, lai glabātu turpmāk minētos uzskaites datus norādītajos laikposmos:

1. visus sīki izstrādātos tehniskās apkopes uzskaites datus attiecībā uz gaisa kuģi un ikvienu tam uzstādītu ierobežota darbmūža sastāvdaļu glabā vismaz 24 mēnešus pēc tam, kad gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas lietošana ir pilnīgi izbeigta; un

2. datus attiecīgi par gaisa kuģa un visu ierobežota darbmūža sastāvdaļu kopējo lidojumu laiku un lidojumu cikliem glabā vismaz 12 mēnešus pēc tam, kad gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas lietošana ir pilnīgi izbeigta; un

3. datus attiecīgi par lidojumu laiku un lidojumu cikliem kopš sastāvdaļas, uz kuru attiecās darbmūža ierobežojums, pēdējās plānotās tehniskās apkopes glabā vismaz līdz laikam, kad tās plānotā tehniskā apkope ir aizstāta ar citu plānoto tehnisko apkopi, kurai ir līdzvērtīga darba joma un precizitāte; un

4. pašreizējo statusu par atbilstību tehniskās apkopes programmai, lai var noteikt atbilstību apstiprinātajai gaisa kuģa tehniskās apkopes programmai, glabā vismaz līdz laikam, kad gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas plānotā tehniskā apkope ir aizstāta ar citu plānoto tehnisko apkopi, kurai ir līdzvērtīga darba joma un precizitāte; un

5. pašreizējo statusu norādījumiem attiecībā uz lidojumderīgumu, kas piemērojami gaisa kuģim un tā sastāvdaļām, glabā vismaz 12 mēnešus pēc tam, kad gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas lietošana ir pilnīgi pārtraukta; un

6. informāciju par jaunākajām izmaiņām un remontiem, kas veikti gaisa kuģim, dzinējam(-iem), propellerim(-iem) un jebkurai citai sastāvdaļai, kas ir svarīga lidojumu drošībai, glabā vismaz 12 mēnešus pēc tam, kad to lietošana ir pilnīgi pārtraukta.

**M.A.306 Uzņēmēja tehniskā borta žurnāla sistēma**

a) Gaisa komerctransporta gadījumā, papildus M.A.305. iedaļas prasībām, uzņēmējs lieto gaisa kuģa tehniskā borta žurnāla sistēmu, kurā ir ietverta turpmāk minētā informācija par katru gaisa kuģi:

1. informācija par katru reisu, kas vajadzīga, lai nodrošinātu pastāvīgu lidojuma drošību; un

2. pašreizējais gaisa kuģa izmantošanas sertifikāts; un

3. jaunākais paziņojums par tehnisko apkopi, kurā sniegts gaisa kuģa tehniskās apkopes statuss par to, kāda nākamā plānotā un neplānotā tehniskā apkope būs jāveic, izņemot gadījumu, kad kompetentā iestāde var piekrist glabāt paziņojumu par tehnisko apkopi citur; un

4. visi atliktie labojumi būtiskajiem defektiem, kas ietekmē gaisa kuģa darbību; un

5. visas vajadzīgās vadības instrukcijas par tehniskās apkopes atbalsta pasākumiem.

b) Gaisa kuģa tehniskā borta žurnāla sistēmu un visus turpmākos grozījumus tajā apstiprina kompetentā iestāde.

c) Uzņēmējs nodrošina, ka gaisa kuģa tehniskais borta žurnāls tiek saglabāts 36 mēnešus pēc pēdējā ieraksta izdarīšanas dienas.

**M.A.307 Gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas uzskaites datu nodošana**

a) Īpašnieks vai uzņēmējs nodrošina, lai tad, kad viens vai vairāki īpašnieki gaisa kuģi pastāvīgi nodod citam, nodod arī M.A.305. punktā minētos lidojumderīguma uzturēšanas uzskaites datus un, ja vajadzīgs, arī M.A.306. iedaļā minēto uzņēmēja tehnisko borta žurnālu.

b) Īpašnieks nodrošina, ka tad, kad viņš noslēdz līgumu par lidojumderīguma uzturēšanas vadības uzdevumu veikšanu ar lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizāciju, šai organizācijai tiek nodoti arī M.A.305. punktā minētie lidojumderīguma uzturēšanas uzskaites dati.

c) Laikposmi, kas norādīti uzskaites glabāšanai, turpina attiekties uz jauno īpašnieku, uzņēmēju vai lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizāciju.

D APAKŠDAĻA

*TEHNISKĀS APKOPES STANDARTI*

**M.A.401 Tehniskās apkopes dati**

a) Personai vai organizācijai, kas apkopj gaisa kuģi, veicot tehnisko apkopi, tostarp izmaiņas un remontus, ir pieejami un lietojami tikai attiecīgie jaunākie tehniskās apkopes dati.

b) Šajā daļā attiecīgie tehniskās apkopes dati ir:

1. visas piemērojamās prasības, procedūras, standarti vai informācija, ko izsniedz kompetentā iestāde;

2. ikviens piemērojamais norādījums attiecībā uz lidojumderīgumu;

3. piemērojamas instrukcijas par lidojumderīguma uzturēšanu, kuras izdod tipa sertifikāta un papildu tipa sertifikāta turētāji un jebkura cita organizācija, kas publicē šādus datus atbilstoši 21. daļas noteikumiem; vai

4. visi piemērojamie dati, kas izsniegti atbilstoši 145.A.45. punkta d) apakšpunktam.

c) Persona vai organizācija, kas apkopj gaisa kuģi, pārliecinās, ka visi piemērojamie tehniskās apkopes dati ir jauni un ir viegli pieejami lietošanai vajadzības gadījumā. Persona vai organizācija ievieš lietojamo darba karšu vai darbu grafiku sistēmu un precīzi pārraksta tehniskās apkopes datus šādās darba kartēs vai darba grafikos vai precīzi norāda uz konkrētu tehniskās apkopes uzdevumu vai uzdevumiem, kas minēti šādos apkopes datos.

**M.A.402 Tehniskās apkopes veikšana**

a) Visu tehnisko apkopi veic kvalificēts personāls, ievērojot metodes, standartus un instrukcijas, kas norādītas M.A.401. iedaļā minētajos tehniskās apkopes datos. Turklāt pēc katra tehniskās apkopes darba veikšanas, kas var būtiski ietekmēt lidojumu drošību, veic neatkarīgu pārbaudi, ja vien 145. daļā nav norādīts citādi vai kompetentā iestāde nav nolēmusi citādi.

b) Tehnisko apkopi veic, izmantojot instrumentus, iekārtas un materiālus, kas norādīti M.A.401. iedaļā minētajos tehniskās apkopes datos, ja vien 145. daļā nav norādīts citādi. Ja vajadzīgs, instrumentus un iekārtas kontrolē un kalibrē atbilstoši oficiāli atzītam standartam.

c) Teritorija, kurā veic tehnisko apkopi, ir labi plānota un tīra attiecībā uz netīrumiem un piesārņojumu.

d) Veicot tehnisko apkopi, ievēro visus vides aizsardzības prasību ierobežojumus, kas norādīti M.A.401. iedaļā minētajos tehniskās apkopes datos.

e) Nelabvēlīgu laika apstākļu vai ilgas tehniskās apkopes gadījumā izmanto atbilstīgas telpas.

f) Pēc tehniskās apkopes pabeigšanas jāveic vispārēja pārbaude, lai pārliecinātos, ka gaisa kuģī vai tā sastāvdaļā neatrodas instrumenti, iekārtas vai citas nepiederošas detaļas un materiāli un ka visi noņemtie pieejas paneļi ir piestiprināti tiem paredzētajās vietās.

**M.A.403 Gaisa kuģa defekti**

a) Ikvienu gaisa kuģa defektu, kas nopietni apdraud lidojumu drošību, novērš pirms turpmākā lidojuma.

b) Tikai pilnvarots sertificējošais personāls, atbilstoši M.A.801. iedaļas b) punkta 1. apakšpunktam, M.A.801. iedaļas b) punkta 2. apakšpunktam vai 145. daļai, var nolemt, lietojot M.A.401. iedaļā minētos tehniskās apkopes datus, vai gaisa kuģa defekts nopietni apdraud lidojumu drošību, un tāpēc nolemt, kad un kāds labojums veicams pirms turpmākā lidojuma, un kuru defekta labojumu var atlikt. Šo noteikumu tomēr nepiemēro, ja:

1. pilots lieto apstiprināto minimālā aprīkojuma sarakstu, kuru par obligātu noteikusi kompetentā iestāde; vai

2. kompetentā iestāde definē gaisa kuģa defektus kā pieņemamus.

c) Ikvienu gaisa kuģa defektu, kas neapdraud nopietni lidojumu drošību, novērš cik drīz vien iespējams no dienas, kad šis defekts pirmoreiz atklāts, un visās robežās, kuras norādītas tehniskās apkopes datos.

d) Ikvienu defektu, kas nav novērsts pirms lidojuma, attiecīgi reģistrē M.A.305. iedaļā minētajā gaisa kuģa tehniskās apkopes uzskaites sistēmā vai M.A.306. iedaļā minētajā uzņēmēja tehniskajā borta žurnālā.

E APAKŠDAĻA

*SASTĀVDAĻAS*

**M.A.501 Uzstādīšana**

a) Ikvienu sastāvdaļu drīkst uzstādīt tikai tad, ja tā ir apmierinošā stāvoklī, ir nodota izmantošanā saskaņā ar EASA 1. veidlapu vai tai līdzvērtīgo un ir marķēta atbilstoši 21. daļas Q apakšdaļas noteikumiem, ja vien nav norādīts citādi 145. daļā un F apakšdaļā.

b) Pirms sastāvdaļas uzstādīšanas gaisa kuģī persona vai apstiprināta tehniskās apkopes organizācija pārliecinās, ka konkrētā sastāvdaļa ir piemērota uzstādīšanai, ja ir jāpiemēro atšķirīga modifikācija un/vai norādījumu attiecībā uz lidojumderīgumu varianti.

c) Standarta detaļas gaisa kuģim vai tā sastāvdaļai uzmontē tikai tad, ja tehniskās apkopes datos norādīta konkrēta standarta detaļa. Standarta detaļas uzmontē tikai tad, ja tām ir pievienots pierādījums par atbilstību, kas atbilst piemērojamajam standartam.

d) Materiālu, kas ir vai nu izejmateriāls, vai arī palīgmateriāls, lieto gaisa kuģī vai tā sastāvdaļā tikai tad, ja gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas ražotājs to ir norādījis attiecīgajos tehniskās apkopes datos, vai arī tā, kā norādīts 145. daļā. Šādu materiālu lieto tikai tad, ja tas atbilst vajadzīgajām specifikācijām un tam ir atbilstoša izsekojamība. Visiem materiāliem ir pievienota dokumentācija, kas tieši attiecas uz konkrēto materiālu, un tajā ir minēta atbilstība specifikācijas paziņojumam un arī ziņas par izgatavotāju un piegādātāju.

**M.A.502 Sastāvdaļu tehniskā apkope**

a) Sastāvdaļu tehnisko apkopi veic atbilstīgi apstiprinātas F apakšdaļā vai 145. daļā minētās tehniskās apkopes organizācijas.

b) Ikvienas sastāvdaļas tehnisko apkopi M.A.801. iedaļas b) punkta 2. apakšpunktā minētais sertificējošais personāls var veikt tikai tad, kad šāda sastāvdaļa ir uzstādīta gaisa kuģim. Tomēr šādas sastāvdaļas var īslaicīgi noņemt tehniskās apkopes vajadzībām, ja gaisa kuģa tehniskās apkopes rokasgrāmatā ir skaidri atļauta šāda noņemšana, lai uzlabotu piekļuvi tām.

**M.A.503 Ierobežota darbmūža sastāvdaļas**

Iemontētās ierobežota darbmūža sastāvdaļas nepārsniedz apstiprināto darbmūža ierobežojumu, kas norādīts apstiprinātajā tehniskās apkopes programmā un norādījumos attiecībā uz lidojumderīgumu.

**M.A.504 Lietošanai nederīgu sastāvdaļu kontrole**

a) Sastāvdaļu uzskata par lietošanai nederīgu jebkuros no turpmāk minētajiem apstākļiem:

1. darbmūža beigas, kas norādītas tehniskās apkopes programmā;

2. neatbilstība piemērojamajiem norādījumiem attiecībā uz lidojumderīgumu un citām prasībām par lidojumderīguma uzturēšanu, ko nosaka Aģentūra;

3. tādas informācijas neesība, kas vajadzīga, lai noteiktu iemontēšanas lidojumderīguma statusu vai piemērotību;

4. pierādījums par defektiem vai darbības traucējumiem;

5. iesaistījums starpgadījumā vai negadījumā, kas varētu ietekmēt tās funkcionālo izmantojamību.

b) Lietošanai nederīgās sastāvdaļas apzīmē un glabā drošā vietā, ko uzrauga M.A.502. iedaļā minētā apstiprinātā organizācija, līdz tiek pieņemts lēmums par šīs sastāvdaļas turpmāko statusu.

c) Sastāvdaļas, kuras ir sasniegušas sertificētā darbmūža beigas vai kurām ir neremontējami defekti, klasificē kā neatjaunojamas, un tās netiek atkārtoti nodotas sastāvdaļu piegādes sistēmā, ja vien sertificētais darbmūža ierobežojums nav ticis pagarināts vai arī remonta risinājums nav ticis apstiprināts atbilstoši M.A.304. iedaļas noteikumiem.

d) Ikviena persona vai organizācija, kura ir atbildīga saskaņā ar M daļas noteikumiem, c) punktā minēto neatjaunojamo sastāvdaļu gadījumā:

1. saglabā šādu sastāvdaļu b) punktā minētajā vietā; vai

2. deformē šo sastāvdaļu tādā veidā, ka to nav ekonomiski izdevīgi atjaunot vai remontēt, pirms atteikties no savas atbildības pār šādu sastāvdaļu.

e) Neskarot d) punktu, persona vai organizācija, kas atbildīga saskaņā ar M daļas noteikumiem, var nodot atbildību par sastāvdaļām, kas klasificētas kā neatjaunojamas, organizācijai, kas tās izmanto apmācības vai izpētes nolūkiem, nedeformējot šīs sastāvdaļas.

F APAKŠDAĻA

*TEHNISKĀS APKOPES ORGANIZĀCIJA*

**M.A.601 Darbības joma**

Šajā apakšdaļā ir noteiktas prasības, kas jāievēro organizācijai, lai tai varētu piešķirt vai pagarināt apstiprinājumu attiecībā uz gaisa kuģu un to sastāvdaļu, kas nav norādīti M.A.201. iedaļas f) un g) punktā, tehnisko apkopi.

**M.A.602 Pieteikums**

Pieteikumu tehniskās apkopes organizācijas apstiprinājuma saņemšanai vai mainīšanai ieraksta veidlapā un iesniedz veidā, ko nosaka kompetentā iestāde.

**M.A.603 Apstiprinājuma joma**

a) Par apstiprinājuma piešķiršanu liecina kompetentās iestādes izdotais sertifikāts (iekļauts 5. papildinājumā). M.A.604. iedaļā minētajā apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatā jānorāda darba joma, uz ko attiecas apstiprinājums.

Šīs daļas 4. papildinājumā ir definētas visas klases un novērtējumi, kas iespējami saskaņā ar M daļas A iedaļas F apakšdaļas noteikumiem.

b) Apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var atbilstoši tehniskās apkopes datiem izgatavot ierobežota daudzuma detaļas, lai tās lietotu darbu veikšanai tās telpās, kā norādīts tās rokasgrāmatā.

**M.A.604 Tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmata**

a) Tehniskās apkopes organizācija izveido rokasgrāmatu, kurā ir vismaz šāda informācija:

1. deklarācija, ko parakstījis atbildīgais pārvaldnieks, lai apstiprinātu, ka organizācija turpinās pastāvīgi strādāt atbilstoši M daļas noteikumiem un rokasgrāmatai; un

2. organizācijas darba joma; un

3. personas(-u), kas minēta(-as) M.A.606. iedaļas b) punktā, vārds(-i) un amats(-i); un

4. struktūras shēma, kurā parādītas saistītās atbildības ķēdes starp personu(-ām), kas minētas M.A.606. iedaļas b) punktā; un

5. sertificējošā personāla saraksts; un

6. telpu vispārējs apraksts un novietojums; un

7. procedūras, kurās norādīts, kā tehniskās apkopes organizācija nodrošina atbilstību šīs daļas noteikumiem; un

8. tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatas grozījumu izdarīšanas procedūra(-as).

b) Tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatu un visus turpmākos grozījumus tajā apstiprina kompetentā iestāde.

c) Neskarot b) punkta noteikumu, nelielus grozījumus rokasgrāmatā var apstiprināt ar procedūras palīdzību (še turpmāk sauktu par "netiešo apstiprinājumu").

**M.A.605 Telpas**

Organizācija nodrošina, ka:

a) telpas ir paredzētas visiem plānotajiem darbiem, specializētās darbnīcas un boksi ir attiecīgi atdalīti, lai nodrošinātu vides aizsardzību pret piesārņojumu un vidi;

b) biroja telpas ir paredzētas visa plānotā darba vadīšanai, jo īpaši tehniskās apkopes uzskaites veikšanai;

c) sastāvdaļām, iekārtām, instrumentiem un materiāliem ir paredzētas drošas glabātavas. Glabātavas nodrošina lietošanai nederīgu sastāvdaļu un materiāla nodalīšanu no citām sastāvdaļām, materiāliem, iekārtām un instrumentiem. Glabātavas atbilst ražotāja instrukcijām un tām var piekļūt tikai pilnvarots personāls.

**M.A.606 Prasības personālam**

a) Organizācija ieceļ atbildīgo pārvaldnieku, kam organizācija pilnvaro nodrošināt, ka visi apkopes darbi, kuru veikšanu pieprasa klients, var tikt finansēti un izpildīti atbilstoši standartam, kas prasīts šajā daļā.

b) Personai vai personu grupai uztic pienākumu nodrošināt, ka organizācija vienmēr atbilst šīs apakšdaļas noteikumiem. Šāda(-as) persona(-as) ir tieši pakļauta(-as) atbildīgajam pārvaldniekam.

c) Visas b) punktā minētās personas spēj uzrādīt atbilstīgas zināšanas, izglītību un attiecīgu pieredzi, kas saistīta ar gaisa kuģi un/vai tā sastāvdaļu apkopi.

d) Organizācijai ir piemērots personāls parasta, paredzama līgumdarba veikšanai. Īslaicīgi nolīgta apakšuzņēmuma personāla nodarbināšana ir pieļaujama gadījumā, kad līgumdarbu ir vairāk nekā parasti, un drīkst nodarbināt tikai personālu, kas nav iesaistīts izsniegt izmantošanas sertifikātu izdošanā.

e) Pierāda un reģistrē visa personāla, kas nodarbināts tehniskās apkopes darbos, kvalifikāciju.

f) Personāls, kas veic tādus specializētus darbus kā metināšana un nesagraujošā testēšana/pārbaude, kas nav krāsas iespiešanās kontrasta pārbaude, ir kvalificēts atbilstoši oficiāli atzītam standartam.

g) Tehniskās apkopes organizācijai ir pietiekams sertificējošais personāls, lai gaisa kuģiem un to sastāvdaļām izsniegtu M.A.612. un M.A.613. iedaļā minētos izmantošanas sertifikātus. Tās atbilst 66. daļas prasībām.

**M.A.607 Sertificējošais personāls**

a) Papildus M.A.606. iedaļas g) punkta noteikumiem, sertificējošais personāls var izmantot savas tiesības tikai tad, ja organizācija ir nodrošinājusi, ka:

1. sertificējošais personāls var pierādīt, ka iepriekšējo divu gadu laikā tam ir bijusi sešus mēnešus ilga atbilstīga pieredze tehniskajā apkopē vai arī tas ir izpildījis noteikumu par attiecīgo tiesību piešķiršanu; un

2. sertificējošajam personālam ir pietiekama izpratne par attiecīgo apkopjamo gaisa kuģi un/vai tā sastāvdaļu(-ām) un attiecīgajām organizācijas procedūrām.

b) Turpmāk minētajos neparedzētajos gadījumos, ja gaisa kuģis atrodas vietā, kas nav galvenā bāze, un nav pieejams atbilstīgs sertificējošais personāls, tehniskās apkopes organizācija, kura nolīgta tehniskās apkopes veikšanai, var izdot vienreizēju sertifikācijas atļauju:

1. vienam no tās darbiniekiem, kam ir tipveida kvalifikācija par līdzīgas tehnoloģijas, uzbūves un sistēmas gaisa kuģi; vai

2. ikvienai personai, kurai ir ne mazāk kā piecu gadu ilga pieredze tehniskajā apkopē un kurai ir derīga *ICAO* gaisa kuģa tehniskās apkopes licence, kas attiecas uz gaisa kuģa tipu, kam vajadzīga sertificēšana, ja konkrētajā atrašanās vietā nav organizācijas, kas apstiprināta atbilstīgi šīs daļas noteikumiem, un nolīgtās organizācijas rīcībā ir pierādījumi par šīs personas pieredzi un licenci.

Par visiem šādiem gadījumiem jāziņo kompetentajai iestādei septiņu dienu laikā pēc šādas sertifikācijas atļaujas izdošanas. Apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija, kas izdod vienreizēju sertifikācijas atļauju, nodrošina, ka ikvienu apkopes darbu, kas var ietekmēt lidojuma drošību, pārbauda atkārtoti.

c) Apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija reģistrē visu informāciju, kas attiecas uz sertificējošo personālu un saglabā visa sertificējošā personāla pašreizējo sarakstu.

**M.A.608 Sastāvdaļas, iekārtas un instrumenti**

a) Organizācija

1. tur savā īpašumā iekārtas un instrumentus, kas norādīti M.A.609. iedaļā minētajos tehniskās apkopes datos, vai arī pārbaudītas līdzvērtīgas iekārtas un instrumentus, kas uzskaitīti tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatā, kuri vajadzīgi ikdienas apkopes darbiem apstiprinājuma darbības jomā; un

2. pierāda, ka tai ir piekļuve visām citām iekārtām un instrumentiem, kurus lieto tikai atsevišķos gadījumos.

b) Instrumentus un iekārtas kontrolē un kalibrē atbilstoši oficiāli atzītam standartam. Organizācija veic šādas kalibrēšanas un lietotā standarta uzskaiti.

c) Organizācija inspicē, klasificē un atbilstīgi nodala visas ienākošās sastāvdaļas.

**M.A.609 Tehniskās apkopes dati**

Apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija uztur un lieto pašreiz lietojamos apkopes datus, kas norādīti M.A.401. iedaļā, veicot apkopi, tostarp izmaiņas un remontus. Klienta sniegto tehniskās apkopes datu gadījumā tie ir vajadzīgi tikai darba gaitā.

**M.A.610 Tehniskās apkopes darbuzdevumi**

Pirms apkopes veikšanas organizācija un klients vienojas par darbuzdevumu rakstveidā, kurā skaidri ir norādīta veicamā tehniskā apkope.

**M.A.611 Tehniskās apkopes standarti**

Visi apkopes darbi ir veicami atbilstoši M daļas A iedaļas D apakšdaļas prasībām.

**M.A.612 Gaisa kuģa izmantošanas sertifikāts**

Pēc visu nepieciešamo gaisa kuģa apkopes darbu veikšanas atbilstoši šīs apakšdaļas prasībām, izsniedz gaisa kuģa izmantošanas sertifikātu atbilstoši M.A.801. iedaļas prasībām.

**M.A.613 Gaisa kuģa sastāvdaļas izmantošanas sertifikāts**

a) Pabeidzot visus nepieciešamos gaisa kuģa sastāvdaļas tehniskās apkopes darbus atbilstoši šīs apakšdaļas prasībām, izsniedz gaisa kuģa sastāvdaļas izmantošanas sertifikātu, *EASA* 1. veidlapu, atbilstoši M.A.802. iedaļas prasībām, izņemot tās sastāvdaļas, kuras izgatavotas atbilstoši M.A.603. iedaļas b) punkta prasībām.

b) Gaisa kuģa sastāvdaļas izmantošanas sertifikāta dokumentu, *EASA* 1. veidlapu, var izdrukāt no elektroniskās datubāzes.

**M.A.614 Tehniskās apkopes datu uzskaite**

a) Apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija reģistrē visu informāciju par veiktajiem darbiem. Saglabā uzskaiti, kas vajadzīga, lai pierādītu, ka ir izpildītas visas prasības, lai saņemtu izmantošanas sertifikātu, ieskaitot apakšuzņēmēju dokumentus attiecībā uz nodošanu lietošanā.

b) Apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija izsniedz gaisa kuģa īpašniekam katra izmantošanas sertifikāta kopiju kopā ar ikvienu īpašu apstiprinātu remonta/izmaiņu datu, kas izmantoti veiktajam remontam/izmaiņām, kopiju.

c) Apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija saglabā visu apkopes uzskaites datu un visu saistīto tehniskās apkopes datu kopijas trīs gadus no dienas, kad tehniskās apkopes organizācija nodeva lietošanā gaisa kuģi vai tā sastāvdaļu, kurai tika veikti tehniskās apkopes darbi.

1. Uzskaites datus glabā tādā veidā, ka ir nodrošināta to aizsardzība pret bojājumiem un zādzību.

2. Visa aparatūra, kuru lieto, lai nodrošinātu dublējumu, glabā atsevišķi no tās aparatūras, kas satur darba datus, vidē, kas nodrošina, ka tā ir labā stāvoklī.

3. Ja apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija pārtrauc savu darbību, visi saglabātie tehniskās apkopes uzskaites dati, kas attiecas uz pēdējiem diviem gadiem, tiek izsniegti attiecīgā gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas pēdējam īpašniekam vai klientam vai tos noglabā tā, kā norādījusi kompetentā iestāde.

**M.A.615 Organizācijas tiesības**

Organizācija var:

1. apkopt ikvienu gaisa kuģi un/vai sastāvdaļu, kuras gadījumā tā ir apstiprināta, vietās, kas norādītas apstiprinājuma sertifikātā un rokasgrāmatā;

2. apkopt ikvienu gaisa kuģi un/vai sastāvdaļu, kuras gadījumā tā ir apstiprināta, jebkurā citā vietā, ja šāda apkope ir vajadzīga tikai tāpēc, lai novērstu radušos defektus;

3. pēc tehniskās apkopes pabeigšanas izsniegt izmantošanas sertifikātus atbilstoši M.A.612. vai M.A.613. iedaļas prasībām.

**M.A.616 Organizācijas pārskats**

Lai nodrošinātu, ka apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija joprojām atbilst šīs apakšdaļas prasībām, tā regulāri organizē pārskatus.

**M.A.617 Izmaiņas apstiprinātajā tehniskās apkopes organizācijā**

Lai ļautu kompetentajai iestādei noteikt pastāvīgu atbilstību šīs daļas prasībām, apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija to informē par ikvienu ierosinājumu veikt jebkuru no turpmāk minētajām izmaiņām pirms tās veikšanas:

1. organizācijas nosaukums;

2. organizācijas atrašanās vieta;

3. organizācijas papildu atrašanās vietas;

4. atbildīgais pārvaldnieks;

5. ikviena no personām, kas norādītas M.A.606. iedaļas b) punktā;

6. telpas, iekārtas, instrumenti, materiāli, procedūras, darba joma un sertificējošais personāls, kas varētu ietekmēt apstiprinājumu.

Gadījumos, kad ir ierosinātas izmaiņas personālā, par kurām vadībai nav bijis zināms iepriekš, par tām paziņo, tiklīdz iespējams.

**M.A.618 Pastāvīgs apstiprinājuma derīgums**

a) Apstiprinājumu izsniedz uz neierobežotu laiku. Tas turpina būt derīgs, kamēr:

1. organizācija atbilst šīs daļas prasībām, saskaņā ar noteikumiem, kas attiecas uz atzinumu apstrādi, kā norādīts M.A.619. iedaļā; un

2. kompetentajai iestādei ir nodrošināta piekļuve organizācijai, lai noteiktu, vai tā joprojām atbilst šīs daļas prasībām; un

3. apstiprinājums nav atcelts vai atsaukts.

b) Atceļot vai atsaucot apstiprinājuma sertifikātu, to nosūta atpakaļ kompetentajai iestādei.

**M.A.619 Atzinumi**

a) līmeņa atzinums ir jebkura būtiska neatbilstība M daļas prasībām, kas pazemina drošības standartu un nopietni apdraudēt lidojumu drošību.

b) līmeņa atzinums ir jebkura neatbilstība M daļas prasībām, kas varētu pazemināt drošības standartu un, iespējams, nopietni apdraudēt lidojumu drošību.

c) Pēc tam, kad atbilstoši M.B.605. iedaļas noteikumiem ir saņemts paziņojums par atzinumiem, tehniskās apkopes organizācijas apstiprinājuma turētājs izstrādā koriģējošu darbību plānu un pierāda kompetentajai iestādei, ka šīs koriģējošās darbības tiek veiktas laikposmā, par kuru viņš ar to ir vienojies.

G APAKŠDAĻA

*LIDOJUMDERĪGUMA UZTURĒŠANAS VADĪBAS ORGANIZĀCIJA*

**M.A.701 Darbības joma**

Šajā apakšdaļā noteiktas prasības, kas jāievēro organizācijai, lai tā varētu saņemt vai pagarināt apstiprinājumu gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas vadībai.

**M.A.702 Pieteikums**

Pieteikumu lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas apstiprinājuma saņemšanai vai mainīšanai ieraksta veidlapā un iesniedz veidā, ko nosaka kompetentā iestāde.

**M.A.703 Apstiprinājuma joma**

a) Par apstiprinājuma piešķiršanu liecina kompetentās iestādes izdotā apliecība (iekļauta VI papildinājumā). M.A.704. iedaļā minētajā apstiprinātajā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojumā jānorāda darba joma, uz ko paredzēts attiecināt apstiprinājumu.

b) Neskarot a) punktu, gaisa komerctransporta gadījumā apstiprinājums ir daļa no aviācijas uzņēmuma sertifikāta, kuru izsniegusi kompetentā iestāde konkrētā gaisa kuģa gadījumā.

**M.A.704 Lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojums**

a) Apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija izveido pašraksturojumu, kurā ietver šādu informāciju:

1. deklarācija, ko parakstījis atbildīgais pārvaldnieks, lai apstiprinātu, ka organizācija turpinās pastāvīgi strādāt atbilstoši M daļas noteikumiem un pašraksturojumam; un

2. organizācijas darba joma; un

3. personas(-u), kas minēta(-as) M.A.706. iedaļas b) un c) punktā, vārds(-i) un amats(-i); un

4. struktūras shēma, kurā parādītas saistītās atbildības ķēdes starp personu(-ām), kas minētas M.A.706. iedaļas b) un c) punktā; un

5. M.A.707. iedaļā minētā lidojumderīguma pārbaudes personāla saraksts; un

6. telpu vispārējs apraksts un novietojums; un

7. procedūras, kurās norādīts, kā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija nodrošina atbilstību šīs daļas noteikumiem; un

8. lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojuma grozīšanas procedūras.

b) Lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojumu un visus turpmākos grozījumus tajā apstiprina kompetentā iestāde.

Neskarot b) punkta noteikumu, nelielus grozījumus pašraksturojumā var apstiprināt ar tajā minētas procedūras palīdzību (še turpmāk sauktu par "netiešo apstiprinājumu").

**M.A.705 Telpas**

Lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija M.A.706. iedaļā minētajam personālam nodrošina atbilstošas biroja telpas attiecīgajās tā atrašanās vietās.

**M.A.706 Prasības personālam**

a) Organizācija ieceļ atbildīgo pārvaldnieku, kuru tā pilnvaro nodrošināt, ka visi lidojumderīguma uzturēšanas vadības darbi var tikt finansēti un izpildīti atbilstoši šīs daļas prasībām.

b) Gaisa komerctransporta gadījumā a) punktā minētais atbildīgais pārvaldnieks ir persona, kurš arī pilnvarots nodrošināt, ka visi uzņēmēja pasūtītie darbi var tikt finansēti un paveikti atbilstoši standartam, kas prasīts aviācijas uzņēmuma sertifikāta izsniegšanai.

c) Personai vai personu grupai uztic pienākumu nodrošināt, ka organizācija vienmēr atbilst šās apakšdaļas noteikumiem. Šāda(-as) persona(-as) ir tieši pakļauta(-as) atbildīgajam pārvaldniekam.

d) Gaisa komerctransporta gadījumā atbildīgais pārvaldnieks izraugās noteiktu amata ieņēmēju. Šī persona ir atbildīga par lidojumderīguma uzturēšanas darbu uzraudzību un vadību atbilstoši c) punkta noteikumam.

e) 145. daļā minētā apstiprinātā organizācija saskaņā ar līgumu ar uzņēmēju nenodarbina noteikto amata ieņēmēju, kas minēts d) punktā, ja vien par to nevienojas ar kompetento iestādi.

f) Organizācijai ir atbilstīgi kvalificēts personāls paredzamā darba veikšanai.

g) Visas c) un d) punktā minētās personas spēj uzrādīt atbilstīgas zināšanas, izglītību un attiecīgu pieredzi, kas saistīta ar gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu.

h) Reģistrē visa personāla, kas nodarbināts lidojumderīguma uzturēšanas vadībā, kvalifikāciju.

**M.A.707 Lidojumderīguma pārbaudes personāls**

a) Lai varētu saņemt apstiprinājumu lidojumderīguma pārbaužu veikšanai, apstiprinātajai lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijai ir atbilstošs lidojumderīguma pārbaudes personāls, kas izdod M daļas A iedaļas I apakšdaļā minētos lidojumderīguma pārbaudes sertifikātus vai ieteikumus. Papildus M.A.706. iedaļā minētajām prasībām personālam ir:

1. vismaz piecu gadu ilga pieredze lidojumderīguma uzturēšanas jomā; un

2. attiecīga 66. daļā minētā licence vai zinātņu grāds aeronavigācijā vai tam līdzvērtīgs; un

3. oficiāla apmācība aeronavigācijas tehniskajā apkopē; un

4. amats apstiprinātajā organizācijā ar atbilstošiem pienākumiem.

b) Apstiprinātās lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas izvēlētajam lidojumderīguma pārbaudes personālam atļauju šī organizācija var izdot tikai tad, ja to oficiāli ir apstiprinājusi kompetentā iestāde pēc tam, kad tās uzraudzībā apmierinoši veikta lidojumderīguma pārbaude.

c) Organizācija nodrošina, ka lidojumderīguma pārskata personāls var pierādīt atbilstīgu jaunāko pieredzi lidojumderīguma uzturēšanas jomā.

d) Lidojumderīguma pārbaudes personālu identificē, uzskaitot katru personu lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojumā kopā ar atsauci uz šīs personas lidojumderīguma pārbaudes atļauju.

e) Organizācija veic uzskaiti par lidojumderīguma pārbaudes personālu, kur iekļauj informāciju par jebkuru atbilstīgu kvalifikāciju, kam pievienots kopsavilkums par attiecīgo lidojumderīguma uzturēšanas vadības pieredzi un apmācību un atļaujas kopiju. Šos uzskaites datus saglabā vēl divus gadus pēc tam, kad lidojumderīguma pārbaudes personāls ir atstājis organizāciju.

**M.A.708 Lidojumderīguma uzturēšanas vadība**

a) Visus lidojumderīguma uzturēšanas vadības darbus veic atbilstoši M daļas A iedaļas C apakšdaļas priekšrakstiem.

b) Katra pārvaldāmā gaisa kuģa gadījumā apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija:

1. izveido un vada tehniskās apkopes programmu šim gaisa kuģim, ieskaitot ikvienu piemērojamo uzticamības programmu;

2. iesniedz kompetentajai iestādei apstiprināšanai gaisa kuģa tehniskās apkopes programmu kopā ar grozījumiem tajā un izdod programmas kopiju gaisa kuģa, kuru nelieto komerciāliem pārvadājumiem, īpašniekam;

3. pārvalda izmaiņu un remontu apstiprināšanu;

4. pārliecinās, ka tehniskā apkope ir veikta atbilstoši apstiprinātajai tehniskās apkopes programmai un nodošana lietošanā notiek atbilstoši M daļas A iedaļas H nodaļas noteikumiem;

5. pārliecinās, ka ir ievēroti visi piemērojamie norādījumi attiecībā uz lidojumderīgumu un operatīvie norādījumi ar ietekmi uz lidojumderīguma uzturēšanu;

6. pārliecinās, ka attiecīgi apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija novērš visus defektus, kas atklāti plānotās tehniskās apkopes laikā vai par kuriem ir ziņots;

7. pārliecinās, ka gaisa kuģis tiek nogādāts attiecīgi apstiprinātajā tehniskās apkopes organizācijā, kad vien tas ir nepieciešams;

8. koordinē plānoto tehnisko apkopi, norādījumu piemērošanu attiecībā uz lidojumderīgumu, ierobežota darbmūža detaļu nomaiņu un sastāvdaļu pārbaudi, lai pārliecinātos, ka darbs ir pienācīgi paveikts;

9. pārvalda un arhivē visus lidojumderīguma uzturēšanas uzskaites datus un/vai uzņēmēja tehnisko borta žurnālu;

10. pārliecinās, ka masas un smaguma centra izvietojuma deklarācijā minēts pašreizējais gaisa kuģa statuss.

c) Gaisa komerctransporta gadījumā, ja uzņēmējs nav atbilstīgi apstiprināts saskaņā ar 145. daļas noteikumiem, viņš noslēdz rakstisku uzturēšanas līgumu ar 145. daļā minēto organizāciju vai citu uzņēmēju, kurā izklāsta funkcijas, kas minētas M.A.301. iedaļas 2., 3., 5. un 6. punktā, un nodrošina, ka visus tehniskās apkopes darbus veic 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija un definē atbalstu M.A.712. iedaļas b) punktā minētajām kvalitātes funkcijām. Līgumus par gaisa kuģu tehnisko apkopi bāzē, plānoto operatīvo tehnisko apkopi un dzinēja apkopi un visus turpmākos grozījumus tajos apstiprina kompetentā iestāde. Tomēr attiecībā uz:

1. gaisa kuģi, kam nepieciešama neplānota operatīvā tehniskā apkope, līgums var būt individuālu darbuzdevumu veidā, kas adresēti 145. daļā minētajai tehniskās apkopes organizācijai;

2. sastāvdaļu tehnisko apkopi, ieskaitot dzinēja tehnisko apkopi, c) punktā minētais līgums var būt individuālu darbuzdevumu veidā, kas adresēti 145. daļā minētajai tehniskās apkopes organizācijai.

**M.A.709 Dokumentācija**

Veicot lidojumderīguma uzturēšanas darbus (M.A.708. iedaļa), apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija glabā un lieto jaunākos piemērojamos tehniskās apkopes datus, kas norādīti M.A.401. iedaļā.

**M.A.710 Lidojumderīguma pārbaude**

a) Lai izpildītu prasību par M.A.902. iedaļā minēto gaisa kuģa lidojumderīguma pārbaudi, apstiprināta lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija veic pilnu gaisa kuģa uzskaites datu dokumentētu pārbaudi, lai pārliecinātos, ka:

1. gaisa kuģa korpusa, dzinēja un propellera lidojumstundas un ar tiem saistītie lidojumu cikli ir pareizi reģistrēti; un

2. lidojumu rokasgrāmata ir atbilstoša gaisa kuģa konfigurācijai, un tajā ir atspoguļots jaunākais pārskata statuss; un

3. visas tehniskās apkopes, kas jāveic gaisa kuģim saskaņā ar apstiprināto tehniskās apkopes programmu, ir veiktas; un

4. visi zināmie defekti ir tikuši novērsti vai, ja vajadzīgs, nodoti tālāk uzraudzītā veidā; un

5. visi piemērojamie norādījumi attiecībā uz lidojumderīgumu ir piemēroti un pareizi reģistrēti; un

6. visas izmaiņas un remonti, kas veikti gaisa kuģim, ir tikuši reģistrēti un apstiprināti saskaņā ar 21. daļas noteikumiem; un

7. visas ierobežota darbmūža sastāvdaļas, kas iemontētas gaisa kuģī, ir pareizi identificētas, reģistrētas un nav pārsniegušas apstiprinātā darbmūža robežu; un

8. visi tehniskās apkopes darbi ir nodoti lietošanā saskaņā ar šīs daļas noteikumiem; un

9. pašreizējā masas un smaguma centra izvietojuma deklarācijā ir minēta gaisa kuģa konfigurācija, un šis ziņojums ir derīgs; un

10. gaisa kuģis atbilst jaunākajiem labojumiem tipa projektā, kuru apstiprinājusi Aģentūra.

b) Apstiprinātās lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas lidojumderīguma pārbaudes personāls veic fizisku gaisa kuģa apsekojumu. Šajā apsekojumā lidojumderīguma pārbaudes personālam, kas nav atbilstīgi kvalificēts saskaņā ar 66. daļas noteikumiem, palīdz kvalificēts personāls.

c) Gaisa kuģa fiziskā apsekojuma laikā lidojumderīguma pārbaudes personāls pārliecinās, ka:

1. visas vajadzīgās zīmes un trafareti ir pienācīgi piestiprināti; un

2. gaisa kuģis atbilst apstiprinātajai tā lidojumu rokasgrāmatai; un

3. gaisa kuģa konfigurācija atbilst apstiprinātajai dokumentācijai; un

4. nav atklāts neviens redzams defekts, kas nav novērsts saskaņā ar M.A.404. iedaļas noteikumiem; un

5. nav atklātas neatbilstības starp gaisa kuģi un a) punktā minēto dokumentēto uzskaites datu pārskatu.

d) Neskarot M.A.902. iedaļas a) punkta noteikumu, lidojumderīguma pārbaudei var paredzēt 90 dienu ilgu maksimālo laikposmu, nepārtraucot lidojumderīguma pārbaudes darbu gaitu, lai fiziskā pārbaude varētu notikt tehniskās apkopes pārbaudes laikā.

e) M.A.902. iedaļā minēto lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu (EASA 15.b veidlapu) vai ieteikumu izdod attiecīgi pilnvarots M.A.707. iedaļā minētais lidojumderīguma pārbaudes personāls apstiprinātās lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas vārdā, ja tas ir pārliecinājies, ka ir pienācīgi veikta lidojumderīguma pārbaude.

f) Ikviena lidojumderīguma pārbaudes sertifikāta kopiju, kas izdots vai pagarināts gaisa kuģim, nosūta minētā gaisa kuģa reģistrācijas dalībvalstij 10 dienu laikā.

g) Nedrīkst slēgt apakšlīgumus par lidojumderīguma pārbaudes darbu veikšanu.

h) Ja lidojumderīguma pārbaudes rezultāts ir neskaidrs, par to informē kompetento iestādi.

**M.A.711 Organizācijas tiesības**

a) Apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija var:

1. vadīt gaisa kuģa, kuru lieto nekomerciāliem gaisa pārvadājumiem, lidojumderīguma uzturēšanu, kā uzskaitīts apstiprinājuma apliecībā;

2. vadīt gaisa kuģa, kuru lieto komerciāliem gaisa pārvadājumiem, lidojumderīguma uzturēšanu, ja tas ir norādīts minētā gaisa kuģa aviācijas uzņēmuma sertifikātā;

3. organizēt jebkādu darbu, kas saistīti ar lidojumderīguma uzturēšanu, veikšanu tās apstiprinājuma robežās, ar citu organizāciju, kas strādā saskaņā ar tās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu.

b) Apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija var papildus tikt apstiprināta, lai:

1. izsniegtu lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu; vai

2. ieteiktu reģistrācijas valstij veikt lidojumderīguma pārbaudi.

c) Organizāciju reģistrē vienā no dalībvalstīm, lai varētu tai piešķirt tiesības atbilstoši b) punkta noteikumiem.

**M.A.712 Kvalitātes nodrošināšanas sistēma**

a) Lai nodrošinātu, ka apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija turpina atbilst šīs apakšdaļas prasībām, tā izveido kvalitātes nodrošināšanas sistēmu un ieceļ kvalitātes nodrošināšanas pārvaldnieku, lai uzraudzītu atbilstību procedūrām, kas vajadzīgas, lai gaisa kuģis būtu lidojumderīgs. Atbilstības uzraudzībā iekļauj sistēmu atgriezeniskās informācijas nosūtīšanai atbildīgajam pārvaldniekam, lai viņš vajadzības gadījumā veiktu koriģējošu darbību.

b) Kvalitātes nodrošināšanas sistēma uzrauga M daļas A iedaļas G apakšdaļā minētās darbības. Tajā iekļauj vismaz šādas funkcijas:

1. uzraudzīt, lai visas M daļas A iedaļas G apakšdaļas darbības tiktu veiktas atbilstoši apstiprinātajām procedūrām; un

2. uzraudzīt, lai visi līgumā minētie tehniskās apkopes darbi tiktu veikti atbilstoši līgumam; un

3. uzraudzīt nepārtrauktu atbilstību šīs daļas prasībām.

c) Uzskaites datus par šīm darbībām saglabā vismaz divus gadus.

d) Ja apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija ir apstiprināta atbilstoši citas daļas noteikumiem, tad kvalitātes nodrošināšanas sistēmu var apvienot ar to sistēmu, kuras lietošana ir prasīta šajā otrajā daļā.

e) Gaisa komercpārvadājumu gadījumā M daļas A iedaļas G apakšdaļā minētā kvalitātes nodrošināšanas sistēma ir uzņēmuma kvalitātes nodrošināšanas sistēmas sastāvdaļa.

f) Mazas organizācijas gadījumā, kas minēta M daļas A iedaļas G apakšdaļā, kurai nav tiesības, kas piešķirtas saskaņā ar M.A.711. iedaļas b) punkta noteikumiem, kvalitātes nodrošināšanas sistēmu var aizstāt ar regulāru organizācijas pārskatu veikšanu.

**M.A.713 Izmaiņas apstiprinātajā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijā**

Lai ļautu kompetentajai iestādei noteikt pastāvīgu atbilstību šīs daļas prasībām, apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija to informē par ikvienu priekšlikumu veikt jebkuru no turpmāk minētajām izmaiņām, pirms šādas izmaiņas notiek:

1. organizācijas nosaukums;

2. organizācijas atrašanās vieta;

3. organizācijas papildu atrašanās vietas;

4. atbildīgais pārvaldnieks;

5. ikviena no personām, kas norādītas M.A.706. iedaļas c) punktā;

6. telpas, procedūras, darba joma un personāls, kas varētu ietekmēt apstiprinājumu.

Gadījumos, kad ir ierosinātas izmaiņas personālā, par kurām vadībai nav bijis zināms iepriekš, par tām paziņo, tiklīdz iespējams.

**M.A.714 Uzskaite**

a) Apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija reģistrē visu informāciju par veiktajiem darbiem. Saglabā uzskaites datus, kuri ir prasīti M.A.305. iedaļā un, ja vajadzīgs, M.A.306. iedaļā.

b) Ja lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijai ir M.A.711. iedaļas b) punktā minētās tiesības, tā saglabā kopiju no katra izsniegtā lidojumderīguma pārbaudes sertifikāta un ieteikuma kopā ar visiem apliecinošajiem dokumentiem.

c) Lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija saglabā kopiju no visiem uzskaites datiem, kas norādīti b) punktā, vēl divus gadus pēc tam, kad gaisa kuģa lietošana ir pārtraukta.

d) Uzskaites datus glabā veidā, kas nodrošina to aizsardzību pret bojājumiem, izmaiņām un zādzību.

e) Visu aparatūru, kuru lieto, lai nodrošinātu dublējumu, glabā atsevišķi no tās aparatūras, kas satur darba datus, vidē, kas nodrošina, ka tā ir labā stāvoklī.

f) Ja gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas vadība ir nodota citai organizācijai vai personai, visus glabātos uzskaites datus nodod minētajai organizācijai vai personai. Laikposmi, kas norādīti uzskaites saglabāšanas gadījumā, turpina attiekties uz minēto organizāciju vai personu.

g) Ja lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija pārtrauc savu darbību, visus glabātos uzskaites datus nodod gaisa kuģa īpašniekam.

**M.A.715 Pastāvīgais apstiprinājuma derīgums**

a) Apstiprinājumu izsniedz uz neierobežotu laiku. Tas turpina būt derīgs, kamēr:

1. organizācija atbilst šīs daļas prasībām, atbilstoši noteikumiem, kas attiecas uz atzinumu apstrādi, kā norādīts M.A.705. iedaļā; un

2. kompetentajai iestādei ir nodrošināta piekļuve organizācijai, lai noteiktu, vai tā joprojām atbilst šās daļas prasībām; un

3. apstiprinājums nav atcelts vai atsaukts.

b) Atceļot vai atsaucot apstiprinājuma apliecību, to nosūta atpakaļ kompetentajai iestādei.

**M.A.716 Atzinumi**

a) 1. līmeņa atzinums ir jebkura būtiska neatbilstība M daļas prasībām, kas pazemina drošības standartu un nopietni apdraud lidojuma drošību.

b) 2. līmeņa atzinums ir jebkura neatbilstība M daļas prasībām, kas varētu pazemināt drošības standartu un, iespējams, nopietni apdraudēt lidojuma drošību.

c) Pēc tam, kad atbilstoši M.B.705. iedaļas noteikumiem ir saņemts paziņojums par atzinumiem, lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas apstiprinājuma turētājs izstrādā koriģējošu darbību plānu un pierāda kompetentajām iestādēm, ka šīs koriģējošās darbības tiek veiktas laikposmā, par kuru viņš ir vienojies ar kompetento iestādi.

H APAKŠDAĻA

*IZMANTOŠANAS SERTIFIKĀTS*

**M.A.801 Gaisa kuģa izmantošanas sertifikāts**

a) Izņemot gaisa kuģi, kuru nodevusi lietošanā 145. daļā minētā organizācija, izmantošanas sertifikātu izsniedz atbilstoši šīs apakšdaļas noteikumiem.

b) Izmantošanas sertifikātu izsniedz pirms lidojuma un pēc visu tehniskās apkopes darbu pabeigšanas. Kad visi vajadzīgās tehniskās apkopes darbi ir pienācīgi paveikti, izmantošanas sertifikātu izsniedz:

1. attiecīgais sertificējošais personāls M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas vārdā; vai

2. sertificējošais personāls atbilstoši 66. daļas prasībām, izņemot kompleksos tehniskās apkopes darbus, kas uzskaitīti 7. papildinājumā; vai

3. M.A.803. iedaļā minētais pilots īpašnieks.

c) Gaisa kuģa nodošanas lietošanā gadījumā, kas minēts b) punkta 2. apakšpunktā, sertificējošajam personālam tehniskās apkopes darbu veikšanā var palīdzēt viena vai vairākas personas, kas atrodas tiešā un nepārtrauktā tā uzraudzībā.

d) Izmantošanas sertifikātā ir minēta pamatinformācija par veiktajiem tehniskās apkopes darbiem, diena, kad šādi apkopes darbi veikti, un:

1. M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas un sertificējošā personāla, kas izdod šādu sertifikātu, identitāte ar norādi uz apstiprinājumu; vai

2. b) punkta 2. apakšpunktā minētā izmantošanas sertifikāta gadījumā sertificējošā personāla, kas izsniedz šādu sertifikātu, identitāte un, ja vajadzīgs, licences numurs.

e) Neskarot b) punktu, nepilnīgas tehniskās apkopes gadījumā šādu faktu ieraksta izmantošanas sertifikātā pirms šāda sertifikāta izdošanas.

f) Izmantošanas sertifikātu neizsniedz ikvienas zināmas neatbilstības gadījumā, kas nopietni apdraud lidojumu drošību.

**M.A.802 Gaisa kuģa sastāvdaļas izmantošanas sertifikāts**

a) Izmantošanas sertifikātu izsniedz pēc visu tehniskās apkopes darbu pabeigšanas, kas veikti gaisa kuģa sastāvdaļai, kamēr tā ir nomontēta.

b) Autorizēts izmantošanas sertifikāts, kas identificēts kā *EASA* 1. veidlapa, dalībvalstu gadījumā uzskatāms par gaisa kuģa sastāvdaļas izmantošanas sertifikātu.

**M.A.803 Pilota īpašnieka atļauja**

a) Pilots īpašnieks ir persona, kurai atsevišķi vai kopīgi pieder apkopjamais gaisa kuģis un kurai ir derīga pilota licence ar attiecīgā tipa vai klases novērtējumu.

b) Ikviena privāti lietota, vienkāršas konstrukcijas gaisa kuģa, kura maksimālā pacelšanās masa nepārsniedz 2 730 kg, planiera un gaisa balona gadījumā, pilots īpašnieks var izsniegt izmantošanas sertifikātu pēc paša veiktas ierobežotas tehniskās apkopes, kas uzskaitīta VIII papildinājumā.

c) Ierobežoto tehnisko apkopi, kuru veic pilots īpašnieks, definē M.A.302. iedaļā minētajā gaisa kuģa tehniskās apkopes programmā.

d) Izmantošanas sertifikāts jāpievieno reģistrācijas žurnāliem, un tajā jābūt pamatinformācijai par veiktajiem tehniskās apkopes darbiem, dienu, kad šādi apkopes darbi tika veikti, identifikācijai un pilota īpašnieka, kas izsniedz šādu sertifikātu, pilota licences numuram.

I APAKŠDAĻA

*LIDOJUMDERĪGUMA PĀRBAUDES SERTIFIKĀTS*

**M.A.901 Gaisa kuģa lidojumderīguma pārbaude**

Lai nodrošinātu gaisa kuģa lidojumderīguma sertifikāta spēkā esību, periodiski jāveic gaisa kuģa un tā lidojumderīguma uzturēšanas uzskaites pārbaude.

a) Gaisa kuģa lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu izsniedz atbilstoši III papildinājuma noteikumiem (*EASA* 15.a vai 15.b veidlapa) pēc apmierinošas lidojumderīguma pārbaudes pabeigšanas, un tas ir derīgs vienu gadu.

b) Gaisa kuģis kontrolētā vidē ir gaisa kuģis, kuru pastāvīgi pārvalda M daļas A iedaļas G apakšdaļā minētā apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija, kurš nav mainījis organizācijas pēdējo 12 mēnešu laikā, un kuru apkopj apstiprinātas tehniskās apkopes organizācijas. Tajā iekļauj M.A.803. iedaļas b) punktā minēto veikto apkopi un nodošanu lietošanā atbilstoši M.A.801. iedaļas b) punkta 2. vai 3. apakšpunktā minētajiem noteikumiem.

c) Ja gaisa kuģis atrodas kontrolētā vidē, lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija, kas pārvalda gaisa kuģi, var, ja tā ir atbilstīgi apstiprināta:

1. izsniegt lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu atbilstoši M.A.710. iedaļas noteikumiem; un

2. lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu gadījumā, kurus tā ir izsniegusi, ja gaisa kuģis ir atradies kontrolētā vidē, divreiz pagarināt lidojumderīguma pārbaudes sertifikāta derīguma termiņu uz vienu gadu katrā reizē. Lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu nepagarina, ja organizācija zina vai arī tai ir pamats ticēt, ka gaisa kuģis nav lidojumderīgs.

d) Ja gaisa kuģis neatrodas kontrolētajā vidē vai to pārvalda M daļas A iedaļas G apakšdaļā minētā apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija, kurai nav tiesību veikt lidojumderīguma uzturēšanas pārbaudes, tad lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu izsniedz kompetentā iestāde pēc apmierinoša novērtējuma, kas pamatots uz attiecīgi apstiprinātas lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas ieteikumu, kuru iesniedz kopā ar pieteikumu no īpašnieka vai uzņēmēja. Šis ieteikums ir pamatots uz lidojumderīguma pārbaudi, kas veikta atbilstoši M.A.710. iedaļas noteikumiem.

e) Vienmēr, kad apstākļi rāda potenciālā drošības apdraudējuma esību, kompetentā iestāde var nolemt veikt lidojumderīguma pārbaudi un izsniegt tās sertifikātu. Šajā gadījumā īpašnieks vai uzņēmējs sniedz kompetentajai iestādei:

— tās prasīto dokumentāciju,

— piemērotas telpas tās personālam attiecīgajā vietā, un

— ja vajadzīgs, personāla atbalstu, kas ir pietiekami kvalificēts atbilstoši 66. daļas prasībām.

**M.A.902 Lidojumderīguma pārbaudes sertifikāta derīgums**

a) Lidojumderīguma pārbaudes sertifikāts kļūst nederīgs, ja:

1. to aptur vai atsauc; vai

2. lidojumderīguma sertifikātu aptur vai atsauc; vai

3. gaisa kuģis nav dalībvalsts gaisa kuģu reģistrā; vai

4. tipa sertifikāts, ar kuru saskaņā izdots lidojumderīguma sertifikāts, ticis apturēts vai atsaukts.

b) Gaisa kuģis nedrīkst pacelties gaisā, ja lidojumderīguma sertifikāts ir nederīgs vai:

1. gaisa kuģa vai jebkuras tam uzmontētas sastāvdaļas lidojumderīguma uzturēšana neatbilst šīs daļas prasībām; vai

2. gaisa kuģis neatbilst tipa projektam, kuru apstiprinājusi Aģentūra; vai

3. gaisa kuģis ir ticis lietots, neievērojot apstiprinātās lidojumu rokasgrāmatas vai lidojumderīguma sertifikāta noteiktos ierobežojumus un neveicot atbilstošas darbības; vai

4. gaisa kuģis ir iekļuvis starpgadījumā vai avārijā, kas ietekmē tā lidojumderīgumu, un nav tikušas veiktas atbilstošas darbības, lai atjaunotu tā lidojumderīgumu; vai

5. izmaiņas vai remonts nav ticis apstiprināts atbilstoši 21. nodaļai.

c) Atceļot vai atsaucot lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu, to nosūta atpakaļ kompetentajai iestādei.

**M.A.903 Gaisa kuģa pārreģistrācija ES teritorijā**

a) Pārreģistrējot gaisa kuģi ES teritorijā, pieteikuma iesniedzējs:

1. informē iepriekšējo dalībvalsti par to, kurā dalībvalstī gaisa kuģis tiks reģistrēts; tad

2. iesniedz pieteikumu jaunajai dalībvalstij, lai tā izsniegtu jaunu lidojumderīguma sertifikātu atbilstoši 21. daļas noteikumiem.

b) Neskarot M.A.902. iedaļas a) punkta 3. apakšpunkta noteikumus, iepriekšējais lidojumderīguma pārbaudes sertifikāts paliek spēkā līdz tā termiņa beigām.

**M.A.904 Gaisa kuģa, kas ievests ES, lidojumderīguma pārbaude**

a) Ievedot gaisa kuģi no trešās valsts un reģistrējot to dalībvalsts reģistrā, pieteikuma iesniedzējs:

1. iesniedz pieteikumu reģistrācijas dalībvalstij, lai tā izsniegtu jaunu lidojumderīguma sertifikātu atbilstoši 21. daļas noteikumiem; un

2. organizē lidojumderīguma pārbaudi, ko veic attiecīgi apstiprināta lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija; un

3. organizē visus tehniskās apkopes darbus, kuru veikšanu pieprasa lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija.

b) Pārliecinoties, ka gaisa kuģis atbilst konkrētajām prasībām, lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija nosūta dokumentētu ieteikumu reģistrācijas dalībvalstij izsniegt lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu.

c) Īpašnieks reģistrācijas dalībvalsts iestādei ļauj piekļūt gaisa kuģim, lai veiktu inspekciju.

d) Reģistrācijas dalībvalsts izsniedz jaunu lidojumderīguma sertifikātu, kad tā ir pārliecinājusies, ka gaisa kuģis atbilst 21. daļas noteikumiem.

e) Dalībvalsts izsniedz arī lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu, kas parasti ir derīgs vienu gadu, ja vien dalībvalsts drošības iemeslu dēļ nesamazina šo derīguma termiņu.

**M.A.905 Atzinumi**

a) 1. līmeņa atzinums ir jebkura būtiska neatbilstība M daļas prasībām, kas pazemina drošības standartu un nopietni apdraud lidojuma drošību.

b) līmeņa atzinums ir jebkura neatbilstība M daļas prasībām, kas varētu pazemināt drošības standartu un, iespējams, nopietni apdraudēt lidojuma drošību.

c) Pēc tam, kad atbilstoši M.B.303. iedaļas noteikumiem ir saņemts paziņojums par atzinumiem, persona vai organizācija, kas ir atbildīga saskaņā ar M.A.201. iedaļas noteikumiem, izstrādā koriģējošu darbību plānu un pierāda kompetentajai iestādei, ka šīs koriģējošās darbības tiek veiktas laikposmā, par kuru viņš ir vienojies ar kompetento iestādi, ieskaitot koriģējošo darbību, lai novērstu atzinuma un tā galvenā cēloņa atkārtošanos.

*B IEDAĻA*

**PROCEDŪRA KOMPETENTAJĀM IESTĀDĒM**

A APAKŠDAĻA

*VISPĀRĪGI NOTEIKUMI*

**M.B.101 Darbības joma**

Šajā iedaļā ir noteiktas administratīvās prasības, kas jāievēro kompetentajām iestādēm, kurām uzlikts par pienākumu piemērot un ieviest šās daļas A iedaļas prasības.

**M.B.102 Kompetentā iestāde**

a) *Vispārīgi noteikumi*

Dalībvalsts ieceļ kompetento iestādi, kurai uzliek atbildību par sertifikātu izdošanu, pagarināšanu, apmaiņu, apturēšanu vai atsaukšanu un par lidojumderīguma uzturēšanas uzraudzīšanu. Šī kompetentā iestāde izveido dokumentētas procedūras un organizatorisko struktūru.

b) *Resursi*

Personāla skaits ir pietiekams, lai varētu nodrošināt atbilstību prasības, kas sīki izklāstītas šajā B iedaļā.

c) *Kvalifikācija un apmācība*

Personāls, kas iesaistīts M daļā minēto darbību veikšanā, ir pietiekami kvalificēts un tam ir pietiekamas zināšanas, pieredze, sākotnējā apmācība un kvalifikācijas celšanas apmācība, lai veiktu tam uzticētos pienākumus.

d) *Procedūras*

Kompetentā iestāde ievieš procedūras, kurās sīki izklāstīts, kā jāizpilda šīs daļas noteikumi.

Procedūras pārskata un groza, lai nodrošinātu nepārtrauktu atbilstību.

**M.B.103 Attiecīgie līdzekļi atbilstības panākšanai**

Aģentūra izveido attiecīgus līdzekļus atbilstības panākšanai, kurus dalībvalstis var izmantot šīs daļas prasību ievērošanai. Kad attiecīgie līdzekļi atbilstības panākšanai ir ievēroti, tad ar šo daļu saistītās prasības ir uzskatāmas par izpildītām.

**M.A.104 Uzskaite**

a) Kompetentās iestādes izveido uzskaites sistēmu, kas nodrošina procesa pietiekamu izsekojamību katra sertifikāta izdošanai, pagarināšanai, maiņai, apturēšanai vai atsaukšanai.

b) M daļā apstiprināto organizāciju uzraudzībai uzskaitē obligāti iekļauj:

1. pieteikumu organizācijas apstiprināšanai;
2. organizācijas apstiprinājuma apliecību ar visām izmaiņām tajā;
3. pārbaudes programmas kopiju, kurā uzskaitītas dienas, kurās jāveic pārbaudes, un dienas, kad tās veiktas;
4. kompetentās iestādes pastāvīgās uzraudzības uzskaiti, ieskaitot visus pārbaudes uzskaites datus;
5. visas attiecīgās sarakstes kopijas;
6. informāciju par visiem atbrīvojuma un izpildes nodrošināšanas pasākumiem;
7. ikvienu ziņojumu no citas kompetentās iestādes, kas attiecas uz organizācijas uzraudzību;
8. organizācijas pašraksturojumu vai rokasgrāmatu un grozījumus tajā;
9. jebkura cita dokumenta kopiju, kuru tieši ir apstiprinājusi kompetentā iestāde.

c) Glabāšanas periods b) punktā minētā uzskaites datiem ir vismaz četri gadi.

d) Obligātajā uzskaitē, kas vajadzīga katra gaisa kuģa uzraudzībai, iekļauj vismaz šādu dokumentu kopijas:

1. gaisa kuģa lidojumderīguma sertifikāts;
2. lidojumderīguma pārbaudes sertifikāti;
3. A iedaļas G apakšdaļā minētie organizācijas ieteikumi;
4. ziņojumi no lidojumderīguma pārbaudēm, kuras ir tieši veikusi dalībvalsts;
5. visa attiecīgā sarakste, kas attiecas uz gaisa kuģi;
6. informācija par ikvienu atbrīvojuma un izpildes nodrošināšanas pasākumu(-iem);
7. ikviens dokuments, kuru tieši ir apstiprinājusi kompetentā iestāde, kā minēts M daļas B iedaļas B apakšdaļā.

e) Uzskaites datus, kas norādīti d) punktā, saglabā divus gadus pēc tam, kad gaisa kuģi vairs neizmanto.

f) Visa uzskaite, kas norādīta M.B.104. iedaļā, ir pieejama pēc citas dalībvalsts vai Aģentūras pieprasījuma.

**M.A.105 Savstarpējā apmaiņa ar informāciju**

a) Lai veicinātu lidojumu drošības uzlabojumu, kompetentās iestādes piedalās savstarpējā apmaiņā ar visu vajadzīgo informāciju atbilstoši Pamatregulas 11. pantam.

b) Neskarot dalībvalstu kompetenci, potenciālā drošības apdraudējuma gadījumā, kas attiecas uz vairākām dalībvalstīm, attiecīgās kompetentās iestādes palīdz viena otrai, lai veiktu vajadzīgo uzraudzību.

B APAKŠDAĻA

*ATBILDĪBA*

**M.B.201 Pienākumi**

Kompetentās iestādes, kuras norādītas M.1. daļā, ir atbildīgas par inspekciju un izmeklēšanas veikšanu, lai pārbaudītu, vai ir ievērotas šīs daļas prasības.

C APAKŠDAĻA

*LIDOJUMDERĪGUMA UZTURĒŠANA*

**M.B.301 Tehniskās apkopes programma**

a) Kompetentā iestāde pārbauda, vai tehniskās apkopes programma atbilst M.A.302. iedaļas prasībām.

b) Ja vien nav norādīts citādi M.A.302. iedaļas e) punktā, tehniskās apkopes programmu un grozījumus tajā tieši apstiprina kompetentā iestāde.

c) Netiešā apstiprinājuma gadījumā tehniskās apkopes programmas procedūru apstiprina kompetentā iestāde ar lidojumderīguma uzturēšanas vadības pašraksturojuma palīdzību.

d) Lai apstiprinātu tehniskās apkopes programmu atbilstoši b) punkta noteikumiem, kompetentajai iestādei ir pieejami visi dati, kuri prasīti M.A.302. iedaļas c) un d) punktā.

**M.B.302 Atbrīvojumi**

Visus atbrīvojumus, kas piešķirti atbilstoši Pamatregulas 10. panta 3. punktam, reģistrē un saglabā kompetentā iestāde.

**M.B.303 Gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas uzraudzība**

a) Katra kompetentā iestāde izveido apsekojuma programmu, lai uzraudzītu tās reģistrā esošās gaisa kuģu flotes lidojumderīguma statusu.

b) Apsekojumu programmā iekļauj gaisa kuģu ražojumu paraugu apsekojumus.

c) Programmu izveido, ņemot vērā reģistrā esošo gaisa kuģu skaitu, uz vietas pieejamās zināšanas un iepriekšējās uzraudzības darbības.

d) Ražojumu apsekojums ir vērsts uz vairākiem liela riska lidojumderīguma elementiem un identificē ikvienu atzinumu. Turklāt kompetentā iestāde analizē katru atzinumu, lai noteiktu tā galveno cēloni.

e) Visus atzinumus rakstveidā paziņo personai vai organizācijai, kas ir atbildīga atbilstoši M.A.201. iedaļas noteikumiem.

f) Kompetentā iestāde reģistrē visus atzinumus, novēršanas pasākumus un ieteikumus.

g) Ja gaisa kuģu apsekojumu laikā ir atrasti pierādījumi par to neatbilstību M daļas prasībai, kompetentā iestāde veic pasākumus atbilstoši M.B.903. iedaļas noteikumiem.

h) Ja atzinuma galvenais iemesls norāda uz neatbilstību citas daļas vai jebkuras apakšdaļas noteikumiem, neatbilstību novērš tādā veidā, kāds norādīts attiecīgajā daļā.

**M.B.304 Atsaukšana, apturēšana un ierobežošana**

Kompetentā iestāde:

a) balstoties uz pamatotiem iemesliem potenciālā drošības apdraudējuma gadījumā aptur lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu; vai

b) aptur, atsauc vai ierobežo lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu atbilstoši M.B.303. iedaļas g) punkta noteikumiem.

D APAKŠDAĻA

*TEHNISKĀS APKOPES STANDARTI*

(Vēl attiecīgi jāizstrādā)

E APAKŠDAĻA

*SASTĀVDAĻAS*

(vēl attiecīgi jāizstrādā)

F APAKŠDAĻA

*TEHNISKĀS APKOPES ORGANIZĀCIJA*

**M.B.601 Piemērošana**

Ja tehniskās apkopes uzņēmumi atrodas vairāk nekā vienā dalībvalstī, apstiprinājuma pārbaudi un pastāvīgo uzraudzību veic kopā ar kompetentajām iestādēm, kuras iecēlušas tās dalībvalstis, kuru teritorijās atrodas pārējie apkopes uzņēmumi.

**M.B.602 Sākotnējais apstiprinājums**

a) Ja M.A.606. iedaļas a) un b) punkta prasības ir izpildītas, kompetentā iestāde rakstveidā pieteikuma iesniedzējam oficiāli norāda savu apstiprinājumu M.A.606. iedaļas a) un b) punktā minētajam personālam.

b) Kompetentā iestāde nosaka, ka tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatā minētās procedūras atbilst M daļas A iedaļas F apakšdaļas noteikumiem un nodrošina, ka atbildīgais pārvaldnieks paraksta saistību deklarāciju.

c) Kompetentā iestāde pārbauda, vai organizācija atbilst M daļas A iedaļas F apakšdaļas prasībām.

d) Sanāksmi ar atbildīgo pārvaldnieku sasauc vismaz reizi apstiprinājuma pārbaudes laikā, lai pārliecinātos, ka viņš pilnīgi saprot apstiprinājuma nozīmi un iemeslu, kāpēc jāparaksta saistību deklarācija par organizācijas atbilstību rokasgrāmatā norādītajām procedūrām.

e) Visus atzinumus rakstveidā paziņo pieteikuma iesniedzējai organizācijai.

f) Kompetentā iestāde reģistrē visus atzinumus, slēgšanas pasākumus (pasākumus, kas vajadzīgi, lai slēgtu atzinumu) un ieteikumus.

g) Sākotnējā apstiprinājuma gadījumā pirms apstiprinājuma izsniegšanas visus atzinumus labo organizācija un noslēdz kompetentā iestāde.

**M.B.603 Apstiprinājuma izsniegšana**

a) Kompetentā iestāde izsniedz pieteikuma iesniedzējam *EASA* 3. veidlapas apstiprinājuma apliecību (V papildinājums), kurā iekļauta apstiprinājuma joma, ja tehniskās apkopes organizācija atbilst piemērojamajiem šīs daļas punktu noteikumiem.

b) Kompetentā iestāde norāda nosacījumus, kas pievienoti apstiprinājumam *EASA* 3. veidlapas apstiprinājuma apliecībā.

c) Atsauces numuru iekļauj *EASA* 3. veidlapas apstiprinājuma apliecībā tā, kā norādījusi Aģentūra.

**M.B.604 Pastāvīgā uzraudzība**

a) Kompetentā iestāde glabā un atjauno programmu attiecībā uz katru M daļas A iedaļas F apakšdaļā minēto apstiprināto tehniskās apkopes organizāciju, kas atrodas tās uzraudzībā, kurā uzskaitītas dienas, kurās ir veicama pārbaude un dienas, kad šādas pārbaudes veiktas.

b) Katra organizācija pilnīgi tiek pārbaudīta laikposmos, kas nepārsniedz 24 mēnešus.

c) Visus atzinumus rakstveidā paziņo pieteikuma iesniedzējai organizācijai.

d) Kompetentā iestāde reģistrē visus atzinumus, slēgšanas pasākumus (pasākumus, kas vajadzīgi, lai slēgtu atzinumu) un ieteikumus.

e) Vismaz reizi 24 mēnešos sasauc sanāksmi ar atbildīgo pārvaldnieku, lai nodrošinātu, ka viņš ir informēts par būtiskajiem jautājumiem, kas rodas šādu pārbaužu laikā.

**M.B.605 Atzinumi**

a) Ja pārbaužu laikā vai citādā veidā atrod pierādījumus par to, ka pastāv neatbilstība M daļas prasībām, kompetentā iestāde veic turpmāk minētās darbības:

1. Attiecībā uz 1. līmeņa atzinumiem, kompetentā iestāde veic tūlītēju darbību, lai atkarībā no 1. līmeņa atzinuma pakāpes pilnīgi vai daļēji atsauktu, ierobežotu vai apturētu apstiprinājumu tehniskās apkopes organizācijai līdz brīdim, kad organizācija ir veiksmīgi veikusi koriģējošu darbību.

2. Attiecībā uz 2. līmeņa atzinumiem kompetentā iestāde nosaka labošanai vajadzīgo laikposmu, kas ir atbilstošs atzinuma raksturam un nepārsniedz trīs mēnešus. Dažos gadījumos šā pirmā posma beigās un atbilstoši atzinuma raksturam kompetentā iestāde var pagarināt laikposmu vēl par trīs mēnešiem atbilstoši apmierinošam koriģējošo darbību plānam.

b) Kompetentā iestāde veic darbību, lai pilnīgi vai daļēji apturētu apstiprinājumu, gadījumā, ja neiekļaujas tajā grafikā, kuru tā ir noteikusi.

**M.B.606 Izmaiņas**

a) Grozījumu tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatā tiešā apstiprinājuma gadījumā kompetentā iestāde pārbauda, vai rokasgrāmatā norādītās procedūras atbilst M daļas prasībām, pirms oficiāli paziņot apstiprinātajai organizācijai par apstiprinājumu.

b) Grozījumu tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatā netiešā apstiprinājuma gadījumā kompetentā iestāde pārbauda, vai tā pietiekami kontrolē apstiprinājumu visiem grozījumiem rokasgrāmatā.

c) Kompetentā iestāde var norādīt nosacījumus, saskaņā ar kuriem M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var darboties šādu izmaiņu laikā, ja vien tā nenosaka, ka apstiprinājums ir jāaptur.

**M.B.607 Apstiprinājuma atsaukšana, apturēšana un ierobežošana**

Kompetentā iestāde:

a) balstoties uz pamatotiem iemesliem, potenciālā drošības apdraudējuma gadījumā aptur apstiprinājumu; vai

b) aptur, atsauc vai ierobežo apstiprinājumu atbilstoši M.B.605. iedaļas noteikumiem.

G APAKŠDAĻA

*LIDOJUMDERĪGUMA UZTURĒŠANAS VADĪBAS ORGANIZĀCIJA*

**M.B.701 Piemērošana**

a) Gaisa komercpārvadājumu gadījumā kompetentā iestāde saņem apstiprinājuma izdošanai kopā ar sākotnējo pieteikumu aviācijas uzņēmuma sertifikāta saņemšanai un, vajadzības gadījumā, jebkuru izmaiņu, kas piemērojama, un par katru ekspluatējamā gaisa kuģa tipu:

1. lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojumu;

2. uzņēmēja gaisa kuģu tehniskās apkopes programmas;

3. gaisa kuģa tehnisko borta žurnālu;

4. ja vajadzīgs, uzturēšanas līgumu, kas noslēgti starp uzņēmēju un 145. daļā minēto apstiprināto tehniskās apkopes organizāciju, tehnisko specifikāciju.

b) Ja tehniskās apkopes objekti atrodas vairāk nekā vienā dalībvalstī, apstiprinājuma izmeklēšanu un pastāvīgo uzraudzību veic kopā ar kompetentajām iestādēm, kuras iecēlušas tās dalībvalstis, kuru teritorijās atrodas šie tehniskās apkopes objekti.

**M.B.702 Sākotnējā apstiprināšana**

a) Ja M.A.706. iedaļas a), c) un d) punkta un M.A.707. iedaļas prasības ir izpildītas, kompetentā iestāde rakstveidā pieteikuma iesniedzējam oficiāli norāda savu apstiprinājumu M.A.706. iedaļas a), c) un d) punktā un M.A.707. iedaļā minētajam personālam.

b) Kompetentā iestāde pārliecinās, ka lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojumā minētās procedūras atbilst M daļas A iedaļas G apakšdaļas noteikumiem, un nodrošina, ka atbildīgais pārvaldnieks paraksta saistību deklarāciju.

c) Kompetentā iestāde pārbauda organizācijas atbilstību M daļas A iedaļas G apakšdaļas prasībām.

d) Sanāksmi ar atbildīgo pārvaldnieku sasauc vismaz reizi apstiprinājuma pārbaudes laikā, lai pārliecinātos, ka viņš pilnīgi saprot apstiprinājuma nozīmi un iemeslu, kāpēc jāparaksta pašraksturojuma deklarācija par organizācijas atbilstību pašraksturojumā norādītajām procedūrām.

e) Visus atzinumus rakstveidā paziņo pieteikuma iesniedzējai organizācijai.

f) Kompetentā iestāde reģistrē visus atzinumus, slēgšanas pasākumus (pasākumus, kas vajadzīgi, lai slēgtu atzinumu) un ieteikumus.

g) Sākotnējā apstiprinājuma gadījumā pirms apstiprinājuma izsniegšanas visus atzinumus labo organizācija un noslēdz kompetentā iestāde.

**M.B.703 Apstiprinājuma izsniegšana**

a) Kompetentā iestāde izsniedz pieteikuma iesniedzējam *EASA* 14. veidlapas apstiprinājuma apliecību (VI papildinājums), kurā iekļauta apstiprinājuma joma, ja lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija atbilst M daļas A iedaļas G apakšdaļas noteikumiem.

b) Kompetentā iestāde norāda apstiprinājuma derīgumu *EASA* 14. veidlapas apstiprinājuma apliecībā.

c) Atsauces numuru iekļauj 14. veidlapas apstiprinājuma apliecībā tā, kā norādījusi Aģentūra.

d) Gaisa komercpārvadājumu gadījumā informācija, kas minēta *EASA* 14. veidlapā, tiks iekļauta aviācijas uzņēmuma sertifikātā.

**M.B.704 Pastāvīgā uzraudzība**

a) Kompetentā iestāde glabā un uztur programmu attiecībā uz katru M daļas A iedaļas G apakšdaļā minēto apstiprināto lidojumderīguma uzturēšanas organizāciju, kas atrodas tās uzraudzībā, kurā uzskaitītas dienas, kurās veicama pārbaude, un dienas, kad šādas pārbaudes veiktas.

b) Katra organizācija pilnīgi tiek pārbaudīta laikposmos, kas nepārsniedz 24 mēnešus.

c) Gaisa kuģa, kuru pārvalda M daļas B iedaļas G apakšdaļā minētā apstiprinātā organizācija, attiecīgo paraugu apseko ik pēc 24 mēnešiem. Parauga lielumu nosaka kompetentā iestāde, balstoties uz iepriekšējo pārbaužu un ražojumu apsekojumu atzinumiem.

d) Visus atzinumus rakstveidā paziņo pieteikuma iesniedzējai organizācijai.

e) Kompetentā iestāde reģistrē visus atzinumus, slēgšanas pasākumus (pasākumus, kas vajadzīgi, lai slēgtu atzinumu) un ieteikumus.

f) Vismaz reizi 24 mēnešos sasauc sanāksmi ar atbildīgo pārvaldnieku, lai nodrošinātu, ka viņš ir informēts par būtiskajiem jautājumiem, kas radušies šādu pārbaužu laikā.

**M.B.705 Atzinumi**

a) Ja pārbaužu laikā vai citādā veidā atrod pierādījumus par to, ka pastāv neatbilstība M daļas prasībām, kompetentā iestāde veic turpmāk minētās darbības:

   1. Attiecībā uz 1. līmeņa atzinumiem kompetentā iestāde veic tūlītēju darbību, lai atkarībā no 1. līmeņa atzinuma pakāpes pilnīgi vai daļēji atsauktu, ierobežotu vai apturētu apstiprinājumu apkopes organizācijai līdz brīdim, kad organizācija ir veiksmīgi veikusi koriģējošu darbību.

   2. Attiecībā uz 2. līmeņa atzinumiem kompetentā iestāde nosaka labošanai vajadzīgo laikposmu, kas ir atbilstošs atzinuma raksturam un nepārsniedz trīs mēnešus. Dažos gadījumos šā pirmā posma beigās un atbilstoši atzinuma raksturam, kompetentā iestāde var pagarināt laikposmu par vēl trim mēnešiem atbilstoši apmierinošam koriģējošu darbību plānam.

b) Kompetentā iestāde veic darbību, lai pilnīgi vai daļēji apturētu apstiprinājumu, gadījumā, ja neiekļaujas tajā laika posma termiņā, kuru tā ir noteikusi.

**M.B.706 Izmaiņas**

a) Grozījumu lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojumā tiešā apstiprinājuma gadījumā kompetentā iestāde pārbauda, vai pašraksturojumā norādītās procedūras atbilst M daļas prasībām pirms oficiāli paziņot apstiprinātajai organizācijai par apstiprinājumu.

b) Grozījumu lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojumā netiešā apstiprinājuma gadījumā kompetentā iestāde pārbauda, vai tā pietiekami kontrolē apstiprinājumu visiem grozījumiem rokasgrāmatā.

c) Kompetentā iestāde norāda nosacījumus, ar kuriem M daļas A iedaļas G apakšdaļā minētā apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija var darboties šādu izmaiņu laikā.

**M.B.707 Apstiprinājuma atsaukšana, apturēšana un ierobežošana**

Kompetentā iestāde:

a) balstoties uz pamatotiem iemesliem, potenciālā drošības apdraudējuma gadījumā aptur apstiprinājumu; vai

b) aptur, atsauc vai ierobežo apstiprinājumu atbilstoši M.B.705. iedaļas noteikumiem.

H APAKŠDAĻA

*IZMANTOŠANAS SERTIFIKĀTS*

(vēl attiecīgi jāizstrādā)

I APAKŠDAĻA

*LIDOJUMDERĪGUMA PĀRBAUDES SERTIFIKĀTS*

**M.B.901 Ieteikumu novērtējums**

Saņemot pieteikumu un ar to saistīto lidojumderīguma pārbaudes sertifikāta ieteikumu saskaņā ar M.A.902. iedaļas d) punktu:

1. Kompetentās iestādes attiecīgi kvalificēts personāls pārbauda, vai paziņojums par atbilstību, kas ietverts ieteikumā, pierāda, ka ir tikusi veikta pilna M.A.710. iedaļā minētā lidojumderīguma pārbaude.

2. Kompetentā iestāde izpēta un var turpmāk pieprasīt papildu informāciju, lai pamatotu ieteikuma novērtējumu.

**M.B.902 Kompetentās iestādes veiktā lidojumderīguma pārbaude**

a) Ja kompetentā iestāde nolemj veikt lidojumderīguma pārbaudi un izsniegt lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu *EASA* 15.a veidlapā (III papildinājums), tā veic lidojumderīguma pārbaudi atbilstoši M.A.710. iedaļā minētajiem priekšrakstiem.

b) Kompetentajai iestādei ir atbilstošs personāls lidojumderīguma pārbaužu veikšanai. Personālam ir:

   1. vismaz piecu gadu ilga pieredze lidojumderīguma uzturēšanas jomā; un

   2. attiecīga 66. daļā minēta licence, zinātņu grāds aeronavigācijā vai līdzvērtīgs tam; un

   3. oficiāla apmācība aeronavigācijas apkopē; un

   4. amats ar atbilstošiem pienākumiem.

c) Kompetentā iestāde veic uzskaiti par personālu lidojumderīguma pārbaužu veikšanai, kur iekļauj informāciju par jebkuru atbilstīgu kvalifikāciju, kam pievienots kopsavilkums par attiecīgo lidojumderīguma uzturēšanas vadības pieredzi un apkopi.

d) Kompetentajai iestādei, veicot lidojumderīguma pārbaudi, ir piekļuve piemērojamajiem datiem, kā norādīts M.A.305., M.A.306. un M.A.401. iedaļā.

**M.B.903 Atzinumi**

Ja gaisa kuģu apsekojumu laikā vai citā veidā atrod pierādījumus par neatbilstību M daļas prasībām, kompetentā iestāde veic turpmāk minētās darbības:

1. attiecībā uz 1. līmeņa atzinumiem kompetentā iestāde pieprasa veikt attiecīgu koriģējošu darbību pirms jebkādu lidojumu uzsākšanas, un tā veic tūlītēju darbību, lai atsauktu vai apturētu lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu;

2. attiecībā uz 2. līmeņa atzinumiem kompetentā iestāde nosaka koriģējošo darbību, kas ir atbilstoša atzinuma raksturam.

*I papildinājums*

**Lidojumderīguma uzturēšanas vienošanās**

1. Kad īpašnieks, atbilstoši M.A.201. iedaļas noteikumiem, vienojas ar M daļas A iedaļas G apakšdaļā minēto apstiprināto lidojumderīguma uzturēšanas organizāciju par lidojumderīguma uzturēšanas vadības darbu veikšanu, pēc kompetentās iestādes pieprasījuma, īpašnieks reģistrācijas dalībvalsts kompetentajai iestādei nosūta šās vienošanās kopiju, tiklīdz to ir parakstījušas abas puses.

2. Vienošanos izveido, ņemot vērā M daļas prasības, un tajā definē parakstītāju pienākumus attiecībā uz gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu.

3. Tajā vismaz min:

   — gaisa kuģa reģistrāciju,

   — gaisa kuģa tipu,

   — gaisa kuģa sērijas numuru,

   — gaisa kuģa īpašnieka vai reģistrētā nomnieka vārdu/nosaukumu vai informāciju par sabiedrību, ieskaitot tās adresi,

   informāciju par M daļas A iedaļas G apakšdaļā minēto apstiprināto lidojumderīguma uzturēšanas organizāciju, ieskaitot tās adresi.

4. "Tajā norāda turpmāk minēto:

   Īpašnieks uztic apstiprinātai gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijai tehniskās apkopes programmas izveidi, kuru apstiprina tās dalībvalsts lidojumderīguma uzturēšanas iestādes, kurā reģistrēts gaisa kuģis, un gaisa kuģa tehniskās apkopes darbu organizēšanu apstiprinātajā organizācijā atbilstoši minētajai programmai.

   Saskaņā ar šo vienošanos abi parakstītāji apņemas ievērot attiecīgās šīs vienošanās saistības.

   Īpašnieks apliecina, ka visa informācija, kuru viņš sniedzis apstiprinātajai organizācijai attiecībā uz gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu, ir un būs precīza un ka gaisa kuģim netiks izdarītas izmaiņas bez apstiprinātās organizācijas iepriekšējas piekrišanas.

   Gadījumā, ja viens no parakstītājiem neievēro šīs vienošanās noteikumus, tā zaudē spēku. Šādā gadījumā īpašnieks saglabā pilnu atbildību par katru darbu, kas saistīts ar gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu, un īpašnieks apņemas informēt reģistrācijas dalībvalsts kompetentās iestādes divu nedēļu laikā."

5. Kad īpašnieks atbilstoši M.A.201. iedaļas noteikumiem noslēdz līgumu ar M daļas A iedaļas G apakšdaļā minēto apstiprināto lidojumderīguma uzturēšanas organizāciju, katras puses saistības sadala šādi:

5.1. Apstiprinātās organizācijas pienākumi:

   1. ietvert gaisa kuģa tipu tās apstiprinājuma jomā;
   2. ievērot turpmāk uzskaitītos nosacījumus gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanai:
      — izveidot tehniskās apkopes programmu gaisa kuģim, ieskaitot ikvienu izveidoto uzticamības programmu,
      — organizēt gaisa kuģa tehniskās apkopes programmas apstiprināšanu,
      — tiklīdz tā ir apstiprināta, izsniegt šīs programmas kopiju īpašniekam,
      — organizēt saistošo pārbaudi ar gaisa kuģa iepriekšējo tehniskās apkopes programmu,
      — organizēt visus tehniskās apkopes darbus, kuri jāveic apstiprinātai tehniskās apkopes organizācijai,
      — organizēt, lai visi piemērojamie norādījumi attiecībā uz lidojumderīgumu tiktu piemēroti,
      — organizēt, lai apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija novērš visus defektus, kas atklāti plānotās tehniskās apkopes laikā vai par kuriem ir ziņojis īpašnieks,
      — koordinēt plānoto tehnisko apkopi, norādījumu piemērošanu attiecībā uz lidojumderīgumu, ierobežota darbmūža detaļu nomaiņu un sastāvdaļu pārbaudes prasības,
      — informēt īpašnieku katru reizi, kad nepieciešams gaisa kuģi nogādāt apstiprinātajai tehniskās apkopes organizācijai,
      — pārvaldīt visus tehniskās uzskaites datus,
      — arhivēt visus tehniskās uzskaites datus;
   3. atbilstoši 21. daļas noteikumiem organizēt ikvienas izmaiņas gaisa kuģim apstiprināšanu, pirms tā tiek veikta;
   4. atbilstoši 21. daļas noteikumiem organizēt ikviena remonta gaisa kuģim apstiprināšanu, pirms tas tiek veikts;

5. informēt reģistrācijas dalībvalsts lidojumderīguma uzturēšanas iestādes ik reizi, kad īpašnieks pēc šīs organizācijas pieprasījuma nav nodevis gaisa kuģi apstiprinātajai tehniskās apkopes organizācijai;
6. informēt reģistrācijas dalībvalsts lidojumderīguma uzturēšanas iestādes ik reizi, kad nav tikusi ievērota šī vienošanās;
7. ja vajadzīgs, veikt gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanas pārbaudi un aizpildīt lidojumderīguma pārbaudes sertifikātu vai ieteikumu reģistrācijas dalībvalstij;
8. ziņot par visiem notikumiem, kā to nosaka piemērojamie noteikumi;
9. informēt reģistrācijas dalībvalsts lidojumderīguma uzturēšanas iestādes ik reizi, kad jebkura no pusēm denonsē šo vienošanos.

5.2. Īpašnieka pienākumi:

1. ir vispārīga izpratne par apstiprināto tehniskās apkopes programmu;
2. ir vispārīga izpratne par M daļas prasībām;
3. nogādā gaisa kuģi apstiprinātajai tehniskās apkopes organizācijai, pēc vienošanās ar šo organizāciju noteiktajā laikā, kas izvēlēts pēc tās pieprasījuma;
4. neveic izmaiņas gaisa kuģim bez iepriekšējas apspriešanās ar apstiprināto organizāciju;
5. informē apstiprināto organizāciju par visiem tehniskās apkopes darbiem, kas veikti izņēmuma kārtā un bez apstiprinātās organizācijas ziņas un uzraudzības;
6. ziņo apstiprinātajai organizācijai par visiem defektiem, kas atklāti darbību laikā, ar reģistrācijas žurnālu palīdzību;
7. informē reģistrācijas dalībvalsts lidojumderīguma uzturēšanas iestādes ik reizi, kad jebkura no pusēm denonsē šo vienošanos.
8. informē reģistrācijas dalībvalsts iestādes un apstiprināto organizāciju ik reizi, kad gaisa kuģis ir pārdots;
9. ziņo par visiem notikumiem, kā to nosaka piemērojamie noteikumi.

*II papildinājums*

**EASA 1. veidlapa**

*EASA 1. veidlapas lietojums tehniskās apkopes gadījumā*

1. VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

Sertifikāts atbilst pievienotajam formātam, ieskaitot bloku numurus, kuriem katrā blokā jābūt izvietotiem tā, kā norādīts izklājumā. Tomēr katra bloka izmēri var atšķirties, lai atbilstu konkrētajam lietojumam, bet ne tādā apjomā, ka tas padarītu sertifikātu nepazīstamu. Sertifikāta vispārējos izmērus var būtiski palielināt vai samazināt tiktāl, ciktāl sertifikāts joprojām ir pazīstams un salasāms. Ja rodas šaubas, tad nepieciešams konsultēties ar savu dalībvalsti.

Drukājums ir skaidrs un salasāms, lai viegli varētu to nolasīt.

Sertifikāts ir vai nu iepriekš nodrukāts, vai arī datora sastādīts, bet jebkurā gadījumā līniju un zīmju drukājumam jābūt skaidram un salasāmam. Ir pieļaujams iepriekš nodrukātais teksts atbilstoši pievienotajam paraugam, bet nav atļauti citi apliecinošie paziņojumi.

Ir pieņemama angļu un vajadzības gadījumā — attiecīgās dalībvalsts valoda(-as).

Sertifikātu var aizpildīt angļu valodā, ja to lieto eksporta vajadzībām, citos gadījumos to var aizpildīt attiecīgās dalībvalsts valodā(-ās).

Sertifikātā ierakstāmā informācija ir ierakstīta vai nu mašīnas/datora drukā, vai rokrakstā, lietojot drukātos burtus, un tai jābūt viegli nolasāmai.

Līdz minimumam jāsamazina saīsinājumu skaits.

Dokumenta sastādītājs var izmantot sertifikāta otrajā pusē esošo laukumu papildu informācijas ierakstīšanai, bet nedrīkst tajā ierakstīt jebkādu apliecinošo paziņojumu.

Sertifikāta oriģināleksemplārs jāpievieno vienībām, un jāizveido saistība starp sertifikātu un vienībām. Organizācija, kas izgatavojusi vai apkopj vienību, saglabā sertifikātu. Ja sertifikāta formāts un dati ir pilnīgi datora sastādīti un dalībvalsts tos apstiprina, ir pieļaujams saglabāt sertifikāta formātu un datus drošā datubāzē.

Ja lietots vienots sertifikāts, lai nodotu lietošanā vairākas vienības, un šīs vienības ir turpmāk nodalītas viena no otras, piemēram, ar sastāvdaļu izplatītāja palīdzību, tad šādām vienībām jāpievieno sertifikāta oriģināleksemplāra kopija un sertifikāta oriģināleksemplāru saglabā organizācija, kas saņēma vienību partiju. Sertifikāta oriģināleksemplāra nesaglabāšana var anulēt vienību statusu par nodošanu lietošanā.

PIEZĪME: Sertifikāta kopiju skaitam, kas nosūtītas klientam vai kuras ir saglabājis dokumenta sastādītājs, nav ierobežojumu.

Sertifikātu, ko pievieno vienībai, izturības nolūkos var ievietot aploksnē.

2. IZMANTOŠANAS SERTIFIKĀTA AIZPILDĪŠANA, KO VEIC DOKUMENTA SASTĀDĪTĀJS

Ja vien nav citādi norādīts, ierakstiem jābūt visos blokos, lai dokuments būtu spēkā esošs sertifikāts.

*1. bloks.* Tās dalībvalsts nosaukums, saskaņā ar kuras apstiprinājumu izdots sertifikāts. Šo informāciju var iepriekš nodrukāt.

*2. bloks.* Iepriekš nodrukāts "Autorizēts izmantošanas sertifikāts/EASA 1. veidlapa".

*3. bloks.* Sertifikāta kontroles un izsekojamības nolūkos šajā blokā iepriekš iedrukā unikālu numuru, izņemot datora sastādīta dokumenta gadījumu, kad unikālais numurs nav iepriekš jāiedrukā, ja dators ir ieprogrammēts, lai to iedrukātu automātiski.

*4. bloks.* Pilns nosaukums, adrese un pasta adrese, ja tā atšķiras, apstiprinātajai organizācijai, kura nodod lietošanā vienības, uz kurām attiecas šis sertifikāts. Informāciju šajā blokā var iepriekš iedrukāt. Ir atļauti logotipi utt., ja logotipus var ietvert šajā blokā.

*5. bloks.* Tā nozīme ir norādīt uz darbuzdevumu/līgumu/rēķinu vai jebkuru citu iekšējo organizācijas procesu tā, lai varētu izveidot ātrās izsekojamības sistēmu.

*6. bloks.* Šis bloks ir paredzēts tās organizācijas ērtībai, kura izsniedz sertifikātu, lai varētu vieglāk izmantot savstarpējās norādes uz 13. bloku "Piezīmes", lietojot vienību numurus. Aizpildīšana nav obligāta.

Ja sertifikātā jāieraksta vairākas vienības, ir atļauts lietot atsevišķu uzskaitījumu, kurā ir savstarpējas norādes uz sertifikātu.

*7. bloks.* Ieraksta vienības nosaukumu un aprakstu. Priekšroku dod Ilustrētajā detaļu katalogā (IPC) minētajam apzīmējumam.

*8. bloks.* Norāda detaļas numuru. Priekšroku dod IPC minētajam numura apzīmējumam.

*9. bloks.* Lieto, lai norādītu tipa apstiprinātos ražojumus, kuru gadījumā lietošanai nodotās detaļas ir derīgas uzmontēšanai. Bloka aizpildīšana ir pēc izvēles, bet, ja to aizpilda, tad ir atļauts izdarīt šādus ierakstus:

a) īpašs vai sērijveidā ražots gaisa kuģis, dzinējs, propelleris vai palīgdzinēja modelis vai norāde uz viegli pieejamu katalogu vai rokasgrāmatu, kurā minēta šāda informācija, piemēram, "*Cessna 150*";

b) "Dažādi", ja ir zināms, ka tā ir piemērota montāžai vairākos tipa apstiprinātā ražojuma modeļos, ja vien dokumenta sastādītājs nevēlas attiecināt tās lietojumu tikai uz konkrētu modeli un viņš to norāda;

c) "Nezināms", ja piemērotība nav zināma; šo kategoriju galvenokārt lieto tehniskās apkopes organizācijas.

PIEZĪME: Informācija, kas ierakstīta 9. blokā, nedod tiesības iemontēt detaļu konkrētā gaisa kuģī, dzinējā, propellerī vai palīgdzinējā. Lietotājs/montētājs ar tādu dokumentu palīdzību kā detaļu katalogs, ekspluatācijas biļeteni utt. apliecina, ka detaļa ir derīga montāžai attiecīgajā iekārtā.

*10. bloks.* Norāda lietošanā nodoto vienību skaitu.

*11. bloks.* Norāda vienības sērijas numuru un/vai partijas numuru, ja vajadzīgs, bet, ja neviens no tiem nav piemērojams, tad norāda "N/A".

*12. bloks.* Turpmāk minētie vārdi pēdiņās un kopā ar definīcijām norāda lietošanā nodotās vienības statusu. Šajā blokā min vienu vārdu vai vairāku vārdu kombināciju:

1. "KAPITĀLI IZREMONTĒTS"

   Lietotās vienības atjaunošana, ko veic, apskatot, testējot un nomainot atbilstoši apstiprinātam standartam (*), lai palielinātu tās ekspluatācijas resursu.

2. "APSEKOTS/TESTĒTS"

   Vienības pārbaude, lai noteiktu tās atbilstību apstiprinātam standartam (*).

3. "IZMAINĪTS"

   Izmaiņu veikšana vienībai, lai noteiktu tās atbilstību apstiprinātam standartam (*).

4. "REMONTĒTS"

   Vienības darbspējīga stāvokļa atjaunošana atbilstoši apstiprinātam standartam (*).

5. "ATJAUNOTS"

   Lietotas riepas atjaunošana atbilstoši apstiprinātam standartam (*).

6. "ATKĀRTOTI SAMONTĒTS"

   Vienības atkārtota samontēšana atbilstoši apstiprinātam standartam (*).

   Piemērs: Propelleris pēc transportēšanas.

   PIEZĪME: Šo noteikumu lieto tikai attiecībā uz vienībām, kuras sākotnēji pilnīgi samontējis ražotājs atbilstoši tādām ražošanas prasībām, kādas noteiktas, bet ne tikai, 21. daļā.

---

(*) Apstiprinātais standarts ir ražošanas/projektēšanas/tehniskās apkopes/kvalitātes standarts, kuru apstiprinājusi kompetentā iestāde.

Iepriekšminētos apgalvojumus pamato ar 13. blokā minēto norādi uz apstiprinātajiem datiem/rokasgrāmatu/specifikāciju, ko lieto tehniskās apkopes veikšanas laikā.

*13. bloks.* Šajā blokā ir obligāti jānorāda jebkura informācija vai nu tiešā veidā, vai arī ar norādi uz pavaddokumentiem, kas identificē konkrētus datus vai ierobežojumus, kas attiecas uz lietošanā nodomajām vienībām un kas ir nepieciešama lietotājam/montētājam, lai galīgi noteiktu vienības lidojumderīgumu. Informācija ir skaidra, pilnīga un sniegta veidā, kas ir atbilstošs šādas noteikšanas mērķim.

Katrā ziņojumā ir skaidri norādīts, uz kuru vienību tas attiecas.

Ja nav ziņojumu, tad norādīt "Nav".

Daži citējamās informācijas paraugi ir šādi:

— apkopes dokumentācijas, kuru lieto kā apstiprināto standartu, identitāte un izsniegšana,

— norādījumi attiecībā uz lidojumderīgumu, kurus izpildīja un/vai kuru izpilde ir apliecināta,

— remonti, kurus veica un/vai kuru veikšana ir apliecināta,

— izmaiņas, kuras veica un/vai kuru veikšana ir apliecināta,

— rezerves daļas, kuras uzmontēja un/vai kuru uzmontēšana ir apliecināta,

— ierobežota darbmūža detaļu vēsture,

— atkāpes no klienta darbuzdevuma,

— norāde uz M daļas A iedaļas F apakšdaļā minēto apstiprinājumu,

— ziņas par citu noteikumu, ja tas nav 145. daļa vai M daļas F apakšdaļa,

— izmantošanas paziņojumi, lai izpildītu ārvalstu tehniskās apkopes prasību,

— izmantošanas paziņojumi, lai izpildītu tāda starptautiskā nolīguma par tehniskās apkopes veikšanu, bet ne tikai, nosacījumus, kā Tehniskā vienošanās ar Kanādu par tehnisko apkopi un Divpusējais līgums ar ASV par lidojumu drošību — ieviešanas procedūras tehniskās apkopes jomā.

*14., 15., 16., 17. un 18. bloks:* Nelieto to tehniskās apkopes darbu gadījumā, kurus veic M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas. Šie bloki ir īpaši rezervēti jaunu vienību nodošanai lietošanā/sertificēšanai atbilstoši 21. daļas noteikumiem un valstu tiesību aktiem par aviāciju, kas ir spēkā pirms tam, kad 21. daļas noteikumi pilnīgi stājas spēkā.

*19. bloks.* Satur vajadzīgo paziņojumu par nodošanu lietošanā visu tehniskās apkopes darbu gadījumā, ko veic M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas. Ja nodod lietošanā pēc tehniskās apkopes darbiem, kas nav minēti M daļā, tad 13. blokā norāda konkrētu valsts noteikumu. Jebkurā gadījumā atzīmē attiecīgo aili, lai apstiprinātu nodošanu.

Apliecinošais paziņojums "ja vien 13. blokā nav norādīts citādi" ir paredzēts šādu situāciju gadījumos:

a) gadījums, kad tehnisko apkopi nav varēts pabeigt;

b) gadījums, kad tehniskā apkope nav atbildusi M daļā prasītajam standartam;

c) gadījums, kad tehniskā apkope veikta atbilstoši prasībai, kas nav M daļas prasība.

Jebkuru no gadījumiem vai gadījumu kombināciju norāda 13. blokā.

*20. bloks.* Sertificējošā personāla, kuru pilnvarojusi M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija, parakstam. Šo parakstu var uzdrukāt datorizētā veidā, ja vien dalībvalstij pierāda, ka tikai parakstītājs var vadīt datoru un ka parakstu nav iespējams iedrukāt tukšā, datora sastādītā veidlapā.

*21. bloks.* M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas atsauces numurs, kuru piešķir dalībvalsts.

*22. bloks.* Parakstītāja, kas minēts 20. blokā, drukātais vārds un norāde uz personīgo atļauju.

*23. bloks.* Datums, kad parakstīta 19. blokā minētā nodošana lietošanā. (d/m/g). Mēnesi raksta ar burtiem, piem., janv., febr., marts utt. Nodošanu lietošanā paraksta ailē "Tehniskās apkopes pabeigšana".

Lūdzu ievērot, ka Paziņojumi par lietotāja atbildību ir šā sertifikāta otrajā pusē. Šos paziņojumus var ierakstīt sertifikāta priekšpusē zem apakšējās līnijas, saīsinot veidlapas garumu.

| 1. Apstiprinātāja kompetentā iestāde/valsts | 2. **AUTORIZĒTS IZMANTOŠANAS SERTIFIKĀTS** *EASA* 1.VEIDLAPA | 3. Veidlapas noteikšanas numurs |
|---|---|---|
| 4. Apstipinātās organizācijas nosaukums un adrese: | | 5. Darbuzdevums/ Līgums/Rēķins |

| 6. Vienība | 7. Apraksts | 8. Detaļas Nr. | 9. Piemērotība* | 10. Daudzums | 11. Sērijas/ Partijas Nr. | 12. Statuss/Darbs |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | |

13. Piezīmes

14. Apliecina, ka iepriekš minētās vienības izgatavotas atbilstoši:

☐ apstiprinātajiem projekta datiem un ir ekspluatācijai drošā stāvoklī

☐ neapstiprinātajiem projekta datiem, kas noteikti 13. blokā

19. ☐ 145.A.50. iedaļā minētā nodošana izmantošanā ☐ Citi noteikumi, kas norādīti 13. blokā

Apliecina, ka, ja vien 13. blokā nav norādīts citādi, darbs, kas minēts 12. blokā un aprakstīts 13. blokā, tika paveikts atbilstoši 145. daļas prasībām un saistībā ar šo darbu vienības ir uzskatāmas par gatavām nodošanai izmantošanā.

| 15. Pilnvarotā paraksts | 16. Apstiprinājuma/atļaujas numurs | 20. Pilnvarotā paraksts | 21. Sertifikāta/Apstiprinājuma atsauces Nr. |
|---|---|---|---|
| 17. Vārds | 18. Datums (d/m/g) | 22. Vārds | 23. Datums (d/m/g) |



* Uzstādītājam vispārēji jāpārbauda piemērotība attiecināmajiem tehniskajiem datiem

*Autorizēts izmantošanas sertifikāts*

**EASA 1. veidlapa**

LIETOTĀJA/UZSTĀDĪTĀJA PIENĀKUMI

PIEZĪME:

1. Ir svarīgi saprast, ka dokumenta esība automātiski nerada tiesības uzstādīt detaļu/sastāvdaļu/komplektu.

2. Ja lietotājs/uzstādītājs strādā saskaņā ar tādas lidojumderīguma uzturēšanas iestādes valsts tiesību aktiem, kas nav tā iestāde, kura norādīta 1. blokā, ir būtiski, ka lietotājs/uzstādītājs pārliecinās, ka viņa valsts lidojumderīguma uzturēšanas iestāde atzīst 1. blokā norādītās lidojumderīguma uzturēšanas iestādes apstiprinātās detaļas/sastāvdaļas/komplektus.

3. Paziņojumi, kas minēti 14. un 19. blokā, nav uzstādīšanas sertifikāts. Visos gadījumos gaisa kuģa tehniskās apkopes uzskaitē ir iekļauts uzstādīšanas sertifikāts, kas izsniegts atbilstoši lietotāja/uzstādītāja valsts tiesību aktiem, pirms gaisa kuģi var nodot lietošanā.

*III papildinājums*

**Apstiprinātāja dalībvalsts**

| Apstiprinātāja dalībvalsts<br><br>Eiropas Aviācijas drošības aģentūras dalībniece | **LIDOJUMDERĪGUMA PĀRBAUDES SERTIFIKĀTS** | LPS NORĀDE: AA-G1-000 |
|---|---|---|

Atbilstoši spēkā esošajai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1592/2002

**[UZŅĒMUMA NOSAUKUMS] M DAĻAS A IEDAĻAS G APAKŠDAĻĀ MINĒTĀ ORGANIZĀCIJA**

ATSAUCES NR.: MS-G1-000

ir veikusi lidojumderīguma pārbaudi saskaņā ar M.A.710. iedaļas noteikumiem turpmāk minētajam gaisa kuģim:

**Gaisa kuģa izgatavotājs: .....**

**Izgatavotāja apzīmējums: .....**

**Gaisa kuģa reģistrācija: .....**

**Gaisa kuģa sērijas numurs: .....**

Gaisa kuģis ir uzskatāms par lidojumderīgu pārbaudes veikšanas laikā.

Izsniegšanas datums: ..... Derīguma termiņa beigu datums: .....

Parakstījis: ..... Atļauja Nr.: .....

1. PAGARINĀJUMS: Gaisa kuģis pēdējā gada laikā ir atradies kontrolētā vidē atbilstoši M.A.901. iedaļas noteikumiem. Gaisa kuģis ir uzskatāms par lidojumderīgu šā sertifikāta izdošanas laikā.

Izsniegšanas datums: ..... Derīguma termiņa beigu datums: .....

Parakstījis: ..... Atļauja Nr.: .....

2. PAGARINĀJUMS: Gaisa kuģis pēdējā gada laikā ir atradies kontrolētā vidē atbilstoši M.A.901. iedaļas noteikumiem. Gaisa kuģis ir uzskatāms par lidojumderīgu šā sertifikāta izdošanas laikā.

Izsniegšanas datums: ..... Derīguma termiņa beigu datums:.....

Parakstījis: ..... Atļauja Nr.: .....

*EASA* 15.b veidlapa

**DALĪBVALSTS**

**Eiropas Aviācijas drošības aģentūras dalībniece**

# LIDOJUMDERĪGUMA PĀRBAUDES SERTIFIKĀTS

LPS NORĀDE:

Atbilstoši spēkā esošajai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1592/2002 dalībvalsts ar šo apstiprina, ka turpmāk minētais gaisa kuģis:

**Gaisa kuģa izgatavotājs: .....**

**Izgatavotāja apzīmējums: .....**

**Gaisa kuģa reģistrācija: .....**

**Gaisa kuģa sērijas numurs: .....**

ir uzskatāms par lidojumderīgu šā sertifikāta izdošanas laikā.

Izsniegšanas datums: ..... Derīguma termiņa beigu datums: .....

Parakstījis: ..... Atļauja Nr.: .....

*EASA* 15.a veidlapa

*IV papildinājums*

**Apstiprinājuma novērtējumi**

ORGANIZĀCIJAS APSTIPRINĀJUMA KLASES UN NOVĒRTĒJUMA SISTĒMA

1. Ja vien nav norādīts citādi 11. punktā minētās vismazākās organizācijas gadījumā, 1. tabulā standartizētā veidā norāda pilnu apstiprinājuma jomu saskaņā ar M daļas A iedaļas F apakšdaļas noteikumiem. Organizācijai jāizdod apstiprinājums, kas ir diapazonā no vienas klases un novērtējuma ar ierobežojumiem līdz visām klasēm un novērtējumiem ar ierobežojumiem.

2. Papildus 1. tabulai M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētajai apstiprinātajai tehniskās apkopes organizācijai F apakšdaļā minētajā pašraksturojumā ir prasīts norādīt darba jomu. Skatīt arī 10. punktu.

3. Apstiprinājuma klases(-u) un novērtējuma(-u), kuru(-us) piešķīrusi dalībvalsts, darba jomā, kas norādīta tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā, definētas precīzas apstiprinājuma robežas. Tādēļ ir svarīgi, ka apstiprinājuma klase(-es), novērtējums(-i) un organizācijas darba joma ir savietojami.

4. A kategorijas klases novērtējums nozīmē to, ka M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var veikt tehnisko apkopi gaisa kuģim un jebkurai tā sastāvdaļai (ieskaitot dzinējus/palīgdzinējus) tikai tad, ja šādas sastāvdaļas ir uzmontētas gaisa kuģim, izņemot gadījumus, kad šādas sastāvdaļas var īslaicīgi nomontēt tehniskās apkopes vajadzībām un ja šāda nomontēšana ir skaidri atļauta gaisa kuģa tehniskās apkopes rokasgrāmatā, lai uzlabotu piekļuvi apkopes nolūkā, uz ko attiecas tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētā kontroles procedūra, kas pieņemama dalībvalstij. Iedaļā par ierobežojumiem būs norādīta šādas tehniskās apkopes joma, tādējādi norādot apstiprinājuma jomu.

5. B kategorijas klases novērtējums nozīmē to, ka M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var veikt apkopi izmontētam dzinējam/palīgdzinējam un dzinēja/palīgdzinēja sastāvdaļām tikai tad, ja šādas sastāvdaļas ir uzmontētas dzinējam/palīgdzinējam, izņemot gadījumus, kad šādas sastāvdaļas var īslaicīgi nomontēt tehniskās apkopes vajadzībām un ja šāda nomontēšana ir skaidri atļauta dzinēja/palīgdzinēja rokasgrāmatā, lai uzlabotu piekļuvi apkopes nolūkā. Iedaļā par ierobežojumiem būs norādīts šādas apkopes joma, tādējādi norādot apstiprinājuma jomu. M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var veikt tehnisko apkopi iemontētam dzinējam "bāzes" un "operatīvās" tehniskās apkopes laikā atbilstoši tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētajai kontroles procedūrai. Tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētajā darba jomā norāda šādu darbību, ja to atļauj dalībvalsts.

6. C kategorijas klases novērtējums nozīmē to, ka M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var veikt apkopi izmontētām sastāvdaļām (izņemot dzinējus un palīgdzinējus), kas paredzētas iemontēšanai gaisa kuģī vai dzinējā/palīgdzinējā. Iedaļā par ierobežojumiem būs norādīti šādas tehniskās apkopes joma, tādējādi norādot apstiprinājuma jomu. F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija ar C kategorijas novērtējumu var arī veikt tehnisko apkopi iemontētai sastāvdaļai bāzes un operatīvās tehniskās apkopes laikā vai arī dzinēja/palīgdzinēja tehniskās apkopes telpās atbilstoši tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētajai kontroles procedūrai. Tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētajā darba jomā norāda šādu darbību, ja to atļauj dalībvalsts.

7. D kategorijas klases novērtējums ir pašaptverošs klases novērtējums, kas nav obligāti saistīts ar konkrētu gaisa kuģi, dzinēju vai citu sastāvdaļu. D1 — Nesagraujošās testēšanas (NDT) novērtējums ir vajadzīgs tikai F apakšdaļā minētajai apstiprinātajai tehniskās apkopes organizācijai, kas veic NDT kā konkrētu uzdevumu citas organizācijas vajadzībām. M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija ar klases novērtējumu A, B vai C kategorijā var veikt NDT ražojumiem, kurus tā apkopj atbilstoši tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumam, kurā minētas NDT procedūras, neņemot vērā D1 klases novērtējumu.

8. Iedaļa "Ierobežojums" ir paredzēta, lai sniegtu dalībvalstij maksimālu elastību, pielāgojot apstiprinājumu konkrētai organizācijai. Tabulā Nr. 1 norādīti iespējamo ierobežojumu veidi un, lai arī apkope ir uzskaitīta katras klases novērtējuma beigās, ir pieņemami uzsvērt tehniskās apkopes uzdevumu, nevis gaisa kuģa vai dzinēja tipu vai izgatavotāju, ja organizācijai tas ir piemērotāk. Piemērs varētu būt radioelektronisko sistēmu uzstādīšana un to apkope.

9. Tabulas Nr. 1 A un B klases iedaļā "Ierobežojums" ir norāde uz sēriju, tipu un grupu. Sērija nozīmē tādu konkrētu tipa sēriju, kā *Cessna 150* vai *Cessna 172* vai *Beech 55* sērija vai *Continental O-200* sērija utt. Tips nozīmē konkrētu tipu vai modeli, piemēram, *Cessna 172RG* tipu. Var minēt jebkādu sēriju vai tipu skaitu. Grupa nozīmē, piemēram, *Cessna* gaisa kuģi ar vienu virzuļdzinēju vai *Lycoming* virzuļdzinējus bez kompresoriem utt.

10. Ja lieto garu iespēju sarakstu, kurā bieži varētu tikt izdarīti grozījumi, tad šādi grozījumi ir saskaņā ar procedūru, kas pieņemama dalībvalstij un ir iekļauta tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā. Procedūra attiecas uz jautājumiem par to, kas ir atbildīgs par grozījumu iespēju sarakstā izdarīšanas uzraudzību un darbībām, kas jāpieņem grozīšanai. Šādās darbībās iekļauj sarakstam pievienoto ražojumu vai pakalpojumu atbilstības nodrošināšanu F apakšdaļas noteikumiem.

11. M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija, kura visu tehniskās apkopes darbu plānošanai un veikšanai nodarbina tikai vienu personu, var turēt tikai ierobežota mēroga apstiprinājuma novērtējumu. Maksimālie pieļaujamie ierobežojumi ir:

| | | |
|---|---|---|
| GAISA KUĢA KLASE | NOVĒRTĒJUMS A2 LIDMAŠĪNAS | AR VIRZUĻDZINĒJU, 5 700 KG UN MAZĀK |
| GAISA KUĢA KLASE | NOVĒRTĒJUMS A3 VIENDZINĒJA HELIKOPTERI | AR VIRZUĻDZINĒJU, 3 175KG UN MAZĀK |
| GAISA KUĢA KLASE | NOVĒRTĒJUMS A4 GAISA KUĢIS, KAS NAV A1, A2 UN A3 MINĒTIE | NAV IEROBEŽOJUMU |
| DZINĒJU KLASE | NOVĒRTĒJUMS B2 VIRZUĻ-DZINĒJI | MAZĀKA PAR 450 ZS |
| SASTĀVDAĻAS, KAS NAV PABEIGTI DZINĒJI VAI PALĪGDZINĒJI | C1 LĪDZ C20 | KĀ NORĀDĪTS IESPĒJU SARAKSTĀ |
| SPECIALIZĒTĀ KLASE | D1 NDT | JĀNORĀDA NDT METODE(-ES) |

Jāatzīmē, ka kompetentā iestāde var turpmāk ierobežot šādas organizācijas darbību apstiprinājuma mērogā, kas atkarīgs no konkrētās organizācijas iespējām.

**1. tabula**

| KLASE | NOVĒRTĒJUMS | IEROBEŽOJUMS |
|---|---|---|
| GAISA KUĢIS | A2 Lidmašīnas 5 700 kg un mazāk | Norāda lidmašīnas ražotāju vai grupu vai sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbus |
| | A3 Viendzinēja helikopteri | Norāda helikoptera ražotāju vai grupu vai sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) |
| | A4 Gaisa kuģi, kas nav A1, A2 un A3 minētie | Norāda gaisa kuģa sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) |
| DZINĒJI | B1 Turbodzinējs | Norāda dzinēja sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) |
| | B2 Virzuļdzinējs | Norāda dzinēja ražotāju vai grupu vai sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) |
| | B3 Palīgdzinējs | Norāda dzinēja sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) |

| | | |
|---|---|---|
| SASTĀVDAĻAS, KAS NAV PABEIGTI DZINĒJI VAI PALĪGDZINĒJI | C1 Gaisa kondicionēšana un hermetizēšana | Norāda gaisa kuģa tipu vai tā ražotāju vai sastāvdaļas ražotāju vai konkrētu sastāvdaļu un/vai izmanto savstarpējās atsauces uz iespēju sarakstu, kas minēts pašraksturojumā, un/vai tehniskās apkopes darbu(-iem) |
| | C2 Automātiskā lidojuma vadība | |
| | C3 Sakari un navigācija | |
| | C4 Durvis — Lūkas | |
| | C5 Elektroenerģija | |
| | C6 Aprīkojums | |
| | C7 Dzinējs — palīgdzinējs | |
| | C8 Lidojuma vadības ierīces | |
| | C9 Degviela — Gaisa kuģa korpuss | |
| | C10 Helikopters — Rotori | |
| | C11 Helikopters — Transmisija | |
| | C12 Hidraulika | |
| | C13 Instrumenti | |
| | C14 Šasija | |
| | C15 Skābeklis | |
| | C16 Propelleri | |
| | C17 Pneimatika | |
| | C18 Aizsardzība pret apledojumu/lietu/ugunsgrēku | |
| | C19 Logi | |
| | C20 Korpusa konstrukcija | |
| SPECIALIZĒTIE PAKALPOJUMI | D1 Nesagraujošā testēšana | Norāda konkrētu(-as) NDT metodi(-es) |

*V papildinājums*

**M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētās tehniskās apkopes organizācijas apstiprinājuma apliecība**

1. lapa

**DALĪBVALSTS**

**Eiropas Aviācijas drošības aģentūras dalībniece**

# APSTIPRINĀJUMA APLIECĪBA

ATSAUCES NR.:

Atbilstoši spēkā esošajai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 2042/2003 dalībvalsts ar šo apstiprina

**[UZŅĒMUMA NOSAUKUMS] TEHNISKĀS APKOPES ORGANIZĀCIJA**

par M daļas A iedaļas F apakšdaļā minēto tehniskās apkopes organizāciju, kas apstiprināta, lai apkoptu ražojumus, kas uzskaitīti pievienotajā apstiprinājuma sarakstā, un izdotu attiecīgos izmantošanas sertifikātus, lietojot iepriekš minēto atsauces numuru.

NOSACĪJUMI:

1. Šis apstiprinājums attiecas tikai uz to, kas norādīts apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatas iedaļā par apstiprinājuma jomu, un

2. Šajā apstiprinājumā prasa ievērot procedūras, kas norādītas apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatā, un

3. Šis apstiprinājums ir derīgs tiktāl, ciktāl apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija atbilst M daļas prasībām.

4. Atbilstoši iepriekš minētajiem nosacījumiem, šis apstiprinājums turpina būt spēkā, ja vien tas nav iepriekš atcelts, aizstāts, apturēts vai atsaukts.

Izsniegšanas datums: ..... Parakstījis: .....

**Apstiprinājumam pievienotā saraksta diena:** ..... Kompetentās iestādes vārdā:

*EASA* 3. veidlapa

2. lapa

**APSTIPRINĀJUMA SARAKSTS**

Organizācijas nosaukums: **[UZŅĒMUMA NOSAUKUMS] TEHNISKĀS APKOPES ORGANIZĀCIJA**

Atsauces Nr.:

| KLASE | NOVĒRTĒJUMS | IEROBEŽOJUMS |
|---|---|---|
| GAISA KUĢIS | 2: Lidmašīnas/ | DHC-6 *Twin Otter* sērija |
| | A3: Viendzinēja helikopteri | *Robinson* R44 |
| DZINĒJI | B1: Turbīna | PT6A sērija |
| SASTĀVDAĻAS, KAS NAV PABEIGTI DZINĒJI VAI PALĪGDZINĒJI | C1: Gaisa kondicionēšana un hermetizācija | DHC-6 |
| | C2: Automātiskā lidojuma vadība | *Sperry* |
| | C5: Elektroenerģija | DHC-6 |
| | C6: Aprīkojums | DHC-6 *Emergency* |
| | C7: Dzinējs — palīgdzinējs | PT6A *Fuel Control* |
| | C16: Propelleri | Ar nemaināmu soli un DHC-6 |
| SPECIALIZĒTIE PAKALPOJUMI | D1: Nesagraujošā testēšana | Visi veidi |

Šis apstiprinājuma plāns attiecas tikai uz tiem ražojumiem un darbībām, kas norādītas M daļas A iedaļas F apakšdaļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas rokasgrāmatas iedaļā par apstiprinājuma jomu.

**Atsauces Nr.:** .....

**Izsniegšanas datums:** .....

**Parakstījis:** .....

**Dalībvalsts vārdā**

*VI papildinājums*

**M daļas A iedaļas G apakšdaļā minētās lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas apstiprinājuma apliecība**

**DALĪBVALSTS**

**Eiropas Aviācijas drošības aģentūras dalībniece**

# APSTIPRINĀJUMA APLIECĪBA

ATSAUCE:

Atbilstoši spēkā esošajai Komisijas Regulai (EK) Nr. 2042/2003 un ievērojot turpmāk norādītos nosacījumus, dalībvalsts ar šo apstiprina

**[UZŅĒMUMA NOSAUKUMS] LIDOJUMDERĪGUMA UZTURĒŠANAS VADĪBAS ORGANIZĀCIJA**

par lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizāciju, kas minēta M daļas A iedaļas G apakšdaļā un kura ir apstiprināta, lai vadītu turpmāk minētā gaisa kuģa lidojumderīguma uzturēšanu un izdotu ieteikumus vai lidojumderīguma pārbaudes sertifikātus pēc lidojumderīguma pārbaudes veikšanas, kā norādīts M.A.710. iedaļā, ja noteikts:

| Gaisa kuģa tips | Atsauce uz apstiprināto tehniskās apkopes programmu | Lidojumderīguma pārbaude autorizēta | Organizācija(-as), kas strādā saskaņā ar kvalitātes nodrošināšanas sistēmu |
|---|---|---|---|
| | , kas pārskatīta | Jā | |
| | , kas pārskatīta | Jā | |
| | , kas pārskatīta | Jā | |
| | , kas pārskatīta | Jā | |
| | , kas pārskatīta | Nē | |
| | , kas pārskatīta | Nē | |
| | , kas pārskatīta | Nē | |
| | , kas pārskatīta | Nē | |
| | , kas pārskatīta | Jā | |
| | , kas pārskatīta | Nē | |

***EASA* 14. veidlapa**

NOSACĪJUMI:

1. Šis apstiprinājums attiecas tikai uz to, kas norādīts M daļas A iedaļas G apakšdaļā minētās apstiprinātās lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojuma iedaļā par apstiprinājuma jomu,

2. Šajā apstiprinājumā prasa ievērot procedūras, kas norādītas apstiprinātās lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācijas pašraksturojumā, un

3. Šis apstiprinājums ir derīgs tiktāl, ciktāl apstiprinātā lidojumderīguma uzturēšanas vadības organizācija atbilst M daļas prasībām.

4. Atbilstoši iepriekš minētajiem nosacījumiem, šis apstiprinājums turpina būt spēkā, ja vien tas nav iepriekš ticis atcelts, aizstāts, apturēts vai atsaukts.

   Ja šo veidlapu lieto aviācijas uzņēmuma sertifikāta turētāji, tad kā atsauces numuru lieto šā sertifikāta numuru un pievieno turpmāk minētos papildu nosacījumus:

5. Šis apstiprinājums nav atļauja lietot iepriekš minēto gaisa kuģu tipus. Atļauja lietot gaisa kuģi ir aviācijas uzņēmuma sertifikāts *(AOC).*

6. Šis apstiprinājums attiecas uz gaisa kuģu reģistrācijām, kas norādītas *AOC.*

7. Šis apstiprinājums ir derīgs tiktāl, ciktāl uzņēmējs atbilst M daļas A iedaļas G apakšdaļas prasībām un piemērojamā gaisa kuģa tehniskās apkopes programma, M.E.L. un gaisa kuģa reģistrācijas žurnāli turpina būt apstiprināti.

8. Atbilstoši iepriekš minētajiem nosacījumiem, šis apstiprinājums turpina būt spēkā, ja vien tas nav iepriekš ticis apturēts vai atsaukts.

9. Ja tehnisko apkopes organizācija atšķiras no uzņēmēja, šis apstiprinājums turpina būt derīgs attiecībā uz šādu(-ām) organizāciju(-ām), kas izpilda piemērojamos līguma pienākumus.

10. *AOC* laušana, apturēšana vai atsaukšana automātiski padara nederīgu šo apstiprinājumu.

Izsniegšanas datums: ..... Parakstījis: .....

Pārskatīšanas diena: ..... Kompetentās iestādes vārdā: .....

*VII papildinājums*

**Kompleksās tehniskās apkopes darbi**

Turpmāk minētais veido kompleksās tehniskās apkopes darbus, kas minēti M.A.801. iedaļas b) punkta 2. apakšpunktā.

1. Jebkuras no turpmāk minētajām gaisa kuģa korpusa daļām modifikācija, remonts vai nomaiņa kniedējot, līmējot, laminējot vai metinot:
   a) kārbas veida sija;
   b) spārna stringers vai hordas elements;
   c) lonžerons;
   d) lonžerona josla;
   e) kopnes sijas elements;
   f) sijas sieniņa;
   g) lidlaivas korpusa vai pludiņa ķīļa vai borta elements;
   h) gofrētas plāksnes spiedes elements spārna vai astes virsmā;
   i) spārna galvenā riba;
   j) spārna vai astes virsmas balstspraislis;
   k) dzinēja rāmis;
   l) fizelāžas lonžerons vai rāmis;
   m) külgtala, rõhttala või vaheseina osa;
   n) sēdekļa atbalsts vai kronšteins;
   o) sēdekļa sliecīšu nomaiņa;
   p) šasijas balsts vai balsts;
   q) ass;
   r) ritenis; un
   s) slēpe vai slēpes balsts, izņemot samazinātas berzes pārklājuma nomaiņu.
2. Jebkuras no turpmāk minētajām daļām izmaiņa vai remonts:
   a) gaisa kuģa korpusa vai pludiņa apšuvums, ja darba veikšanai nepieciešams lietot balstu, spīles vai palīgierīces;
   b) gaisa kuģa apšuvums, kas ir pakļauts spiediena radītajām slodzēm, ja bojājums tajā pārsniedz 15 cm (6 collas) jebkurā virzienā;
   c) vadības sistēmas nesošā daļa, ieskaitot stūres kātu, pedāli, vārpstu, sektoru, sviru, cauruļveida elementu ar lielu griezes pretestību, vadības sviru un kaltu vai lietu kronšteinu, bet izņemot:
      i) remonta savienojuma vai kabeļa armatūras saspiešanu;
      ii) bīdstieņa gala stiprinājuma, kas piestiprināts ar kniedēm, nomaiņu; un
   d) jebkura cita konstrukcija, kas nav uzskaitīta 1. punktā un kuru ražotājs savā tehniskās apkopes rokasgrāmatā, konstrukcijas remonta rokasgrāmatā vai instrukcijās par lidojumderīguma uzturēšanu ir norādījis kā pamatkonstrukciju.

*VIII papildinājums*

**Ierobežota tehniskā apkope, ko veic pilots īpašnieks**

Turpmāk minētais attiecas uz ierobežotu tehnisko apkopi, ko veic pilots un kas minēta M.A.803. iedaļā, ar noteikumu, ka tajā nav iekļauti kompleksās tehniskās apkopes darbi un to veic saskaņā ar M.A.402. iedaļas noteikumiem:

1. Riteņu noņemšana un uzstādīšana.

2. Elastīgo amortizējošo saišu šasijai nomaiņa.

3. Šasijas akumulatoru apkalpošana, papildinot tos ar eļļu, gaisu vai ar abiem.

4. Šasijas riteņu gultņu apkope, piemēram, tīrīšana un eļļošana.

5. Bojātās fiksācijas ar stiepli vai šķelttapu nomaiņa.

6. Eļļošana, kuru veicot, nav vajadzīga demontāža, ja tā nav tādu mazāksvarīgo konstrukcijas detaļu noņemšana kā apšuvuma plāksnes, pārsegi un aptecētāji.

7. Vienkāršu auduma ielāpu piešūšana, ja nav vajadzīga ribojuma iešūšana vai konstrukcijas elementu vai vadības virsmu noņemšana. Gaisa balonu gadījumā nelielu labojumu veikšana balona apvalka audumam (kā norādīts gaisa balona izgatavotāja instrukcijās un atbilstoši tām), kur nav vajadzīgs slodzes lenšu remonts vai nomaiņa.

8. Hidrauliskā šķidruma papildināšana hidrauliskajā rezervuārā.

9. Fizelāžas, balonu grozu, spārnu un astes grupu virsmas (izņemot līdzsvarotās vadības virsmas), pārsegu, aptecētāju, šasijas, kabīnes vai pilotu kabīnes iekšējās apdares dekoratīvā pārklājuma atjaunošana, ja nav nepieciešama jebkuras galvenās konstrukcijas vai darbības sistēmas noņemšana vai demontāža.

10. Konservējošās vielas vai aizsargvielas uzklāšana sastāvdaļām, ja nav jāizjauc neviena pamatkonstrukcija vai darbības sistēma un ja šāds pārklājums nav aizliegts vai pretrunā labai praksei.

11. Kabīnes, pilotu kabīnes vai balona groza iekšējās apdares polsterējuma un dekoratīvā aprīkojuma remontēšana, ja nav nepieciešama kādas galvenās konstrukcijas vai darbības sistēmas noņemšana vai demontāža vai iejaukšanās darbības sistēmā, vai gaisa kuģa galvenās konstrukcijas ietekmēšana.

12. Nelielu vienkāršu remontu veikšana aptecētājiem, nenesošajām apšuvuma plāksnēm, pārsegiem un aptecētājiem un nelielu ielāpu un stiprinājumu piestiprināšana, kas nemaina kontūru, lai netraucētu pareizai gaisa plūsmas aptecei.

13. Sānu logu nomainīšana, ja šāds darbs neietekmē korpusu vai jebkuru tādu darbības sistēmu kā vadības ierīces, elektroiekārtas utt.

14. Drošības jostu nomaiņa.

15. Sēdekļu vai sēdekļu daļu nomaiņa ar rezerves detaļām, kas apstiprinātas konkrētā gaisa kuģa gadījumā, ja nav nepieciešama jebkuras galvenās konstrukcijas vai darbības sistēmas demontāža.

16. Bojājumu noteikšana nolaišanās lukturu elektriskajās ķēdēs un to remonts.

17. Bojājumu noteikšana nolaišanās lukturu elektriskajās ķēdēs un to remonts.

18. Riteņu un slēpju nomaiņa, ja nav jāveic svara un smaguma centra aprēķināšana.

19. Ikviena pārsega nomaiņa, ja nav vajadzīgs noņemt propelleri vai atvienot lidojuma vadības ierīces.

20. Aizdedzes sveču nomaiņa vai tīrīšana un aizdedzes sveču spraugu iestatīšana.

21. Jebkura šļūtenes savienojuma nomaiņa, izņemot hidrauliskos savienojumus.

22. Saliekamo degvielas cauruļvadu nomaiņa.

23. Degvielas un eļļas sietfiltru vai filtru elementu tīrīšana vai nomaiņa.

24. Akumulatoru apkope un nomaiņa.

25. Gaisa balona pilotliesmiņas degļa un galveno sprauslu tīrīšana saskaņā ar ražotāja norādījumiem.

26. Nenesošo standarta aizbīdņu, kas vajadzīgi darbībām, nomaiņa vai regulēšana.

27. Balonu grozu un degļu savstarpējā apmaiņa balonu apvalkiem, ja grozs vai deglis balona tipa sertifikāta datos ir apzīmēts kā savstarpēji apmaināms un grozi un degļi ir īpaši projektēti ātrai noņemšanai un uzstādīšanai.

28. Degvielas uzpildes pretnoplūdes ierīču uzstādīšana, lai samazinātu degvielas tvertnes piepildīšanas atveres diametru, ar noteikumu, ka gaisa kuģa ražotājs konkrēto ierīci ir minējis kā daļu no gaisa kuģa tipa sertifikāta datiem, ir sniedzis instrukcijas par konkrētās ierīces uzstādīšanu un uzstādot nav nepieciešams demontēt esošo degvielas tvertnes piepildīšanas atveri.

29. Magnētisko metālisko skaidiņu detektoru izņemšana, pārbaude un nomaiņa.

30. Autonomu, priekšējā instrumentu panelī iemontētu navigācijas un sakaru ierīču noņemšana vai aizstāšana, kuras izmanto platei piestiprinātus savienotājus, kas savieno ar bloku, kad tas ir iemontēts instrumentu panelī (izņemot automātiskās lidojuma vadības sistēmas, uztvērējraidītājus un mikroviļņu frekvences attāluma mērīšanas iekārtas (DME)). Apstiprinātajam blokam jābūt projektētam tā, lai to var viegli un atkārtoti noņemt un nomainīt, nav nepieciešams specializētais testa aprīkojums un jānodrošina attiecīgās instrukcijas. Pirms bloka paredzētā lietojuma jāveic darbības pārbaude.

31. Autonomu, priekšējā instrumentu panelī iemontētu gaisa satiksmes vadības (ATC) iekārtu navigācijas programmatūras datubāzu atjaunošana (izņemot automātisko lidojuma vadības sistēmu, uztvērējraidītāju un mikroviļņu frekvences attāluma mērīšanas iekārtu (DME) datubāzes), ja nav nepieciešams bloku demontēt un ir sniegtas attiecīgās instrukcijas. Pirms bloka paredzētā lietojuma jāveic darbības pārbaude.

32. Spārnu un astes virsmu un vadības ierīču nomaiņa, kuru pievienojumi ir projektēti tā, lai tās varētu samontēt tieši pirms katra lidojuma un pēc tam izjaukt.

33. Galvenā rotora lāpstu, kuras ir projektētas noņemšanai, nomaiņa, ja nav jālieto speciālie instrumenti.

*II PIELIKUMS*

**(145. daļa)**

**145.1 Vispārīgi noteikumi**

Šajā daļā kompetentā iestāde ir:

1. Iestāde, kuru ir iecēlusi dalībvalsts, to organizāciju gadījumā, kuru galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas minētās dalībvalsts teritorijā;

2. Aģentūra to organizāciju gadījumā, kuru galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas trešā valstī.

*A IEDAĻA*

**145.A.10 Darbības joma**

Šajā iedaļā ir noteiktas prasības, kas jāievēro organizācijai, lai tā iegūtu tiesības izdot vai pagarināt apstiprinājumu gaisa kuģu un to sastāvdaļu tehniskajai apkopei.

**145.A.15 Pieteikums**

Pieteikumu apstiprinājuma izdošanai vai mainīšanai ieraksta veidlapā un iesniedz tā, kā nosaka kompetentā iestāde.

**145.A.20 Apstiprināšanas noteikumi**

Organizācija savā pašraksturojumā norāda darba jomu, uz ko paredzēts attiecināt apstiprinājumu (šīs daļas II papildinājumā sniegta tabula ar visām klasēm un novērtējumiem).

**145.A.25 Prasības telpām**

Organizācija nodrošina, ka:

a) Telpas ir piemērotas visu plānoto darbu veikšanai, jo īpaši nodrošinot aizsardzību pret laikapstākļiem. Specializētās darbnīcas un boksi ir attiecīgi nodalīti, lai nodrošinātu, ka apkārtējās vides un darba telpas piesārņošanas iespēja ir maz ticama.

   1. Gaisa kuģu tehniskās apkopes bāzē gadījumā, gaisa kuģu angāri ir gan pieejami, gan pietiekami lieli, lai tajos varētu atrasties gaisa kuģis plānotās pamata tehniskās apkopes veikšanai.

   2. Sastāvdaļu tehniskās apkopes gadījumā, sastāvdaļu darbnīcas ir pietiekami lielas, lai tajās varētu atrasties sastāvdaļas plānotās tehniskās apkopes veikšanai.

b) Biroja telpas ir paredzētas visa plānotā darba, kas minēts a) punktā, vadībai un sertificējošajam personālam, lai tas varētu veikt tam uzticētos pienākumus veidā, kas atbilst labiem gaisa kuģa tehniskās apkopes standartiem.

c) Darba vide, ieskaitot gaisa kuģu angārus, sastāvdaļu darbnīcas un biroja telpas, ir atbilstoša veicamajam darbam un jo īpaši ievērojamajām īpašajām prasībām. Ja vien konkrētā darba vide nenosaka citādi, darba videi jābūt tādai, kas neietekmē personāla efektivitāti:

   1. temperatūru uztur tādu, lai personāls var veikt vajadzīgos darbus bez lieka diskomforta;

   2. putekļus un cita veida gaisa pārnēsāto piesārņojumu samazina līdz minimumam un neļauj sasniegt tādu līmeni darba teritorijā, kad saskatāmais gaisa kuģa/sastāvdaļas virsmas piesārņojums ir redzams. Ja putekļi/gaisa pārnēsātais piesārņojums rada redzamu virsmas piesārņojumu, visas jutīgās sistēmas izolē līdz ir atjaunoti pieņemami apstākļi;

   3. apgaismojums ir tāds, lai nodrošinātu, ka katru pārbaudes un tehniskās apkopes darbu var veikt efektīvi;

   4. troksnis nedrīkst novērst personāla uzmanību no veicamajiem pārbaudes darbiem. Ja nav iespējams kontrolēt trokšņu avotu, personālu nodrošina ar nepieciešamo aprīkojumu, kas neļauj pārmērīgajam troksnim novērst uzmanību no pārbaudes darbiem;

   5. ja konkrētajam tehniskās apkopes darbam nepieciešami īpaši vides apstākļi, kas atšķiras no iepriekš minētajiem, tad rada šādus apstākļus. Īpašie apstākļi ir norādīti tehniskās apkopes datos;

6. darba vide operatīvās tehniskās apkopes veikšanai ir tāda, ka konkrēto apkopes vai pārbaudes darbu var veikt bez liekas uzmanības novēršanas. Tādēļ, ja darba vides kvalitāte samazinās līdz nepieņemamam līmenim attiecībā uz temperatūru, mitrumu, krusu, sniegu, vēju, gaismu, putekļiem/gaisa pārnēsāto piesārņojumu, jāpārtrauc konkrētie apkopes vai pārbaudes darbi līdz laikam, kad ir atjaunoti apmierinoši apstākļi.

d) Sastāvdaļām, iekārtām, instrumentiem un materiāliem ir paredzētas drošas uzglabāšanas telpas. Glabāšanas telpas nodrošina lietošanai nederīgu sastāvdaļu un materiāla nodalīšanu no citām sastāvdaļām, materiāliem, iekārtām un instrumentiem. Glabāšanas nosacījumi ir saskaņā ar ražotāja instrukcijām, lai novērstu bojājumus glabātajiem priekšmetiem. Piekļuve glabātavām ir atļauta tikai pilnvarotam personālam.

**145.A.30 Prasības personālam**

a) Organizācija ieceļ atbildīgo pārvaldnieku, kuru organizācija pilnvaro nodrošināt, ka visi apkopes darbi, kuru veikšanu pieprasa klients, var tikt finansēti un izpildīti atbilstoši standartam, kas prasīts šajā daļā. Atbildīgais pārvaldnieks:

1. nodrošina, ka ir pieejami visi vajadzīgie materiāli, lai veiktu tehnisko apkopi atbilstoši 145.A.65. iedaļas b) punktam un saglabātu organizācijas apstiprinājumu;

2. ievieš un veicina drošības un kvalitātes politiku, kā norādīts 145.A.65. iedaļas a) punktā;

3. pierāda šās daļas noteikumu pamatizpratni.

b) Organizācija ieceļ personu vai personu grupu, kuras pienākumos ir nodrošināt, ka organizācija atbilst šīs daļas prasībām. Šāda(-as) persona(-as) ir tieši pakļauta(-as) atbildīgajam pārvaldniekam.

1. Ieceltā persona vai personas pārstāv organizācijas apkopes vadības struktūru un ir atbildīgas par visām funkcijām, kas norādītas šajā daļā.

2. Iecelto personu vai personas identificē un to apstiprinošos dokumentus iesniedz formā un veidā, ko noteikusi kompetentā iestāde.

3. Ieceltā persona vai personas spēj uzrādīt atbilstīgas zināšanas, izglītību un attiecīgu pieredzi, kas saistīta ar gaisa kuģa vai tā sastāvdaļu tehnisko apkopi, un parādīt zināšanas par šīs daļas noteikumiem.

4. Procedūrās precizē, kas aizvieto konkrēto personu tās ilgstošas prombūtnes laikā.

c) Atbildīgais pārvaldnieks, kas minēts a) punktā, ieceļ personu, kuras pienākums ir uzraudzīt kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, ieskaitot ar to saistīto atgriezeniskās informācijas sistēmu, kā prasīts 145.A.65. iedaļas c) punktā. Ieceltajai personai ir tieša piekļuve atbildīgajam pārvaldniekam, lai nodrošinātu, ka viņš ir pienācīgi informēts par kvalitātes un atbilstības jautājumiem.

d) Organizācijai ir tehniskās apkopes cilvēkstundu plāns, kurā parādīts, ka tai ir pietiekami daudz personāla, lai plānotu, veiktu, uzraudzītu, pārbaudītu un novērotu kvalitāti organizācijā atbilstoši apstiprinājumam. Papildus tam organizācijai ir procedūra, lai atkārtoti novērtētu darbu, kuru paredzēts veikt, ja faktiski pieejamais personāla skaits ir mazāks nekā plānotais personāla skaits jebkurā konkrētā darba maiņā vai laikposmā.

e) Organizācija nosaka un uzrauga kompetenci personālam, kas iesaistīts tehniskās apkopes darbos, vadības un/vai kvalitātes pārbaužu veikšanā, atbilstoši procedūrai un standartam, par kuru tā vienojas ar kompetento iestādi. Papildus vajadzīgajai pieredzei, kas saistīta ar darba funkcijām, kompetencē iekļauj izpratni par cilvēka faktoru un veiktspējas jautājumiem, kas atbilst minētās personas funkcijai organizācijā. "Cilvēka faktori" ir principi, kuri attiecas uz avioprojektēšanu, sertifikāciju, apmācību, operācijām un apkopi un kuri meklē saskarsmi starp cilvēku un citām sistēmas sastāvdaļām, pienācīgi ņemot vērā cilvēka veiktspēju. "Cilvēka veiktspēja" ir cilvēka spējas un ierobežojumi, kuri ietekmē aeronavigācijas darbību drošību un efektivitāti.

f) Organizācija nodrošina, ka personāls, kas veic un/vai vada gaisa kuģu konstrukciju un/vai to sastāvdaļu lidojumderīguma uzturēšanas nesagraujošo testēšanu, ir pienācīgi kvalificēts konkrētā nesagraujošā testa veikšanai atbilstoši Eiropas vai līdzvērtīgiem standartiem, kurus ir atzinusi Aģentūra. Personāls, kurš veic jebkuru citu specializētu uzdevumu, ir atbilstīgi kvalificēts saskaņā ar oficiāli atzītiem standartiem. Atkāpjoties no šā punkta, tas personāls, kas minēts g) punktā un h) punkta 1. un 2. apakšpunktā un kuram ir 66. daļā minētās B1 kategorijas kvalifikācija, var veikt un/vai vadīt krāsvielas iespiešanās kontrasta testus.

g) Ikvienai organizācijai, kas apkopj gaisa kuģi, ja vien nav norādīts citādi j) punktā, gaisa kuģa operatīvās tehniskās apkopes gadījumā ir attiecīgā gaisa tipa novērtējuma sertificējošais personāls, kas kvalificēts kā B1 un B2 kategorijas personāls atbilstoši 66. daļas un 145.A.35. iedaļas noteikumiem.

Papildus tam šādas organizācijas var nodarbināt arī atbilstīgu uzdevumapmācītu sertificējošo personālu, kas kvalificēts kā A kategorijas personāls atbilstoši 66. daļas un 145.A.35. iedaļas noteikumiem, lai veiktu nelielus plānotās operatīvās tehniskās apkopes darbus un vienkāršu defektu novēršanu. Šāda A kategorijas sertificējošā personāla pieejamība neaizvieto vajadzību 66. daļā minētās B1 un B2 kategorijas sertificējošā personālam palīdzēt A kategorijas sertificējošā personālam. Tomēr šādam 66. daļā minētās B1 un B2 kategorijas sertificējošām personālam nav vienmēr jābūt operatīvās tehniskās apkopes stacijā nelielu plānotās operatīvās tehniskās apkopes darbu vai vienkāršu defektu novēršanas laikā.

h) Ikvienai organizācijai, kas apkopj gaisa kuģi, ja vien nav norādīts citādi j) punktā, ir:

1. Liela gaisa kuģa tehniskās apkopes bāzē gadījumā attiecīgajam gaisa kuģa tipa novērtējumam atbilstošs sertificējošais personāls, kas kvalificēts kā C kategorijas personāls atbilstoši 66. daļas un 145.A.35. iedaļas noteikumiem. Turklāt organizācijai ir gaisa kuģa tipa novērtējuma personāls, kas kvalificēts kā B1 un B2 kategorijas personāls atbilstoši 66. daļas un 145.A.35. iedaļas noteikumiem, lai palīdzētu C kategorijas sertificējošajam personālam.

   i) B1 un B2 kategorijas palīgpersonāls pārliecinās, ka visi attiecīgie darbi vai pārbaudes ir veiktas atbilstoši prasītajam standartam pirms C kategorijas sertificējošais personāls izdod izmantošanas sertifikātu.

   ii) Organizācija saglabā uzskaites datus par šādu B1 un B2 kategorijas palīgpersonālu.

   iii) C kategorijas sertificējošais personāls pārliecinās, ka ir ievērota atbilstība i) punkta noteikumam un visi darbi, kuru veikšanu ir prasījis klients, ir pabeigti konkrētās tehniskās apkopes bāzē vai darbu kompleksa laikā, un arī novērtē ikviena neizpildītā darba ietekmi nolūkā pieprasīt tā pabeigšanu vai arī vienoties ar uzņēmēju par šāda darba atlikšanu līdz citai konkrētajai pārbaudei vai termiņam.

2. Gaisa kuģa, kas nav liels gaisa kuģis, tehniskās apkopes bāzē gadījumā:

   i) attiecīgā gaisa kuģa tipa novērtējuma personāls, kas kvalificēts kā B1 un B2 kategorijas personāls atbilstoši 66. daļas un 145.A.35. iedaļas noteikumiem; vai

   ii) attiecīgā gaisa kuģa tipa novērtējuma personāls, kas kvalificēts kā C kategorijas personāls, kuram palīdz vai B1 un B2 kategorijas palīgpersonāls, kā norādīts 1. punktā.

i) Sastāvdaļas sertificējošais personāls atbilst 66. daļas noteikumiem.

j) Atkāpjoties no g) un h) punkta, organizācija var nodarbināt sertificējošo personālu, kas kvalificēts atbilstoši turpmāk minētajiem noteikumiem:

1. Organizācijas uzņēmumu gadījumā, kas atrodas ārpus Kopienas teritorijas, sertificējošo personālu var kvalificēt atbilstoši tās valsts tiesību aktiem par aviāciju, kurā organizācijas uzņēmums ir reģistrēts, atbilstoši nosacījumiem, kas norādīti šās daļas IV papildinājumā.

2. Operatīvās tehniskās apkopes gadījumā, kas veikta organizācijas operatīvās tehniskās apkopes stacijā, kas atrodas ārpus Kopienas teritorijas, sertificējošo personālu var kvalificēt atbilstoši tās valsts tiesību aktiem par aviāciju, kurā atrodas operatīvās tehniskās apkopes stacija, atbilstoši nosacījumiem, kas norādīti šās daļas IV papildinājumā.

3. Atkārtotas pirmslidojuma lidojumderīguma pārbaudes norādījuma gadījumā, kurā īpaši norādīts, ka lidojuma apkalpe var izpildīt šādas lidojumderīguma uzturēšanas norādījuma prasības, organizācija var izdot ierobežotu sertifikācijas atļauju gaisa kuģa komandierim un/vai bortinženierim, pamatojoties uz lidojuma apkalpes licenci. Tomēr organizācija pārliecinās, ka ir veikta pietiekama praktiskā apmācība, lai nodrošinātu, ka minētais gaisa kuģa komandieris vai bortinženieris var izpildīt lidojumderīguma pārbaudes norādījumu atbilstoši prasītajam standartam.

4. Gaisa kuģa gadījumā, kurš tiek ekspluatēts tālu no atbalstītās atrašanās vietas, organizācija var izdot ierobežotu sertifikācijas atļauju gaisa kuģa komandierim un/vai bortinženierim, pamatojoties uz lidojuma apkalpes licenci; pirms tā ir pārliecinājusies, ka ir veikta pietiekama praktiskā apmācība, lai nodrošinātu, ka minētais gaisa kuģa komandieris vai bortinženieris var izpildīt norādīto darbu atbilstoši prasītajam standartam. Šā punkta noteikumus sīki apraksta pašraksturojumā minētajā procedūrā.

5. Turpmāk minētajos neparedzētajos gadījumos, ja gaisa kuģis atrodas vietā, kas nav galvenā bāze un nav pieejams atbilstīgs sertificējošais personāls, organizācija, kura nolīgta apkopes veikšanai, var izdot vienreizēju sertifikācijas atļauju:

   i) vienam/ai no tās darbiniekiem, kam ir tipveida kvalifikācija par līdzīgas tehnoloģijas, uzbūves un sistēmas gaisa kuģi; vai

ii) ikvienai personai, kurai ir ne mazāk kā piecu gadu ilga pieredze tehniskajā apkopē un kurai ir derīga *ICAO* gaisa kuģa tehniskās apkopes licence, kas attiecas uz gaisa kuģa tipu, kam vajadzīga sertificēšana, ja konkrētajā atrašanās vietā nav organizācijas, kas apstiprināta atbilstīgi šīs daļas noteikumiem, un nolīgtās organizācijas rīcībā ir pierādījumi par šās personas pieredzi un licenci.

Par visiem šādiem gadījumiem, kas norādīt šajā punktā, ziņo kompetentajai iestādei septiņu dienu laikā pēc šādas sertifikācijas atļaujas izdošanas. Organizācija, kas izdod vienreizēju sertifikācijas atļauju, nodrošina, ka atbilstīgi apstiprināta organizācija ikvienu šādu apkopi, kas var ietekmēt lidojuma drošību, pārbauda atkārtoti.

**145.A.35 Sertificējošais personāls un B1 un B2 kategorijas palīgpersonāls**

a) Papildus attiecīgajām 145.A.30. iedaļas g) un h) punktā minētajām prasībām organizācija nodrošina, ka sertificējošajam personālam un B1 un B2 kategorijas palīgpersonālam ir pietiekama izpratne par attiecīgo apkopjamo gaisa kuģi un/vai tā sastāvdaļām un attiecīgajām organizācijas procedūrām. Sertificējošajā personāla gadījumā to veic pirms sertifikācijas atļaujas izsniegšanas un atkārtotas izsniegšanas.

"B1 un B2 kategorijas palīgpersonāls" ir tas B1 un B2 kategorijas personāls tehniskās apkopes bāzē, kuram nav vajadzīgās sertificēšanas tiesības. "Attiecīgais gaisa kuģis un/vai sastāvdaļas" ir tie gaisa kuģi vai sastāvdaļas, kas norādītas konkrētajā sertifikācijas atļaujā. "Sertifikācijas atļauja" ir atļauja, kuru sertificējošajam personālam izdevusi organizācija un kurā norādīts fakts, ka minētais personāls var apstiprinātās organizācijas vārdā parakstīt izmantošanas sertifikātus tiktāl, ciktāl tas noteikts minētajā atļaujā.

b) Izņemot gadījumus, kas uzskaitīti 145.A.30. iedaļas j) punktā, organizācija var izdot sertifikācijas atļauju sertificējošajam personālam saistībā ar pamatkategorijām vai apakškategorijām un ikvienu tipa novērtējumu, kas uzskaitīts gaisa kuģa tehniskās apkopes licencē, kura norādīta 66. daļā, ja licence ir derīga visā atļaujas derīguma laikā un sertificējošais personāls turpina atbilst 66. daļas prasībām.

c) Organizācija nodrošina, ka sertificējošais personāls un B1 un B2 kategorijas palīgpersonāls ik pēc diviem secīgiem gadiem ir iesaistīts vismaz sešus mēnešus ilgā reālā attiecīgā gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas tehniskās apkopes pieredzes apgūšanā. Šajā punktā "iesaistīts reālā attiecīgā gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas tehniskajā apkopē" nozīmē to, ka persona ir strādājusi gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas tehniskajā apkopes vidē un ir izmantojusi sertifikācijas atļaujas sniegtās tiesības un/vai ir faktiski veikusi tehnisko apkopi vismaz dažām no gaisa kuģa tipa sistēmām, kas norādītas konkrētajā sertifikācijas atļaujā.

d) Organizācija pārliecinās, ka sertificējošais personāls un B1 un B2 kategorijas palīgpersonāls saņem pietiekamu kvalifikācijas celšanas apmācību katrā divus gadus ilgā laikposmā, lai nodrošinātu, ka šādam personālam ir jaunākās zināšanas par attiecīgajām tehnoloģijām, organizācijas procedūrām un cilvēka faktoru jautājumiem.

e) Organizācija izveido programmu sertificējošā personāla un B1 un B2 kategorijas palīgpersonāla kvalifikācijas celšanai, iekļaujot procedūru, lai nodrošinātu atbilstību attiecīgajiem 145.A.35. iedaļā minētajiem punktiem kā pamatu šajā daļā minēto sertifikācijas atļauju izdošanai sertificējošajam personālam, un procedūru, lai nodrošinātu atbilstību 66. daļas noteikumiem.

f) Izņemot gadījumus, kad notiek kāds no 145.A.30. iedaļas j) punkta 5. apakšpunktā minētajiem neparedzētajiem gadījumiem, organizācija novērtē perspektīvajam sertificējošajam personālam kompetenci, kvalifikāciju un spēju veikt tiem uzticamos sertificēšanas pienākumus atbilstoši procedūrai, kas norādīta pašraksturojumā, pirms šajā daļā minētās sertifikācijas atļaujas izdošanas vai atkārtotas izdošanas.

g) Ja sertificējošais personāls ir izpildījis a), b), d), f) un, ja vajadzīgs, c) punkta nosacījumus, organizācija izdod sertifikācijas atļauju, kurā skaidri norādīts tās darbības joma un ierobežojumi. Pastāvīgs sertifikācijas atļaujas derīgums ir atkarīgs no pastāvīgas atbilstības a), b), d), un, ja vajadzīgs, c) punkta nosacījumiem.

h) Sertifikācijas atļaujai jābūt izveidotai tā, ka sertificējošajam personālam un ikvienai pilnvarotai personai, kura var pieprasīt atļauju pārbaudei, ir skaidri izklāstīta tās darbības joma. Ja darbības jomas norādei lieto kodus, tad organizācija pievieno šo kodu skaidrojumu. "Pilnvarotā persona" ir kompetento iestāžu, Aģentūras un dalībvalsts, kura atbild par apkoptā gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas uzraudzību, amatpersonas.

i) Persona, kas atbildīga par kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, organizācijas vārdā ir atbildīga arī par sertifikācijas atļauju izdošanu sertificējošajam personālam. Šāda persona var izvēlēties citas personas sertifikācijas atļauju faktiskajai izdošanai vai atsaukšanai atbilstoši procedūrai, kas norādīta pašraksturojumā.

j) Organizācija saglabā uzskaites datus par sertificējošo personālu un B1 un B2 kategorijas palīgpersonālu.

Šajos uzskaites datos iekļauj:

1. informāciju par ikvienu gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci, kura tiek turēta saskaņā ar 66. daļas noteikumiem;

2. visu attiecīgo saņemto apmācību;

3. izdoto sertifikācijas atļauju jomu, ja vajadzīgs; un

4. ziņas par personālu, kuram ir ierobežotās vai vienreizējās sertifikācijas atļaujas.

Organizācija saglabā uzskaites datus vismaz divus gadus pēc tam, kad sertificējošais personāls un B1 un B2 kategorijas palīgpersonāls ir pārtraucis strādāt organizācijā, vai pēc tam, kad atļauja ir tikusi izņemta. Turklāt tehniskās apkopes organizācija pēc pieprasījuma izsniedz sertificējošajam personālam uzskaites datu kopiju, kad tas atstāj organizāciju.

Sertificējošajam personālam pēc tā pieprasījuma nodrošina piekļuvi personīgajiem uzskaites datiem, kuri minēti iepriekš.

k) Organizācija nodrošina sertificējošo personālu ar sertifikācijas atļaujas kopiju vai nu dokumentu, vai elektroniskā veidā.

l) Sertificējošais personāls uzrāda savu sertifikācijas atļauju ikvienai pilnvarotai personai 24 stundu laikā.

m) Sertificējošā personāla un B1 un B2 kategorijas palīgpersonāla minimālais vecums ir 21 gads.

**145.A.40 Iekārtas, instrumenti un materiāli**

a) Organizācijai ir pieejams un tā lieto iekārtas, instrumentus un materiālus, kas vajadzīgi, lai veiktu darbus apstiprinātajā jomā.

1. Ja ražotājs norāda konkrētu instrumentu vai iekārtu, tad organizācija lieto minēto instrumentu vai iekārtu, ja vien tā nav vienojusies ar kompetento iestādi par alternatīvu instrumentu vai iekārtu lietošanu ar to procedūru palīdzību, kas norādītas pašraksturojumā.

2. Iekārtām un instrumentiem jābūt pastāvīgi pieejamiem, izņemot tāda instrumenta vai iekārtas gadījumus, ko lieto tik reti, ka to pastāvīga pieejamība nav nepieciešama. Šādus gadījumus sīki izklāsta procedūrā.

3. Organizācijai, kas apstiprināta tehniskās apkopes veikšanai bāzē, ir atbilstošs aprīkojums piekļuvei gaisa kuģim un pārbaudes platformas/doki, lai gaisa kuģi var pienācīgi pārbaudīt.

b) Organizācija nodrošina, ka attiecīgi visi instrumenti, iekārtas un jo īpaši testa aprīkojums tiek kontrolēts un kalibrēts atbilstoši oficiāli atzītam standartam un pietiekami bieži, lai nodrošinātu funkcionālo izmantojamību un precizitāti. Organizācija veic šādas kalibrēšanas un lietotā standarta uzskaiti.

**145.A.42 Sastāvdaļu pieņemšana**

a) Visas sastāvdaļas klasificē un atbilstīgi nodala šādās kategorijās:

1. Sastāvdaļas, kuras ir apmierinošā stāvoklī, par kuru nodošanu lietošanā ir ierakstīts EASA 1. veidlapā vai tai līdzvērtīgā, un kuras ir marķētas atbilstoši 21. daļas Q apakšdaļas noteikumiem.

2. Lietošanai nederīgas sastāvdaļas, kuras apkopj atbilstoši šīs iedaļas noteikumiem.

3. Neatjaunojamās sastāvdaļas, kas klasificētas atbilstoši 145.A.42. iedaļas d) punkta noteikumiem.

4. Standarta detaļas, kuras lieto gaisa kuģī, dzinējā, propellerī vai citā gaisa kuģa sastāvdaļā, ja tās ir norādītas ražotāja ilustrētajā detaļu katalogā un/vai tehniskās apkopes datos.

5. Izejmateriāls un palīgmateriāls, kuru lieto apkopes darbu laikā, ja organizācija ir pārliecināta, ka materiāls atbilst vajadzīgajai specifikācijai un tam ir atbilstoša izsekojamība. Visiem materiāliem jābūt pievienotai dokumentācijai, kas tieši attiecas uz konkrēto materiālu un satur atbilstību specifikācijas paziņojumam un arī ziņas par izgatavotāju un piegādātāju.

b) Pirms sastāvdaļas uzstādīšanas gaisa kuģī, persona vai apstiprināta tehniskās apkopes organizācija pārliecinās, ka konkrētā sastāvdaļa ir piemērota uzstādīšanai, ja ir jāpiemēro atšķirīga modifikācija un/vai norādījuma attiecībā uz lidojumderīgumu varianti.

c) Organizācija var atbilstoši apkopes datiem izgatavot ierobežota daudzuma detaļas, kuras lietojamas darbu veikšanai tās telpās, ja procedūras ir norādītas organizācijas pašraksturojumā.

d) Sastāvdaļas, kuras ir sasniegušas sertificētā darbmūža beigas vai arī tām ir neremontējami defekti, klasificē kā neatjaunojamas un tās netiek atkārtoti nodotas sastāvdaļu piegādes sistēmā, ja vien sertificētais darbmūža ierobežojums nav ticis pagarināts vai arī remonta risinājums nav ticis apstiprināts atbilstoši 21. daļas noteikumiem.

**145.A.45 Tehniskās apkopes dati**

a) Organizācija uztur un izmanto jaunākos piemērojamos tehniskās apkopes datus, veicot apkopi, tostarp izmaiņas un remontus. "Piemērojami" nozīmē piemērotību attiecībā uz ikvienu gaisa kuģi, tā sastāvdaļu vai procesu, kas norādīts organizācijas apstiprinājuma klases novērtējuma grafikā un ikvienā ar to saistītajā iespēju sarakstā.

Tehniskās apkopes datu gadījumā, kurus sniedzis uzņēmējs vai klients, organizācija saglabā šos datus tikai darba gaitā, izņemot atbilstību 145.A.55. iedaļas c) punkta noteikumiem.

b) Šajā daļā, piemērojamie apkopes dati ir jebkuri no turpmāk minētajiem:

1. visas piemērojamās prasības, procedūras, operatīvie norādījumi vai informācija, ko izsniedz iestāde, kas atbildīga par gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas uzraudzību;

2. visi piemērojamie norādījumi attiecībā uz lidojumderīgumu, ko pieņem iestāde, kas atbildīga par gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas uzraudzību;

3. instrukcijas par lidojumderīguma uzturēšanu, kuras izdod tipa sertifikāta turētāji, papildu tipa sertifikāta turētāji, ikviena cita organizācija, kurai 21. daļā ir prasīts publicēt šādus datus un, gaisa kuģa vai tā sastāvdaļu gadījumā, kas nāk no trešām valstīm, dati par lidojumderīgumu, kurus izsniedz iestāde, kas atbildīga par gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas uzraudzību;

4. visi piemērojamie standarti, kā, piemēram, bet ne tikai, apkopes standarta prakse, ko Aģentūra atzīst par labu standartu apkopei;

5. visi piemērojamie dati, kas izsniegti atbilstoši d) punkta noteikumiem.

c) Organizācija ievieš procedūras, lai nodrošinātu, ka tad, ja tehniskās apkopes personāta lietotajos datos atklāj ikvienu neprecīzu, nepilnīgu vai divdomīgu procedūru, praksi, informāciju vai apkopes instrukciju, tad to reģistrē un par to pazino apkopes datu autoram.

d) Organizācija var mainīt apkopes instrukcijas tikai saskaņā ar procedūru, kas norādīta tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā. Attiecībā uz šādām izmaiņām organizācija pierāda, ka to rezultātā radīsies līdzvērtīgi vai labāki apkopes standarti un par šādām izmaiņām informē tipa sertifikāta turētāju. Tehniskās apkopes instrukcijas šajā punktā nozīmē instrukcijas par to, kā veikt konkrētu apkopes darbu: tajās nav ietverti remontu un izmaiņu tehniskie risinājumi.

e) Organizācija izveido kopēju darba karšu vai darba grafiku sistēmu, kas lietojama visās attiecīgajās organizācijas daļās. Turklāt organizācija precīzi pārraksta b) un d) punktā minētos tehniskās apkopes datus uz šādām darba kartēm vai darba grafikiem vai arī precīzi norāda uz konkrētu apkopes uzdevumu vai uzdevumiem, kas minēti šajos apkopes datos. Darba kartes vai darba grafiki var būt datora sastādīti un glabāti elektroniskā datubāzē, uz kuru attiecas atbilstoši drošības pasākumi pret neatļautu izmaiņu veikšanu un kura saistīta ar elektronisko dublējumdatubāzi, kuru atjauno 24 stundu laikā pēc ikvienas datu ievades galvenajā datubāzē. Kompleksās tehniskās apkopes darbus pārraksta uz šādām darba kartēm vai darba grafikiem un sadala atsevišķās pakāpēs, lai nodrošinātu ierakstu par pilna tehniskās apkopes darba pabeigšanu.

Ja tehniskās apkopes organizācija sniedz apkopes pakalpojumu gaisa pārvadājumu uzņēmumam, kas pieprasa lietot tā darba karšu vai darba grafiku sistēmu, tad var lietot šo darba karšu vai darba grafiku sistēmu. Šajā gadījumā organizācija izveido procedūru, lai nodrošinātu pareizu gaisa pārvadājumu uzņēmuma darba karšu vai darba grafiku aizpildīšanu.

f) Organizācija pārliecinās, ka visi piemērojamie tehniskās apkopes dati ir viegli pieejami lietošanai, kad to prasa tehniskās apkopes personāls.!!!

g) Organizācija izveido procedūru, lai nodrošinātu, ka tehniskās apkopes dati, kuri ir tās rīcībā, tiek atjaunoti. Uzņēmēja/klienta rīcībā esošo un sniegto tehnisko datu gadījumā organizācija spēj pierādīt, ka tai uzņēmēja/klienta rakstisks apliecinājums, ka visi tehniskās apkopes dati ir atjaunoti, vai arī tai ir darbuzdevumi, kuros ir norādīts lietojamo tehniskās apkopes datu grozījumu statuss, vai arī tā var pierādīt, ka ir ierakstīta uzņēmēja/klienta tehniskās apkopes datu grozījumu sarakstā.

**145.A.47 Ražošanas plānošana**

a) Organizācijai ir sistēma, kas atbilst darba apjomam un sarežģītībai, lai plānotu visa vajadzīgā personāla, instrumentu, iekārtu, materiālu, tehniskās apkopes datu un telpu pieejamību un nodrošinātu tehniskās apkopes darbu drošu pabeigšanu.

b) Plānojot tehniskās apkopes darbus un organizējot maiņu darbu, ņem vērā cilvēku veiktspējas ierobežojumus.

c) Ja maiņas vai personāla nomaiņas iemeslu dēļ nepieciešams nodot tālāk tehniskās apkopes darbu turpināšanu vai pabeigšanu, aizejošais un atnākošais personāls savā starpā atbilstīgi apmainās ar visu būtisko informāciju.

**145.A.50 Tehniskās apkopes sertificēšana**

a) Izmantošanas sertifikātu organizācijas vārdā izdod attiecīgi apstiprināts sertificējošais personāls, kad ir pārbaudīts, ka organizācija ir pienācīgi paveikusi visus pasūtītos tehniskās apkopes darbus atbilstoši procedūrām, kas norādītas 145.A.70. iedaļā, ņemot vērā 145.A.45. iedaļā minēto tehniskā apkopes datu pieejamību un lietojamību, un nav neatbilstību, kas nopietni apdraud lidojumu drošību.

b) Izmantošanas sertifikātu izsniedz pirms lidojuma un pēc visu tehniskās apkopes darbu pabeigšanas.

c) Gaisa kuģa uzņēmēju informē par visiem jaunajiem defektiem vai nepilnīgi pabeigtiem tehniskās apkopes darbuzdevumiem nolūkā iegūt piekrišanu novērst šādus defektus vai pabeigt nepabeigtos tehniskās apkopes darbuzdevuma darbus. Gadījumā, ja gaisa kuģa uzņēmējs nevēlas, lai tiktu veikta šajā punktā minētā tehniskā apkope, piemēro e) punkta noteikumu.

d) Izmantošanas sertifikātu izsniedz pēc visu tehniskās apkopes darbu pabeigšanas, kas veikti gaisa kuģa sastāvdaļai, kamēr tā ir nomontēta. Autorizēts izmantošanas sertifikāts vai lidojumderīguma apstiprinājuma zīme, kas identificēta kā *EASA* 1. veidlapa šīs daļas I papildinājumā, ir līdzvērtīga gaisa kuģa sastāvdaļas izmantošanas sertifikātam. Ja organizācija apkopj sastāvdaļu savām vajadzībām, *EASA* 1. veidlapa var nebūt vajadzīga atkarībā no organizācijas nodošanas izmantošanā iekšējām procedūrām, kuras definētas pašraksturojumā.

e) Atkāpjoties no a) punkta noteikumiem, ja organizācija nespēj pabeigt visus pasūtītos tehniskās apkopes darbus, tā var izsniegt izmantošanas sertifikātu, ievērojot apstiprinātos gaisa kuģa ierobežojumus. Organizācija ieraksta šādu faktu izmantošanas sertifikātā pirms tā izdošanas.

f) Atkāpjoties no a) punkta un 145.A.42. iedaļas noteikumiem, ja gaisa kuģis atrodas vietā, kas nav galvenā operatīvās tehniskās apkopes stacija vai galvenā tehniskās apkopes bāze, tādēļ, ka nav pieejama sastāvdaļa ar atbilstošu izmantošanas sertifikātu, ir pieļaujams īslaicīgi uzstādīt sastāvdaļu bez atbilstoša izmantošanas sertifikāta maksimāli 30 lidojuma stundām vai līdz brīdim, kad gaisa kuģis pirmo reizi atgriežas galvenajā operatīvās tehniskās apkopes stacijā vai galvenajā tehniskās apkopes bāzē atkarībā no tā, kas ir drīzāk, saskaņā ar gaisa kuģa uzņēmēja piekrišanu un izmantošanas sertifikāta esību minētajai sastāvdaļai, kas citādi atbilst visām piemērojamajām tehniskās apkopes un lietošanas prasībām. Šādas sastāvdaļas nomontē iepriekš minētā termiņa beigās, ja vien šā termiņa laikā nav iegūts atbilstošs izmantošanas sertifikāts, kas minēts a) punktā un 145.A.42. iedaļā.

**145.A.55 Apkopes datu uzskaite**

a) Organizācija reģistrē visu informāciju par veiktajiem darbiem. Organizācija obligāti saglabā uzskaites datus, kas vajadzīgi, lai pierādītu, ka ir izpildītas visas prasības, lai saņemtu izmantošanas sertifikātu, ieskaitot apakšuzņēmēju dokumentus par nodošanu lietošanā.

b) Organizācija izsniedz katra izmantošanas sertifikāta kopiju gaisa kuģa uzņēmējam kopā ar ikvienu īpašu apstiprinātu remonta/izmaiņu datu, kas tika izmantoti veicot remontus/izmaiņas, kopiju.

c) Organizācija saglabā visu tehniskās apkopes uzskaites datu un visu saistīto tehniskās apkopes datu kopijas divus gadus no dienas, kad tehniskās apkopes organizācija nodeva lietošanā gaisa kuģi vai tā sastāvdaļu, kurai tika veikta apkope.

1. Uzskaites datus glabā veidā, kas nodrošina to aizsardzību pret ugunsgrēku, plūdiem un zādzību.

2. Datoru dublējumdiskus, lentes utt. glabā atsevišķi no tiem darba diskiem, lentēm utt., kas satur darba datus, vidē, kas nodrošina, ka tie ir labā stāvoklī.

3. Ja saskaņā ar šo daļu apstiprinātā organizācija pārtrauc savu darbību, visi saglabātie tehniskās apkopes uzskaites dati, kas attiecas uz pēdējiem diviem gadiem, tiek izsniegti attiecīgā gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas pēdējam īpašniekam vai klientam vai tos noglabā tā, kā norādījusi kompetentā iestāde.

**145.A.60 Ziņošana par notikumiem**

a) Organizācija ziņo kompetentajai iestādei, reģistrācijas valstij un organizācijai, kas atbildīga par gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas projektēšanu, par ikvienu atklātu gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas pazīmi, kas nopietni apdraud lidojumu drošību.

b) Organizācija izveido notikumu iekšējo ziņošanas sistēmu, kā norādīts pašraksturojumā, lai savāktu un novērtētu šādus ziņojumus, ieskaitot to notikumu iegūšanu un novērtēšanu, par kuriem jāziņo atbilstoši a) punktam. Šajā procedūrā norāda negatīvās tendences, koriģējošās darbības, kas veiktas vai kas jāveic organizācijai, lai novērstu trūkumus, un iekļauj visas zināmās būtiskās informācijas, kas attiecas uz šādiem notikumiem, novērtējumu un metodi, lai, ja vajadzīgs, izplatītu informāciju.

c) Organizācija ziņojumus sniedz veidā, kuru noteikusi Aģentūra, un nodrošina, ka tajos ir visa vajadzīgā informācija par stāvokli un novērtējuma rezultātiem, kas zināmi organizācijai.

d) Ja organizāciju tehniskās apkopes veikšanai ir nolīdzis uzņēmējs, tad organizācija ziņo arī uzņēmējam par ikvienu šādu pazīmi, kas ietekmē viņa gaisa kuģi vai tā sastāvdaļu.

e) Organizācija sagatavo un iesniedz ziņojumus cik ātri vien iespējams, bet jebkurā gadījumā 72 stundu laikā pēc tam, kad tā atklāja pazīmi, uz kuru attiecas šis ziņojums.

**145.A.65 Drošības un kvalitātes politika, tehniskās apkopes procedūras un kvalitātes nodrošināšanas sistēma**

a) Organizācija izveido drošības un kvalitātes politiku, kas jāiekļauj tās pašraksturojumā, kas minēts 145.A.70. iedaļā.

b) Organizācija izveido procedūras, par kurām tā vienojas ar kompetento iestādi, ņemot vērā cilvēka faktorus un veiktspēju, lai nodrošinātu labu tehniskās apkopes praksi un atbilstību šīs daļas prasībām, kurā iekļauj precīzu darbuzdevumu vai līgumu, lai gaisa kuģi un sastāvdaļas var nodot lietošanā atbilstoši 145.A.50. iedaļas noteikumiem.

1. Tehniskās apkopes procedūras, kas minētas šajā punktā, attiecas uz 145.A.25. līdz 145.A.95. iedaļas noteikumiem.

2. Tehniskās apkopes procedūras, kuras organizācija ir izveidojusi vai gatavojas izveidot saskaņā ar šo punktu, attiecas uz visiem tehniskās apkopes darbības veikšanas aspektiem, ieskaitot specializēto pakalpojumu sniegšanu un vadību, un nosaka standartus, saskaņā ar kuriem organizācija gatavojas strādāt.

3. Attiecībā uz gaisa kuģa operatīvo tehnisko apkopi un apkopi bāzē, organizācija izveido procedūras, lai samazinātu daudzkārtēju kļūdu un notveršanas kļūdu rašanās risku būtiskajās sistēmās un lai nodrošinātu, ka nevienai personai konkrētās tehniskās apkopes pārbaudes laikā neliek veikt darbības un pārbaudes saistībā ar tehniskās apkopes uzdevumu, kurā ir jāizjauc/atkārtoti jāsaliek vairākas viena un tā paša tipa sastāvdaļas, kas uzstādītas vairāk kā vienā sistēmā vienā un tajā pašā gaisa kuģī. Tomēr, ja ir pieejama tikai viena persona šādu darbu veikšanai, tad organizācijas darba kartē vai darba grafikā iekļauj papildu pakāpi šā darba atkārtotai pārbaudei pēc tam, kad šī persona ir pabeigusi vairākus šādus darbus.

4. Izveido tehniskās apkopes procedūras, lai nodrošinātu, ka bojājumus novērtē un izmaiņas un remontus veic, izmantojot datus, kurus attiecīgi apstiprinājusi Aģentūra vai 21. daļā minētā projektēšanas organizācija.

c) Organizācija ievieš kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, kurā iekļauj turpmāk minēto:

1. Neatkarīgas pārbaudes, lai uzraudzītu atbilstību nepieciešamajiem gaisa kuģa/tā sastāvdaļas standartiem un procedūru atbilstību, lai nodrošinātu, ka šādas procedūras izmanto labu tehniskās apkopes praksi un lidojumderīgu gaisa kuģi/tā sastāvdaļas. Vismazākajās organizācijās par kvalitātes nodrošināšanas sistēmā minētās neatkarīgās pārbaudes veikšanu var noslēgt līgumu ar citu organizāciju, kas apstiprināta atbilstoši šās daļas noteikumiem, vai ar personu, kurai ir atbilstošas tehniskās zināšanas un pierādīta apmierinoša pieredze pārbaužu veikšanā; un

2. Atgriezeniskās informācijas sistēmu par kvalitāti ar personu vai personu grupu, kas norādītas 145.A.30. iedaļas b) punktā, un tieši ar atbildīgo pārvaldnieku, kas nodrošina, ka tiek veikta pienācīga un savlaicīga koriģējoša darbība, kas pieņemta pēc neatkarīgo pārbaužu atskaišu saņemšanas, kas izveidotas, lai ievērotu 1. punktu.

**145.A.70 Tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojums**

a) "Tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojums" ir dokuments vai dokumenti, kuros ir informācija, kurā norādīta darba joma, uz ko attiecas apstiprinājums un kurā minēts, kā organizācija gatavojas ievērot šīs daļas prasības. Organizācija kompetentajai iestādei sniedz tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumu, kurā minēta šāda informācija:

1. deklarācija, ko parakstījis atbildīgais pārvaldnieks un kurā ir apstiprināts, ka tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā un visās tajā norādītajās saistītajās rokasgrāmatās ir definēta organizācijas atbilstība šīs daļas noteikumiem un tā tiks ievērota vienmēr. Ja atbildīgais pārvaldnieks nav organizācijas galvenais izpilddirektors, tad galvenais izpilddirektors ar parakstu apstiprina šo deklarāciju;

2. organizācijas drošības un kvalitātes politika, kas norādīta 145.A.65. iedaļā;

3. ieceltās(-o) personas(-u), kas minēta(-as) 145.A.30. iedaļas b) punktā, vārds(-i) un amats(-i);

4. to personu, kas ieceltas saskaņā ar 145.A.30. iedaļas b) punkta noteikumiem, pienākumi un atbildība, ieskaitot jautājumus, par kuriem viņi organizācijas vārdā var tieši konsultēties ar kompetento iestādi;

5. organizācijas struktūras shēma, kurā parādītas saistītās atbildības ķēdes starp personām, kas minētas 145.A.30. iedaļas b) punktā;

6. sertificējošā personāla un B1 un B2 kategorijas palīgpersonāla saraksts;

7. cilvēku resursu vispārējs apraksts;

8. objektu vispārējs apraksts, kuri atrodas katrā no adresēm, kas norādītas organizācijas apstiprinājuma apliecībā;

9. organizācijas darba jomas, kas attiecas uz apstiprinājuma jomu, specifikācija;

10. paziņošanas kārtība, kas minēta 145.A.85. iedaļā, par izmaiņām organizācijā;

11. grozījumu tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā izdarīšanas procedūra;

12. procedūras un kvalitātes nodrošināšanas sistēma, kuru organizācija izveidojusi atbilstoši 145.A.25. līdz 145.A.95. iedaļas noteikumiem;

13. ja vajadzīgs, to uzņēmēju saraksts, kuriem organizācija sniedz gaisa kuģu tehniskās apkopes pakalpojumus;

14. ja vajadzīgs, to uzņēmēju saraksts, kuriem organizācija sniedz gaisa kuģu tehniskās apkopes pakalpojumus;

15. ja vajadzīgs, saraksts ar operatīvās tehniskās apkopes stacijām, kas norādītas 145.A.75. iedaļas d) punktā;

16. ja vajadzīgs, saraksts ar nolīgtajām organizācijām.

b) Pašraksturojumā pēc vajadzības izdara grozījumus, lai tas būtu aktuāls organizācijas apraksts. Pašraksturojumu un visus turpmākos grozījumus tajā apstiprina kompetentā iestāde.

c) Neskarot b) punkta noteikumu, nelielus grozījumus pašraksturojumā var apstiprināt ar tajā minētas procedūras palīdzību (še turpmāk sauktu par "netiešo apstiprinājumu").

**145.A.75 Organizācijas tiesības**

Saskaņā ar pašraksturojumu organizācija ir tiesīga veikt šādus darbus:

a) apkopt ikvienu gaisa kuģi un/vai sastāvdaļu, kuras gadījumā tā ir apstiprināta, vietās, kas norādītas apstiprinājuma apliecībā un pašraksturojumā;

b) organizēt ikviena gaisa kuģa vai tā sastāvdaļas, kuras gadījumā tā ir apstiprināta, tehnisko apkopi citā organizācijā, kas strādā saskaņā ar tās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu. Tas attiecas uz darbu, ko veic organizācija, kura nav atbilstīgi apstiprināta šādas tehniskās apkopes veikšanai atbilstīgi šīs daļas prasībām, un attiecas tikai uz darba jomu, ko pieļauj saskaņā ar 145.A.65. iedaļas b) punktā minētajām procedūrām. Šajā darba jomā neiekļauj gaisa kuģa tehnisko apkopi bāzē vai pilnīgu darbnīcā veiktās tehniskās apkopes pārbaudi vai dzinēja vai dzinēja moduļa kapitālremontu;

c) apkopt ikvienu gaisa kuģi vai tā sastāvdaļu, kuras gadījumā tā ir apstiprināta, jebkurā atrašanās vietā atbilstoši vajadzībai, kas rodas vai nu tādēļ, ka gaisa kuģis nav derīgs lietošanai, vai arī tādēļ, ka nepieciešams atbalstīt operatīvo tehnisko apkopi atbilstoši apstākļiem, kuri norādīti pašraksturojumā;

d) apkopt ikvienu gaisa kuģi un/vai sastāvdaļu, kuras gadījumā tā ir apstiprināta, vietā, kas norādīta kā operatīvās tehniskās apkopes vieta, kur var veikt tikai nelielu tehnisko apkopi un tikai tad, ja organizācijas pašraksturojumā ir atļauta šāda darbība un uzskaitītas šādas atrašanās vietas;

e) pēc tehniskās apkopes pabeigšanas izsniegt izmantošanas sertifikātus atbilstoši 145.A.50. iedaļas prasībām.

**145.A.80 Ierobežojumi organizācijai**

Organizācija apkopj gaisa kuģi vai tā sastāvdaļu, kuras gadījumā tā ir apstiprināta, tikai tad, ja tai ir pieejamas visas vajadzīgās telpas, iekārtas, instrumenti, materiāli, tehniskās apkopes dati un sertificējošais personāls.

**145.A.85 Izmaiņas organizācijā**

Organizācija informē kompetento iestādi par visām turpmāk minētajām ierosinātajām izmaiņām organizācijā pirms tās tiek veiktas, lai ļautu kompetentajai iestādei noteikt pastāvīgu atbilstību šīs daļas prasībām un, ja vajadzīgs, izdarīt grozījumus apstiprinājuma apliecībā, izņemot ierosināto izmaiņu personālā gadījumus, par kurām vadībai nav bijis zināms iepriekš un par kurām jāpaziņo tiklīdz iespējams:

1. organizācijas nosaukums;

2. organizācijas galvenā atrašanās vieta;

3. organizācijas papildu atrašanās vietas;

4. atbildīgais pārvaldnieks;

5. ikviena no personām, kas iecelta atbilstoši 145.A.30. iedaļas b) punkta noteikumiem;

6. telpas, iekārtas, instrumenti, materiāli, procedūras, darba joma un sertificējošais personāls, kas varētu ietekmēt apstiprinājumu.

**145.A.90 Pastāvīgs derīgums**

a) Apstiprinājumu izsniedz uz neierobežotu laikposmu. Tas turpina būt derīgs, kamēr:

   1. organizācija atbilst šīs daļas prasībām, saskaņā ar noteikumiem, kas attiecas uz atzinumu apstrādi, kā norādīts 145.B.40. iedaļā; un

   2. kompetentajai iestādei ir nodrošināta piekļuve organizācijai, lai noteiktu, vai tā joprojām atbilst šās daļas prasībām; un

   3. apliecība nav atcelta vai atsaukta.

b) Atceļot vai atsaucot apstiprinājumu, to nosūta atpakaļ kompetentajai iestādei.

**145.A.95 Atzinumi**

a) 1. līmeņa atzinums ir jebkura būtiska neatbilstība 145. daļas prasībām, kas pazemina drošības standartu un nopietni apdraud lidojumu drošību.

b) 2. līmeņa atzinums ir jebkura neatbilstība 145. daļas prasībām, kas varētu pazemināt drošības standartu un, iespējams, nopietni apdraudēt lidojumu drošību.

c) Pēc tam, kad atbilstoši 145.B.50. iedaļas noteikumiem ir saņemts paziņojums par atzinumiem, tehniskās apkopes organizācijas apstiprinājuma turētājs izstrādā koriģējošu darbību plānu un pierāda kompetentajai iestādei, ka šīs koriģējošās darbības tiek veiktas laikposmā, par kuru viņš ar to ir vienojies.

*B IEDAĻA*

**PROCEDŪRA KOMPETENTAJĀM IESTĀDĒM**

**145.B.01 Darbības joma**

Šajā iedaļā noteiktas administratīvās procedūras, kuras kompetentā iestāde ievēro, veicot savus uzdevumus un pienākumus attiecībā uz 145. daļā minēto tehniskās apkopes organizāciju apstiprinājumu izdošanu, pagarināšanu, maiņu, apturēšanu vai atsaukšanu.

**145.B.10 Kompetentā iestāde**

1. *Vispārīgi norādījumi*

   Dalībvalsts ieceļ kompetento iestādi, kurai uzliek atbildību par sertifikātu izdošanu, pagarināšanu, apmaiņu, apturēšanu vai atsaukšanu un par lidojumderīguma uzturēšanas uzraudzīšanu. Šī kompetentā iestāde izveido dokumentētas procedūras un organizatorisko struktūru.

2. *Resursi*

Personāla skaits ir pietiekams, lai varētu izpildīt prasības, kas sīki izklāstītas šajā iedaļā.

3. *Kvalifikācija un apmācība*

Personālam, kas iesaistīts 145. daļā minēto apstiprinājumu izdošanā:

a) jābūt pietiekami kvalificētam un tam jābūt vajadzīgajām zināšanām, pieredzei un apmācībai, lai veiktu tam uzticētos pienākumus;

b) ja vajadzīgs, jābūt apmācītam/paaugstinājušam kvalifikāciju atbilstoši 145. daļas noteikumiem, ieskaitot tā paredzēto nozīmi un standartu.

4. *Procedūras*

Kompetentā iestāde ievieš procedūras, kurās sīki izklāstīts, kā panākt atbilstību šās B iedaļas noteikumiem.

Procedūras jāpārskata un jāgroza, lai nodrošinātu nepārtrauktu atbilstību.

**145.B.15 Organizācijas, kas atrodas vairākās dalībvalstīs**

Ja tehniskās apkopes uzņēmumi atrodas vairāk kā vienā dalībvalstī, apstiprinājuma pārbaudi un pastāvīgo uzraudzību veic kopā ar kompetentajām iestādēm, kuras iecēlušas tās dalībvalstis, kuru teritorijās atrodas pārējie tehniskās apkopes uzņēmumi.

**145.B.17 Pieņemamie līdzekļi atbilstības panākšanai**

Aģentūra izveido pieņemamus līdzekļus atbilstības panākšanai, kurus dalībvalstis var izmantot, lai noteiktu atbilstību šīs daļas prasībām. Kad pieņemamie līdzekļi atbilstības panākšanai ir ievēroti, tad ar šo daļu saistītās prasības ir uzskatāmas par izpildītām.

**145.B.20 Sākotnējā apstiprināšana**

1. Pieņemot, ka 145.A.30. iedaļas a) un b) punkta prasības ir izpildītas, kompetentā iestāde rakstveidā pieteikuma iesniedzējam oficiāli norāda savu apstiprinājumu 145.A.30. iedaļas a) un b) punktā minētajam personālam.

2. Kompetentā iestāde nosaka, ka tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētās procedūras atbilst 145. daļas noteikumiem, un nodrošina, ka atbildīgais pārvaldnieks paraksta saistību deklarāciju.

3. Kompetentā iestāde pārbauda, vai organizācija atbilst 145. daļas prasībām.

4. Sanāksmi ar atbildīgo pārvaldnieku sasauc vismaz reizi apstiprinājuma pārbaudes laikā, lai pārliecinātos, ka viņš pilnīgi saprot apstiprinājuma nozīmi un iemeslu, kāpēc jāparaksta organizācijas pašraksturojuma deklarācija par atbilstību pašraksturojumā norādītajām procedūrām.

5. Visus atzinumus rakstveidā paziņo organizācijai.

6. Kompetentā iestāde reģistrē visus atzinumus, slēgšanas pasākumus (pasākumus, kas vajadzīgi, lai slēgtu atzinumu) un ieteikumus.

7. Sākotnējā apstiprinājuma gadījumā visi defekti ir jānovērš, lai varētu izdot apstiprinājumu.

**145.B.25 Apstiprinājuma izdošana**

1. Kompetentā iestāde oficiāli apstiprina pašraksturojumu un izdod pieteikuma iesniedzējam apstiprinājuma apliecību, kas norādīta 3. veidlapā, kurā iekļauti apstiprinājuma novērtējumi. Kompetentā iestāde izdod apliecību tikai tad, ja organizācija atbilst 145. daļas prasībām.

2. Kompetentā iestāde norāda apstiprinājuma nosacījumus 3. veidlapas apstiprinājuma apliecībā.

3. Atsauces numuru iekļauj 3. veidlapas apstiprinājuma apliecībā veidā, kādu norādījusi Aģentūra.

**145.B.30 Apstiprinājuma pagarināšana**

Apstiprinājuma pagarināšanu uzrauga atbilstoši piemērojamajam "sākotnējās apstiprināšanas" procesam, kas norādīts 145.A.20. iedaļā. Turklāt:

1. Kompetentā iestāde glabā un atjauno programmu attiecībā uz katru apstiprināto tehniskās apkopes organizāciju, kas atrodas tās uzraudzībā, kurā uzskaitītas dienas, kurās ir veicama pārbaude un kad šādas pārbaudes tika veiktas.

2. Katrai organizācijai pilnīgi pārbauda atbilstību 145. daļas noteikumiem laikposmos, kas nepārsniedz 24 mēnešus.

3. Vismaz reizi 24 mēnešos sasauc sanāksmi ar atbildīgo pārvaldnieku, lai nodrošinātu, ka viņš ir informēts par būtiskajiem jautājumiem, kas radušies šādu pārbaužu laikā.

**145.B.35 Izmaiņas**

1. Kompetentā iestāde saņem paziņojumu no organizācijas par ikvienu no ierosinātajām izmaiņām, kas minētas 145.A.85. iedaļā.

   Kompetentā iestāde atbilst visiem piemērojamajiem sākotnējā procesa punktu elementiem ikvienas izmaiņas organizācijā gadījumā.

2. Kompetentā iestāde var norādīt nosacījumus, saskaņā ar kuriem organizācija var darboties šādu izmaiņu laikā, ja vien tā nenosaka, ka apstiprinājums ir jāaptur.

**145.B.40 Grozījumi tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā (MOE)**

1. Grozījumu pašraksturojumā tiešā apstiprinājuma gadījumā kompetentā iestāde pārbauda, vai pašraksturojumā norādītās procedūras atbilst 145. daļas prasībām pirms oficiāli paziņot apstiprinātajai organizācijai par apstiprinājumu.

2. Grozījumu pašraksturojumā netiešā apstiprinājuma gadījumā kompetentā iestāde pārliecinās, ka tā pietiekami kontrolē apstiprinājumu visiem grozījumiem pašraksturojumā.

**145.B.45 Apstiprinājuma atsaukšana, apturēšana un ierobežošana**

Kompetentā iestāde:

a) balstoties uz pamatotiem iemesliem, potenciālā drošības apdraudējuma gadījumā aptur apstiprinājumu; vai

b) aptur, atsauc vai ierobežo apstiprinājumu atbilstoši 145.B.50. iedaļas noteikumiem.

**145.B.50 Atzinumi**

a) Ja pārbaužu laikā vai citādā veidā atrod pierādījumus par to, ka pastāv neatbilstība 145. daļas prasībām, kompetentā iestāde veic turpmāk minētās darbības:

   1. Attiecībā uz 1. līmeņa atzinumiem, kompetentā iestāde veic tūlītēju darbību, lai, atkarībā no 1. līmeņa atzinuma pakāpes, pilnīgi vai daļēji atsauktu, ierobežotu vai apturētu apstiprinājumu tehniskās apkopes organizācijai līdz brīdim, kad organizācija ir veiksmīgi veikusi koriģējošu darbību.

   2. Attiecībā uz 2. līmeņa atzinumiem, kompetentā iestāde nosaka labošanai vajadzīgo laikposmu, kas ir atbilstošs atzinuma raksturam un nepārsniedz trīs mēnešus. Dažos gadījumos šā pirmā posma beigās un atbilstoši atzinuma raksturam, kompetentā iestāde šo laikposmu var pagarināt vēl par trīs mēnešiem atbilstoši apmierinošam koriģējošo darbību plānam.

b) Kompetentā iestāde veic darbību, lai pilnīgi vai daļēji apturētu apstiprinājumu, gadījumā, ja neiekļaujas tajā laika posma termiņā, kuru tā ir noteikusi.

**145.B.55 Uzskaite**

1. Kompetentā iestāde izveido uzskaites sistēmu ar minimālajiem glabāšanas kritērijiem, kas nodrošina procesa pietiekamu izsekojamību katra atsevišķa apstiprinājuma izdošanai, pagarināšanai, maiņai, apturēšanai vai atsaukšanai.

2. Uzskaitē vismaz iekļauj:

   a) pieteikumu organizācijas apstiprinājuma saņemšanai, ieskaitot ar to saistīto pagarinājumu;

   b) kompetentās iestādes pastāvīgās uzraudzības programmu, ieskaitot visus pārbaudes uzskaites datus;

   c) organizācijas apstiprinājuma apliecību ar visām izmaiņām tajā;

   d) pārbaudes programmas kopiju, kurā uzskaitītas dienas, kurās jāveic pārbaudes, un dienas, kad tās tika veiktas;

e) oficiālās sarakstes kopijas, ieskaitot 4. veidlapu vai līdzvērtīgu;

f) informāciju par ikvienu/visiem atbrīvojuma un izpildes nodrošināšanas pasākumu(-iem);

g) visas citas kompetentās iestādes pārbaudes ziņojuma veidlapas;

h) tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumus.

3. Glabāšanas periods iepriekš minētajai uzskaitei ir vismaz četri gadi.

4. Kompetentā iestāde var izvēlēties lietot vai nu dokumentāro, vai datorizēto sistēmu, vai arī abu apvienojumu, uz kuru attiecas atbilstīga kontrole.

**145.B.60 Atbrīvojumi**

Kompetentā iestāde reģistrē un saglabā datus par visiem atbrīvojumiem, kas piešķirti atbilstoši Pamatregulas 10. panta 3. punktam.

*I papildinājums*

**EASA 1. veidlapas lietojums tehniskās apkopes gadījumā**

1. VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

Sertifikāts atbilst pievienotajam formātam, ieskaitot bloku numurus, kuriem katrā blokā jābūt izvietotiem tā, kā norādīts izklājumā. Tomēr katra bloka izmēri var atšķirties, lai atbilstu konkrētajam lietojumam, bet ne tādā apjomā, ka tas padarītu sertifikātu nepazīstamu. Sertifikāta vispārējo izmēru var būtiski palielināt vai samazināt tiktāl, ciktāl sertifikāts joprojām ir pazīstams un salasāms. Ja rodas šaubas, tad nepieciešams konsultēties ar savu dalībvalsti.

Drukājums ir skaidrs un salasāms, lai viegli varētu to nolasīt.

Sertifikāts ir vai nu iepriekš nodrukāts, vai arī datora sastādīts, bet jebkurā gadījumā līniju un zīmju drukājumam jābūt skaidram un salasāmam. Iepriekš nodrukātais formulējums ir atļauts atbilstoši pievienotajam paraugam, bet nav atļauti citi apliecinošie paziņojumi.

Ir pieņemama angļu un vajadzības gadījumā — attiecīgās dalībvalsts valoda(-as).

Sertifikātu var aizpildīt angļu valodā, ja to lieto eksporta vajadzībām, citos gadījumos to var aizpildīt attiecīgās dalībvalsts valodā(-ās).

Sertifikātā ierakstāmā informācija ir ierakstīta vai nu mašīnas/datora drukā, vai arī rokrakstā, lietojot drukātos burtus, un tai jābūt viegli nolasāmai.

Līdz minimumam jāsamazina saīsinājumu skaits.

Dokumenta sastādītājs var izmantot sertifikāta otrajā pusē esošo laukumu papildu informācijas ierakstīšanai, bet nedrīkst tajā ierakstīt jebkādu apliecinošo paziņojumu.

Sertifikāta oriģināleksemplārs jāpievieno vienībām, un jāizveido saistība starp sertifikātu un vienībām. Organizācija, kas izgatavoja vai apkopj vienību, saglabā sertifikātu. Ja sertifikāta formāts un dati ir pilnīgi datora sastādīti un dalībvalsts tos apstiprina, ir pieļaujami saglabāt sertifikāta formātu un datus drošā datubāzē.

Ja tika lietots vienots sertifikāts, lai nodotu lietošanā vairākas vienības, un šīs vienības ir turpmāk nodalītas viena no otras, piemēram, ar detaļu izplatītāja palīdzību, tad šādām vienībām jāpievieno sertifikāta oriģināleksemplāra kopija un sertifikāta oriģināleksemplāru saglabā organizācija, kas saņēma vienību partiju. Sertifikāta oriģināleksemplāra nesaglabāšana var anulēt vienību statusu par nodošanu lietošanā.

PIEZĪME: Sertifikāta kopiju skaitam, kas nosūtītas klientam vai kuras ir saglabājis dokumenta sastādītājs, nav ierobežojumu.

Sertifikātu, ko pievieno vienībai, izturības nolūkos var ievietot aploksnē.

2. IZMANTOŠANAS SERTIFIKĀTA AIZPILDĪŠANA, KO VEIC DOKUMENTA SASTĀDĪTĀJS

Ja vien nav norādīts citādi, ierakstiem jābūt visās ailēs, lai dokuments būtu spēkā esošs sertifikāts.

*1. bloks.* Tās dalībvalsts nosaukums, saskaņā ar kuras apstiprinājumu tika izdots sertifikāts. Šo informāciju var iepriekš nodrukāt.

*2. bloks.* Iepriekš nodrukāts "Autorizēts izmantošanas sertifikāts/EASA 1. veidlapa".

*3. bloks.* Sertifikāta kontroles un izsekojamības nolūkos šajā blokā iepriekš iedrukā unikālu numuru, izņemot datora sastādīta dokumenta gadījumu, kad unikālais numurs nav iepriekš jāiedrukā, ja dators ir ieprogrammēts, lai to automātiski iedrukātu.

*4. bloks.* Pilns nosaukums, adrese un pasta adrese, ja tā atšķiras, apstiprinātajai organizācijai, kura nodod lietošanā vienības, uz kurām attiecas šis sertifikāts. Informāciju šajā blokā var iepriekš nodrukāt. Ir atļauti logotipi utt., ja logotipus var ietvert šajā blokā.

*5. bloks.* Tā nozīme ir norādīt uz darbuzdevumu/līgumu/rēķinu vai jebkuru citu iekšējo organizācijas procesu tā, lai varētu izveidot ātrās izsekojamības sistēmu.

*6. bloks.* Šis bloks ir paredzēts tās organizācijas ērtībai, kura izsniedz sertifikātu, lai varētu vieglāk izmantot savstarpējās norādes uz 13. bloku "Piezīmes", lietojot vienību numurus. Aizpildīšana nav obligāta.

Ja sertifikātā jāieraksta vairākas vienības, ir atļauts lietot atsevišķu uzskaitījumu, kurā ir savstarpējas norādes uz sertifikātu.

*7. bloks.* Ieraksta vienības nosaukumu un aprakstu. Priekšroku dod ilustrētajā detaļu katalogā (*IPC*) minētajam apzīmējumam.

*8. bloks.* Norāda detaļas numuru. Priekšroku dod *IPC* minētajam numura apzīmējumam.

*9. bloks.* Lieto, lai norādītu tipa apstiprinātos ražojumus, kuru gadījumā lietošanai nodotās detaļas ir derīgas uzmontēšanai. Bloka aizpildīšana ir pēc izvēles, bet ja to aizpilda, tad ir atļauts izdarīt šādus ierakstus:

a) īpašs vai sērijveidā ražots gaisa kuģis, dzinējs, propelleris vai palīgdzinēja modelis vai norāde uz viegli pieejamu katalogu vai rokasgrāmatu, kurā minēta šāda informācija, piemēram, "A300";

b) "dažādi", ja ir zināms, ka tā ir piemērota montāžai vairākos tipa apstiprinātā ražojuma modeļos, ja vien dokumenta sastādītājs nevēlas attiecināt tās lietojumu tikai uz konkrētu modeli un viņš to norāda;

c) "nav zināms", ja piemērotība nav zināma; šo kategoriju galvenokārt lieto tehniskās apkopes organizācijas.

PIEZĪME: Informācija, kas ierakstīta 9. blokā, nedod tiesības iemontēt detaļu konkrētā gaisa kuģī, dzinējā, propellerī vai palīgdzinējā. Lietotājs/montētājs ar tādu dokumentu, kā detaļu katalogs, ekspluatācijas biļeteni utt., palīdzību apliecina, ka detaļa ir derīga montāžai attiecīgajā iekārtā.

*10. bloks.* Norāda lietošanā nodoto vienību skaitu.

*11. bloks.* Norāda vienības sērijas numuru un/vai partijas numuru, ja vajadzīgs, bet, ja neviens no tiem nav piemērojams, tad norāda "N/A".

*12. bloks.* Turpmāk minētie vārdi pēdiņās un kopā ar definīcijām norāda lietošanā nodotās vienības statusu. Šajā blokā min vienu vārdu vai vairāku vārdu kombināciju:

1. "KAPITĀLI IZREMONTĒTS"

   Lietotās vienības atjaunošana, ko veic, apskatot, testējot un nomainot atbilstoši apstiprinātam standartam (*), lai palielinātu tās ekspluatācijas resursu.

2. "APSEKOTS/TESTĒTS"

   Vienības pārbaude, lai noteiktu tās atbilstību apstiprinātam standartam (*).

3. "IZMAINĪTS"

   Izmaiņu veikšana vienībai, lai noteiktu tās atbilstību apstiprinātam standartam*. (*).

4. "REMONTS"

   Vienības darbspējīga stāvokļa atjaunošana atbilstoši apstiprinātam standartam (*).

5. "ATJAUNOTS"

   Lietotas riepas atjaunošana atbilstoši apstiprinātam standartam (*).

6. "ATKĀRTOTI SAMONTĒTS"

   Vienības atkārtota samontēšana atbilstoši apstiprinātam standartam (*).

   Piemērs: Propelleris pēc transportēšanas.

   PIEZĪME: Šo noteikumu lieto tikai attiecībā uz vienībām, kuras sākotnēji pilnīgi samontējis ražotājs atbilstoši tādām ražošanas prasībām, kādas noteiktas, bet ne tikai, 21. daļā.

---

(*) Apstiprinātais standarts ir ražošanas/projektēšanas/tehniskās apkopes/kvalitātes standarts, kuru apstiprinājusi kompetentā iestāde.

Iepriekšminētos apgalvojumus pamato ar 13. blokā minēto norādi uz apstiprinātajiem datiem/rokasgrāmatu/specifikāciju, ko lieto tehniskās apkopes veikšanas laikā.

*13. bloks.* Šajā blokā ir obligāti jānorāda jebkura informācija vai nu tiešā veidā, vai arī ar norādi uz pavaddokumentiem, kas identificē konkrētus datus vai ierobežojumus, kas attiecas uz lietošanā nododamajām vienībām, un kas ir nepieciešama lietotājam/montētājam, lai galīgi noteiktu vienības lidojumderīgumu. Informācija ir skaidra, pilnīga un sniegta veidā, kas ir atbilstošs šādas noteikšanas mērķim.

Katrā paziņojumā ir skaidri norādīts, uz kuru vienību tas attiecas.

Ja nav paziņojumu, tad norādīt "Nav".

Daži citējamās informācijas paraugi ir šādi:

— tehniskās apkopes dokumentācijas, kuru lieto kā apstiprināto standartu, identitāte un izsniegšana,

— norādījumi attiecībā uz lidojumderīgumu, kurus izpildīja un/vai kuru izpilde ir apliecināta,

— remonti, kurus veica un/vai kuru veikšana ir apliecināta,

— izmaiņas, kuras veica un/vai kuru veikšana ir apliecināta,

— rezerves daļas, kuras uzmontēja un/vai kuru uzmontēšana ir apliecināta,

— ierobežota darbmūža detaļu vēsture,

— atkāpes no klienta darbuzdevuma,

— cita noteikuma identitāte, ja tas nav 145. daļā minētais,

— izmantošanas paziņojumi, lai izpildītu ārvalstu tehniskās apkopes prasību,

— izmantošanas paziņojumi, lai izpildītu tāda starptautiskā nolīguma par tehniskās apkopes veikšanu, bet ne tikai, nosacījumus, kā Tehniskā vienošanās ar Kanādu par tehnisko apkopi un Divpusējais līgums ar ASV par lidojumu drošību — ieviešanas procedūras tehniskās apkopes jomā.

PIEZĪME: Pēdējie divi paziņojumi atļauj lietot divkārtēju nodošanu izmantošanā gan attiecībā uz 145. daļu, gan ārvalstu tehniskās apkopes prasību vai vienkārtēju nodošanu izmantošanā, ko veic 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija attiecībā uz ārvalstu tehniskās apkopes prasību. Tomēr jābūt uzmanīgam atzīmējot attiecīgo(-ās) aili(-es) 19. blokā, lai apstiprinātu nodošanu izmantošanā. Jāatzīmē, ka divkārtējā nodošanā izmantošanā nepieciešami apstiprināti dati, lai to apstiprinātu/pieņemtu gan dalībvalsts, gan attiecīgā ārvalsts un vienkārtējā nodošanā izmantošanā ir nepieciešami apstiprināti dati, lai to apstiprinātu/pieņemtu tikai attiecīgā ārvalsts.

*14., 15., 16., 17. un 18. bloks:* Nelieto tehniskās apkopes darbu gadījumā, kurus veic 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas. Šie bloki ir īpaši rezervēti jaunu vienību nodošanai lietošanā/sertificēšanai atbilstoši 21. daļas noteikumiem un valstu tiesību aktiem par aviāciju, kas ir spēkā pirms tam, kad 21. daļas noteikumi pilnīgi stājas spēkā.

*19. bloks.* Satur vajadzīgo paziņojumu par nodošanu lietošanā visu tehniskās apkopes darbu gadījumā, ko veic 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas. Ja nodod lietošanā pēc tehniskās apkopes darbiem, kas nav minēti 145. daļā, tad 13. blokā norāda konkrētu valsts noteikumu. Jebkurā gadījumā atzīmē attiecīgo aili, lai apstiprinātu nodošanu.

Apliecinošais paziņojums "ja vien 13. blokā nav norādīts citādi" ir paredzēts, lai attiektos uz šādām situācijām:

a) gadījums, kad tehnisko apkopi nevarēja pabeigt;

b) gadījums, kad tehniskā apkope neatbilda 145. daļā prasītajam standartam;

c) gadījums, kad tehniskā apkope tika veikta atbilstoši prasībai, kas nav 145. daļas prasība.

Jebkuru no gadījumiem vai gadījumu kombināciju norāda 13. blokā.

*20. bloks.* Sertificējošā personāla, kuru pilnvarojusi 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija, parakstam. Šo parakstu var uzdrukāt datorizētā veidā, ja vien dalībvalstij pierāda, ka tikai parakstītājs var vadīt datoru un ka parakstu nav iespējams uzdrukāt tukšai, datora sastādītai veidlapai.

*21. bloks.* 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas atsauces numurs, kuru piešķir dalībvalsts.

*22. bloks.* Parakstītāja, kas minēts 20. blokā, drukātais vārds un norāde uz personīgo atļauju.

*23. bloks.* Datums, kad parakstīta 19. blokā minētā nodošana lietošanā. (d/m/g). Mēnesi raksta ar burtiem, piem., janv., febr., marts utt. Nodošanu lietošanā paraksta blokā "Tehniskās apkopes pabeigšana".

Lūdzu ievērot, ka Paziņojumi par lietotāja atbildību ir šā sertifikāta otrajā pusē. Šos paziņojumus var ierakstīt sertifikāta priekšpusē zem apakšējās līnijas, samazinot veidlapas garumu.

| 1. Apstiprinātāja kompetentā iestāde/valsts | 2. **AUTORIZĒTS IZMANTOŠANAS SERTIFIKĀTS** *EASA* 1.VEIDLAPA | 3. Veidlapas noteikšanas numurs |
|---|---|---|
| 4. Apstiprinātās organizācijas nosaukums un adrese: | | 5. Darbuzdevums/ Līgums/Rēķins |

| 6. Vienība | 7. Apraksts | 8. Detaļas Nr. | 9. Piemērotība* | 10. Daudzums | 11. Sērijas/ Partijas Nr. | 12. Statuss/Darbs |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | |

13. Piezīmes

| 14. Apliecina, ka iepriekš minētās vienības tika izgatavotas atbilstoši:<br>☐ apstiprinātajiem projekta datiem un ir ekspluatācijai drošā stāvoklī<br>☐ neapstiprinātajiem projekta datiem, kas noteikti 13. blokā | | 19. ☐ 145.A.50. iedaļā minētā nodošana izmantošanā ☐ Citi noteikumi, kas norādīti 13. blokā<br>Apliecina, ka, ja vien 13. blokā nav norādīts citādi, darbs, kas minēts 12. blokā un aprakstīts 13. blokā, tika paveikts atbilstoši 145. daļas prasībām un, saistībā ar šo darbu, vienības ir uzskatāmas par gatavām nodošanai izmantošanā. | |
|---|---|---|---|
| 15. Pilnvarotā paraksts | 16. Apstiprinājuma/atļaujas numurs | 20. Pilnvarotā paraksts | 21. Sertifikāta/Apstiprinājuma atsauces Nr. |
| 17. Vārds | 18. Datums (d/m/g) | 22. Vārds | 23. Datums (d/m/g) |

*EASA* 1. veidlapa — 1. izdevums

* Uzstādītājam vispārēji jāpārbauda piemērotība attiecināmajiem tehniskajiem datiem

*Autorizēts izmantošanas sertifikāts*

**EASA 1. veidlapa**

LIETOTĀJA/UZSTĀDĪTĀJA PIENĀKUMI

Piezīme:

1. Ir svarīgi saprast, ka dokumenta esība automātiski nerada tiesības uzstādīt detaļu/sastāvdaļu/komplektu.

2. Ja lietotājs/uzstādītājs strādā saskaņā ar tādas lidojumderīguma uzturēšanas iestādes valsts tiesību aktiem, kas nav tā iestāde, kura norādīta 1. blokā, ir būtiski, ka lietotājs/uzstādītājs pārliecinās, ka viņa valsts lidojumderīguma uzturēšanas iestāde atzīst 1. blokā norādītās lidojumderīguma uzturēšanas iestādes apstiprinātās detaļas/sastāvdaļas/komplektus.

3. Paziņojumi, kas minēti 14. un 19. blokā, nav uzstādīšanas sertifikāts. Visos gadījumos gaisa kuģa apkopes uzskaitē ir iekļauts uzstādīšanas sertifikāts, kas izsniegts atbilstoši lietotāja/uzstādītāja valsts tiesību aktiem, pirms gaisa kuģi var nodot lietošanā.

*II papildinājums*

**Organizāciju klases un novērtējuma sistēma**

1. Ja vien nav norādīts citādi 12. punktā minētās vismazākās organizācijas gadījumā, 1. tabulā standartizētā veidā norāda pilnu apstiprinājuma jomu, kas ir saskaņā ar 145. daļas noteikumiem. Organizācijai jāizdod apstiprinājums, kas ir diapazonā no vienas klases un novērtējuma ar ierobežojumiem līdz visām klasēm un novērtējumiem ar ierobežojumiem.

2. Papildus 1. tabulai, 145. daļā minētajai apstiprinātajai tehniskās apkopes organizācijai 145.A.20. iedaļā ir prasīts norādīt darba jomu tās pašraksturojumā. Skatīt arī 11. punktu.

3. Apstiprinājuma klases(-u) un novērtējuma(-u), kuru(-as) piešķīrusi dalībvalsts, darba jomā, kas norādīta tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā, definētas precīzas apstiprinājuma robežas. Tādēļ ir svarīgi, ka apstiprinājuma klase(-s), novērtējums(-i) un organizācijas darba joma ir savietojami.

4. A kategorijas klases novērtējums nozīmē to, ka 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var veikt apkopi gaisa kuģim un jebkurai tā sastāvdaļai (ieskaitot dzinējus/palīgdzinējus) tikai tad, ja šādas sastāvdaļas ir uzmontētas gaisa kuģim, izņemot gadījumus, kad šādas sastāvdaļas var īslaicīgi nomontēt apkopes nolūkā un ja šāda nomontēšana ir skaidri atļauta gaisa kuģa tehniskās apkopes rokasgrāmatā, lai uzlabotu piekļuvi apkopes nolūkā, uz ko attiecas tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētā pārbaudes kārtība, kas pieņemama dalībvalstij. Iedaļā par ierobežojumiem būs norādīta šādas apkopes joma, tādējādi norādot apstiprinājuma jomu.

5. B kategorijas klases novērtējums nozīmē to, ka 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var veikt tehnisko apkopi izmontētam dzinējam/palīgdzinējam un dzinēja/palīgdzinēja sastāvdaļām tikai tad, ja šādas sastāvdaļas ir uzmontētas dzinējam/palīgdzinējam, izņemot gadījumus, kad šādas sastāvdaļas var īslaicīgi nomontēt apkopes nolūkā un ja šāda nomontēšana ir skaidri atļauta dzinēja/palīgdzinēja rokasgrāmatā, lai uzlabotu piekļuvi apkopes nolūkā. Iedaļā par ierobežojumiem būs norādīta šādas tehniskās apkopes joma, tādējādi norādot apstiprinājuma jomu. Regulas 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var veikt apkopi iemontētam dzinējam "bāzes" un "operatīvās" tehniskās apkopes laikā, uz ko attiecas tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētā kontroles procedūra. Tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētajā darba jomā norāda šādu darbību, ja to atļauj dalībvalsts.

6. C kategorijas klases novērtējums nozīmē to, ka 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var veikt apkopi izmontētām sastāvdaļām (izņemot dzinējus un palīgdzinējus), kas paredzētas iemontēšanai gaisa kuģī vai dzinējā/palīgdzinējā. Iedaļā par ierobežojumiem būs norādīta šādas tehniskās apkopes joma, tādējādi norādot apstiprinājuma jomu. Regulas 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija ar C kategorijas novērtējumu var arī veikt tehnisko apkopi iemontētai sastāvdaļai bāzes un operatīvās tehniskās apkopes laikā vai arī dzinēja/palīgdzinēja tehniskās apkopes telpās, uz ko attiecas tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētā kontroles procedūra. Tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā minētajā darba jomā norāda šādu darbību, ja to atļauj dalībvalsts.

7. D kategorijas klases novērtējums ir pašaptverošs klases novērtējums, kas nav obligāti saistīts ar konkrētu gaisa kuģi, dzinēju vai citu sastāvdaļu. D1 — Nesagraujošās testēšanas (*NDT*) novērtējums ir vajadzīgs tikai 145. daļā minētajai apstiprinātajai tehniskās apkopes organizācijai, kas veic *NDT* kā konkrētu darbu citas organizācijas vajadzībām. 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija ar klases novērtējumu A, B vai C kategorijā var veikt *NDT* ražojumiem, kurus tā apkopj atbilstoši tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumam, kurā minētas *NDT* procedūras, neņemot vērā D1 klases novērtējumu.

8. A kategorijas klases novērtējumus sadala "Bāzes" vai "Operatīvajā" tehniskajā apkopē. Regulas 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija var tikt apstiprināta vai nu "Bāzes", vai "Operatīvās" tehniskās apkopes vai arī abu veikšanai. Jāatzīmē, ka "Operatīvās" tehniskās apkopes uzņēmumam, kas atrodas galvenajā bāzes tehniskās apkopes uzņēmumā, nepieciešams "Operatīvās" tehniskās apkopes apstiprinājums.

9. Iedaļa "Ierobežojums" ir paredzēta, lai sniegtu dalībvalstij maksimālu elastību, pielāgojot apstiprinājumu konkrētai organizācijai. Tabulā Nr. 1 norādīti iespējamo ierobežojumu veidi, un lai arī tehniskā apkope ir uzskaitīta katras klases novērtējuma beigās, ir pieņemami uzsvērt tehniskās apkopes darbu nevis gaisa kuģa vai dzinēja tipu vai izgatavotāju, ja tas vairāk atbilst organizācijai. Piemērs varētu būt radioelektronisko sistēmu uzstādīšana un apkope.

10. Tabulā Nr. 1 ir norāde uz sērijām tipu un grupu A un B klases iedaļā "Ierobežojums". Sērija nozīmē tādu konkrētu tipa sēriju, kā *Airbus 300* vai *310* vai *319* vai *Boeing 737-300* sērija vai *RB211-524* sērija utt. Tips nozīmē konkrētu tipu vai modeli, piemēram, *Airbus 310-240* tipu vai *RB 211-524 B4* tipu. Var minēt jebkuru sēriju vai tipu skaitu. Grupa nozīmē, piemēram, *Cessna* gaisa kuģi ar vienu virzuļdzinēju vai *Lycoming* virzuļdzinējus bez kompresoriem utt.

11. Ja lieto garu iespēju sarakstu, kurā bieži varētu tikt izdarīti grozījumi, tad šādi grozījumi ir saskaņā ar procedūru, kas pieņemama dalībvalstij un ir iekļauta tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā. Procedūra attiecas uz jautājumiem par to, kas ir atbildīgs par grozījumu iespēju sarakstā uzraudzību un darbībām, kas jāveic grozīšanas gadījumā. Šādās darbībās iekļauj sarakstam pievienoto ražojumu vai pakalpojumu atbilstības nodrošināšanu 145. daļas noteikumiem.

12. Regulas 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija, kura visu apkopes darbu plānošanai un veikšanai nodarbina tikai vienu personu, var turēt tikai ierobežotas jomas apstiprinājuma novērtējumu. Maksimālie pieļaujamie ierobežojumi ir:

| | | |
|---|---|---|
| GAISA KUĢA KLASE | NOVĒRTĒJUMS A2 LIDMAŠĪNAS | AR VIRZUĻDZINĒJU, OPERATĪVĀ UN BĀZES, 5 700 KG UN MAZĀK |
| GAISA KUĢA KLASE | NOVĒRTĒJUMS A2 LIDMAŠĪNAS | AR TURBODZINĒJU, OPERATĪVĀ, 5 700 KG UN MAZĀK |
| GAISA KUĢA KLASE | NOVĒRTĒJUMS A3 VIENDZINĒJA HELIKOPTERI | AR VIENU VIRZUĻDZINĒJU, OPERATĪVĀ UN BĀZES, MAZĀK KĀ 3 175 KG |
| GAISA KUĢA KLASE | A4 GAISA KUĢIS, KAS NAV A1, A2 UN A3 MINĒTAIS | NAV IEROBEŽOJUMU |
| DZINĒJU KLASE | NOVĒRTĒJUMS B2 VIRZUĻDZINĒJI | MAZĀKA PAR 450 ZS |
| SASTĀVDAĻAS, KAS NAV PABEIGTI DZINĒJI VAI PALĪGDZINĒJI | C1 LĪDZ C20 | KĀ NORĀDĪTS IESPĒJU SARAKSTĀ |
| SPECIALIZĒTĀ KLASE | D1 NDT | JĀNORĀDA NDT METODE(-ES) |

Jāatzīmē, ka kompetentā iestāde var turpmāk ierobežot šādas organizācijas darbību apstiprinājuma mērogā, kas atkarīgs no konkrētās organizācijas iespējām.

**1. tabula**

| KLASE | NOVĒRTĒJUMS | IEROBEŽOJUMS | BĀZES | OPERATĪVĀ |
|---|---|---|---|---|
| GAISA KUĢIS | A1 Lidmašīnas/ vairāk par 5 700 kg | Norāda lidmašīnu/sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) | | |
| | A2 Lidmašīnas/ 5 700 kg un mazāk | Norāda lidmašīnu/ražotāju vai grupu vai sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbus | | |
| | A3 Helikopteri | Norāda helikoptera ražotāju vai grupu vai sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) | | |
| | A4 Gaisa kuģis, kas nav A1, A2 un A3 minētais | Norāda gaisa kuģa sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) | | |
| DZINĒJI | B1 Turbodzinējs | Norāda dzinēja sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) | | |
| | B2 Virzuļdzinējs | Norāda dzinēja ražotāju vai grupu vai sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) | | |
| | B3 Palīgdzinējs | Norāda dzinēja ražotāju vai sēriju vai tipu un/vai tehniskās apkopes darbu(-us) | | |

| KLASE | NOVĒRTĒJUMS | IEROBEŽOJUMS | BĀZES | OPE-RATĪVĀ |
|---|---|---|---|---|
| SASTĀVDAĻAS, KAS NAV PABEIGTI DZINĒJI VAI PALĪGDZINĒJI | C1 Gaisa kondicionēšana un hermetizēšana | Norāda gaisa kuģa tipu vai tā ražotāju vai sastāvdaļas ražotāju vai konkrētu sastāvdaļu un/vai izmanto savstarpējās atsauces uz iespēju sarakstu, kas minēts pašraksturojumā, un/vai tehniskās apkopes darbu(-iem) | | |
| | C2 Automātiskā lidojuma vadība | | | |
| | C3 Sakari un navigācija | | | |
| | C4 Durvis — Lūkas | | | |
| | C5 Elektroenerģija | | | |
| | C6 Aprīkojums | | | |
| | C7 Dzinējs — palīgdzinējs | | | |
| | C8 Lidojuma vadības ierīces | | | |
| | C9 Degviela — Gaisa kuģa korpuss | | | |
| | C10 Helikopters — Rotori | | | |
| | C11 Helikopters — Transmisija | | | |
| | C12 Hidraulika | | | |
| | C13 Instrumenti | | | |
| | C14 Šasija | | | |
| | C15 Skābeklis | | | |
| | C16 Propelleri | | | |
| | C17 Pneimatika | | | |
| | C18 Aizsardzība pret apledojumu/lietu/ugunsgrēku | | | |
| | C19 Logi | | | |
| | C20 Korpusa konstrukcija | | | |
| SPECIALIZĒTIE PAKALPOJUMI | D1 Nesagraujošā testēšana | Norāda konkrētu(-as) NDT metodi(-es) | | |

*III papildinājums*

1. lapa

**DALĪBVALSTS**

**Eiropas Aviācijas drošības aģentūras dalībniece**

# APSTIPRINĀJUMA APLIECĪBA

ATSAUCES NR.:

Atbilstoši spēkā esošajai Komisijas Regulai (EK) Nr. 2042/2003 un ievērojot turpmāk norādītos nosacījumus, dalībvalsts ar šo apstiprina

**[UZŅĒMUMA NOSAUKUMS] TEHNISKĀS APKOPES ORGANIZĀCIJA**

par 145. daļā minēto tehniskās apkopes organizāciju, kas apstiprināta, lai apkoptu ražojumus, kas uzskaitīti pievienotajā apstiprinājuma sarakstā, un izdotu attiecīgos izmantošanas sertifikātus, lietojot iepriekš minēto atsauces numuru.

NOSACĪJUMI:

1. Šis apstiprinājums attiecas tikai uz to, kas norādīts 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojuma iedaļā par apstiprinājuma jomu,
2. Šajā apstiprinājumā prasa ievērot procedūras, kas norādītas 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā, un
3. Šis apstiprinājums ir derīgs tiktāl, ciktāl apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija atbilst 145. daļas prasībām..
4. Atbilstoši iepriekš minētajiem nosacījumiem, šis apstiprinājums turpina būt spēkā, ja vien tas nav iepriekš atcelts, aizstāts, apturēts vai atsaukts.

Izsniegšanas datums: ..... Parakstījis: .....

Apstiprinājumam pievienotā saraksta datums: ..... Kompetentās iestādes vārdā: .....

*EASA* 3. veidlapa 2. lapa

**APSTIPRINĀJUMA SARAKSTS**

Organizācijas nosaukums: **[UZŅĒMUMA NOSAUKUMS] TEHNISKĀS APKOPES ORGANIZĀCIJA**

Atsauces numurs: **M/S.001**

| KLASE | NOVĒRTĒJUMS | IEROBEŽOJUMS | BĀZES | OPERATĪVĀ |
|---|---|---|---|---|
| GAISA KUĢIS | A1 Lidmašīnas/vairāk par 5 700 kg | *Airbus* A310-200 Sērija | X | X |
| | A2 Lidmašīnas/gaisa kuģi 5 700 kg un mazāk | *DHC-6 Twin Otter* Sērija | X | |
| DZINĒJI | B1 Turbodzinējs | PT6A Sērija | | |
| SASTĀVDAĻAS, KAS NAV PABEIGTI DZINĒJI VAI PALĪGDZINĒJI | C1 Gaisa kondicionēšana un hermetizēšana | *Airbus* A310-200 | | |
| | C2 Automātiskā lidojuma vadība | *Sperry* | | |
| | C5 Elektroenerģija | *Airbus* A310-200& *DHC-6* | | |
| | C6 Aprīkojums | *Airbus & DHC-6 Emergency* | | |
| | C7 Dzinējs — palīgdzinējs | PT6A *Fuel Control* | | |
| | C16 Propelleri | Ar nemaināmu soli un *DHC-6* | | |
| SPECIALIZĒTIE PAKALPOJUMI | D1 Nesagraujošā testēšana | Visi veidi | | |

Šis apstiprinājuma saraksts attiecas tikai uz tiem ražojumiem un darbībām, kas norādītas 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojuma iedaļā par apstiprinājuma jomu.

**Atsauces Nr.:** .....

**Izsniegšanas datums:** .....

**Parakstījis:** .....

**Kompetentās iestādes vārdā:**

*IV papildinājums*

**Nosacījumi tāda personāla izmantošanai, kas nav ieguvis 66. daļā minēto kvalifikāciju atbilstoši 145.A.30. iedaļas j) punkta 1. un 2. apakšpunktam**

1. Sertificējošais personāls, kas atbilst turpmāk minētajiem nosacījumiem, atbilst 145.A.30. iedaļas j) punkta 1. un 2. apakšpunkta noteikumiem:

   a) personai ir licence vai sertificējošā personāla atļauja, kas izdota saskaņā ar valsts tiesību aktiem atbilstoši *ICAO* 1. pielikumam;

   b) personas darba joma nepārsniedz to darba jomu, kas norādīta valsts licencē/sertificējošā personāla atļaujā;

   c) persona pierāda, ka tā ir apguvusi apmācību attiecībā uz cilvēka faktoriem un lidojumderīguma tiesību aktiem, kā sīki noteikts 66. daļā;

   d) persona pierāda piecu gadu ilgu tehniskās apkopes pieredzi operatīvās tehniskās apkopes sertificējošā personāla gadījumā un astoņu gadu ilgu tehniskās apkopes pieredzi bāzes tehniskās apkopes sertificējošā personāla gadījumā. Tomēr tām personām, kurām atļautie uzdevumi nepārsniedz 66. daļā minētā A kategorijas sertificējošā personāla uzdevumus, jāpierāda tikai trīs gadu ilga pieredze tehniskajā apkopē;

   e) operatīvās tehniskās apkopes sertificējošais personāls un bāzes tehniskās apkopes palīgpersonāls saņem tipa apmācību tādā līmenī, kas atbilst 66. daļas III papildinājumā minētajam 3. līmenim par katru gaisa kuģi, kura gadījumā tas ir pilnvarots veikt sertifikāciju. Tomēr tām personām, kuru atļautie uzdevumi nepārsniedz 66. daļā minētā A kategorijas sertificējošā personāla uzdevumus, var saņemt tikai uzdevuma apmācību pilnas tipa apmācības vietā;

   f) bāzes tehniskās apkopes sertificējošajam personālam jāsaņem tipa apmācība tādā līmenī, kas atbilst 66. daļas III papildinājumā minētajam 1. līmenim par katru gaisa kuģi, kura gadījumā tas ir pilnvarots veikt sertifikāciju.

2. Aizsargātas tiesības:

   a) Personāls, kas minēts 145.A.30. iedaļas j) punkta 1. un 2. apakšpunktā, pirms 66. daļas stāšanas spēkā var turpināt izmantot savas tiesības bez vajadzības ievērot 1. punkta c) līdz f) apakšpunkta prasības.

   b) Tomēr pēc šīs spēkā stāšanās dienas, ikviens personāls, kurš vēlas paplašināt savas atļaujas darbības jomu, lai tajā iekļautu papildu tiesības, ievēro iepriekš minētā 1. punkta prasības.

   c) Neskarot iepriekš minētā 2. punkta b) apakšpunktu, netiek prasīta atbilstība 1. punkta c) un d) apakšpunkta prasībām papildu tipa apmācības gadījumā.

*1. III PIELIKUMS*

**(66. daļa)**

**66.1**

Šajā daļā kompetentā iestāde ir dalībvalsts izvēlēta iestāde, kurā persona iesniedz pieteikumu gaisa kuģa tehniskās apkopes licences izdošanai.

*A IEDAĻA*

A APAKŠDAĻA

*GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCE (LIDMAŠĪNAS UN HELIKOPTERI)*

**66.A.1 Darbības joma**

a) Šajā iedaļā noteiktas prasības gaisa kuģa tehniskās apkopes licences izdošanai un derīguma un lietojuma nosacījumiem šādu kategoriju lidmašīnu un helikopteru gadījumā:

— A kategorija,

— B1 kategorija,

— B2 kategorija,

— C kategorija.

b) A un B1 kategorijas ir sadalītas apakškategorijās, kas attiecas uz lidmašīnu, helikopteru, turbodzinēju un virzuļdzinēju kombinācijām. Apakškategorijas ir šādas:

— A1 un B1.1 Lidmašīnas ar turbodzinējiem,

— A2 un B1.2 Lidmašīnas ar virzuļdzinējiem,

— A3 un B1.3 Helikopteri ar turbodzinējiem,

— A4 un B1.4 Helikopteri ar virzuļdzinējiem.

**66.A.10 Pieteikums**

Pieteikumu gaisa kuģa tehniskās apkopes licences saņemšanai vai grozīšanai aizpilda EASA 19. veidlapā un iesniedz tādā veidā, kādu nosaka kompetentā iestāde. Pieteikumu gaisa kuģa tehniskās apkopes licences grozīšanai iesniedz kompetentajai iestādei, kas izdeva šo licenci.

**66.A.15 Atbilstība**

Pieteikuma gaisa kuģa tehniskās apkopes licences saņemšanai iesniedzējam ir vismaz 18 gadi.

**66.A.20 Tiesības**

a) Ja ir ievēroti b) punkta noteikumi, piešķir šādas tiesības:

1. A kategorijas gaisa kuģa tehniskās apkopes licence ļauj tās turētājam izdot izmantošanas sertifikātus pēc tam, kad ir veikti nelieli plānotās operatīvās tehniskās apkopes darbi un novērsti vienkārši defekti to darbu robežās, kas īpaši atzīmēti atļaujā. Sertifikācijas tiesības attiecas tikai uz darbu, kuru licences turētājs ir personīgi veicis 145. daļā minētajā organizācijā.

2. B1 kategorijas gaisa kuģa tehniskās apkopes licence ļauj tās turētājam izdot izmantošanas sertifikātus pēc gaisa kuģa korpusa konstrukcijas, spēka iekārtas un mehānisko un elektrisko sistēmu tehniskās apkopes darbu pabeigšanas. Tiesībās iekļauj arī viegli nomaināmo radioelektronisko bloku nomaiņu, kuru gadījumā jāveic vienkārši testi, lai pārbaudītu to funkcionālo izmantojamību. B1 kategorijā automātiski iekļauj attiecīgo A apakškategoriju.

3. B2 kategorijas gaisa kuģa tehniskās apkopes licence ļauj tās turētājam izdot izmantošanas sertifikātus pēc radioelektronisko iekārtu un elektroiekārtu tehniskās apkopes darbu pabeigšanas.

4. C kategorijas gaisa kuģa tehniskās apkopes licence ļauj tās turētājam izdot izmantošanas sertifikātus pēc gaisa kuģa tehniskās apkopes darbu bāzē pabeigšanas. Tiesības attiecas uz gaisa kuģi kopumā, ko apkopj 145. daļā minētajā organizācijā.

b) Gaisa kuģa tehniskās apkopes licences turētājs drīkst izmantot savas tiesības tikai tad, ja:

1. viņš atbilst M daļas un/vai 145. daļas piemērojamajām prasībām;

2. iepriekšējo divu gadu laikā viņam/viņai atbilstoši tiesībām, kuras piešķir gaisa kuģa tehniskās apkopes licence, ir bijusi sešus mēnešus ilga pieredze tehniskajā apkopē vai arī viņš/viņa ir izpildījis/-usi noteikumu par attiecīgo tiesību piešķiršanu;

3. viņš/viņa spēj lasīt, rakstīt un sazināties saprotamā līmenī tajā(-ās) valodā(-ās), kurā(-ās) ir sarakstīti tehniskie dokumenti un procedūras, kas vajadzīgas, lai pamatotu izmantošanas sertifikāta izdošanu.

**66.A.25 Pamatzināšanu prasības**

a) Pieteikuma iesniedzējs, lai saņemtu gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci vai pievienotu kategoriju vai apakškategoriju šai licencei, atbilstoši šīs daļas I papildinājuma noteikumiem ar eksāmenu palīdzību pierāda zināšanu līmeni attiecīgajos mācību priekšmetu moduļos.

Eksāmenus pamatzināšanu pārbaudei vada mācību organizācija, kura ir apstiprināta atbilstīgi 147. daļas noteikumiem vai kuru ir apstiprinājusi kompetentā iestāde.

b) Pilnu vai daļēju kredītpunktu attiecībā uz pamatzināšanu prasībām un ar tām saistīto eksāmenu, piešķir par ikvienu tehnisko kvalifikāciju, kuru kompetentā iestāde uzskata par līdzvērtīgu šajā daļā minētajam zināšanu standartam. Šādus kredītpunktus nosaka atbilstoši šīs daļas B iedaļas E apakšdaļas noteikumiem.

**66.A.30 Pieredzes prasības**

a) Pieteikuma gaisa kuģa tehniskās apkopes licences saņemšanai iesniedzējam ir:

1. A kategorijas un B1.2 un B1.4 apakškategoriju gadījumā:

i) trīs gadus ilga praktiskā pieredze ekspluatācijā esoša gaisa kuģa tehniskajā apkopē, ja pieteikuma iesniedzējam nav bijusi iepriekšēja attiecīga tehniskā apmācība; vai

ii) divus gadus ilga praktiskā pieredze ekspluatācijā esoša gaisa kuģa tehniskajā apkopē un pabeigta apmācība tehniskajā nozarē, pēc kuras kompetentā iestāde to uzskata par kvalificētu darbinieku; vai

iii) vienu gadu ilga praktiskā pieredze ekspluatācijā esoša gaisa kuģa tehniskajā apkopē un pabeigts 147. daļā minētais apstiprinātais mācību pamatkurss.

2. B2 kategorijas un B1.1 un B1.3 apakškategoriju gadījumā:

i) piecu gadu ilga praktiskā pieredze ekspluatācijā esoša gaisa kuģa tehniskajā apkopē, ja pieteikuma iesniedzējam nav bijusi iepriekšēja attiecīga tehniskā apmācība; vai

ii) trīs gadus ilga praktiskā pieredze ekspluatācijā esoša gaisa kuģa tehniskajā apkopē un pabeigta apmācība tehniskajā nozarē, pēc kuras kompetentā iestāde to uzskata par kvalificētu darbinieku; vai

iii) divus gadu ilga praktiskā pieredze ekspluatācijā esoša gaisa kuģa tehniskajā apkopē un pabeigts 147. daļā minētais apstiprinātais mācību pamatkurss.

3. C kategorijas gadījumā attiecībā uz lielu gaisa kuģi:

i) trīs gadus ilga pieredze B1.1, B1.3 vai B2 kategorijas piešķirto tiesību izmantošanā liela gaisa kuģa tehniskajā apkopē vai strādājot 145. daļā minētajā B1.1, B1.3 vai B2 kategorijas palīgpersonālā vai abu apvienojums; vai

ii) piecu gadu ilga pieredze B1.2 vai B1.4 kategorijas piešķirto tiesību izmantošanā liela gaisa kuģa tehniskajā apkopē vai strādājot 145. daļā minētajā B1.2 vai B1.4 kategorijas palīgpersonālā vai abu apvienojums; vai

4. C-kategorijas gadījumā attiecībā uz nelielu gaisa kuģi:

trīs gadus ilga pieredze B1 vai B.2 kategorijas piešķirto tiesību izmantošanā neliela gaisa kuģa tehniskajā apkopē vai strādājot 145. daļā minētajā B1 vai B.2 kategorijas palīgpersonālā vai abu apvienojums; vai

5. C kategorijas gadījumā, kas iegūta akadēmiski:

pieteikuma iesniedzējam, kam ir zinātniskais grāds tehniskajā disciplīnā, kuru tas ir ieguvis universitātē vai citā augstākās izglītības iestādē, kuru atzinusi kompetentā iestāde, trīs gadus ilga pieredze strādājot civilo gaisa kuģu tehniskās apkopes vidē un pildot tādus reprezentatīvās izvēles uzdevumus, kas tieši saistīti ar gaisa kuģa tehnisko apkopi, ieskaitot sešus mēnešus ilgu bāzes tehniskās apkopes darbu novērošanu.

b) Pieteikuma iesniedzējs, lai paplašinātu gaisa kuģa tehniskās apkopes licences jomu, izpilda prasību par obligāto pieredzi civilo gaisa kuģu tehniskajā apkopē, kas atbilst licencei pievienojamai kategorijai vai apakškategorijai, kā noteikts šīs daļas IV papildinājumā.

c) A, B1 un B2 kategorijas gadījumā pieredzei jābūt praktiskai, kas nozīmē, ka jābūt iesaistītam gaisa kuģu tehniskās apkopes reprezentatīvā profila darbos.

d) Visiem pieteikuma iesniedzējiem vienam gadam no prasītās pieredzes jābūt jaunākajai pieredzei tās kategorijas/apakškategorijas gaisa kuģa tehniskajā apkopē, par kuru tiek prasīta sākotnējā gaisa kuģa tehniskās apkopes licence. Turpmāko kategoriju/apakškategoriju pievienošanas esošajai gaisa kuģa tehniskās apkopes licencei gadījumā, prasītā papildu jaunākā pieredze tehniskajā apkopē var būt mazāka par gadu, bet tai ir jābūt vismaz trīs mēnešus ilgai. Prasītajai pieredzei jābūt atkarīgai no atšķirības starp esošo un prasīto licences kategoriju/apakškategoriju. Šādai papildu pieredzei jāattiecas uz jaunu licences kategoriju/apakškategoriju.

e) Neskarot a) punktu, pieņem arī pieredzi gaisa kuģu tehniskajā apkopē, kas gūta ārpus civilo gaisa kuģu tehniskās apkopes vides, ja šāda tehniskā apkope ir līdzvērtīga tai, kura prasīta šajā daļā, kā to noteikusi kompetentā iestāde. Tomēr prasa arī papildu pieredzi civilo gaisa kuģu tehniskajā apkopē, lai nodrošinātu izpratni par civilo gaisa kuģu tehniskās apkopes vidi.

**66.A.40 Gaisa kuģa tehniskās apkopes licences pastāvīgs derīgums**

a) Gaisa kuģa tehniskās apkopes licence kļūst nederīga piecus gadus pēc tās pēdējās izdošanas vai grozījumu izdarīšanas tajā, ja vien tās turētājs nenodod šo licenci tai kompetentajai iestādei, kura to izdeva, lai pārbaudītu, vai informācija, kas minēta šajā licencē ir tāda pati kā tā, kura ir reģistrēta kompetentās iestādes uzskaites datos atbilstoši 66.B.120. iedaļai.

b) Visas sertifikācijas tiesības, kuras piešķir gaisa kuģa tehniskās apkopes licence, nav spēkā, tiklīdz gaisa kuģa tehniskās apkopes licence kļūst nederīga.

c) Gaisa kuģa tehniskās apkopes licence ir derīga tikai tad, kad to ir izdevusi un/vai grozījusi kompetentā iestāde un kad tās turētājs ir parakstījis dokumentu.

**66.A.45 Tipa/uzdevuma apmācība un novērtējumi**

a) A kategorijas gaisa kuģa tehniskās apkopes licences turētājs var izmantot konkrētā gaisa kuģa tipa sertifikācijas tiesības tikai tad, kad ir pabeidzis attiecīgo A kategorijas gaisa kuģa uzdevuma apmācību, kuru veica atbilstīgi apstiprināta 145. vai 147. daļā minētā organizācija. Apmācībā iekļauj attiecīgi praktisko un teorētisko apmācību katra autorizētā uzdevuma gadījumā. Sekmīgu apmācības pabeigšanu pierāda ar eksāmenu un/vai novērtējumu darba vietā, ko veic atbilstīgi apstiprināta 145. vai 147. daļā minētā organizācija.

b) Ja vien nav norādīts citādi g) punktā, B1, B2 vai C kategorijas gaisa kuģa tehniskās apkopes licences turētājs var izmantot konkrētā gaisa kuģa tipa sertifikācijas tiesības tikai tad, ja gaisa kuģa tehniskās apkopes licencē ir attiecīgā gaisa kuģa tipa novērtējuma atzīme.

c) Ja vien nav norādīts citādi h) punktā, novērtējumus piešķir pēc tam, kad sekmīgi ir pabeigta attiecīgā B1, B2 vai C kategorijas gaisa kuģa tipa apmācība, kuru ir apstiprinājusi kompetentā iestāde vai vadījusi atbilstīgi apstiprināta 147. daļā minētā tehniskās apkopes mācību organizācija.

d) B1 un B2 kategorijas apstiprinātajā tipa apmācībā iekļauj teorijas un praktiskos elementus un tā sastāv no attiecīga kursa saistībā ar 66.A.20. iedaļas a) punktā minētajām tiesībām. Teorētiskā un praktiskā apmācība atbilst šīs daļas III papildinājuma noteikumiem.

e) C kategorijas apstiprinātā tipa apmācība atbilst šīs daļas III papildinājuma noteikumiem. Personas gadījumā, kura saņēmusi C kategoriju, iegūstot zinātnisko grādu, kā norādīts 66.A.30. iedaļas a) punkta 5. apakšpunktā, pirmā attiecīgā gaisa kuģa tipa teorētiskā apmācība ir B1 vai B2 kategorijas līmenī. Praktiskā apmācība nav vajadzīga.

f) Apstiprinātās gaisa kuģa tipa apmācības pabeigšanu, kas prasīta b) līdz e) punktā, pierāda ar eksamināciju. Eksaminācija atbilst šīs daļas III papildinājuma noteikumiem. Eksamināciju attiecībā uz B1 vai B2 vai C kategorijas gaisa kuģa tipa novērtējumiem vada mācību organizācijas, kuras atbilstīgi apstiprinātas saskaņā ar 147. daļas noteikumiem, kompetentā iestāde vai mācību organizācija, kas vada apstiprināto tipa mācību kursu.

g) Neatkarīgi no b) punkta, B1 vai B2 kategorijas gaisa kuģa tehniskās apkopes licences turētājs gaisa kuģu, kas nav lieli gaisa kuģi, gadījumā var arī izmantot sertifikācijas tiesības, ja gaisa kuģa tehniskās apkopes licencē ir attiecīgo grupu novērtējuma vai ražotāja grupas novērtējuma atzīmes, ja vien Aģentūra nav noteikusi, ka konkrētā gaisa kuģa sarežģītības dēļ ir vajadzīgs tipa novērtējums.

1. Ražotāja grupas novērtējumus var piešķirt tikai pēc divu gaisa kuģu tipu, kas pārstāv viena un tā paša ražotāja grupu, tipa novērtējuma prasību izpildes.

2. Pilnus grupas novērtējumus var piešķirt tikai pēc trīs gaisa kuģu tipu, kas pārstāv atšķirīgu ražotāju grupu, tipa novērtējuma prasību izpildes. Tomēr pilnu grupas novērtējumu nedrīkst piešķirt B1 kategorijas lidmašīnām ar vairākiem turbodzinējiem, ja piemēro tikai ražotāja grupas novērtējumu.

3. Grupas sastāv no turpmāk minētā:

i) B1 vai C kategorijas gadījumā:

— helikopters ar virzuļdzinēju,

— helikopters ar turbodzinēju,

— lidmašīna ar vienu virzuļdzinēju — metāla konstrukcija,

— lidmašīna ar vairākiem virzuļdzinējiem — metāla konstrukcija,

— lidmašīna ar vienu virzuļdzinēju — koka konstrukcija,

— lidmašīna ar vairākiem virzuļdzinējiem — koka konstrukcija,

— lidmašīna ar vienu virzuļdzinēju — kompozītmateriālu konstrukcija,

— lidmašīna ar vairākiem virzuļdzinējiem — kompozītmateriālu konstrukcija,

— lidmašīna ar turbodzinēju — viens dzinējs,

— lidmašīna ar turbodzinēju — vairāki dzinēji;

ii) B2 vai C kategorijas gadījumā:

— lidmašīna,

— helikopters.

h) Neatkarīgi no c) punkta novērtējumus par gaisa kuģi, kas nav liels gaisa kuģis, var arī piešķirt pēc sekmīgas attiecīgās B1, B2 vai C kategorijas gaisa kuģa tipa eksāmena nokārtošanas un praktiskās pieredzes darbā ar gaisa kuģa tipu pierādīšanas, ja vien Aģentūra nav noteikusi, ka gaisa kuģis ir sarežģīts un ir nepieciešama 3. punktā minētā apstiprinātā tipa apmācība.

C kategorijas novērtējumu par gaisa kuģi, kas nav liels gaisa kuģis, gadījumā personai, kura saņēmusi kvalifikāciju, iegūstot zinātnisko grādu, kā norādīts 66.A.30. iedaļas a) punkta 5. apakšpunktā, pirmais attiecīgā gaisa kuģa tipa eksāmens ir B1 vai B2 kategorijas līmenī.

1. B1, B2 un C kategorijas apstiprinātajiem tipa eksāmeniem jāsastāv no eksāmena mehānikā B1 kategorijas gadījumā un eksāmena aviācijas elektronikā B2 kategorijas gadījumā un gan eksāmena mehānikā, gan eksāmena aviācijas elektronikā C kategorijas gadījumā.

2. Eksāmens atbilst šīs daļas III papildinājuma noteikumiem. Eksāmenu vada mācību organizācijas, kuras ir apstiprinātas atbilstīgi 147. daļas noteikumiem, vai kompetentā iestāde.

3. Praktiskajā pieredzē par gaisa kuģa tipu iekļauj tehniskās apkopes darbu, kas attiecas uz kategoriju, reprezentatīvo profilu.

**66.A.70 Konvertēšanas noteikumi**

a) Sertificējošā personāla kvalifikācijas, kas derīga dalībvalstī, turētājam pirms šīs daļas stāšanās spēkā izdod gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci bez papildu eksaminācijas atbilstoši nosacījumiem, kas norādīti 66.B.300. iedaļā.

b) Persona, kura kvalificējas saskaņā ar procesu, kas ir spēkā dalībvalstī pirms šīs daļas stāšanās spēkā, var turpināt apgūt kvalifikāciju. Kvalifikācijas, kas iegūta šāda procesa rezultātā, turētājam izdod gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci bez papildu eksaminācijas atbilstoši nosacījumiem, kas norādīti 66.B.300. iedaļā.

c) Ja vajadzīgs, gaisa kuģa tehniskās apkopes licencē ir tehniskie ierobežojumi attiecībā uz jau esošās kvalifikācijas darbības jomu.

B APAKŠDAĻA

*GAISA KUĢI, KAS NAV LIDMAŠĪNAS UN HELIKOPTERI*

**66.A.100 Vispārīgi noteikumi**

Līdz brīdim, kad šajā daļā nosaka prasības gaisa kuģu, kas nav lidmašīnas un helikopteri, sertificējošajam personālam, piemēro attiecīgo dalībvalsts noteikumu.

C APAKŠDAĻA

*SASTĀVDAĻAS*

**66.A.200 Vispārīgi noteikumi**

Līdz brīdim, kad šajā daļā nosaka prasības sastāvdaļu sertificēšanai, piemēro attiecīgo dalībvalsts noteikumu.

*B IEDAĻA*

## PROCEDŪRA KOMPETENTAJĀM IESTĀDĒM

A APAKŠDAĻA

*VISPĀRĪGI NOTEIKUMI*

### 66.B.05 Darbības joma

Šajā iedaļā ir noteiktas administratīvās prasības, kas jāievēro kompetentajām iestādēm, kuras atbild par šīs daļas A iedaļas prasību ieviešanu un piemērošanu.

### 66.B.10 Kompetentā iestāde

a) *Vispārīgi noteikumi*

Dalībvalsts ieceļ kompetento iestādi, kurai uzliek atbildību par licenču izdošanu, pagarināšanu, apmaiņu, apturēšanu vai atsaukšanu. Šī kompetentā iestāde izveido dokumentētas procedūras un organizatorisko struktūru.

b) *Resursi*

Kompetentajai iestādei ir vajadzīgais personāls, lai varētu izpildīt šajā daļā izklāstītās prasības.

c) *Procedūras*

Kompetentā iestāde ievieš procedūras, kurās sīki izklāstīts, kā jāizpilda šīs daļas noteikumi.

Procedūras pārskata un groza, lai nodrošinātu pastāvīgu atbilstību.

### 66.B.15 Pieņemamie līdzekļi atbilstības panākšanai

Aģentūra izveido pieņemamus līdzekļus atbilstības panākšanai, kurus dalībvalstis var izmantot, lai noteiktu atbilstību šīs daļas prasībām. Kad pieņemamie līdzekļi atbilstības panākšanai ir ievēroti, tad ar šo daļu saistītās prasības ir uzskatāmas par izpildītām.

### 66.B.20 Uzskaite

a) Kompetentā iestāde izveido uzskaites sistēmu, kas nodrošina procesa pietiekamu izsekojamību katras gaisa kuģa tehniskās apkopes licences izdošanai, pagarināšanai, maiņai, apturēšanai vai atsaukšanai.

b) Šīs daļas prasību uzraudzības uzskaitē iekļauj:

1. pieteikumu gaisa kuģa tehniskās apkopes licences saņemšanai vai tās maiņai, ieskaitot visus apstiprinošos dokumentus;
2. gaisa kuģa tehniskās apkopes licences kopiju ar visām izmaiņām tajā;
3. visas attiecīgās sarakstes kopijas;
4. informāciju par visiem atbrīvojuma un izpildes nodrošināšanas pasākumiem;
5. ikvienu ziņojumu no citām kompetentajām iestādēm attiecībā uz gaisa kuģa tehniskās apkopes licences turētāju;
6. uzskaites datus par kompetentās iestādes vadītajiem eksāmeniem;
7. ziņojumi par gaisa kuģa tehniskās apkopes licenču konvertēšanu;
8. ziņojumi par piešķirtajiem eksaminācijas kredītpunktiem.

c) Uzskaites datus, kas minēti b) punkta 1.–5. apakšpunktā, glabā vismaz piecus gadus pēc licences derīguma termiņa beigām.

d) Uzskaites datus, kas minēti b) punkta 6. apakšpunktā, glabā vismaz piecus gadus.

e) Uzskaites datus, kas minēti b) punkta 7. un 8. apakšpunktā, glabā neierobežotu laiku.

### 66.B.25 Savstarpējā apmaiņa ar informāciju

a) Lai veicinātu lidojumu drošības uzlabojumu, kompetentās iestādes piedalās savstarpējā apmaiņā ar visu vajadzīgo informāciju atbilstoši Pamatregulas 11. pantam.

b) Neskarot dalībvalstu kompetenci, potenciālā drošības apdraudējuma gadījumā, kurā iesaistītas vairākas dalībvalstis, veicot vajadzīgo uzraudzību attiecīgās kompetentās iestādes palīdz viena otrai.

**66.B.30 Atbrīvojumi**

Kompetentā iestāde reģistrē un saglabā visus atbrīvojumus, kas piešķirti atbilstoši Pamatregulas 10. panta 3. punktam.

B APAKŠDAĻA

*GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCES IZDOŠANA*

Šajā apakšdaļā noteiktas procedūras, kas jāievēro kompetentajai iestādei izdodot, mainot vai atļaujot pagarināt gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci.

**66.B.100 Procedūra, kas jāievēro kompetentajai iestādei izdodot gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci**

a) Saņemot EASA 19. veidlapu un visus apstiprinošos dokumentus, kompetentā iestāde pārbauda, vai *EASA* 19. veidlapa ir pilnīgi aizpildīta un pārliecinās, ka minētā pieredze atbilst šīs daļas prasībām.

b) Kompetentā iestāde pārbauda eksaminācijas statusu un/vai apstiprina visu kredītpunktu derīgumu, lai nodrošinātu, ka visi vajadzīgie I papildinājumā minētie moduļi ir izpildīti tā, kā tas ir prasīts šajā daļā.

c) Kad kompetentā iestāde ir pārliecinājusies, ka pieteikuma iesniedzējs atbilst šajā daļā prasītajiem zināšanu un pieredzes standartiem, tā izdod viņam attiecīgo gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci. Tādu pašu informāciju glabā kompetentās iestādes dokumentā.

**66.B.105 Procedūra, kas jāievēro izdodot gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci ar 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas palīdzību**

a) 145. daļā minētā tehniskās apkopes organizācija, kuru kompetentā iestāde ir pilnvarojusi šīs darbības veikšanai, var sagatavot gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci kompetentās iestādes vārdā vai sniegt ieteikumus kompetentajai iestādei attiecībā uz privātpersonas iesniegtu pieteikumu gaisa kuģa tehniskās apkopes licences saņemšanai, lai kompetentā iestāde var sagatavot un izdot šādu licenci.

b) 145. daļā minētā tehniskās apkopes organizācija nodrošina atbilstību 66.B.100. iedaļas a) un b) punkta noteikumiem. Visos gadījumos kompetentā iestāde izdod gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci pieteikuma iesniedzējam.

**66.B.110 Procedūra, kas jāievēro kompetentajai iestādei, grozot gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci, lai tajā iekļautu papildu pamatkategoriju vai apakškategoriju**

a) Papildus dokumentiem, kuri ir prasīti attiecīgi 66.B.100. vai 66.B.105. iedaļā, pieteikuma iesniedzējs par papildu pamatkategoriju vai apakškategoriju pievienošanu gaisa kuģa tehniskās apkopes licencei iesniedz kompetentajai iestādei savu pašreizējo sākotnējo gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci kopā ar *EASA* 19. veidlapu.

b) Pabeidzot procedūru, kas norādīta 66.B.100. vai 66.B.105. iedaļā, kompetentā iestāde atzīmē papildu pamatkategoriju vai apakškategoriju uz gaisa kuģa tehniskās apkopes licences ar zīmoga un paraksta palīdzību vai atkārtoti izdod licenci. Attiecīgi izdara grozījumus kompetentās iestādes dokumentā.

c) Ja pieteikuma iesniedzējs par grozījumu pamatkategorijās izdarīšanu kvalificējas šādai izmaiņai ar 66.B.100. iedaļā minētās procedūras palīdzību dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā viņš pirmoreiz kvalificējies, tad pieteikumu nosūta uz to dalībvalsti, kur viņš saņēmis pirmo kvalifikāciju.

d) Ja pieteikuma iesniedzējs par grozījumu pamatkategorijās izdarīšanu kvalificējas šādai izmaiņai ar 66.B.105. iedaļā minētās procedūras palīdzību dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā viņš pirmoreiz kvalificējies, tad 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija nosūta gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci kopā ar *EASA* 19. veidlapu uz to dalībvalsti, kur viņš saņēmis pirmo kvalifikāciju, lai tā ar zīmogu un parakstu apstiprinātu licenci vai izdotu to atkārtoti.

**66.B.115 Procedūra grozījumu izdarīšanai gaisa kuģa tehniskās apkopes licencē, lai tajā iekļautu gaisa kuģa tipu vai grupu**

Saņemot atbilstīgu *EASA* 19. veidlapu un visus apstiprinošos dokumentus, kas pierāda atbilstību piemērojamajām tipa novērtējuma un/vai grupas novērtējuma prasībām, un attiecīgo gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci, kompetentā iestāde vai nu uz gaisa kuģa tehniskās apkopes licences izdara atzīmi par gaisa kuģa tipu vai grupu, vai arī atkārtoti izdod minēto licenci, lai iekļautu tajā gaisa kuģa tipu vai grupu. Attiecīgi izdara grozījumus kompetentās iestādes dokumentā.

**66.B.120 Procedūra gaisa kuģa tehniskās apkopes licences pagarināšanai**

a) Gaisa kuģa tehniskās apkopes licences turētājs aizpilda attiecīgās *EASA* 19. veidlapas daļas un kopā ar licences kopiju iesniedz to tai kompetentajai iestādei, kura izdeva sākotnējo gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci, ja vien 145. daļā minētajai apstiprinātajai tehniskās apkopes organizācijai tās pašraksturojumā nav procedūras, ar kuru tā var iesniegt vajadzīgo dokumentāciju gaisa kuģa tehniskās apkopes licences turētāja vārdā.

b) Kompetentā iestāde salīdzina turētāja gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci ar tās rīcībā esošo dokumentu un pārbauda ikvienu saņemto atsaukšanu, apturēšanu vai mainīšanu atbilstoši 66.B.500. iedaļas noteikumiem. Ja dokumenti ir identiski un nav pasākumu atbilstoši 66.B.500. iedaļas noteikumiem, tad turētāja kopiju pagarina uz pieciem gadiem un attiecīgi izdara atzīmi dokumentā.

c) Ja kompetentās iestādes dokuments atšķiras no turētāja gaisa kuģa tehniskās apkopes licences:

1. kompetentā iestāde izpēta šādu atšķirību iemeslus un var izvēlēties nepagarināt gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci;

2. kompetentā iestāde informē licences turētāju un ikvienu zināmo 145. daļā vai M daļā minēto apstiprināto tehniskās apkopes organizāciju, kuru ietekmē šāds fakts, un, ja vajadzīgs, atbilstoši 66.B.155. iedaļas noteikumiem veic pasākumus, lai atsauktu, apturētu vai grozītu konkrēto licenci.

C APAKŠDAĻA

*EKSĀMENI*

Šajā apakšdaļā noteikta procedūra eksāmeniem, kurus vada kompetentā iestāde.

**66.B.200 Kompetentās iestādes vadītā eksaminācija**

a) Visus eksāmenu jautājumus pirms eksaminācijas glabā drošā veidā, lai nodrošinātu, ka kandidātiem nav zināms, kuri konkrētie jautājumi būs eksāmena pamatā. Kompetentā iestāde izvēlas tās personas, kuras uzrauga katrā eksāmenā lietojamos jautājumus.

b) Kompetentā iestāde ieceļ eksaminētājus, kuri ir klāt visu eksāmenu laikā, lai nodrošinātu eksaminācijas viengabalainību.

c) Pamata eksāmenos ievēro standartu, kas norādīts šīs daļas I un II pielikumā.

d) Tipa eksāmenos jāievēro standarts, kas norādīts šīs daļas III pielikumā.

e) Jaunus pārbaudes jautājumus izveido vismaz ik pēc sešiem mēnešiem, bet izmantotos jautājumus izņem no lietošanas vai noglabā, lai izmantotu vēlāk. Izmantoto jautājumu uzskaiti saglabā uzskaites datos norādei.

f) Visus eksāmenu darbus izsniedz kandidātam pirms eksāmena sākuma un nodod atpakaļ eksaminētājam atvēlētā eksaminācijas laikposma beigās. Eksāmenu darbus atvēlētajā eksaminācijas laikposmā nedrīkst iznest no eksaminācijas telpas.

g) Kandidātam eksaminācijas laikā var būt pieejams tikai eksāmena darbs, izņemot specifisko dokumentāciju, kas vajadzīga tipa eksāmenos.

h) Eksaminācijas kandidātus nodala vienu no otra tā, lai viņi nevarētu lasīt no citu darbiem. Viņi nedrīkst sarunāties ar citām personām, izņemot eksaminētāju.

i) Kandidātiem, kuri ir pieķerti špikojam, aizliedz kārtot turpmāko eksāmenu 12 mēnešu laikā pēc tās eksaminācijas dienas, kurā viņi tika pieķerti špikojam.

D APAKŠDAĻA

*VALSTU KVALIFIKĀCIJU KONVERTĒŠANA*

Šajā apakšdaļā noteiktas prasības par valstu kvalifikāciju konvertēšanu par gaisa kuģa tehniskās apkopes licencēm.

**66.B.300 Vispārīgi noteikumi**

a) Kompetentā iestāde var veikt konvertēšanu, kas norādīta 66.A.70. iedaļā, tikai atbilstoši ziņojumam par konvertēšanu, kas sagatavots atbilstoši attiecīgi 66.B.305. vai 66.B.310. iedaļai.

b) Ziņojumu par konvertēšanu sagatavo vai apstiprina kompetentā iestāde.

**66.B.305 Konvertēšanas ziņojums par valstu kvalifikācijām**

Ziņojumā apraksta katra kvalifikācijas tipa darbības jomu un norāda, uz kuru gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci tā tiks konvertēta un kuri ierobežojumi tiks pievienoti, un 66. daļā minēto moduli/mācību priekšmetus, par kuriem ir jāveic eksaminācija, lai nodrošinātu konvertēšanu uz gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci bez ierobežojumiem, vai arī, lai iekļautu papildu (apakš)kategoriju. Ziņojumā iekļauj esošā noteikuma kopiju, kurā definē licences kategorijas un jomas.

**66.B.310 Konvertēšanas ziņojums par apstiprināto tehniskās apkopes organizāciju atļaujām**

Katras apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas gadījumā ziņojumā apraksta katra atļaujas tipa darbības jomu un norāda, uz kuru gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci tā tiks konvertēta un kuri ierobežojumi tiks pievienoti, un moduli/mācību priekšmetus, par kuriem ir jāveic eksaminācija, lai veiktu konvertēšanu uz licenci, vai arī, lai iekļautu papildu (apakš)kategoriju. Ziņojumā iekļauj attiecīgās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas procedūras sertificējošā personāla kvalificēšanai, kas ir pamatā konvertēšanas procesam.

E APAKŠDAĻA

*EKSĀMENU KREDĪTPUNKTI*

Šajā apakšdaļā ir noteiktas prasības par eksāmenu kredītpunktu piešķiršanu atbilstoši 66.A.25. iedaļas b) punktam.

**66.B.400 Vispārīgi noteikumi**

a) Kompetentā iestāde var piešķirt eksāmena kredītpunktus, tikai pamatojoties uz ziņojumu par eksāmenu kredītpunktiem, kas sagatavots saskaņā ar 66.B.405. iedaļas noteikumiem.

b) Ziņojums par piešķirtajiem eksaminācijas kredītpunktiem jāsagatavo vai jāapstiprina kompetentajai iestādei.

**66.B.405 Ziņojums par piešķirtajiem eksaminācijas kredītpunktiem**

a) Katras konkrētās tehniskās kvalifikācijas gadījumā ziņojumā norāda mācību priekšmetu un šīs daļas I papildinājumā minētos zināšanu līmeņus, kas attiecas uz konkrēto kategoriju, ar kuru salīdzina.

b) Ziņojumā iekļauj paziņojumu par atbilstību attiecībā uz katru mācību priekšmetu, norādot, kur tehniskajā kvalifikācijā var atrast līdzvērtīgu standartu. Ja konkrētā mācību priekšmeta gadījumā nepastāv līdzvērtīgs standarts, tad ziņojumā norāda šādu faktu.

c) Pamatojoties uz b) punktā minēto salīdzinājumu, ziņojumā katras konkrētās tehniskās kvalifikācijas gadījumā norāda I papildinājumā minētos mācību priekšmetus, uz kuriem attiecas eksaminācijas kredītpunkti.

d) Ja ir mainīts valsts kvalifikācijas standarts, tad pēc vajadzības izdara grozījumus ziņojumā.

F APAKŠDAĻA

*GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCES ATSAUKŠANA, APTURĒŠANA VAI IEROBEŽOŠANA*

**66.B.500 Gaisa kuģa tehniskās apkopes licences atsaukšana, apturēšana vai ierobežošana**

Kompetentā iestāde aptur, ierobežo vai atsauc gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci, ja tā ir atklājusi drošības problēmu vai arī tai ir konkrēts pierādījums, ka persona ir veikusi vai bijusi iesaistīta vienā vai vairākās šādās darbībās:

1. gaisa kuģa tehniskās apkopes licences un/vai sertifikācijas tiesību iegūšana, viltojot iesniegtos dokumentāros pierādījumus;

2. prasīto tehniskās apkopes darbu neveikšana un neziņošana par šādu faktu organizācijai vai personai, kura pieprasīja veikt tehnisko apkopi;

3. prasīto tehniskās apkopes darbu neveikšana, kas radušies personīgās pārbaudes gadījumā, un neziņošana par šādu faktu organizācijai vai personai, kuras gadījumā bijis paredzēts veikt tehnisko apkopi;

4. nolaidīga tehniskās apkopes veikšana;

5. tehniskās apkopes uzskaites viltošana;

6. izmantošanas sertifikāta izdošana, zinot, ka šajā sertifikātā minētā tehniskā apkope nav tikusi veikta vai arī nav pārbaudīts, vai šāda apkope ir tikusi veikta;

7. tehniskās apkopes veikšana vai izmantošanas sertifikāta izdošana esot alkohola vai narkotisko vielu ietekmē;

8. izmantošanas sertifikāta izdošana, neatbilstot šīs daļas prasībām.

*I papildinājums*

**Pamatzināšanu prasības**

1. ZINĀŠANU LĪMEŅI — A, B1, B2 UN C KATEGORIJAS GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCE

Par pamatzināšanām A, B1 un B2 kategorijas gadījumā norāda, piešķirot zināšanu līmeņa rādītājus (1, 2 vai 3) attiecībā uz katru piemērojamo mācību priekšmetu. Pieteikuma iesniedzējiem C kategorijas iegūšanai jāsasniedz vai nu B1 vai B2 kategorijas pamatzināšanu līmenis.

Zināšanu līmeņa rādītāji ir definēti šādi:

1. LĪMENIS

Iepazīstināšana ar priekšmeta galvenajiem elementiem.

Mērķi: Pieteikuma iesniedzējam jāpazīst priekšmeta pamatelementi.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj sniegt vienkāršu visa priekšmeta aprakstu, lietojot vienkāršus vārdus un piemērus.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj lietot tipiskākos terminus.

2. LĪMENIS

Vispārīgas zināšanas par priekšmeta teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem.

*Spēja lietot šīs zināšanas.*

Mērķi: Pieteikuma iesniedzējam jāsaprot priekšmeta teorētiskie pamati.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj sniegt vispārēju priekšmeta aprakstu, lietojot, ja vajadzīgs, tipiskākos piemērus.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj lietot matemātiskās formulas saistībā ar fizikas likumiem, kad viņš apraksta priekšmetu.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj lasīt un saprast skices, vienkāršus rasējumus un shēmas, kas raksturo priekšmetu.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj lietot savas zināšanas praktiskā veidā, izmantojot sīki izstrādātas instrukcijas.

3. LĪMENIS

Detalizētas zināšanas par priekšmeta teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem.

*Spēja savienot un lietot atsevišķus zināšanu elementus loģiskā un visaptverošā veidā.*

Mērķi: Pieteikuma iesniedzējam jāzina priekšmeta teorija un tā saistība ar citiem priekšmetiem.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj sniegt detalizētu priekšmeta aprakstu, lietojot teorētiskos pamatus un konkrētus piemērus.

Pieteikuma iesniedzējam jāsaprot un jāspēj lietot matemātiskās formulas, kas attiecas uz priekšmetu.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj lasīt, saprast un sagatavot skices, vienkāršus rasējumus un shēmas, kas raksturo priekšmetu.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj piemērot savas zināšanas praktiskā veidā, izmantojot ražotāja instrukcijas.

Pieteikuma iesniedzējam jāspēj interpretēt rezultātus, kas iegūti no dažādiem avotiem un mērījumiem, un, ja vajadzīgs, veikt koriģējošu darbību.

2. SADALĪJUMS MODUĻOS

Kvalifikācijai par mācību pamatpriekšmetiem katras 66. daļā minētās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences kategorijas vai apakškategorijas gadījumā jāatbilst turpmāk sniegtajai matricai. Piemērojamie mācību priekšmeti ir norādīti ar "X":

| Mācību priekšmetu moduļi | A- või B1-kategooria, lennukid: | | A vai B1 helikopters ar: | | B2 |
|---|---|---|---|---|---|
| | Turbodzinēju(-iem) | Virzuļdzinēju(-iem) | Turbodzinēju(-iem) | Virzuļdzinēju(-iem) | Aviācijas elektronika |
| 1 | X | X | X | X | X |
| 2 | X | X | X | X | X |
| 3 | X | X | X | X | X |
| 4 | X | X | X | X | X |

| Mācību priekšmetu moduļi | A- vōi B1-kategooria, lennukid: | | A vai B1 helikopters ar: | | B2 |
|---|---|---|---|---|---|
| | Turbodzinēju(-iem) | Virzuļdzinēju(-iem) | Turbodzinēju(-iem) | Virzuļdzinēju(-iem) | Aviācijas elektronika |
| 5 | X | X | X | X | X |
| 6 | X | X | X | X | X |
| 7 | X | X | X | X | X |
| 8 | X | X | X | X | X |
| 9 | X | X | X | X | X |
| 10 | X | X | X | X | X |
| 11 | X | X | | | |
| 12 | | | X | X | |
| 13 | | | | | X |
| 14 | | | | | X |
| 15 | X | | X | | |
| 16 | | X | | X | |
| 17 | X | X | | | |

1. MODULIS. MATEMĀTIKA

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 1.1. **Aritmētika**<br>Aritmētikas termini un zīmes, reizināšanas un dalīšanas metodes, daļskaitļi un decimāldaļskaitļi, reizinātāji un dalāmie skaitļi bez atlikuma, svara mērvienības, mērvienības un pārrēķina koeficienti, attiecība un proporcija, vidējie un procenti, laukumi un tilpumi, kvadrāti, kubi, kvadrātsaknes un kubsaknes. | 1 | 2 | 2 |
| 1.2. **Algebra** | | | |
| a)<br>Vienkāršu algebrisko izteiksmju, saskaitīšanas, atņemšanas, reizināšanas un dalīšanas novērtējums, iekavu lietojums, vienkāršas algebriskās daļas; | 1 | 2 | 2 |
| b)<br>Lineārie vienādojumi un to risinājumi<br>Kāpinātāji un pakāpes, negatīvie un daļpakāpes rādītāji;<br>Binārā un citas lietotās skaitīšanas sistēmas;<br>Vienādojumu sistēma un otrās pakāpes vienādojumi ar vienu nezināmo;<br>Logaritmi. | — | 1 | 1 |
| 1.3. **Ģeometrija** | | | |
| a)<br>Vienkāršas ģeometriskas konstrukcijas; | — | 1 | 1 |
| b)<br>Grafiskais attēlojums; grafiku un vienādojumu/funkciju grafiku īpašības un lietojums; | 2 | 2 | 2 |
| c)<br>Vienkāršā trigonometrija; trigonometriskās attiecības, tabulu un ortogonālo un polāro koordinātu lietojums. | — | 2 | 2 |

2. MODULIS. FIZIKA

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 2.1. **Viela**<br>Vielas īpašības: ķīmiskie elementi, atomu un molekulu uzbūve;<br>Ķīmiskie savienojumi.<br>Vielas stāvokļi: ciets, šķidrs un gāzveida;<br>Agregātstāvokļu maiņa. | 1 | 1 | 1 |
| 2.2. **Mehānika** | | | |
| 2.2.1. *Statika*<br>Spēki, momenti un pāri, attēlošana ar vektoriem;<br>Smaguma centrs.<br>Sprieguma, deformācijas un elastības teorijas elementi: stiepe, spiede, bīde un vērpe; | 1 | 2 | 1 |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| Cietvielu, šķidrumu un gāzu raksturs un īpašības;<br><br>Spiediens un peldspēja šķidrumos (barometri). | | | |
| 2.2.2. *Kinētika* | 1 | 2 | 1 |
| Taisnvirziena kustība: vienmērīga kustība pa taisni, kustība ar pieaugošu paātrinājumu (kustība gravitācijas ietekmē);<br><br>Rotācijas kustība: vienmērīga apļveida kustība (centrbēdzes/centrtieces spēki);<br><br>Periodiska kustība: svārstveida kustība;<br><br>Vienkāršā vibrācijas, harmoniku un rezonanses teorija;<br><br>Gājienu attiecība, spēka ietaupījums un lietderības koeficients. | | | |
| 2.2.3. *Dinamika* | | | |
| a) | 1 | 2 | 1 |
| Masa:<br><br>Spēks, inerce, darbs, jauda, enerģija (kinētiskā, potenciālā un kopējā), siltums, lietderības koeficients; | | | |
| b) | 1 | 2 | 2 |
| Kinētiskā enerģija, tās saglabāšana;<br><br>Impulss;<br><br>Žiroskopiskie principi;<br><br>Berze: īpašības un ietekme, berzes koeficients (rites pretestība). | | | |
| 2.2.4. *Hidrodinamika* | | | |
| a) | 2 | 2 | 2 |
| Īpatnējais svars un blīvums; | | | |
| b) | 1 | 2 | 1 |
| Viskozitāte, šķidruma pretestība, plūdlīnijas formas efekts;<br><br>Saspiežamības ietekme uz šķidrumiem;<br><br>Statiskais, dinamiskais un kopējais spiediens: Bernulli teorēma, venturi. | | | |
| 2.3. **Termodinamika** | | | |
| a) | 2 | 2 | 2 |
| Temperatūra: termometri un temperatūru skalas: Celsija, Fārenheita un Kelvina; siltuma definīcija; | | | |
| b) | — | 2 | 2 |
| Siltumietilpība, īpatnējais siltums;<br><br>Siltumpārnese: konvekcija, izstarošana un vadītspēja;<br><br>Tilpuma izplešanās;<br><br>Pirmais un otrais termodinamikas likums; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| Gāzes: ideālās gāzes likumi; īpatnējais siltums konstantā tilpumā un pie konstanta spiediena, darbs, kas paveikts gāzes izplešanās rezultātā;<br>Izotermiskā un adiabātiskā izplešanās un saspiešana, dzinēja cikli, konstants tilpums un konstants spiediens, dzesinātāji un siltumsūkņi;<br>Latentais kušanas un iztvaikošanas siltums, siltumenerģija, sadedzes siltums. | | | |
| 2.4. **Optika (Gaisma)**<br>Gaismas īpašības; gaismas ātrums;<br>Atstarošanas un refrakcijas likumi: atstarošana no līdzenām virsmām, atstarošana no sfēriskiem spoguļiem, refrakcija, lēcas;<br>Šķiedru optika. | — | 2 | 2 |
| 2.5. **Viļņveida kustība un skaņa**<br>Viļņveida kustība: mehāniskie viļņi, sinusoidāla viļņveida kustība, interferences fenomens, stāvviļņi;<br>Skaņa: skaņas ātrums, tās radīšana, intensitāte, toņa augstums un skaļums, Doplera efekts. | — | 2 | 2 |

3. MODULIS. ELEKTROTEHNIKAS PAMATI

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 3.1. **Elektrona teorija**<br>Elektrisko lādiņu struktūra un izvietojums: atomos, molekulās, jonos, savienojumos;<br>Vadītāju, pusvadītāju un izolatoru molekulārā struktūra. | 1 | 1 | 1 |
| 3.2. **Statiskā elektrība un vadīšana**<br>Statiskā elektrība un elektrostatisko lādiņu sadalījums;<br>Elektrostatiskās pievilkšanās un atgrūšanās likumi;<br>Lādiņa vienības, Kulona likums;<br>Elektrības vadāmība cietvielās, šķidrumos, gāzēs un vakuumā. | 1 | 2 | 2 |
| 3.3. **Elektrotehniskā terminoloģija**<br>Turpmāk minētie termini, to vienības un tos ietekmējošie faktori: potenciālu starpība, elektrodzinējspēks, spriegums, strāva, pretestība, vadītspēja, lādiņš, elektriskā strāva, elektronu plūsma. | 1 | 2 | 2 |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 3.4. **Elektrības ražošana** | 1 | 1 | 1 |
| Elektrības ražošana ar šādām metodēm: gaisma, siltums, berze, spiediens, ķīmiskais process, magnētisms un kustība. | | | |
| 3.5. **Līdzstrāvas elektrības avoti** | 1 | 2 | 2 |
| Uzbūve un pamata darbība: primārajiem un sekundārajiem galvaniskajiem elementiem, svina akumulatoriem, niķeļa kadmija akumulatoriem un citiem sārma akumulatoriem; | | | |
| Akumulatori, kas saslēgti virknē un paralēli; | | | |
| Iekšējā pretestība un tās ietekme uz bateriju; | | | |
| Termopāru uzbūve, materiāli un darbība; | | | |
| Fotoelementu darbība. | | | |
| 3.6. **Līdzstrāvas ķēdes** | — | 2 | 2 |
| Oma likums, pirmais un otrais Kirhofa likums; | | | |
| Aprēķini pretestības, sprieguma un strāvas noteikšanai, lietojot iepriekšminētos likumus; | | | |
| Avota iekšējās pretestības nozīme. | | | |
| 3.7. **Pretestība/Rezistors** | | | |
| a) | — | 2 | 2 |
| Pretestība un to ietekmējošie faktori; | | | |
| Īpatnējā pretestība; | | | |
| Rezistora krāsu kods, lielumi un pielaides, ieteicamie lielumi, nominālā jauda; | | | |
| Rezistori, kas saslēgti virknē un paralēli; | | | |
| Kopējās pretestības aprēķināšana, lietojot virknes, paralēlo vai jaukto slēgumu kombinācijas; | | | |
| Potenciometru un reostatu darbība un lietojums; | | | |
| Vitstona tilta darbība. | | | |
| b) | — | 1 | 1 |
| Pozitīvā un negatīvā temperatūras koeficienta vadītspēja; | | | |
| Fiksētie rezistori, stabilitāte, pielaide un ierobežojumi, izgatavošanas metodes; | | | |
| Maiņrezistori, termistori, varistori; | | | |
| Potenciometru un reostatu uzbūve; | | | |
| Vitstona tilta uzbūve. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 3.8. **Jauda** | — | 2 | 2 |
| Jauda, darbs un enerģija (kinētiskā un potenciālā); | | | |
| Rezistora jaudas izkliede; | | | |
| Jaudas aprēķināšanas formula; | | | |
| Aprēķini, kuros izmanto jaudu, darbu un enerģiju. | | | |
| 3.9. **Elektriskā kapacitāte/Kondensators** | — | 2 | 2 |
| Kondensatora darbība un funkcija; | | | |
| Faktori, kas ietekmē plašu kapacitātes laukumus, attālumu starp tām, plašu skaitu, dielektriķi un dielektrisko caurlaidību, darba spriegumu, nominālo spriegumu; | | | |
| Kondensatoru veidi, uzbūve un funkcija; | | | |
| Kondensatoru krāsu kods; | | | |
| Aprēķini kapacitātes un sprieguma noteikšanai virknes un paralēlajās ķēdēs; | | | |
| Kondensatora eksponenciālā uzlāde un izlāde, laika konstantes; | | | |
| Kondensatoru testēšana. | | | |
| 3.10. **Magnētisms** | | | |
| a) | — | 2 | 2 |
| Magnētisma teorija; | | | |
| Magnēta īpašības; | | | |
| Magnēta darbība, kas atrodas Zemes magnētiskajā laukā; | | | |
| Magnetizēšana un atmagnetizēšana; | | | |
| Magnētiskā ekranēšana; | | | |
| Dažādi magnētisko materiālu tipi; | | | |
| Elektromagnētu uzbūve un darbības principi; | | | |
| Labās un kreisās rokas likumi, lai noteiktu: magnētisko lauku, kuru ap vadītāju rada tajā plūstošā elektriskā strāva. | | | |
| b) | — | 2 | 2 |
| Magnetodzinējspēks, lauka intensitāte, magnētiskā indukcija, caurlaidība, histerēzes cilpa, paliekošais magnētisms, koercīvā spēka magnētiskā pretestība, piesātinājuma punkts, virpuļstrāvas; | | | |
| Drošības pasākumi, kas jāievēro rīkojoties ar magnētiem un glabājot tos. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 3.11. **Induktivitāte/Induktors** | — | 2 | 2 |
| Faradeja likums; | | | |
| Sprieguma inducēšana vadītājā, kas kustās magnētiskajā laukā; | | | |
| Indukcijas principi; | | | |
| Turpmāk minētā ietekme uz indicētā sprieguma lielumu: magnētiskā lauka intensitāte, magnētiskās plūsmas maiņas ātrums, vadītāja vijumu skaits; | | | |
| Mijindukcija; | | | |
| Primārās strāvas un mijindukcijas maiņas ātruma ietekme uz inducēto spriegumu; | | | |
| Faktori, kas ietekmē mijindukciju: vijumu skaits spolē, spoles fiziskie izmēri, spoles caurlaidība, spoļu novietojums savā starpā; | | | |
| Lenca likums un polaritātes noteikšanas likumi; | | | |
| Pretdarbības EDS, pašindukcija; | | | |
| Piesātinājuma punkts; | | | |
| Induktoru galvenās izmantošanas jomas; | | | |
| 3.12. **Līdzstrāvas motora/ģeneratora teorija** | — | 2 | 2 |
| Motora un ģeneratora pamatteorija; | | | |
| Līdzstrāvas ģeneratora sastāvdaļu uzbūve un mērķis; | | | |
| Līdzstrāvas ģeneratoru darbība un faktori, kas ietekmē šo ģeneratoru ražotās līdzstrāvas jaudu un virzienu; | | | |
| Līdzstrāvas elektromotoru darbība un faktori, kas ietekmē šo motoru izejas jaudu, griezes momentu, griešanās ātrumu un virzienu; | | | |
| Virknes tinuma, paralēltinuma un kompaundtinuma motori; | | | |
| Startera un ģeneratora uzbūve. | | | |
| 3.13. **Maiņstrāvas teorija** | 1 | 2 | 2 |
| Sinusoidāla viļņa forma: fāze, periods, frekvence, cikls; | | | |
| Momentānās, vidējās, vidējās ģeometriskās vērtības, maksimālās, no maksimuma līdz maksimumam strāvas lielumi un šo lielumu aprēķināšana attiecībā pret spriegumu, strāvu un jaudu; | | | |
| Trijstūrveida/Taisnstūrveida viļņi; | | | |
| Vienfāzes/trīsfāžu principi. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 3.14. **Rezistīvās (R), kapacitatīvās (C) un induktīvās (L) ķēdes** | — | 2 | 2 |
| Sprieguma un strāvas fāzu attiecība L, C, un R paralēlajās, virknes un jaukta slēguma ķēdēs; | | | |
| Jaudas izkliede L, C un R ķēdē; | | | |
| Impedances, fāzes leņķa, jaudas koeficienta un strāvas aprēķināšana; | | | |
| Aktīvās, pilnās un reaktīvās jaudas aprēķināšana. | | | |
| 3.15. **Transformatori** | — | 2 | 2 |
| Transformatoru uzbūves principi un darbība; | | | |
| Transformatoru radītie zudumi un veidi, kā novērst tos; | | | |
| Transformatoru darbība slodzes un bezslodzes apstākļos; | | | |
| Enerģijas pārvade, lietderības koeficients, polu apzīmējumi; | | | |
| Līnijas un fāzes spriegumu un strāvu aprēķināšana; | | | |
| Jaudas aprēķināšana trīsfāžu sistēmai; | | | |
| Primārā un sekundārā strāva, spriegums, vijumu attiecība, jauda, lietderības koeficients; | | | |
| Autotransformatori. | | | |
| 3.16. **Filtri** | — | 1 | 1 |
| Turpmāk minēto filtru darbība un lietojums: zemo frekvenču filtrs, augsto frekvenču filtrs, joslas filtrs un joslas sprosts. | | | |
| 3.17. **Maiņstrāvas ģeneratori** | — | 2 | 2 |
| Kontūra griešanās magnētiskajā laukā un tā radītā strāva; | | | |
| Rotējoša enkura un rotējoša magnētiskā lauka maiņstrāvas ģeneratoru uzbūve un darbība; | | | |
| Vienfāzes, divfāžu un trīsfāžu maiņstrāvas ģeneratori; | | | |
| Trīsfāžu zvaigznes un trīsstūra slēgumu priekšrocības un lietojumi; | | | |
| Elektroģeneratori ar pastāvīgo magnētu ierosmi. | | | |
| 3.18. **Maiņstrāvas motori** | — | 2 | 2 |
| Uzbūve, darbības principi un raksturīpašības: vienfāzes un daudzfāžu maiņstrāvas sinhrondzinēji un asinhrondzinēji; | | | |
| Metodes, ar kurām regulē rotācijas ātrumu un virzienu; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| Metodes rotējoša lauka radīšanai: kondensators, induktors, ekranēts vai dalīts pols. | | | |

4. MODULIS. ELEKTRONIKAS PAMATI

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 4.1. **Pusvadītāji** | | | |
| 4.1.1. **Diodes** | | | |
| a) | — | 2 | 2 |
| Diožu simboli; | | | |
| Diožu raksturojums un īpašības; | | | |
| Diodes, kas saslēgtas virknē un paralēli; | | | |
| Silīcija regulētā taisngrieža (tiristora), gaismas diodes, fotodiodes, varistora, taisngriezējdiožu galvenie raksturlielumi un lietojums; | | | |
| Diožu funkcionālā pārbaude. | | | |
| b) | — | — | 2 |
| Materiāli, elektronu konfigurācija, elektriskās īpašības; | | | |
| P un n tipa materiāli: piejaukumu ietekme uz vadītspēju, vairākumnesēju un mazākumnesēju zīmes; | | | |
| P-n pāreja pusvadītājā, potenciāla radīšana p-n pārejā bezstrāvas, taisnās strāvas un sprosstrāvas apstākļos; | | | |
| Diodes parametri: maksimālais sprostspriegums, maksimālā tiešā strāva, temperatūra, frekvence, noplūdes strāva, jaudas izkliede; | | | |
| Diožu darbība un funkcija šādās ķēdēs: ierobežotāji, klamperi, divu pusperiodu un pusperioda taisngrieži, tilta taisngrieži, sprieguma divkāršotāji un trīskāršotāji; | | | |
| Turpmāk minēto ierīču sīks darbības un raksturīpašību apraksts: silīcija regulētais taisngriezis (tiristors), gaismas diode, Šotkija diode, fotodiode, varaktora diode, varistors, taisngriezējdiodes, Zēnera diode. | | | |
| 4.1.2. **Tranzistori** | | | |
| a) | — | 1 | 2 |
| Tranzistoru simboli; | | | |
| Detaļu apraksts un novietojums; | | | |
| Tranzistora raksturojums un īpašības. | | | |
| b) | — | — | 2 |
| P-n-p un n-p-n tranzistoru uzbūve un darbība; | | | |
| Bāzes, kolektora un emitera konfigurācijas; | | | |
| Tranzistoru pārbaude. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| Citu tranzistora tipu un to lietojumu pamatnovērtējums. | | | |
| Tranzistoru lietojums: pastiprinātāja klases (A, B, C); | | | |
| Vienkāršas ķēdes, ieskaitot: nobīdes, atsaistes, atgriezeniskās saites un stabilizētājķēdi; | | | |
| Daudzpakāpju ķēžu principi: kaskādes, divtaktu shēmas, oscilatori, multivibratori, trigeri. | | | |
| 4.1.3. **Integrālās shēmas** | | | |
| a) | — | 1 | — |
| Loģisko shēmu un lineāro ķēžu/operācijpastiprinātāju apraksts un darbība. | | | |
| b) | — | — | 2 |
| Loģisko shēmu un lineāro ķēžu apraksts un darbība; | | | |
| Ievads operācijpastiprinātāja darbībā un funkcijās, kad to lieto kā: integratoru, diferenciatoru, sprieguma sekotāju, komparatoru; | | | |
| Darbība un pastiprinātāja pakāpju savienošanas metodes: rezistīvi kapacitatīvā, induktīvā (transformators), induktīvi rezistīvā (IR), tiešā; | | | |
| Pozitīvās un negatīvās atgriezeniskās saites priekšrocības un trūkumi. | | | |
| 4.2. **Iespiedshēmu plates** | — | 1 | 2 |
| Iespiedshēmu plates apraksts un lietojums. | | | |
| 4.3. **Servomehānismi** | | | |
| a) | — | 1 | — |
| Turpmāk minēto terminu izpratne: nenoslēgta un noslēgta kontūra sistēmas, atgriezeniskā saite, sekošanas sistēma, analogie pārveidotāji; | | | |
| Turpmāk minēto selsina sistēmas sastāvdaļu/īpašību darbības principi un lietojums: sadalītāji, diferenciālis, vadība un griezes moments, transformatori, induktīvie un kapacitatīvie devēji. | | | |
| b) | — | — | 2 |
| Turpmāk minēto terminu izpratne: nenoslēgts un noslēgts kontūrs, sekošanas sistēma, analogs, pārveidotājs, nulle, slāpēšana, atgriezeniskā saite, nejutības zona; | | | |
| Turpmāk minēto selsina sistēmas sastāvdaļu/īpašību darbības principi un lietojums: sadalītāji, diferenciālis, vadība un griezes moments, E un I transformatori, induktīvie, kapacitatīvie un sinhronie devēji; | | | |
| Servomehānismu defekti, selsina vadu reversēšana, svārstības. | | | |

5. MODULIS. CIPARU TEHNIKAS ELEKTRONISKO INSTRUMENTU SISTĒMAS

| | Līmenis | | | |
|---|---|---|---|---|
| | A | B1.1<br>B1.3 | B1.2<br>B1.4 | B2 |
| 5.1. **Elektronisko instrumentu sistēmas** | 1 | 2 | 2 | 3 |
| Tipiskākie sistēmu izkārtojumi un elektronisko instrumentu sistēmu izvietojums pilotu kabīnē. | | | | |
| 5.2. **Skaitīšanas sistēmas** | — | 1 | — | 2 |
| Skaitīšanas sistēmas: binārā, astotnieku un sešpadsmitnieku; | | | | |
| Pārveides parādīšana no decimālās skaitīšanas sistēmas binārajā skaitīšanas sistēmā un no astotnieku skaitīšanas sistēmas sešpadsmitnieku skaitīšanas sistēmā un otrādi. | | | | |
| 5.3. **Datu pārvēršana** | — | 1 | — | 2 |
| Analogdati, cipardati; | | | | |
| Analogciparu un ciparanalogu pārveidotāju darbība un lietojums, ievade un izvade, dažādu tipu ierobežojumi. | | | | |
| 5.4. **Datu kopnes** | — | 2 | — | 2 |
| Datu kopņu darbība gaisa kuģu sistēmās, ieskaitot zināšanas par ARINC un citām specifikācijām. | | | | |
| 5.5. **Loģiskās shēmas** | | | | |
| a) | — | 2 | — | 2 |
| Parasto loģisko ventiļu simbolu, tabulu un līdzvērtīgu ķēžu pazīšana; | | | | |
| Lietojumi gaisa kuģu sistēmās, shematiskās diagrammas. | | | | |
| b) | — | — | — | 2 |
| Loģisko diagrammu interpretācija. | | | | |
| 5.6. **Datora pamatstruktūra** | | | | |
| a) | 1 | 2 | — | — |
| Datorterminoloģija (ieskaitot bitu, baitu, programmatūru, aparatūru, CPU, 1C un dažādas atmiņas ierīces, piemēram, RAM, ROM, PROM); | | | | |
| Datortehnoloģija (kuru lieto gaisa kuģu sistēmās). | | | | |
| b) | — | — | — | 2 |
| Datorsaistītā terminoloģija; | | | | |
| Galveno sastāvdaļu darbība, izvietojums un saskarne mikrodatorā, ieskaitot ar tām saistītās kopņu sistēmas; | | | | |
| Informācija, kas ietverta vienas un daudzadrešu instrukcijas vārdos; | | | | |
| Termini, kas saistīti ar atmiņu; | | | | |
| Tipiskāko atmiņas ierīču darbība; | | | | |
| Dažādu datu atmiņas sistēmu darbība, priekšrocības un trūkumi. | | | | |

| | Līmenis | | | |
|---|---|---|---|---|
| | A | B1.1<br>B1.3 | B1.2<br>B1.4 | B2 |
| 5.7. **Mikroprocesori**<br><br>Mikroprocesora funkcija un tā darbība kopumā;<br><br>Katra no turpmāk minētajiem mikroprocesora elementiem pamatdarbība: vadības un apstrādes bloks, taktimpulsu ģenerators, reģistrs, aritmētiski loģiskais bloks. | — | — | — | 2 |
| 5.8. **Integrālās shēmas**<br><br>Kodētāju un dekoderu darbība un lietojums;<br><br>Kodētāju tipu funkcija;<br><br>Vidēja, liela un ļoti liela mēroga integrācijas lietojums. | — | — | — | 2 |
| 5.9. **Multipleksēšana**<br><br>Multipleksoru un demultipleksoru darbība, lietojums un identifikācija loģiskajās diagrammās. | — | — | — | 2 |
| 5.10. **Šķiedru optika**<br><br>Priekšrocības un trūkumi datu pārraidei pa optiskajām šķiedrām salīdzinot ar nosūtīšanu pa elektriskajiem vadiem;<br><br>Optiskās šķiedras datu kopne;<br><br>Termini, kas saistīti ar optisko šķiedru;<br><br>Pārrāvumi;<br><br>Savienotāji, vadības terminālļi, attālie terminālļi;<br><br>Šķiedru optikas lietojums gaisa kuģa sistēmās. | — | 1 | 1 | 2 |
| 5.11. **Elektroniskie displeji**<br><br>Parasto displeju tipu, kurus lieto modernā gaisa kuģī, darbības principi, ieskaitot<br><br>katodstaru lampas, gaismas diodes un šķidro kristālu displejus. | — | 2 | — | 2 |
| 5.12. **Ierīces, kas jutīgas pret elektrostatiskajiem lādiņiem**<br><br>Īpaša rīkošanās ar detaļām, kas jutīgas pret elektrostatiskajām izlādēm;<br><br>Izpratne par apdraudējumu un iespējamajiem bojājumiem, detaļu un personāla antistatiskās aizsardzības ierīcēm. | 1 | 2 | 2 | 2 |
| 5.13. **Programmatūras vadības kontrole**<br><br>Izpratne par ierobežojumiem, prasībām par lidojumderīgumu un iespējamajām katastrofiskajām sekām, kas var rasties, veicot neapstiprinātas izmaiņas programmatūrā. | — | 2 | 1 | 2 |

| | Līmenis | | | |
|---|---|---|---|---|
| | A | B1.1<br>B1.3 | B1.2<br>B1.4 | B2 |
| 5.14. **Elektromagnētiskā vide** | — | 2 | 2 | 2 |
| Turpmāk minēto parādību ietekme, apkopjot elektroniskās sistēmas: | | | | |
| *EMC* — Elektromagnētiskā savietojamība | | | | |
| *EMI* — Elektromagnētiskie traucējumi | | | | |
| *HIRF* — Augstas intensitātes radiācijas lauks | | | | |
| Zibensizlāde/Aizsardzība pret zibensizlādi | | | | |
| 5.15. **Tipiskās Elektroniskās/Digitālās gaisa kuģu sistēmas** | — | 2 | 2 | 2 |
| Vispārējās testēšanas pasākums tādām tipiskajām elektroniskajām/digitālajām gaisa kuģu sistēmām un ar tām saistītajam *BITE* | | | | |
| (Iebūvētais testa aprīkojums) kā, piemēram: | | | | |
| *ACARS*—*ARINC* Sakaru, adresēšanas un ziņošanas sistēma | | | | |
| *ECAM* — Elektroniskā centralizētā gaisa kuģa uzraudzība | | | | |
| *EFIS* — Elektronisko lidojuma vadības instrumentu sistēma | | | | |
| *EICAS* — Dzinēja indikācijas un apkalpes brīdināšanas sistēma | | | | |
| *FBW* — Lidojuma vadības elektriskā sistēma | | | | |
| *FMS* — Lidojuma vadības sistēma | | | | |
| *GPS* — Globālā pozīcijas noteikšanas sistēma | | | | |
| *IRS* — Inerciālā etalonsistēma | | | | |
| *TCAS* — Sadursmes brīdinājuma sistēma | | | | |

6. MODULIS. MATERIĀLI UN KOMPONENTI

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 6.1. **Aviobūves materiāli — Melnie metāli** | | | |
| a) | 1 | 2 | 1 |
| Parasto leģēto tēraudu, kurus lieto aviobūvē, raksturlielumi, īpašības un identifikācija; | | | |
| Leģēto tēraudu termiskā apstrāde un izmantošana; | | | |
| b) | — | 1 | 1 |
| Melno metālu cietības, stiepes izturības, nogurumizturības un triecienizturības pārbaude. | | | |
| 6.2. **Aviobūves materiāli — Krāsainie metāli** | | | |
| a) | 1 | 2 | 1 |
| Parasto krāsaino metālu, kurus lieto aviobūvē, raksturlielumi, īpašības un identifikācija; | | | |
| Krāsaino metālu termiskā apstrāde un izmantošana; | | | |
| b) | — | 1 | 1 |
| Krāsaino metālu cietības, stiepes izturības, nogurumizturības un triecienizturības pārbaude. | | | |
| 6.3. **Aviobūves materiāli — kompozīti un nemetāliskie** | | | |
| 6.3.1. *Kompozītie un nemetāliskie materiāli, kas nav koks un audums* | | | |
| a) | 1 | 2 | 2 |
| Parasto kompozītmateriālu un nemetālisko materiālu, kurus lieto aviobūvē, bet kas nav koks, raksturlielumi, īpašības un identifikācija; | | | |
| Hermetizējošās vielas un saistvielas. | | | |
| b) | 1 | 2 | — |
| Defektu/nolietojuma atklāšana kompozītu un nemetāliskajos materiālos. | | | |
| Kompozītu un nemetālisko materiālu remonts. | | | |
| 6.3.2. *Koka konstrukcijas* | 1 | 2 | — |
| Gaisa kuģu koka korpusu izgatavošanas metodes; | | | |
| Lidmašīnu konstrukcijā lietotā koka un līmes raksturojums, īpašības un tipi; | | | |
| Koka konstrukcijas saglabāšana un uzturēšana; | | | |
| Defektu veidi koka materiālā un koka konstrukcijā; | | | |
| Defektu atklāšana koka konstrukcijā; | | | |
| Koka konstrukcijas remonts. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 6.3.3. *Auduma pārklājums*<br><br>Lidmašīnu konstrukcijā lietoto audumu raksturojums, īpašības un tipi;<br><br>Pārbaužu metodes auduma gadījumā;<br><br>Defektu veidi audumā;<br><br>Auduma pārklājuma remonts. | 1 | 2 | — |
| 6.4. **Korozija** | | | |
| a)<br><br>Ķīmijas pamati;<br><br>Korozijas veidošanās galvaniskās iedarbības, mikrobioloģisko procesu un sprieguma rezultātā; | 1 | 1 | 1 |
| b)<br><br>Korozijas veidi un to pazīšana;<br><br>Korozijas iemesli;<br><br>Materiālu veidi, kuri pakļauti korozijas ietekmei. | 2 | 3 | 2 |
| 6.5. **Savienotājelementi** | | | |
| 6.5.1. *Skrūvju vītnes*<br><br>Skrūvju nomenklatūra;<br><br>Vītņu veidi, izmēri un pielaides standarta skrūvju vītnēm, kuras lieto aviobūvē;<br><br>Skrūvju vītņu mērīšana; | 2 | 2 | 2 |
| 6.5.2. *Bultskrūves, tapskrūves un skrūves*<br><br>Bultskrūvju tipi: aviācijas bultskrūvju specifikācija, identifikācija un marķēšana, starptautiskie standarti;<br><br>Uzgriežņi: paškontrējošie, enkura tipa, standarta tipu;<br><br>Nostiprinātājskrūves: aviācijas specifikācijas;<br><br>Tapskrūves: veidi un lietojumi, ievietošana un izņemšana;<br><br>Pašvītņgriezes skrūves, tapas. | 2 | 2 | 2 |
| 6.5.3. *Bloķēšanas ierīces*<br><br>Paliktņi ar ķepiņām un atsperpaplāksnes, fiksējošās plāksnes, šķelttapas, uzgriežņi ar paplašinājumu, stiepļu fiksatori, ātri atverami aizbīdņi, atslēgas, sprostgredzeni un šķelttapas. | 2 | 2 | 2 |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 6.5.4. *Aviācijas kniedes* | 1 | 2 | 1 |
| Pilnkāta un necaurejošo kniežu tipi: specifikācijas, identifikācija un termiskā apstrāde. | | | |
| 6.6. **Caurules un savienojumi** | | | |
| a) | 2 | 2 | 2 |
| Gaisa kuģī lietojamo stingo un elastīgo cauruļu un to savienojumu veidi un identifikācija; | | | |
| b) | 2 | 2 | 1 |
| Standarta savienojumi gaisa kuģu hidraulisko, degvielas, eļļas, pneimatisko un gaisa padeves sistēmu caurulēm. | | | |
| 6.7. **Atsperes** | — | 2 | 1 |
| Atsperu tipi, materiāli, raksturīpašības un pielietojumi. | | | |
| 6.8. **Gultņi** | 1 | 2 | 2 |
| Gultņu uzdevums, slodzes, materiāli, uzbūve; | | | |
| Gultņu tipi un to pielietojums. | | | |
| 6.9. **Pārvadi** | 1 | 2 | 2 |
| Pārvadu veidi un to pielietojums; | | | |
| Pārnesuma skaitļi, reduktoru un paātrinošo pārnesumu sistēmas, vadāmie un vadošie zobrati, starpzobrati, sazobes profili; | | | |
| Siksnas un trīši, ķēdes un ķēdes rati. | | | |
| 6.10. **Vadības troses** | 1 | 2 | 1 |
| Trošu veidi; | | | |
| Gala stiprinājumi, savilcējuzgriežņi un kompensācijas ierīces; | | | |
| Trīši un trošu sistēmas sastāvdaļas; | | | |
| Boudena troses; | | | |
| Elastīgās gaisa kuģu vadības sistēmas. | | | |
| 6.11. **Elektriskie kabeļi un savienotāji** | 1 | 2 | 2 |
| Kabeļu veidi, uzbūve un raksturīpašības; | | | |
| Augstsprieguma un koaksiālie kabeļi; | | | |
| Appresēšana; | | | |
| Kabeļuzmavu tipi, tapas, kontaktdakšas, izolatori, nominālais strāvas stiprums un nominālais spriegums, savienojums, identifikācijas kodi. | | | |

7. MODULIS. TEHNISKĀS APKOPES PRAKSE

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 7.1. **Drošības pasākumi — Gaisa kuģis un darbnīca**<br><br>Drošas darba prakses aspekti, ieskaitot drošības pasākumus, kas jāievēro strādājot ar elektrību, gāzēm, jo īpaši, skābekli, eļļām un ķimikālijām.<br><br>Arī instrukcija par koriģējošo darbību, kas jāveic notiekot ugunsgrēkam vai citam negadījumam ar vienu vai vairākām no šīm briesmām, ieskaitot zināšanas par ugunsdzēšanas aģentiem. | 3 | 3 | 3 |
| 7.2. **Darbnīcas prakse**<br><br>Instrumentu glabāšana un uzraudzīšana, darbnīcas materiālu lietojums;<br><br>Izmēri, pielaides, veicamā darba standarti;<br><br>Instrumentu un ierīču kalibrēšana, kalibrēšanas standarti. | 3 | 3 | 3 |
| 7.3. **Instrumenti**<br><br>Parastie rokas instrumentu tipi;<br><br>Parastie mehāniskās piedziņas instrumentu tipi;<br><br>Precīzijas mērinstrumentu darbība un lietojums;<br><br>Eļļošanas iekārtas un metodes;<br><br>Vispārējā elektriskā testa aprīkojuma darbība, funkcijas un lietojums. | 3 | 3 | 3 |
| 7.4. **Vispārējais radioelektroniskais testa aprīkojums**<br><br>Vispārējā radioelektroniskā testa aprīkojuma darbība, funkcijas un lietojums; | — | 2 | 3 |
| 7.5. **Inženiertehniskie rasējumi, diagrammas un standarti**<br><br>Rasējumu tipi un diagrammas, to simboli, izmēri, pielaides un projekcijas;<br><br>Rakstlaukumā ietvertās informācijas izpratne,<br><br>Mikrofilma, mikrofiša un datorizētās prezentācijas;<br><br>Amerikas gaisa transporta asociācijas (ATA) Specifikācija Nr. 100;<br><br>Aeronavigācijas un citi piemērojamie standarti, ieskaitot ISO, AN, MS, NAS un MIL;<br><br>Elektriskās shēmas un shematiskās diagrammas. | 1 | 2 | 2 |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 7.6. **Pielaides un sēžas** | 1 | 2 | 1 |
| Urbju izmēri bultskrūvju caurumiem, pielaižu klases; | | | |
| Vienota pielaižu un sēžu sistēma; | | | |
| Pielaižu un sēžu saraksts gaisa kuģiem un to dzinējiem; | | | |
| Ierobežojumi liecei, vērpei un nodilumam; | | | |
| Standartmetodes vārpstu, gultņu un citu detaļu pārbaudei. | | | |
| 7.7. **Elektriskie kabeļi un savienotāji** | 1 | 2 | 2 |
| Nepārtrauktības, izolācijas un sastiprināšanas metodes un pārbaude; | | | |
| Appresēšanas instrumentu lietojums; ar roku un hidrauliski darbināmie; | | | |
| Appresēto savienojumu pārbaude; | | | |
| Savienotājtapu ievietošana un izņemšana; | | | |
| Koaksiālie kabeļi: testēšana un montāžas piesardzības pasākumi; | | | |
| Elektroinstalācijas aizsardzības metodes: kabeļu savīšana un vijuma stiprinājums, kabeļu skavas, aizsargizolācijas metodes, ieskaitot karstumā sarūkošo ietinumu, ekranēšanu. | | | |
| 7.8. **Kniedēšana** | 1 | 2 | — |
| Kniedētie savienojumi, kniedes izvietojums un solis; | | | |
| Instrumenti, kurus lieto kniedēšanai un iegremdēšanai; | | | |
| Kniedēto savienojumu pārbaude. | | | |
| 7.9. **Caurules un šļūtenes** | 1 | 2 | — |
| Gaisa kuģa cauruļu liekšana un paplašināšana; | | | |
| Gaisa kuģa cauruļu un šļūteņu apskate un pārbaude; | | | |
| Cauruļu montāža un fiksācija ar skavu palīdzību. | | | |
| 7.10. **Atsperes** | 1 | 2 | — |
| Atsperu apskate un pārbaude. | | | |
| 7.11. **Gultņi** | 1 | 2 | — |
| Gultņu pārbaude, tīrīšana un apskate; | | | |
| Eļļošanas prasības gultņiem; | | | |
| Defekti gultņos un to cēloņi. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 7.12. **Pārvadi** | 1 | 2 | — |
| Zobratu un spēles pārbaude; | | | |
| Siksnas un trīšu, ķēžu un ķēdes ratu apskate; | | | |
| Skrūves domkratu, sviras ierīču un bīdstieņu sistēmu apskate. | | | |
| 7.13. **Vadības troses** | 1 | 2 | — |
| Gala stiprinājumu saspiešana; | | | |
| Vadības trošu apskate un pārbaude; | | | |
| Boudena troses; elastīgās gaisa kuģu vadības sistēmas. | | | |
| 7.14. **Darbs ar materiāliem** | | | |
| 7.14.1. *Skārds* | — | 2 | — |
| Lieces pielaides aizzīmēšana un aprēķināšana; | | | |
| Skārda apstrāde, ieskaitot liekšanu un veidošanu; | | | |
| Skārda izstrādājuma pārbaude. | | | |
| 7.14.2. *Kompozītu un nemetāliskie materiāli* | — | 2 | — |
| Līmēšana; | | | |
| Vides apstākļi | | | |
| Pārbaudes metodes | | | |
| 7.15. **Metināšana, cietlodēšana, lodēšana un līmēšana** | | | |
| a) | — | 2 | 2 |
| Mīkstlodēšanas metodes; lodēto savienojumu pārbaude. | | | |
| b) | — | 2 | — |
| Metināšanas un cietlodēšanas metodes; | | | |
| Metināto un cietlodēto savienojumu pārbaude; | | | |
| Līmēšanas metodes un līmēto savienojumu pārbaude. | | | |
| 7.16. **Gaisa kuģa svars un smaguma centrs** | | | |
| a) | — | 2 | 2 |
| Smaguma centra/Līdzsvara ierobežojumu aprēķināšana: attiecīgo dokumentu lietojums; | | | |
| b) | — | 2 | — |
| Gaisa kuģa sagatavošana svēršanai; | | | |
| Gaisa kuģa svēršana. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 7.17. **Darbības ar gaisa kuģi un to glabāšana** | 2 | 2 | 2 |
| Gaisa kuģa manevrēšana/vilkšana un ar to saistītie drošības pasākumi; | | | |
| Gaisa kuģa pacelšana, nobremzēšana, nostiprināšana un ar to saistītie drošības pasākumi; | | | |
| Gaisa kuģa glabāšanas metodes; | | | |
| Degvielas atkārtotas uzpildīšanas un noliešanas procedūras; | | | |
| Atkausēšanas/pretapledošanas procedūras; | | | |
| Elektriskās, hidrauliskās un pneimatiskās enerģijas padeves avoti, kas atrodas uz zemes; | | | |
| Vides apstākļu ietekme uz gaisa kuģa glabāšanu un lietošanu. | | | |
| 7.18. **Demontāžas, apskates, remonta un montāžas metodes** | | | |
| a) | 2 | 3 | 2 |
| Defektu veidi un vizuālās pārbaudes metodes; | | | |
| Korozijas noņemšana, novērtēšana un aizsardzība. | | | |
| b) | — | 2 | — |
| Vispārējās remonta metodes, konstrukcijas remonta rokasgrāmata; | | | |
| Novecošanas, noguruma un korozijas kontroles programmas. | | | |
| c) | — | 2 | 1 |
| Nesagraujošās pārbaudes metodes, ieskaitot krāsu, radiogrāfisko, virpuļstrāvas, ultraskaņas un optisko metodi. | | | |
| d) | 2 | 2 | 2 |
| Demontāžas un atkārtotas montāžas metodes. | | | |
| e) | — | 2 | 2 |
| Defektu noteikšanas metodes | | | |
| 7.19. **Ārkārtas gadījumi** | | | |
| a) | 2 | 2 | 2 |
| Apskates pēc zibens spērieniem un HIRE iespiešanās. | | | |
| b) | 2 | 2 | — |
| Pārbaudes pēc tādiem ārkārtas gadījumiem, kā smagnējas nosēšanas un lidojums vētras laikā. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 7.20. **Tehniskās apkopes procedūras** | 1 | 2 | 2 |
| Tehniskās apkopes plānošana; | | | |
| Izmaiņu veikšanas procedūras; | | | |
| Glabāšanas procedūras; | | | |
| Sertifikācijas/nodošanas izmantošanā procedūras; | | | |
| Saskarne ar gaisa kuģa darbību; | | | |
| Tehniskās apkopes pārbaude/Kvalitātes kontrole/Kvalitātes nodrošināšana; | | | |
| Papildu tehniskās apkopes procedūras; | | | |
| Ierobežota darbmūža detaļu uzraudzība. | | | |

8. MODULIS. AERODINAMIKAS PAMATI

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 8.1. **Atmosfēras fizika** | 1 | 2 | 2 |
| Starptautisko atmosfēras standartu (ISA) lietojums aerodinamikā. | | | |
| 8.2. **Aerodinamika** | 1 | 2 | 2 |
| Gaisa plūsma ap ķermeni; | | | |
| Robežslānis, laminārā un turbulentā plūsma, brīvā plūsma, relatīvā gaisa plūsma, augšējā un apakšējā gaisa plūsma ap spārnu, virpuļi, plūsmas apstāšanās; | | | |
| Termini: liekums, horda, vidējā aerodinamiskā horda, profila pretestība, inducētā pretestība, spiediena centrs, uzplūdes leņķis, spārna pozitīvā un negatīvā vērpe, aerodinamiskā kvalitāte, spārna forma un spārna relatīvais pagarinājums; | | | |
| Vilce, svars, rezultatīvais aerodinamiskais spēks; | | | |
| Cēlējspēka un pretestības radīšana: uzplūdes leņķis, cēlējspēka koeficients, pretestības koeficients, polāre, iekrišana; | | | |
| Uzkrājumi uz aerodinamiskās virsmas, ieskaitot ledu, sniegu, sarmu. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 8.3. **Lidojuma teorija** | 1 | 2 | 2 |
| Attiecība starp cēlējspēku, svaru, vilci un pretestību; | | | |
| Planēšanas proporcija; | | | |
| Horizontāli, nepaātrināti lidojumi, darbība; | | | |
| Pagrieziena teorija; | | | |
| Slodzes faktora ietekme: iekrišana, lidojuma režīmu diapazons un konstrukcijas ierobežojumi; | | | |
| Cēlējspēka forsēšana. | | | |
| 8.4. **Lidojuma stabilitāte un dinamika** | 1 | 2 | 2 |
| Garenvirziena, sānu un virziena stabilitāte (aktīvā un pasīvā). | | | |

9. MODULIS. CILVĒKA FAKTORI

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 9.1. **Vispārēji noteikumi** | 1 | 2 | 2 |
| Vajadzība ņemt vērā cilvēka faktorus; | | | |
| Starpgadījumi, kas attiecināmi uz cilvēka faktoriem/kļūdām; | | | |
| "Mērfija" likums. | | | |
| 9.2. **Cilvēka veiktspēja un ierobežojumi** | 1 | 2 | 2 |
| Redze; | | | |
| Dzirde; | | | |
| Informācijas apstrāde; | | | |
| Uzmanība un uztvere; | | | |
| Atmiņa; | | | |
| Klaustrofobija un fiziskā piekļuve. | | | |
| 9.3. **Sociālā psiholoģija** | 1 | 1 | 1 |
| Atbildība: individuālā un grupas; | | | |
| Motivācija un demotivācija; | | | |
| Salīdzinājuma spiediens; | | | |
| "Kultūras" jautājumi; | | | |
| Darbs komandā; | | | |
| Vadība un uzraudzība. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 9.4. **Faktori, kas ietekmē veiktspēju**<br>Fiziskā sagatavotība/veselība;<br>Stress: ar ģimeni un darbu saistītais;<br>Laika trūkums un termiņi;<br>Noslogojums: pārslodze un nepietiekams noslogojums;<br>Miegs un nogurums, maiņu darbs;<br>Alkohols, medikamenti, narkotiku lietošana. | 2 | 2 | 2 |
| 9.5. **Fiziskā vide**<br>Trokšņi un izgarojumi;<br>Apgaismojums;<br>Klimats un temperatūra;<br>Kustības un vibrācijas;<br>Darba vide. | 1 | 1 | 1 |
| 9.6. **Uzdevumi**<br>Fizisks darbs;<br>Monotoni darbi;<br>Vizuālā pārbaude;<br>Kompleksas sistēmas. | 1 | 1 | 1 |
| 9.7. **Saziņa**<br>Komandās un starp tām;<br>Darbu iegrāmatošana un reģistrēšana;<br>Jaunākās informācijas sniegšana;<br>Informācijas izplatīšana. | 2 | 2 | 2 |
| 9.8. **Cilvēka kļūdas**<br>Kļūdu modeļi un teorijas;<br>Kļūdu veidi apkopes darbos;<br>Kļūdīšanās sekas (t.i., negadījumi);<br>Kļūdu vadība un izvairīšanās no tām. | 1 | 2 | 2 |
| 9.9. **Apdraudējumi darba vietā**<br>Apdraudējumu pazīšana un novēršana;<br>Rīkošanās ārkārtas situācijās. | 1 | 2 | 2 |

10. MODULIS. AVIĀCIJAS TIESĪBU AKTI

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 10.1. **Reglamentējoši noteikumi** | 1 | 1 | 1 |
| Starptautiskās civilās aviācijas organizācijas nozīme; | | | |
| *EASA* nozīme; | | | |
| Dalībvalstu nozīme; | | | |
| Saistība starp 145., 66., 147. un M daļu; | | | |
| Saistība ar citām aviācijas iestādēm. | | | |
| 10.2. **66. daļa — sertificējošais personāls — tehniskā apkope** | 2 | 2 | 2 |
| Detalizēta 66. daļas izpratne. | | | |
| 10.3. **145. daļa — Apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas** | 2 | 2 | 2 |
| Detalizēta 145. daļas izpratne. | | | |
| 10.4. **JAR-OPS — Gaisa komercpārvadājumi** | 1 | 1 | 1 |
| Aviācijas uzņēmumu sertifikāti; | | | |
| Uzņēmēju pienākumi; | | | |
| Līdzvedamie dokumenti; | | | |
| Gaisa kuģu trafareti (zīmes). | | | |
| 10.5. **Gaisa kuģu sertifikācija** | | | |
| *Vispārēji noteikumi* | — | 1 | 1 |
| Sertifikācijas noteikumi: piemēram, *EACS* 23/25/27/29; | | | |
| Tipa sertifikāts; | | | |
| Papildu tipa sertifikāts; | | | |
| 21. daļā minētie Projektēšanas/Ražošanas organizāciju apstiprinājumi. | | | |
| b) *Dokumenti* | — | 2 | 2 |
| Lidojumderīguma sertifikāts; | | | |
| Reģistrācijas apliecība; | | | |
| Trokšņa līmeņa sertifikāts; | | | |
| Svara saraksts; | | | |
| Radiostacijas licence un apstiprinājums. | | | |
| 10.6. **M daļa** | 2 | 2 | 2 |
| Detalizēta M daļas izpratne. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 10.7. **Piemērojamās valstu un starptautiskās prasības (ja tās nav aizstātas ar ES prasībām)** | | | |
| a) | 1 | 2 | 2 |
| Tehniskās apkopes programmām, pārbaudēm un apskatēm; | | | |
| Galvenie obligātā aprīkojuma saraksti, obligātā aprīkojuma saraksts, nosūtīšanas pieļaujamo noviržu saraksti; | | | |
| Norādījumiem attiecībā uz lidojumderīgumu; | | | |
| Ekspluatācijas biļeteniem, ražotāja pakalpojumu informācijai; | | | |
| Izmaiņām un remontiem; | | | |
| Tehniskās apkopes dokumentācijai: tehniskās apkopes rokasgrāmatām, konstrukcijas remonta rokasgrāmatām, ilustrētajam detaļu katalogam utt. | | | |
| b) | — | 1 | 1 |
| Lidojumderīguma uzturēšanai; | | | |
| Pārbaudes lidojumiem; | | | |
| *ETOPS*, tehniskās apkopes un nosūtīšanas prasībām; | | | |
| Ekspluatācijai visos laika apstākļos, 2/3 kategorijas darbībām un minimālā aprīkojuma prasībām. | | | |

11.A MODULIS. LIDMAŠĪNAS AR TURBODZINĒJU AERODINAMIKA, STRUKTŪRAS UN SISTĒMAS

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1.1 | B2 |
| 11.1. **Lidojuma teorija** | | | |
| 11.1.1. *Lidmašīnas aerodinamika un vadības ierīces* | 1 | 2 | — |
| Darbība un ietekme: | | | |
| — sānsveres vadības ierīces: eleroni un spoileri, | | | |
| — tangāžas vadības ierīces: augstumstūres, stabilizatoraugstumstūres, mainīgie horizontālie stabilizatori un "pīles" shēmas vadības plāksnes, | | | |
| — lidojuma kursa vadības ierīces, virzienstūres ierobežotāji; | | | |
| Vadība lietojot elevonus un virziena un augstumstūres; | | | |
| Cēlējspēka palielināšanas ierīces, spraugas, priekšspārņi, aizspārņi, flaperoni; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1.1 | B2 |
| Pretestības radīšanas ierīces, spoileri, cēlējspēka samazināšanas ierīces, aerodinamiskās bremzes; | | | |
| Plūsmas turbulizatoru, trīsstūrveidīgo spārna uzplūdes malu ietekme; | | | |
| Robežslāņa vadība, lietojot turbulizatorus, iekrišanas ķīļveida indikatorus vai spārna uzplūdes malas ierīces; | | | |
| Trimmeru, kompensatoru un vadošo kompensatoru, servokompensatoru, atsperes servokompensatoru, masas līdzsvara paneļu, vadības virsmas noliekšanas paneļu un aerodinamiskā līdzsvara paneļu darbība un ietekme. | | | |
| 11.1.2. *Lidojums lielā ātrumā* | 1 | 2 | — |
| Skaņas ātrums, zemskaņas lidojums, pieskaņas lidojums, virsskaņas lidojums; | | | |
| Maha skaitlis, kritiskais Maha skaitlis, saspiežamības baftings, triecienvilnis, aerodinamiskais sasilums, laukuma likums; | | | |
| Faktori, kas ietekmē gaisa plūsmas ieplūdi liela ātruma lidmašīnas dzinējos; | | | |
| Bultveida spārna ietekme uz kritisko Maha skaitli. | | | |
| 11.2. **Gaisa kuģu korpusu konstrukcijas — Vispārīgie jēdzieni** | | | |
| a) | 2 | 2 | — |
| Prasības par lidojumderīgumu konstrukcijas izturības gadījumā; | | | |
| Primārā, sekundārā un terciārā konstrukcijas klasifikācija; | | | |
| Drošuma, droša kalpošanas laika, bojājumu pielaides jēdzieni; | | | |
| Zonālās un stacijas identifikācijas sistēmas; | | | |
| Spriegums, deformācija, liece, spiede, bīde, vērpe, stiepe, centrbēdzes spēku radītais spriegums, nogurums; | | | |
| Drenāžas un ventilācijas noteikumi; | | | |
| Sistēmu uzstādīšanas noteikumi; | | | |
| Zibens aizsardzības noteikums; | | | |
| Gaisa kuģa sastiprināšana. | | | |
| b) | 1 | 2 | — |
| Izgatavošanas metodes: noslogota apšuvuma fizelāžai, apļveida karkasa elementiem, stringeriem, lonžeroniem, starpsienām, rāmjiem, dubleriem, spraišļiem, šķērsribām, sijām, grīdas konstrukcijām, stiprinājumiem, apšūšanas un pretkorozijas aizsardzības metodes, spārnu, astes stabilizācijas virsmu un dzinēju pievienojumi; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1.1 | B2 |
| Konstrukcijas montāžas metodes: kniedēšana, skrūvēšana, līmēšana;<br><br>Virsmas aizsardzības metodes, piemēram, hromēšana, anodēšana, krāsošana;<br><br>Virsmas tīrīšana.<br><br>Korpusa simetrija: iztaisnošanas metodes un simetrijas pārbaudes. | | | |
| 11.3. **Gaisa kuģu korpusu konstrukcijas — Lidmašīnas** | | | |
| 11.3.1. *Fizelāža (ATA 52/53/56)*<br><br>Uzbūve un hermētiskais blīvējums;<br><br>Spārnu, stabilizatoru, pilona un šasijas pievienojumi;<br><br>Sēdekļu iemontēšana un kravas iekraušanas sistēma;<br><br>Durvis un avārijas izejas: uzbūve, mehānismi, darbība un drošības ierīces;<br><br>Logu un priekšējā stikla uzbūve un mehānismi. | 1 | 2 | — |
| 11.3.2. *Spārni (ATA 57)*<br><br>Uzbūve;<br><br>Degvielas tvertnes;<br><br>Šasijas, pilonu, vadības virsmu un cēlējspēka/pretestības palielināšanas paneļu pievienojumi. | 1 | 2 | — |
| 11.3.3. *Stabilizatori (ATA 55)*<br><br>Uzbūve;<br><br>Vadības virsmu pievienojums. | 1 | 2 | — |
| 11.3.4. *Lidojuma vadības virsmas (ATA 55/57)*<br><br>Uzbūve un pievienojums;<br><br>Līdzsvarošana — masas un aerodinamiskā. | 1 | 2 | — |
| 11.3.5. *Gondolas/Piloni (ATA 54)*<br><br>Uzbūve;<br><br>Ugunsdrošās starpsienas;<br><br>Dzinēja stiprinājumi. | 1 | 2 | — |
| 11.4. **Gaisa kondicionēšana un kabīnes hermetizācija (ATA 21)** | | | |
| 11.4.1. *Gaisa padeve*<br><br>Gaisa padeves avoti, ieskaitot no dzinēja kompresora novirzīto gaisa plūsmu, palīgdzinēju un pārvietojamo kompresoru; | 1 | 2 | — |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1.1 | B2 |
| 11.4.2. *Gaisa kondicionēšana* | 1 | 3 | — |
| Gaisa kondicionēšanas sistēmas; | | | |
| Turbodzesinātāji un dzesētāji; | | | |
| Sadales sistēmas; | | | |
| Gaisa plūsmas, temperatūras un mitruma kontroles sistēma. | | | |
| 11.4.3. *Hermetizēšana* | 1 | 3 | — |
| Hermetizēšanas sistēmas; | | | |
| Kontrole un indikācija, ieskaitot kontroles un drošības vārstus; | | | |
| Kabīnes spiediena augstuma regulētāji; | | | |
| 11.4.4. *Drošības un brīdināšanas sistēmas* | 1 | 3 | — |
| Aizsardzības un brīdinājuma sistēmas. | | | |
| 11.5. **Instrumenti/Radioelektroniskās sistēmas** | | | |
| 11.5.1. *Instrumentu sistēmas (ATA 31)* | 1 | 2 | — |
| Pilnā un statiskā spiediena mērīšanas sistēmas: altimetrs, lidaparāta gaisa ātruma rādītājs, vertikālā ātruma indikators; | | | |
| Žiroskopiskās sistēmas: mākslīgais horizonts, telpiskā stāvokļa aviohorizonts, virziena rādītājs, aviohorizonts, pagrieziena un slīdēšanas indikators, pagrieziena koordinators; | | | |
| Kompasi: tiešās nolasīšanas, attālās nolasīšanas; | | | |
| Uzplūdes leņķa indikācijas sistēmas, iekrišanas brīdinājuma sistēmas; | | | |
| Citu gaisa kuģa sistēmu indikācijas sistēmas. | | | |
| 11.5.2. *Radioelektroniskās sistēmas* | 1 | 1 | — |
| Sistēmu izvietojumu un darbības pamati; | | | |
| Automātiskā lidojuma vadības sistēma (*ATA* 22); | | | |
| Sakaru sistēmas (*ATA* 23); | | | |
| Navigācijas sistēmas (*ATA* 34). | | | |
| 11.6. **Elektroenerģija (*ATA* 24)** | 1 | 3 | — |
| Akumulatoru uzstādīšana un lietošana; | | | |
| Līdzstrāvas elektroenerģijas ražošana; | | | |
| Maiņstrāvas elektroenerģijas ražošana; | | | |
| Elektroenerģijas ražošana ārkārtas gadījumos; | | | |
| Sprieguma regulēšana; | | | |
| Elektroenerģijas sadale; | | | |
| Invertori, transformatori, taisngrieži; | | | |
| Elektriskās ķēdes aizsardzība; | | | |
| Ārējais/Aerodroma enerģijas padeves avots. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1.1 | B2 |
| 11.7. **Iekārtas un aprīkojums (*ATA* 25)** | | | |
| a) | 2 | 2 | — |
| Prasības ārkārtas gadījumā lietojamām iekārtām; | | | |
| Sēdekļi, drošības jostas un siksnas. | | | |
| b) | 1 | 1 | — |
| Kabīnes iekārtojums; | | | |
| Aprīkojuma izvietojums; | | | |
| Kabīnes aprīkojuma iemontēšana; | | | |
| Kabīnes izklaides iekārtas; | | | |
| Virtuves iekārtu uzstādīšana; | | | |
| Kravu iekraušanas/izkraušanas un stiprināšanas iekārtas; | | | |
| Traps. | | | |
| 11.8. **Ugunsdrošība (*ATA* 26)** | 1 | 3 | — |
| a) | | | |
| Uguns un dūmu atklāšanas un brīdināšanas sistēmas; | | | |
| Ugunsdzēsības sistēmas; | | | |
| Sistēmu pārbaudes. | | | |
| b) | | | |
| Pārnēsājamais ugunsdzēšamais aparāts. | 1 | 1 | — |
| 11.9. **Lidojuma vadības ierīces (*ATA* 27)** | 1 | 3 | — |
| Galvenās vadības ierīces: elerons, augstumstūre, virzienstūre, spoilers; | | | |
| Trimmera vadības ierīce; | | | |
| Aktīvās slodzes vadības ierīce; | | | |
| Cēlējspēka palielināšanas ierīces; | | | |
| Cēlējspēka samazināšanas ierīce, aerodinamiskās bremzes; | | | |
| Sistēmu darbība: manuāla, hidrauliska, pneimatiska, elektriska, lidojuma vadības elektriskā sistēma; | | | |
| Mākslīgās slodzes, kursa stabilizatora, Maha trimmera vadības, virzienstūres ierobežotāja un stūres bloķēšanas sistēmas, | | | |
| Līdzsvarošana un nivelēšana; | | | |
| Iekrišanas aizsardzības un brīdinājuma sistēma. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1.1 | B2 |
| 11.10. **Degvielas sistēmas (*ATA* 28)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmu izvietojums; | | | |
| Degvielas tvertnes; | | | |
| Degvielas padeves sistēmas; | | | |
| Uzpildīšana, drenāža un ventilācija; | | | |
| Šķērspadeve un pārsūknēšana; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Atkārtota uzpildīšana un iztukšošana; | | | |
| Garenvirziena līdzsvara degvielas sistēmas. | | | |
| 11.11. **Hidrauliskā enerģija (*ATA* 29)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums; | | | |
| Hidrauliskie šķidrumi; | | | |
| Hidrauliskie rezervuāri un akumulatori; | | | |
| Spiediena ražošanas veids: elektriskais, mehāniskais, pneimatiskais; | | | |
| Spiediena ražošana ārkārtas gadījumos; | | | |
| Spiediena regulēšana; | | | |
| Enerģijas sadale; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Saskarne ar citām sistēmām. | | | |
| 11.12. **Aizsardzība pret apledojumu un lietu (*ATA* 30)** | 1 | 3 | — |
| Ledus veidošanās, klasifikācija un atklāšana; | | | |
| Pretapledošanas sistēmas: elektriskās, karsta gaisa un ķīmiskās; | | | |
| Atledošanas sistēmas: elektriskās, karsta gaisa, pneimatiskās un ķīmiskās; | | | |
| Hermetizācija pret lietu; | | | |
| Uztvērēju un drenāžas apsilde; | | | |
| Stiklu tīrīšanas sistēmas. | | | |
| 11.13. **Šasija (*ATA* 32)** | 2 | 3 | — |
| Uzbūve, triecienu vājināšana; | | | |
| Ievilkšanas un izlaišanas sistēmas: parastās un avārijas; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Riteņi, bremzes, pretslīdēšanas un pašbremzēšanas iekārtas; | | | |
| Riepas; | | | |
| Stūres mehānisms. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1.1 | B2 |
| 11.14. **Lukturi (*ATA* 33)** | 2 | 3 | — |
| Ārējie: navigācijas, pretsadursmju, nolaišanās, manevrēšanas un apledojuma; | | | |
| Iekšējie: kabīnes, pilotu kabīnes, kravas telpas; | | | |
| Avārijas signalizācijas lukturi. | | | |
| 11.15. **Skābeklis (*ATA* 35)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums: pilotu kabīne, kabīne; | | | |
| Avoti, glabāšana, uzpilde un sadale; | | | |
| Padeves regulēšana; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| 11.16. **Pneimatika/Vakuums (*ATA* 36)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums; | | | |
| Avoti: dzinējs/palīgdzinējs, kompresori, tvertnes, barošanas avots uz zemes; | | | |
| Spiediena kontrole; | | | |
| Sadale; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Saskarnes ar citām sistēmām. | | | |
| 11.17. **Ūdens/atkritumi (*ATA* 38)** | 2 | 3 | — |
| Ūdens sistēmas izvietojums, padeve, sadale, apkopšana un iztukšošana; | | | |
| Tualetes sistēmas izvietojums, ūdens nolaišana un apkopšana; | | | |
| Korozijas aspekti. | | | |
| 11.18. **Borta tehniskās apkopes sistēmas (*ATA* 45)** | 1 | 2 | — |
| Centrālās tehniskās apkopes datori; | | | |
| Datu ielādēšanas sistēma; | | | |
| Elektroniskās bibliotēkas sistēma; | | | |
| Izdrukāšana; | | | |
| Korpusa uzraudzība (bojājuma pielaides uzraudzība). | | | |

11.B MODULIS. LIDMAŠĪNAS AR VIRZUĻDZINĒJU AERODINAMIKA, STRUKTŪRAS UN SISTĒMAS

*Piezīme:* Šā moduļa jomā jāiekļauj to lidmašīnu tehnoloģija, kas iekļautas A2 un B1.2. apakškategorijā.

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A2 | B1.2 | B2 |
| 11.1. **Lidojuma teorija** | | | |
| 11.1.1. *Lidmašīnas aerodinamika un lidojuma vadības ierīces* | 1 | 2 | — |
| Darbība un ietekme: | | | |
| — sānsveres vadība: eleroni un spoileri, | | | |
| — tangāžas vadības ierīces: augstumstūres, stabilizatoraugstumstūres, maināma leņķa stabilizatori un "pīles" shēmas vadības plāksnes, | | | |
| — lidojuma kursa vadības ierīces, virzienstūres ierobežotāji; | | | |
| Vadība lietojot elevonus un virziena un augstumstūres; | | | |
| Cēlējspēka palielināšanas ierīces, spraugas, priekšspārņi, aizspārņi, flaperoni; | | | |
| Pretestības radīšanas ierīces, spoileri, cēlējspēka samazināšanas ierīces, aerodinamiskās bremzes; | | | |
| Plūsmas turbulizatoru un trīsstūrveidīgo spārna uzplūdes malu ietekme; | | | |
| Robežslāņa vadība lietojot turbulizatorus, iekrišanas ķīļveida indikatorus vai spārna uzplūdes malas ierīces; | | | |
| Trimmeru, kompensatoru un vadošo kompensatoru, servokompensatoru, atsperes servokompensatoru, masas līdzsvara paneļu, vadības virsmas noliekšanas paneļu un aerodinamiskā līdzsvara paneļu darbība un ietekme; | | | |
| 11.1.2. *Lidojums lielā ātrumā — N/A* | — | — | — |
| 11.2. **Gaisa kuģu korpusu konstrukcijas — Vispārīgie jēdzieni** | | | |
| a) | 2 | 2 | — |
| Lidojumderīguma prasības konstrukcijas izturības gadījumā; | | | |
| Primārā, sekundārā un terciārā konstrukcijas klasifikācija; | | | |
| Drošuma, droša kalpošanas laika, bojājumu pielaides jēdzieni; | | | |
| Zonālās un stacijas identifikācijas sistēmas; | | | |
| Spriegums, deformācija, liece, spiede, bīde, vērpe, stiepe, centrbēdzes spēku radītais spriegums, nogurums; | | | |
| Drenāžas un ventilācijas noteikumi; | | | |
| Sistēmu uzstādīšanas noteikumi; | | | |
| Zibens aizsardzības noteikums; | | | |
| Gaisa kuģa sastiprināšana. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A2 | B1.2 | B2 |
| b)<br><br>Izgatavošanas metodes: noslogotas virsmas fizelāžai, apļveida karkasa elementiem, stringeriem, lonžeroniem, starpsienām, rāmjiem, dubleriem, spraišļiem, šķērsribām, sijām, grīdas konstrukcijām, stiprinājumiem, apšūšanas, pretkorozijas aizsardzības metodes, spārnu, astes stabilizācijas virsmu un dzinēju pievienojumi;<br><br>Konstrukcijas montāžas metodes: kniedēšana, skrūvēšana, līmēšana;<br><br>Virsmas aizsardzības metodes, piemēram, hromēšana, anodēšana, krāsošana;<br><br>Virsmas tīrīšana;<br><br>Korpusa simetrija: iztaisnošanas metodes un simetrijas pārbaudes. | 1 | 2 | — |
| 11.3. **Gaisa kuģu korpusu konstrukcijas — Lidmašīnas** | | | |
| 11.3.1. *Fizelāža (ATA 52/53/56)*<br><br>Uzbūve un hermētiskais blīvējums;<br><br>Spārnu, stabilizatoru, pilonu un šasijas pievienojumi;<br><br>Sēdekļu uzstādīšana;<br><br>Durvis un avārijas izejas: uzbūve un darbība;<br><br>Logi un priekšējā stikla stiprinājums. | 1 | 2 | — |
| 11.3.2. *Spārni (ATA 57)*<br><br>Uzbūve;<br><br>Degvielas tvertnes;<br><br>Šasijas, pilonu, vadības virsmu un cēlējspēka/pretestības palielināšanas paneļu pievienojumi. | 1 | 2 | — |
| 11.3.3. *Stabilizatori (ATA 55)*<br><br>Uzbūve;<br><br>Vadības virsmu pievienojums. | 1 | 2 | — |
| 11.3.4. *Lidojuma vadības virsmas (ATA 55/57)*<br><br>Uzbūve un pievienojums;<br><br>Līdzsvarošana — masas un aerodinamiskā. | 1 | 2 | — |
| 11.3.5. *Gondolas/Piloni (ATA 54)* | | | |
| a)<br><br>Gondolas/piloni:<br><br>— Uzbūve;<br><br>— Ugunsdrošās starpsienas;<br><br>— Dzinēja stiprinājumi. | 1 | 2 | — |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A2 | B1.2 | B2 |
| 11.4. **Gaisa kondicionēšana un kabīnes hermetizācija (*ATA* 21)** | 1 | 3 | — |
| Hermetizēšanas un gaisa kondicionēšanas sistēmas; | | | |
| Kabīnes spiediena augstuma regulētāji, aizsardzības un brīdinājuma sistēmas. | | | |
| 11.5. **Instrumenti/Radioelektroniskās sistēmas** | | | |
| 11.5.1. *Instrumentu sistēmas (ATA 31)* | 1 | 2 | — |
| Pilnā un statiskā spiediena mērīšanas sistēmas: altimetrs, lidaparāta gaisa ātruma rādītājs, vertikālā ātruma indikators; | | | |
| Žiroskopiskās sistēmas: mākslīgais horizonts, telpiskā stāvokļa aviohorizonts, virziena rādītājs, aviohorizonts, pagrieziena un slīdēšanas indikators, pagrieziena koordinators; | | | |
| Kompasi: tiešās nolasīšanas, attālās nolasīšanas; | | | |
| Uzplūdes leņķa indikācijas sistēmas, iekrišanas brīdinājuma sistēmas; | | | |
| Citu gaisa kuģa sistēmu indikācijas sistēmas. | | | |
| 11.5.2. *Radioelektroniskās sistēmas* | 1 | 1 | — |
| Turpmāk minēto sistēmu izvietojumu un darbības pamati: | | | |
| — Automātiskā lidojuma vadības sistēma (*ATA* 22); | | | |
| — Sakaru sistēmas (*ATA* 23); | | | |
| — Navigācijas sistēmas (*ATA* 34). | | | |
| 11.6. **Elektroenerģija (*ATA* 24)** | 1 | 3 | — |
| Akumulatoru uzstādīšana un lietošana; | | | |
| Līdzstrāvas elektroenerģijas ražošana; | | | |
| Sprieguma regulēšana; | | | |
| Enerģijas sadale; | | | |
| Elektriskās ķēdes aizsardzība; | | | |
| Invertori, transformatori, taisngrieži. | | | |
| 11.7. **Iekārtas un aprīkojums (*ATA* 25)** | | | |
| a) | 2 | 2 | — |
| Prasības ārkārtas gadījumā lietojamām iekārtām; | | | |
| Sēdekļi, drošības jostas un siksnas. | | | |
| b) | 1 | 1 | — |
| Kabīnes izkārtojums; | | | |
| Aprīkojuma izvietojums; | | | |
| Kabīnes aprīkojuma iemontēšana (2. līmenis); | | | |
| Kabīnes izklaides iekārtas; | | | |
| Virtuves iekārtu uzstādīšana; | | | |
| Kravu iekraušanas/izkraušanas un stiprināšanas iekārtas; | | | |
| Traps. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A2 | B1.2 | B2 |
| 11.8. **Ugunsdrošība (*ATA* 26)** | | | |
| a) | 1 | 3 | — |
| Ugunsdzēsības sistēmas; | | | |
| Uguns un dūmu atklāšanas un brīdināšanas sistēmas; | | | |
| Sistēmu pārbaudes. | | | |
| b) | 1 | 3 | — |
| Pārnēsājamais ugunsdzēšamais aparāts. | | | |
| 11.9. **Lidojuma vadības ierīces (*ATA* 27)** | 1 | 3 | — |
| Galvenās vadības ierīces: elerons, augstumstūre, virzienstūre; | | | |
| Trimmeri; | | | |
| Cēlējspēka palielināšanas ierīces; | | | |
| Sistēmu darbība: manuāla; | | | |
| Stūres bloķēšanas mehānismi; | | | |
| Līdzsvarošana un nivelēšana; | | | |
| Iekrišanas brīdinājuma sistēma. | | | |
| 11.10. **Degvielas sistēmas (*ATA* 28)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums; | | | |
| Degvielas tvertnes; | | | |
| Degvielas padeves sistēmas; | | | |
| Šķērspadeve un pārsūknēšana; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Atkārtota uzpildīšana un iztukšošana. | | | |
| 11.11. **Hidrauliskā enerģija (*ATA* 29)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums; | | | |
| Hidrauliskie šķidrumi; | | | |
| Hidrauliskie rezervuāri un akumulatori; | | | |
| Spiediena radīšanas veids: elektriskais, mehāniskais; | | | |
| Spiediena regulēšana; | | | |
| Spēka sadale; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A2 | B1.2 | B2 |
| 11.12. **Aizsardzība pret apledojumu un lietu (*ATA* 30)** | 1 | 3 | — |
| Ledus veidošanās, klasifikācija un atklāšana; | | | |
| Atledošanas sistēmas: elektriskās, karsta gaisa, pneimatiskās un ķīmiskās; | | | |
| Uztvērēju un drenāžas apsilde; | | | |
| Stiklu tīrīšanas sistēmas. | | | |
| 11.13. **Šasija (*ATA* 32)** | 2 | 3 | — |
| Uzbūve, triecienu vājināšana; | | | |
| Ievilkšanas un izlaišanas sistēmas: parastās un avārijas; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Riteņi, bremzes, pretslīdēšanas un pašbremzēšanas iekārtas; | | | |
| Riepas; | | | |
| Stūres iekārta. | | | |
| 11.14. **Lukturi (*ATA* 33)** | 2 | 2 | — |
| Ārējie: navigācijas, pretsadursmju, nolaišanās, manevrēšanas un apledojuma; | | | |
| Iekšējie: kabīnes, pilotu kabīnes, kravas telpas; | | | |
| Avārijas signalizācijas lukturi. | | | |
| 11.15. **Skābeklis (*ATA* 35)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums: pilotu kabīne, kabīne; | | | |
| Avoti, glabāšana, uzpilde un sadale; | | | |
| Padeves regulēšana; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| 11.16. **Pneimatika/Vakuums (*ATA* 36)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums; | | | |
| Avoti: dzinējs/palīgdzinējs, kompresori, tvertnes, barošanas avots uz zemes; | | | |
| Spiediena regulēšana; | | | |
| Sadale; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Saskarnes ar citām sistēmām. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A2 | B1.2 | B2 |
| 11.17. **Ūdens/atkritumi (*ATA* 38)**<br><br>Ūdens sistēmas izvietojums, padeve, sadale, apkopšana un iztukšošana;<br><br>Tualetes sistēmas izvietojums, ūdens nolaišana un apkopšana;<br><br>Korozijas aspekti. | 2 | 3 | — |

12. MODULIS. HELIKOPTERA AERODINAMIKA, STRUKTŪRAS UN SISTĒMAS

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A3<br>A4 | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| 12.1. **Lidojuma teorija — Nesējskrūves aerodinamika**<br><br>Terminoloģija;<br><br>Žiroskopiskās precesijas ietekme;<br><br>Reaktīvais griezes moments un direktīvā vadība;<br><br>Cēlējspēka nesimetrija, plūsmas noraušanās lāpstu galos;<br><br>Pārneses tendence un tās korekcija;<br><br>Koriolisa spēks un kompensācija;<br><br>Virpuļgredzenu stāvoklis, jaudas slāpēšana, pārmērīga tangāža;<br><br>Autorotācija;<br><br>Zemes efekts. | 1 | 2 | — |
| 12.2. **Lidojuma vadības sistēmas**<br><br>Cikliskā vadības sistēma;<br><br>Kolektīvā vadības sistēma;<br><br>Nošķiebuma automāts;<br><br>Lidojuma kursa vadības sistēmas: pretvērpes vadība, stūres rotors, no dzinēja kompresora novirzītais gaiss;<br><br>Galvenā rotora rumba: uzbūves un darbības īpašības;<br><br>Lāpstu dempferi: funkcija un uzbūve;<br><br>Rotoru lāpstas: galvenā un astes rotora lāpstas uzbūve un pievienojums;<br><br>Trimmera vadības ierīce, nekustīgi un regulējami stabilizatori;<br><br>Sistēmu darbība: manuāla, hidrauliska, elektriska un lidojuma vadības elektriskā sistēma;<br><br>Mākslīgās slodzes sistēma;<br><br>Līdzsvarošana un nivelēšana. | 2 | 3 | — |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A3<br>A4 | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| 12.3. **Lāpstu iestatīšana un vibrāciju analīze** | 1 | 3 | — |
| Rotora noregulēšana; | | | |
| Galvenā un stūres rotora asu iestatīšana; | | | |
| Statiskā un dinamiskā balansēšana; | | | |
| Vibrāciju veidi, vibrāciju samazināšanas metodes; | | | |
| Zemes rezonanse. | | | |
| 12.4. **Pārvadi** | 1 | 3 | — |
| Reduktori, galvenais un stūres rotors; | | | |
| Sajūgi, neatkarīgie pievadi un rotora bremzes. | | | |
| 12.5. **Gaisa kuģu korpusu konstrukcijas** | | | |
| a) | 2 | 2 | — |
| Lidojumderīguma prasības konstrukcijas izturības gadījumā; | | | |
| Primārā, sekundārā un terciārā konstrukcijas klasifikācija; | | | |
| Drošuma, droša kalpošanas laika, bojājumu pielaides jēdzieni; | | | |
| Zonālās un stacijas identifikācijas sistēmas; | | | |
| Spriegums, deformācija, liece, spiede, bīde, vērpe, stiepe, centrbēdzes spēku radītais spriegums, nogurums; | | | |
| Drenāžas un ventilācijas noteikumi; | | | |
| Sistēmu uzstādīšanas noteikumi; | | | |
| Zibens aizsardzības noteikums. | | | |
| b) | 1 | 2 | — |
| Izgatavošanas metodes: noslogotas virsmas fizelāžai, apļveida karkasa elementiem, stringeriem, lonžeroniem, starpsienām, rāmjiem, dubleriem, spraišļiem, šķērsribām, sijām, grīdas konstrukcijām, stiprinājumiem, apšūšanas un pretkorozijas aizsardzības metodes; | | | |
| Pilonu, stabilizatoru un šasijas pievienojumi; | | | |
| Sēdekļu uzstādīšana; | | | |
| Durvis: uzbūve, mehānismi, darbība un drošības ierīces; | | | |
| Logi un priekšējā stikla konstrukcija; | | | |
| Degvielas tvertnes; | | | |
| Ugunsdrošās starpsienas; | | | |
| Dzinēja stiprinājumi; | | | |
| Konstrukcijas montāžas metodes: kniedēšana, skrūvēšana, līmēšana; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A3<br>A4 | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| Virsmas aizsardzības metodes, piemēram, hromēšana, anodēšana, krāsošana; | | | |
| Virsmas tīrīšana; | | | |
| Korpusa simetrija: iztaisnošanas metodes un simetrijas pārbaudes. | | | |
| 12.6. **Gaisa kondicionēšana (ATA 21)** | | | |
| 12.6.1. *Gaisa padeve* | 1 | 2 | — |
| Gaisa padeves avoti, ieskaitot no dzinēja kompresora novirzīto gaisu un pārvietojamo kompresoru; | | | |
| 12.6.2. *Gaisa kondicionēšana* | 1 | 3 | — |
| Gaisa kondicionēšanas sistēmas; | | | |
| Sadales sistēmas; | | | |
| Plūsmas un temperatūras kontroles sistēmas; | | | |
| Aizsardzības un brīdinājuma sistēmas. | | | |
| 12.7. **Instrumenti/Radioelektroniskās sistēmas** | | | |
| 12.7.1. *Instrumentu sistēmas (ATA 31)* | 1 | 2 | — |
| Pilnā un statiskā spiediena mērīšanas sistēmas: altimetrs, lidaparāta gaisa ātruma rādītājs, vertikālā ātruma indikators; | | | |
| Žiroskopiskās sistēmas: mākslīgais horizonts, telpiskā stāvokļa aviohorizonts, virziena rādītājs, aviohorizonts, pagrieziena un slīdēšanas indikators, pagrieziena koordinators; | | | |
| Kompasi: tiešās nolasīšanas, attālās nolasīšanas; | | | |
| Vibrācijas indikācijas sistēmas — *HUMS*; | | | |
| Citu gaisa kuģa sistēmu indikācijas sistēmas. | | | |
| 12.7.2. *Aviācijas elektronikas sistēmas* | 1 | 1 | — |
| Turpmāk minēto sistēmu izvietojumu un darbības pamati: | | | |
| Automātiskā lidojuma vadības sistēma (*ATA* 22); | | | |
| Sakaru sistēmas (*ATA* 23); | | | |
| Navigācijas sistēmas (*ATA* 34). | | | |
| 12.8. ***Elektroenerģija*** **(ATA 24)** | 1 | 3 | — |
| Akumulatoru uzstādīšana un lietošana; | | | |
| Līdzstrāvas un maiņstrāvas elektroenerģijas ražošana; | | | |
| Elektroenerģijas ražošana ārkārtas gadījumos; | | | |
| Sprieguma regulēšana, elektriskās ķēdes aizsardzība; | | | |
| Enerģijas sadale; | | | |
| Invertori, transformatori, taisngrieži; | | | |
| Ārējais/Aerodroma enerģijas padeves avots. | | | |
| 12.9. **Iekārtas un aprīkojums (ATA 25)** | | | |
| a) | 2 | 2 | — |
| Prasības ārkārtas gadījumā lietojamām iekārtām; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A3<br>A4 | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| Sēdekļi, drošības jostas un siksnas;<br><br>Celšanas sistēmas. | | | |
| b) | 1 | 1 | — |
| Avārijas peldēšanas sistēmas;<br><br>Kabīnes izkārtojums, kravas stiprināšana;<br><br>Aprīkojuma izvietojums;<br><br>Kabīnes aprīkojuma iemontēšana. | | | |
| 12.10. **Ugunsdrošība (*ATA* 26)** | 1 | 3 | — |
| Uguns un dūmu atklāšanas un brīdināšanas sistēmas;<br><br>Ugunsdzēsības sistēmas;<br><br>Sistēmu pārbaudes. | | | |
| 12.11. **Degvielas sistēmas (*ATA* 28)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums;<br><br>Degvielas tvertnes;<br><br>Degvielas padeves sistēmas;<br><br>Uzpildīšana, drenāža un ventilācija;<br><br>Šķērspadeve un pārsūknēšana;<br><br>Indikācijas un brīdinājumi;<br><br>Atkārtota uzpildīšana un iztukšošana. | | | |
| 12.12. **Hidrauliskā enerģija (*ATA* 29)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums;<br><br>Hidrauliskie šķidrumi;<br><br>Hidrauliskie rezervuāri un akumulatori;<br><br>Spiediena radīšanas veids: elektriskais, mehāniskais, pneimatiskais;<br><br>Spiediena ražošana ārkārtas gadījumos;<br><br>Spiediena regulēšana;<br><br>Enerģijas sadale;<br><br>Indikācijas un brīdinājumi;<br><br>Saskarne ar citām sistēmām. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A3<br>A4 | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| 12.13. **Aizsardzība pret apledojumu un lietu (*ATA* 30)** | 1 | 3 | — |
| Ledus veidošanās, klasifikācija un atklāšana; | | | |
| Pretapledošanas un atledošanas sistēmas: elektriskās, karsta gaisa un ķīmiskās; | | | |
| Hermetizācija pret lietu; | | | |
| Uztvērēju un drenāžas apsilde. | | | |
| 12.14. **Šasija (*ATA* 32)** | 2 | 3 | — |
| Uzbūve, triecienu vājināšana; | | | |
| Ievilkšanas un izlaišanas sistēmas: parastās un avārijas; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Riteņi, riepas, bremzes; | | | |
| Stūres iekārta; | | | |
| Slieces, pludiņi. | | | |
| 12.15. **Lukturi (*ATA* 33)** | 2 | 3 | — |
| Ārējie: navigācijas, nolaišanās, manevrēšanas un apledojuma; | | | |
| Iekšējie: kabīnes, pilotu kabīnes, kravas telpas; | | | |
| Avārijas signalizācijas lukturi. | | | |
| 12.16. **Pneimatika/Vakuums (*ATA* 36)** | 1 | 3 | — |
| Sistēmas izvietojums; | | | |
| Avoti: dzinējs, kompresori, tvertnes, barošanas avots uz zemes; | | | |
| Spiediena regulēšana; | | | |
| Sadale; | | | |
| Indikācijas un brīdinājumi; | | | |
| Saskarnes ar citām sistēmām. | | | |

13. MODULIS. GAISA KUĢA AERODINAMIKA, STRUKTŪRAS UN SISTĒMAS

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 13.1. **Lidojuma teorija** | | | |
| a) *Lidmašīnas aerodinamika un vadības ierīces* | — | — | 1 |
| Darbība un ietekme: | | | |
| — sānsveres vadība: eleroni un spoileri; | | | |
| — tangāžas vadības ierīces: augstumstūres, stabilizatoraugstumstūres, mainīgie horizontālie stabilizatori un "pīles" shēmas vadības plāksnes; | | | |
| — lidojuma kursa vadības ierīces, virzienstūres ierobežotāji; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| Vadība lietojot elevonus un virziena un augstumstūres; | | | |
| Cēlējspēka palielināšanas ierīces: spraugas, priekšspārņi, aizspārņi; | | | |
| Pretestības radīšanas ierīces: spoileri, cēlējspēka samazināšanas ierīces, aerodinamiskās bremzes; | | | |
| Trimmeru, servokompensatoru un vadības virsmu noliekšanas paneļu darbība un ietekme. | | | |
| b) *Lidojums lielā ātrumā* | — | — | 1 |
| Skaņas ātrums, zemskaņas lidojums, pieskaņas lidojums, virsskaņas lidojums; | | | |
| Maha skaitlis, kritiskais Maha skaitlis. | | | |
| c) *Nesējskrūves aerodinamika* | — | — | 1 |
| Terminoloģija; | | | |
| Cikliskās, kolektīvās un pretvērpes vadības ierīču darbība un ietekme. | | | |
| 13.2. **Gaisa kuģu korpusu konstrukcijas — Vispārīgie jēdzieni** | | | |
| a) | — | — | 1 |
| Konstrukcijas sistēmu pamati. | | | |
| b) | — | — | 2 |
| Zonālās un stacijas identifikācijas sistēmas; | | | |
| Elektroinstalācijas savienošana; | | | |
| Zibens aizsardzības noteikums. | | | |
| 13.3. **Automātiskais lidojums (*ATA* 22)** | — | — | 3 |
| Automātiskās lidojumu vadības sistēmu pamati, ieskaitot darbības principus un jaunāko terminoloģiju; | | | |
| Komandas signālu apstrāde; | | | |
| Darbības režīmi: sānsveres, tangāžas un virziena kanāli; | | | |
| Kursa stabilizatori; | | | |
| Stabilitātes palielināšanas sistēma helikopteros; | | | |
| Automātiskā trimmera vadības ierīce; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| Autopilota navigācijas līdzekļu displejs;<br><br>Automātiskās dzinēju vadības sistēmas.<br><br>Automātiskās nosēšanās sistēmas: principi un kategorijas, darbības režīmi, pietuvošanās, glisāde, nolaišanās, aiziešana otrajā aplī, sistēmu uzraudzība un kļūmju apstākļi. | | | |
| 13.4. **Sakari/navigācija (*ATA* 23/34)** | — | — | 3 |
| Radioviļņu izplatīšanās, antenu, pārvades līniju, sakaru, uztvērēja un raidītāja pamati;<br><br>Turpmāk minēto sistēmu darbības principi:<br><br>— UĪV sakaru sistēma;<br><br>— īsviļņu sakaru sistēma;<br><br>— audiosistēma;<br><br>— avārijas atrašanās vietas raidītāji;<br><br>— kabīnes runas reģistrators;<br><br>— ultraīsviļņu visaptveroša diapazona sistēma (*VOR*);<br><br>— automātiskā virziena noteikšanas iekārta (*ADF*);<br><br>— automātiskā nosēšanās sistēma (*ILS*);<br><br>— nolaišanās vadības mikroviļņu sistēma (*MLS*);<br><br>— lidojumu vadības sistēmas; attāluma mērīšanas iekārta (*DME*);<br><br>— ļoti zemu frekvenču un hiperboliskās navigācijas sistēma (*VLF*/*Omega*);<br><br>— Doplera navigācijas iekārta;<br><br>— zonālās navigācijas, *RNAV* sistēmas;<br><br>— lidojumu vadības sistēmas;<br><br>— globālā pozīcijas noteikšanas sistēma (*GPS*), globālās navigācijas pavadoņu sistēmas (*GNSS*);<br><br>— inerciālā aeronavigācijas sistēma;<br><br>— gaisa satiksmes vadības uztvērējraidītājs, sekundārais novērošanas radiolokators;<br><br>— sadursmes brīdinājuma sistēma (*TCAS*);<br><br>— meteoroloģiskais radars;<br><br>— radioaltimetrs;<br><br>— *ARINC* sakaru un ziņošanas sistēma; | | | |
| 13.5. **Elektroenerģija (*ATA* 24)** | — | — | 3 |
| Akumulatoru uzstādīšana un lietošana;<br><br>Līdzstrāvas elektroenerģijas ražošana;<br><br>Maiņstrāvas elektroenerģijas ražošana;<br><br>Elektroenerģijas ražošana ārkārtas gadījumos; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| Sprieguma regulēšana; | | | |
| Enerģijas sadale; | | | |
| Invertori, transformatori, taisngrieži; | | | |
| Elektriskās ķēdes aizsardzība; | | | |
| Ārējais/Aerodroma enerģijas padeves avots. | | | |
| 13.6. **Iekārtas un aprīkojums (ATA 25)** | — | — | 3 |
| Prasības ārkārtas gadījumā lietojamām iekārtām; | | | |
| Kabīnes izklaides iekārtas; | | | |
| 13.7. **Lidojuma vadības ierīces (ATA 27)** | | | |
| a) | — | — | 1 |
| Galvenās vadības ierīces: elerons, augstumstūre, virzienstūre, spoilers; | | | |
| Trimmera vadības ierīce; | | | |
| Aktīvās slodzes vadības ierīce; | | | |
| Cēlējspēka palielināšanas ierīces; | | | |
| Cēlējspēka samazināšanas ierīce, aerodinamiskās bremzes; | | | |
| Sistēmas vadība: manuāla, hidrauliska, pneimatiska; | | | |
| Mākslīgās slodzes, kursa stabilizatora, Maha trimmera vadības, virzienstūres ierobežotāja un stūres bloķēšanas sistēmas. | | | |
| Iekrišanas aizsardzības sistēmas. | | | |
| b) | — | — | 2 |
| Sistēmu darbība: elektriskā, lidojuma vadības elektriskā sistēma. | | | |
| 13.8. **Instrumentu sistēmas (ATA 31)** | — | — | 2 |
| Klasifikācija; | | | |
| Atmosfēra; | | | |
| Terminoloģija; | | | |
| Spiediena mērīšanas ierīces un sistēmas; | | | |
| Pilnā un statiskā spiediena mērīšanas sistēmas; | | | |
| Altimetri; | | | |
| Vertikālā ātruma indikatori; | | | |
| Lidaparāta gaisa ātruma rādītāji; | | | |
| Mahmetri; | | | |
| Augstuma ziņošanas sistēmas; | | | |
| Lidojuma informācijas datori; | | | |
| Pneimatiskās instrumentu sistēmas; | | | |
| Tiešās nolasīšanas spiediena un temperatūras manometri; | | | |
| Temperatūras indikācijas sistēmas; | | | |
| Degvielas daudzuma indikācijas sistēmas; | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| Žiroskopiskie principi;<br>Mākslīgie horizonti;<br>Slīdēšanas indikatori;<br>Kursa žiroskopi;<br>Bīstamības signalizatori;<br>Kursa sistēmas;<br>Lidojuma datu reģistrācijas sistēmas;<br>Elektronisko lidojuma vadības instrumentu sistēmas;<br>Instrumentu brīdināšanas sistēmas, ieskaitot galvenās brīdināšanas sistēmas un centralizētos brīdināšanas paneļus;<br>Iekrišanas brīdinājuma sistēmas un uzplūdes leņķa indikācijas sistēmas;<br>Vibrācijas mērījumi un indikācija. | | | |
| 13.9. **Lukturi (*ATA* 33)**<br>Ārējie: navigācijas, nolaišanās, manevrēšanas un apledojuma;<br>Iekšējie: kabīnes, pilotu kabīnes, kravas telpas;<br>Avārijas signalizācijas lukturi. | — | — | 3 |
| 13.10. **Borta tehniskās apkopes sistēmas (*ATA* 45)**<br>Centrālās tehniskās apkopes datori;<br>Datu ielādēšanas sistēma;<br>Elektroniskās bibliotēkas sistēma;<br>Izdrukāšana;<br>Korpusa uzraudzība (bojājuma pielaides uzraudzība). | — | — | 2 |

14. MODULIS. PIEDZIŅA

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 14.1. **Turbodzinēji** | | | |
| a)<br>Turboreaktīvo, turboventilatoru, turbovārpstas un turbopropelleru dzinēju konstrukcijas izvietojums un darbība; | — | — | 1 |
| b)<br>Dzinēja elektroniskās vadības un degvielas dozēšanas sistēmas (FADEC). | — | — | 2 |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 14.2. **Dzinēja indikācijas sistēmas** | — | — | 2 |
| Izplūdes gāzu temperatūras/Turbīnu starppakāpju temperatūras indikācijas sistēmas; | | | |
| Dzinēja apgriezienu skaits; | | | |
| Dzinēja vilces indikācija: dzinēja kompresijas pakāpes, dzinēja turbīnas izplūdes spiediena vai reaktīvās strūklas spiediena indikācijas sistēmas; | | | |
| Eļļas spiediens un temperatūra; | | | |
| Degvielas spiediens, temperatūra un plūsma; | | | |
| Spiediens kolektorā; | | | |
| Dzinēja griezes moments; | | | |
| Propellera griešanās ātrums. | | | |

15. MODULIS. GĀZTURBĪNU DZINĒJS

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 15.1. **Pamati** | 1 | 2 | — |
| Potenciālā enerģija, kinētiskā enerģija, Ņūtona kustības likumi, Braitona cikls; | | | |
| Attiecība starp spēku, darbu, jaudu, enerģiju, ātrumu, paātrinājumu; | | | |
| Turboreaktīvo, turboventilatoru, turbovārpstas un turbopropelleru dzinēju konstrukcijas izvietojums un darbība. | | | |
| 15.2. **Dzinēja darbība** | — | 2 | — |
| Pilnā jauda, lietderīgā jauda, sašaurinātas sprauslas vilce, vilces sadalījums, summārā vilce, vilcesspēja, ekvivalentas vārpstas jauda zirgspēkos, īpatnējais degvielas patēriņš; | | | |
| Dzinēja lietderības koeficients; | | | |
| Divkontūrības pakāpe un dzinēja kompresijas pakāpe; | | | |
| Gāzu plūsmas spiediens, temperatūra un ātrums; | | | |
| Dzinēja parametri, statiskā vilce, ātruma, augstuma un karsta klimata ietekme, stabilizēta jauda, ierobežojumi. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 15.3. **Ieplūde** | 2 | 2 | — |
| Kompresora ieplūdes kanāli; | | | |
| Dažādu ieplūdes kanālu konfigurāciju ietekme; | | | |
| Aizsardzība pret apledošanu. | | | |
| 15.4. **Kompresori** | 1 | 2 | — |
| Aksiālā un centrbēdzes tipa kompresori; | | | |
| Konstrukcijas īpašības, darbības principi un lietojums; | | | |
| Ventilatora balansēšana; | | | |
| Darbība; | | | |
| Kompresora gaisa plūsmas noraušanās un pārplūdes cēloņi un ietekme; | | | |
| Gaisa plūsmas vadības metodes: izplūdes vārsti, regulējamas ieplūdes vadlāpstiņas, regulējamas statora lāpstiņas, rotējoša statora lāpstiņas; | | | |
| Kompresora radītā spiediena pakāpe. | | | |
| 15.5. **Degkamera** | 1 | 2 | — |
| Konstrukcijas īpašības un darbības principi. | | | |
| 15.6. **Turbīnu sekcija** | 2 | 2 | — |
| Dažādu turbīnas lāpstiņas tipu raksturlielumi un darbība; | | | |
| Lāpstiņas pievienojums pie diska; | | | |
| Sprauslu vadaparāts; | | | |
| Turbīnas lāpstiņu slodzes un vibrācijas cēloņi un ietekme. | | | |
| 15.7. **Izplūdes sistēma** | 1 | 2 | — |
| Konstrukcijas īpašības un darbības principi; | | | |
| Konverģējošas, diverģējošas un regulējamas sprauslas; | | | |
| Dzinēja trokšņa samazināšana; | | | |
| Reversa iekārtas. | | | |
| 15.8. **Gultņi un blīvējumi** | — | 2 | — |
| Konstrukcijas īpašības un darbības principi. | | | |
| 15.9. **Eļļošanas līdzekļi un degvielas** | 1 | 2 | — |
| Īpašības un specifikācijas; | | | |
| Degvielas piedevas; | | | |
| Piesardzības pasākumi. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 15.10. **Eļļošanas sistēmas**<br><br>Sistēmu darbība/izvietojums un sastāvdaļas. | 1 | 2 | — |
| 15.11. **Degvielas sistēmas**<br><br>Dzinēja vadības un degvielas dozēšanas sistēmu, ieskaitot dzinēja elektroniskās vadības sistēmas (*FADEC*), darbība;<br><br>Sistēmu izvietojums un sastāvdaļas. | 1 | 2 | — |
| 15.12. **Gaisa padeves sistēmas**<br><br>Dzinēja gaisa plūsmas sadales un pretapledošanas vadības sistēmu, ieskaitot iekšējās dzesēšanas, hermetizēšanas un ārējos gaisa patērētājus, darbība. | 1 | 2 | — |
| 15.13. **Palaišanas un aizdedzes sistēmas**<br><br>Dzinēja palaišanas sistēmu un to sastāvdaļu darbība;<br><br>Aizdedzes sistēmas un to sastāvdaļas;<br><br>Tehniskās apkopes drošības prasības. | 1 | 2 | — |
| 15.14. **Dzinēja indikācijas sistēmas**<br><br>Izplūdes gāzu temperatūras/Turbīnu starppakāpju temperatūras indikācijas sistēmas;<br><br>Dzinēja vilces indikācija: dzinēja kompresijas pakāpes, dzinēja turbīnas izplūdes spiediena vai reaktīvās strūklas spiediena indikācijas sistēmas;<br><br>Eļļas spiediens un temperatūra;<br><br>Degvielas spiediens un plūsma;<br><br>Dzinēja apgriezienu skaits;<br><br>Vibrācijas mērījumi un indikācija;<br><br>Griezes moments;<br><br>Jauda. | 1 | 2 | — |
| 15.15. **Jaudas palielināšanas sistēmas**<br><br>Darbība un pielietojumi;<br><br>Ūdens iesmidzināšana, ūdens un metanols;<br><br>Pēcdedzes sistēmas. | — | 1 | — |
| 15.16. **Turbopropelleru dzinēji**<br><br>Brīvās sapārotās turbīnas un mehāniski savienotās turbīnas;<br><br>Reduktori;<br><br>Integrētās dzinēja un propellera vadības ierīces;<br><br>Ātruma ierobežošanas ierīces. | 1 | 2 | — |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 15.17. **Turbovārpstas dzinēji** | 1 | 2 | — |
| Komponējums, piedziņas sistēmas, reduktori, savienojumi, vadības sistēmas. | | | |
| 15.18. **Palīgdzinēji (*APU*)** | 1 | 2 | — |
| Mērķi, darbība, aizsargsistēmas. | | | |
| 15.19. **Spēka iekārtas uzstādīšana** | 1 | 2 | — |
| Ugunsdrošo starpsienu, dzinēja pārsegu, skaņu izolējošu paneļu, dzinēja stiprinājumu, pretvibrācijas stiprinājumu, šļūteņu, cauruļu, fīderu, savienotāju, lokanu vadu izolācijas cauruļu, vadības kabeļu un stieņu, celšanas punktu un drenāžas atveru konfigurācija. | | | |
| 15.20. **Ugunsdrošības sistēmas** | 1 | 2 | — |
| Atklāšanas un dzēšanas sistēmu darbība. | | | |
| 15.21. **Dzinēja darbības uzraudzība un darbināšana uz zemes** | 1 | 3 | — |
| Procedūras, kas veicamas dzinēja iedarbināšanai un izmēģināšanai uz zemes; | | | |
| Dzinēja efektīvās jaudas un parametru izskaidrošana; | | | |
| Dzinēja stāvokļa kontrole (ieskaitot eļļas analīzi, vibrācijas un dzinēja iekšējo elementu pārbaudi ar dažādām optiskām metodēm); | | | |
| Pārbaude, lai noskaidrotu dzinēja un tā sastāvdaļu atbilstību kritērijiem, pielaidēm un datiem, kurus norādījis dzinēja ražotājs; | | | |
| Kompresora mazgāšana/tīrīšana; | | | |
| Svešķermeņu radīts bojājums. | | | |
| 15.22. **Dzinēja glabāšana un konservācija** | — | 2 | — |
| Dzinēja un palīgagregātu/sistēmu konservācija un izņemšana no konservācijas. | | | |

16. MODULIS. VIRZUĻDZINĒJS

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 16.1. **Pamati** | 1 | 2 | — |
| Mehāniskais lietderības koeficients, termiskais lietderības koeficients un piepildījuma koeficients; | | | |
| Darbības principi — divtaktu, četrtaktu, benzīna dzinējs un dīzeļdzinējs; | | | |
| Cilindru darba tilpums un kompresijas pakāpe; | | | |
| Dzinēja konfigurācija un aizdedzes secība. | | | |
| 16.2. **Dzinēja darbība** | 1 | 2 | — |
| Jaudas mērīšana un aprēķināšana; | | | |
| Faktori, kas ietekmē dzinēja jaudu; | | | |
| Maisījumi/liesināšana, priekšaizdedze. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 16.3. **Dzinēja uzbūve** | 1 | 2 | — |
| Karteris, kloķvārpsta, sadales vārpstas un nostādinātāji; | | | |
| Palīgpārnesumkārba; | | | |
| Cilindra un virzuļa komplekti; | | | |
| Klaņi, ieplūdes un izplūdes kolektori; | | | |
| Vārstu mehānismi; | | | |
| Propellera reduktori. | | | |
| 16.4. **Dzinēja degvielas sistēmas** | | | |
| 16.4.1. *Karburatori* | 1 | 2 | — |
| Veidi, uzbūve un darbības principi; | | | |
| Atledošana un apsilde. | | | |
| 16.4.2. *Degvielas iesmidzināšanas sistēmas* | 1 | 2 | — |
| Veidi, uzbūve un darbības principi. | | | |
| 16.4.3. *Elektroniskā dzinēja vadība* | 1 | 2 | — |
| Dzinēja vadības un degvielas dozēšanas sistēmu, ieskaitot dzinēja elektroniskās vadības sistēmas (*FADEC*), darbība; | | | |
| Sistēmu izvietojums un sastāvdaļas. | | | |
| 16.5. **Palaišanas un aizdedzes sistēmas** | 1 | 2 | — |
| Palaišanas sistēmas, priekšuzsildīšanas sistēmas; | | | |
| Magneto veidi, uzbūve un darbības principi; | | | |
| Aizdedzes elektroinstalācija, aizdedzes sveces; | | | |
| Augstsprieguma un zemsprieguma sistēmas. | | | |
| 16.6. **Ieplūdes, izplūdes un dzesēšanas sistēmas** | 1 | 2 | — |
| Uzbūve un darbība šādām sistēmām: ieplūdes sistēmas, ieskaitot dublējošās gaisa padeves sistēmas; | | | |
| Izplūdes sistēmas, dzinēja dzesēšanas sistēmas — gaisa un šķidruma. | | | |
| 16.7. **Kompresori/Turbokompresori** | 1 | 2 | — |
| Kompresora darbības principi un mērķis un tā ietekme uz dzinēja parametriem; | | | |
| Kompresoru/turbokompresoru uzbūve un darbība; | | | |
| Vispārējā terminoloģija; | | | |
| Vadības sistēmas; | | | |
| Sistēmas aizsardzība. | | | |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 16.8. **Eļļošanas līdzekļi un degvielas**<br>Īpašības un specifikācijas;<br>Degvielas piedevas;<br>Piesardzības pasākumi. | 1 | 2 | — |
| 16.9. **Eļļošanas sistēmas**<br>Sistēmu darbība/izvietojums un sastāvdaļas. | 1 | 2 | — |
| 16.10. **Dzinēja indikācijas sistēmas**<br>Dzinēja apgriezienu skaits;<br>Cilindra galvas temperatūra;<br>Dzesētāja temperatūra;<br>Eļļas spiediens un temperatūra;<br>Izplūdes gāzu temperatūra;<br>Degvielas spiediens un plūsma;<br>Spiediens kolektorā. | 1 | 2 | — |
| 16.11. **Spēka iekārtas uzstādīšana**<br>Ugunsdrošo starpsienu, dzinēja pārsegu, skaņu izolējošu paneļu, dzinēja stiprinājumu, pretvibrācijas stiprinājumu, šļūteņu, cauruļu, fīderu, savienotāju, lokanu vadu izolācijas cauruļu, vadības kabeļu un stieņu, celšanas punktu un drenāžas atveru konfigurācija. | 1 | 2 | — |
| 16.12. **Dzinēja darbības uzraudzība un darbināšana uz zemes**<br>Dzinēja darbības uzraudzība un darbināšana uz zemes<br>Dzinēja efektīvās jaudas un parametru izskaidrošana;<br>Dzinēja un tā detaļu apskate: kritēriji, pielaides un dati, kurus norādījis dzinēja ražotājs. | 1 | 3 | — |
| 16.13. **Dzinēja glabāšana un konservācija**<br>Dzinēja un palīgagregātu/sistēmu konservācija un izņemšana no tās. | — | 2 | — |

17. MODULIS. PROPELLERIS

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 17.1. **Pamati**<br>Lāpstiņas elementa teorija;<br>Mazs/liels lāpstiņas uzstādīšanas leņķis, reversa leņķis, uzplūdes leņķis, rotācijas ātrums;<br>Propellera slīdēšana;<br>Aerodinamiskie, centrbēdzes un aksiālie spēki;<br>Griezes moments;<br>Relatīvā gaisa plūsma uz lāpstiņas uzplūdes leņķi;<br>Vibrācija un rezonanse. | 1 | 2 | — |

| | Līmenis | | |
|---|---|---|---|
| | A | B1 | B2 |
| 17.2. **Propellera uzbūve**<br>Izgatavošanas metodes un materiāli, kas lietoti koka, kompozītmateriālu un metāla propelleros;<br>Lāpstiņas rumba, darbvirsma, kāts, galvenais un astes rotors;<br>Propelleris ar nemaināmu soli, maināmu soli, nemainīgu griešanās ātrumu;<br>Propellera/propellera rumbas uzgaļa uzstādīšana. | 1 | 2 | — |
| 17.3. **Propellera soļa regulēšana**<br>Mehāniskās un elektriskās/elektroniskās propellera griešanās ātruma un soļa maiņas metodes;<br>Flīģera un reversa solis;<br>Ātruma ierobežošanas ierīces. | 1 | 2 | — |
| 17.4. **Propellera sinhronizēšana**<br>Sinhronizācija un sinhronizācijas iekārta. | — | 2 | — |
| 17.5. **Propellera aizsardzība pret apledojumu**<br>Šķidruma un elektriskās atledošanas iekārtas. | 1 | 2 | — |
| 17.6. **Propellera apkope**<br>Statiskā un dinamiskā balansēšana;<br>Lāpstiņu iestatīšana;<br>Lāpstiņas, bojājuma, erozijas, korozijas, trieciena radīta bojājuma un noslāņošanās novērtējums;<br>Propellera apstrādes/remonta shēmas;<br>Propellera dzinēja darbināšana. | 1 | 3 | — |
| 17.7. **Propellera glabāšana un konservācija**<br>Propellera konservācija un izņemšana no konservācijas. | 1 | 2 | — |

*II papildinājums*

**Pamata eksaminācijas standarti**

1. *Eksāmenu standartizācijas pamats*

1.1. Visi pamata eksāmeni jāveic, lietojot jautājumu ar vairākām atbildēm formātu un pārbaudes jautājumus, kā norādīts turpmāk.

1.2. Katram vairāku atbilžu variantu jautājumam jābūt trīs alternatīvām atbildēm, no kurām vienai jābūt pareizai, un kandidātam jāatvēl laiks katram modulim, kura pamatā ir vidēji 75 sekundes viena jautājuma atbildēšanai.

1.3. Katram pārbaudes jautājumam nepieciešama rakstiskas atbildes sagatavošana un kandidātam jāatvēl 20 minūtes, lai atbildētu uz katru šādu jautājumu.

1.4. Piemēroti pārbaudes jautājumi jāizveido un jānovērtē, lietojot 66. daļas I papildinājumā minēto 7., 9. un 10. moduļa mācību programmu.

1.5. Katram jautājumam ir atbildes paraugs, kurā iekļauj arī visas zināmās alternatīvās atbildes, kas var attiekties uz citiem apakšiedalījumiem.

1.6. Atbildes paraugs tiks sadalīts svarīgāko punktu sarakstā, kas pazīstami kā galvenie punkti.

1.7. Ieskaitīta atzīme par katru eksāmena 66. daļas moduli un apakšmoduli atbilžu variantu daļā ir 75 %.

1.8. Ieskaitīta atzīme par katru pārbaudes jautājumu ir 75 % tajā ziņā, ka kandidāta atbildei jāsatur 75 % no vajadzīgajiem jautājumā norādītajiem galvenajiem punktiem un nav būtisku kļūdu attiecībā uz jebkuru no vajadzīgajiem galvenajiem punktiem.

1.9. Ja nav nokārtota vai nu eksāmena vairāku atbilžu variantu daļa vai arī tā pārbaudes jautājumu daļa, tad ir nepieciešams attiecīgi vēlreiz kārtot vairāku atbilžu variantu daļu vai pārbaudes jautājumu daļu.

1.10. Nedrīkst lietot soda punktu sistēmas, lai noteiktu, vai kandidāts ir nokārtojis eksāmenu.

1.11. Visi 66. daļā minētie moduļi, kas veido pilnu 66. daļā minēto gaisa kuģa tehniskās apkopes licences kategoriju vai apakškategoriju, jānokārto 5 gadu laikā pēc pirmā moduļa nokārtošanas, izņemot gadījumu, kas norādīts 1.12. punktā. Nenokārtotā moduļa eksāmenu nedrīkst atkārtoti kārtot vismaz 90 dienas pēc dienas, kad notika eksāmens, kura laikā nenokārtoja modulī minēto mācību vielu, izņemot 147. daļā minētas apstiprinātās tehniskās apkopes mācību organizācijas gadījumu, kura vada atkārtotas apmācības kursu, kas īpaši pielāgots nenokārtoto mācību priekšmetu konkrētajā modulī apmācībai, kad nenokārtoto moduli var kārtot vēlreiz pēc 30 dienām.

1.12. Iepriekš minētajā 1.11. punktā norādītais 5 gadus ilgais laikposms neattiecas uz tiem moduļiem, kuri ir kopīgi vairāk nekā vienas 66. daļā minētās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences kategorijai vai apakškategorijai un kuri iepriekš tika nokārtoti kā daļa no eksāmena šādas kategorijas vai apakškategorijas iegūšanai.

2. *Jautājumu skaits 66. daļas I papildinājumā minēto moduļu gadījumā*

2.1. Mācību priekšmeta 1. modulis. Matemātika:

A kategorija — 16 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 20 minūtes.

B1 kategorija — 30 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 40 minūtes.

B2 kategorija — 30 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 40 minūtes.

2.2. Mācību priekšmeta 2. modulis. Fizika:

A kategorija — 30 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 40 minūtes.

B1 kategorija — 50 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 65 minūtes.

B2 kategorija — 50 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 65 minūtes.

2.3. Mācību priekšmeta 3. modulis. Elektrotehnikas pamati:

A kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 25 minūtes.

B1 kategorija — 50 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 65 minūtes.

B2 kategorija — 50 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 65 minūtes.

2.4. Mācību priekšmeta 4. modulis. Elektronikas pamati:

A kategorija — Nav.

B1 kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 25 minūtes.

B2 kategorija — 40 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 50 minūtes.

2.5. Mācību priekšmeta 5. modulis. Ciparu tehnikas/Elektronisko instrumentu sistēmas:

A kategorija — 16 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 20 minūtes.

B1.1 un B1.3 kategorija — 40 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 50 minūtes.

B1.2 un B1.4 kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 25 minūtes.

B2 kategorija — 70 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 90 minūtes.

2.6. Mācību priekšmeta 6.modulis. Materiāli un komponenti:

A kategorija — 50 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 65 minūtes.

B1 kategorija — 70 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 90 minūtes.

B2 kategorija — 60 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 75 minūtes.

2.7. Mācību priekšmeta 7. modulis. Tehniskās apkopes prakse:

A kategorija — 70 atbilžu variantu jautājumi un 2 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 90 minūtes un 40 minūtes.

B1 kategorija — 80 atbilžu variantu jautājumi un 2 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 100 minūtes un 40 minūtes.

B2 kategorija — 60 atbilžu variantu jautājumi un 2 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 75 minūtes un 40 minūtes.

2.8. Mācību priekšmeta 8. modulis. Aerodinamikas pamati:

A kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 25 minūtes.

B1 kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 25 minūtes.

B2 kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 25 minūtes.

2.9. Mācību priekšmeta 9. modulis. Cilvēku faktori:

A kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 1 pārbaudes jautājums. Atvēlētais laiks — 25 minūtes un 20 minūtes.

B1 kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 1 pārbaudes jautājums. Atvēlētais laiks — 25 minūtes un 20 minūtes.

B2 kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 1 pārbaudes jautājums. Atvēlētais laiks — 25 minūtes un 20 minūtes.

2.10. Mācību priekšmeta 10. modulis. Aviācijas tiesību akti:

A kategorija — 30 atbilžu variantu jautājumi un 1 pārbaudes jautājums. Atvēlētais laiks — 40 minūtes un 20 minūtes.

B1 kategorija — 40 atbilžu variantu jautājumi un 1 pārbaudes jautājums. Atvēlētais laiks — 50 minūtes un 20 minūtes.

B2 kategorija — 40 atbilžu variantu jautājumi un 1 pārbaudes jautājums. Atvēlētais laiks — 50 minūtes un 20 minūtes.

2.11. Mācību priekšmeta 11.a modulis. Lidmašīnas ar turbodzinēju aerodinamika, struktūras un sistēmas:

A kategorija — 100 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 125 minūtes.

B1 kategorija — 130 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 165 minūtes.

B2 kategorija — Nav.

2.12. Mācību priekšmeta 11.b modulis. Lidmašīnas ar virzuļdzinēju aerodinamika, struktūras un sistēmas:

A kategorija — 70 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 90 minūtes.

B1 kategorija — 100 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 125 minūtes.

B2 kategorija — Nav.

2.13. Mācību priekšmeta 12. modulis. Helikoptera aerodinamika, struktūras un sistēmas:

A kategorija — 90 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 115 minūtes.

B1 kategorija — 115 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 145 minūtes.

B2 kategorija — Nav.

2.14. Mācību priekšmeta 13. modulis. Gaisa kuģa aerodinamika, struktūras un sistēmas:

A kategorija — Nav.

B1 kategorija — Nav.

B2 kategorija — 130 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 165 minūtes.

2.15. Mācību priekšmeta 14. modulis. Piedziņa:

A kategorija — Nav.

B1 kategorija — Nav.

B2 kategorija — 25 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 30 minūtes.

2.16. Mācību priekšmeta 15. modulis. Gāzturbīnu dzinējs:

A kategorija — 60 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 75 minūtes.

B1 kategorija — 90 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 115 minūtes.

B2 kategorija — Nav.

2.17. Mācību priekšmeta 16. modulis. Virzuļdzinējs:

A kategorija — 50 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 65 minūtes.

B1 kategorija — 70 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 90 minūtes.

B2 kategorija — Nav.

2.18. Mācību priekšmeta 17. modulis. Propelleris:

A kategorija — 20 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 25 minūtes.

B1 kategorija — 30 atbilžu variantu jautājumi un 0 pārbaudes jautājumi. Atvēlētais laiks — 40 minūtes.

B2 kategorija — Nav.

*III papildinājums*

**Tipa apmācības un eksaminācijas standarts**

1. *Tipa apmācības līmeņi*

Turpmāk minētajos trijos līmeņos ir noteikti mērķi, kurus ir paredzēts sasniegt konkrētajā apmācības līmenī.

1. līmenis — Vispārēja iepazīstināšana

Gaisa kuģa korpusa, sistēmu un spēka iekārtu īss apskats, kā norādīts Gaisa kuģa tehniskās apkopes rokasgrāmatas Sistēmu apraksta iedaļā.

1. Kursa mērķi: Pēc kursa pabeigšanas studentam jāspēj noteikt drošības pasākumus, kas saistīti ar gaisa kuģa korpusu, tā sistēmām un spēka iekārtu.

2. Identificēt tehniskās apkopes praksi, kas būtiska gaisa kuģa korpusam, tā sistēmām un spēka iekārtai.

3. Definēt gaisa kuģa galveno sistēmu vispārīgo izvietojumu.

4. Definēt spēka iekārtas vispārīgo izvietojumu un raksturīpašības.

5. Identificēt speciālos instrumentus un testa aprīkojumu, kuru lieto gaisa kuģa vajadzībām.

2. līmenis — Stāvvieta un lidojums

Vadības ierīču, indikatoru, galveno sastāvdaļu pamata sistēmu pārskats, ieskaitot to novietojumu un mērķi, apkopi un nelielu defektu novēršanu.

Kursa mērķi: Papildus informācijai, kas minēta 1. līmeņa Vispārējas iepazīstināšanas kursā, pēc šā 2. līmeņa Stāvvietas un lidojuma apmācības kursa pabeigšanas, students spēj:

1. Atcerēties drošības pasākumus, kas jāievēro strādājot tuvu gaisa kuģim, spēka iekārtai un sistēmām.

2. Parādīt zināšanas par turpmāk minēto iekārtu/ierīču galvenajām darbībām, kas veicamas gaisa kuģim atrodoties stāvvietā un lidojumā:
   a) durvis, logi un lūkas;
   b) elektroapgāde;
   c) degviela;
   d) palīgdzinējs;
   e) spēka iekārta;
   f) ugunsdrošības sistēma;
   g) kondicionēšanas sistēmas;
   h) hidrauliskā enerģija;
   i) šasija;
   j) lidojuma vadības ierīces;
   k) ūdens/atkritumi;
   l) skābeklis;
   m) iekšējā lidojumu un servisa telefonu sistēma;
   n) aviācijas elektronika;
   o) kabīnes aprīkojums/iekārtojums.

3. Aprakstīt sistēmas un gaisa kuģa lietošanu, jo īpaši piekļuvi, enerģijas pieejamību un avotus.

4. Norādīt galveno sastāvdaļu atrašanās vietas.

5. Izskaidrot katras galvenās sistēmas normālu funkcionēšanu, ieskaitot terminoloģiju un nomenklatūru.

6. Veikt procedūras stāvvietas un lidojuma tehniskās apkopes gadījumā, kas saistītas ar gaisa kuģi, šādām sistēmām: degviela, spēka iekārtas, hidraulika, šasija, ūdens/atkritumi, skābeklis.

7. Pierādīt kompetenci apkalpes ziņojumu un borta ziņojumu sistēmas lietošanā (nelielu defektu novēršana) un noteikt gaisa kuģa lidojumderīgumu pēc MEL/CDL.

8. Identificēt un lietot attiecīgo dokumentāciju.

9. Noteikt tās procedūras sastāvdaļu nomaiņai stāvvietas un tranzīta darbību gadījumā, kas norādītas 2. mērķī.

3. līmenis — Operatīvā un bāzes tehniskās apkopes apmācība

Sīks apraksts, darbība, sastāvdaļu novietojums, demontēšana/uzstādīšana un BITE un defektu novēršanas procedūras tehniskās apkopes rokasgrāmatas līmenī.

Kursa mērķi: Papildus informācijai, kas minēta 1. un 2. līmeņa apmācībā, pēc III līmeņa operatīvās un bāzes tehniskās apkopes apmācības, students spēj:

a) veikt sistēmas, dzinēja, sastāvdaļas un darbības pārbaudes, kas norādītas tehniskās apkopes rokasgrāmatā;

b) salīdzināt informāciju, lai pieņemtu lēmumus attiecībā uz kļūmju diagnozi un novēršanu tehniskās apkopes rokasgrāmatas līmenī;

c) aprakstīt procedūras tādu sastāvdaļu nomaiņai, kas atbilst gaisa kuģa tipam.

2. *Tipa apmācības standarts*

Tipa apmācībā jāiekļauj teorijas un praktiskais elements.

2.1. Teorijas elements

Vismaz jāapgūst tie turpmāk minētās mācību programmas elementi, kas attiecas uz gaisa kuģa tipu. Iekļauj arī papildu elementus, kurus ievieš tehnisko izmaiņu rezultātā.

Apmācības līmeņi ir tie līmeņi, kas definēti iepriekš minētajā 1. punktā.

Pēc pirmā tipa kursa pabeigšanas C kategorijas sertificējošā personāla gadījumā, visiem pārējiem kursiem jāatbilst tikai 1. līmenim.

| Ievadmoduļa nosaukums | |
|---|---|
| Vispārējais gaisa kuģis (izmēri/svars, MTOW utt.)<br>Termiņi/tehniskās apkopes pārbaudes<br>Līdzsvarošana un svēršana<br>Vilkšana un manevrēšana<br>Novietošana stāvvietā/pietauvošana<br>Apkopšana<br>Standarta prakse — attiecas tikai uz konkrēto tipu<br>B2 modulis — drošības punkti/mehāniskā saskarne<br>B1 modulis — drošības punkti/radioelektroniskā saskarne | |

| | Lidmašīnas ar turbodzinējiem | | Lidmašīnas ar virzuļdzinējiem | | Helikopteri ar turbodzinējiem | | Helikopteri ar virzuļdzinējiem | | Aviācijas elektronika |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | B1 | C | B1 | C | B1 | C | B1 | C | B2 |
| Lāpstu iestatīšana un vibrāciju analīze | — | — | — | — | 3 | 1 | 3 | 1 | — |
| Pārvadi | — | — | — | — | 3 | 1 | 3 | 1 | — |
| Gaisa kuģa korpusa konstrukcija | — | — | — | — | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Galvenais rotors | — | — | — | — | 3 | 1 | 3 | 1 | — |
| Stūres rotors/rotora piedziņa | — | — | — | — | 3 | 1 | 3 | 1 | — |
| Rotora lidojuma vadības ierīce | — | — | — | — | 3 | 1 | 3 | 1 | — |
| Gaisa kuģa korpusa konstrukcija | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | 1 |
| Fizelāžas durvis | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Fizelāža | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Fizelāžas logi | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Spārni | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Stabilizatori | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Lidojuma vadības virsmas | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Gondolas/piloni | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |

| | Lidmašīnas ar turbodzinējiem | | Lidmašīnas ar virzuļdzinējiem | | Helikopteri ar turbodzinējiem | | Helikopteri ar virzuļdzinējiem | | Aviācijas elektronika |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | B1 | C | B1 | C | B1 | C | B1 | C | B2 |
| Zonālās un stacijas identifikācijas sistēmas | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Gaisa padeve | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Gaisa kondicionēšana | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Hermetizēšana | 3 | 1 | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Drošības un brīdināšanas sistēmas | 3 | 1 | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Instrumentu sistēmas | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 |
| Radioelektroniskās sistēmas | 2 | 1 | 2 | 1 | 2 | 1 | 2 | 1 | 3 |
| Elektroenerģija | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 |
| Iekārtas un aprīkojums | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | — |
| Prasības elektroniskajām avārijas gadījumā lietojamajām iekārtām un kabīnes izklaides iekārtas | — | 1 | — | — | — | — | — | — | 3 |
| Ugunsdrošība | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Lidojuma vadības ierīces | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 2 |
| Sistēmu darbība: elektriska/lidojuma vadības elektriskā sistēma (*Fly-by-Wire*) | 3 | 1 | — | — | — | — | — | — | 3 |
| Degvielas sistēmas | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Hidrauliskā enerģija | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Aizsardzība pret apledošanu un lietu | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Šasija | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Lukturi | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 |
| Skābeklis | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | 1 |
| Pneimatika/Vakuums | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 3 | 1 | 1 |
| Ūdens/Atkritumi | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | 1 |
| Borta tehniskās apkopes sistēmas | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | 3 |
| *Turbodzinēji:* | | | | | | | | | |
| Konstrukcijas izvietojums un darbība | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Dzinēja darbība | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | 1 |
| Ieplūde | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Kompresori | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Degkamera | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Turbīnu sekcija | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Izplūde | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Gultņi un blīvējumi | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Eļļošanas līdzekļi un degvielas | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Eļļošanas sistēmas | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |

| | Lidmašīnas ar turbodzinējiem | | Lidmašīnas ar virzuļdzinējiem | | Helikopteri ar turbodzinējiem | | Helikopteri ar virzuļdzinējiem | | Aviācijas elektronika |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | B1 | C | B1 | C | B1 | C | B1 | C | B2 |
| Degvielas padeves sistēmas | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | 1 |
| Dzinēja vadības ierīces | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | 1 |
| *FADEC* | 2 | 1 | — | — | 2 | 1 | — | — | 3 |
| Gaisa padeves sistēmas | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Palaišanas un aizdedzes sistēmas | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Dzinēja indikācijas sistēmas | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 |
| Jaudas palielināšanas sistēmas | 3 | 1 | — | — | — | — | — | — | — |
| Turbopropelleru dzinēji | 3 | 1 | — | — | — | — | — | — | — |
| Turbovārpstas dzinēji | — | — | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Palīgdzinēji (*APU*) | 3 | 1 | — | — | — | — | — | — | 1 |
| Spēka iekārtas uzstādīšana | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Ugunsdrošības sistēmas | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | 1 |
| Dzinēja darbības uzraudzība un darbināšana uz zemes | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| Dzinēja glabāšana un konservācija | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | — |
| *Virzuļdzinēji:* | | | | | | | | | |
| Dzinēja darbība | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | 1 |
| Dzinēja uzbūve | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | 1 |
| Dzinēja degvielas padeves sistēmas | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | 1 |
| Karburatori | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Degvielas iesmidzināšanas sistēmas | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Dzinēja vadības ierīces | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | 1 |
| *FADEC* | — | — | 2 | 1 | — | — | 2 | 1 | 3 |
| Palaišanas un aizdedzes sistēmas | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Ieplūdes, izplūdes un dzesēšanas sistēmas | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Kompresori/Turbokompresori | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Eļļošanas līdzekļi un degvielas | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Eļļošanas sistēmas | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Dzinēja indikācijas sistēmas | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | 3 |
| Spēka iekārtas uzstādīšana | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Dzinēja darbības uzraudzība un darbināšana uz zemes | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Dzinēja glabāšana un konservācija | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |

| | Lidmašīnas ar turbodzinējiem | | Lidmašīnas ar virzuļdzinējiem | | Helikopteri ar turbodzinējiem | | Helikopteri ar virzuļdzinējiem | | Aviācijas elektronika |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | B1 | C | B1 | C | B1 | C | B1 | C | B2 |
| *Propelleri:* | | | | | | | | | |
| Propelleris — Vispārīgi | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | 1 |
| Propellera uzbūve | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Propellera soļa vadība | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Propellera sinhronizēšana | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Propellera elektroniskā vadība | 2 | 1 | 2 | 1 | — | — | — | — | 3 |
| Propellera aizsardzība pret apledojumu | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |
| Propellera apkope | 3 | 1 | 3 | 1 | — | — | — | — | — |

2.2. Praktiskais elements

Praktiskās apmācības elementam jāsastāv no tipisko tehniskās apkopes darbu izpildes un novērtēšanas, lai sasniegtu turpmāk minētos mērķus:

a) nodrošināt tehniskās apkopes, pārbaužu un rutīnas darba drošu veikšanu atbilstoši tehniskās apkopes rokasgrāmatai un citām attiecīgajām instrukcijām un uzdevumiem, kas attiecas uz gaisa kuģa tipu, piemēram, defektu novēršanu, remontus, regulēšanu, nomaiņu un pārbaudi uz stenda un, ja vajadzīgs, tādas darbības pārbaudes, kā dzinēja darbināšana utt.;

b) pareizi lietot visu tehnisko literatūru un gaisa kuģa dokumentāciju;

c) pareizi lietot speciālos instrumentus un testa aprīkojumu, demontēt un nomainīt sastāvdaļas un moduļus, kas attiecas uz tipu, ieskaitot ikvienu tehnisko apkopi bez sastāvdaļas noņemšanas.

3. *Tipa apmācības eksaminācijas standarts*

Ja ir vajadzīga gaisa kuģa tipa apmācība, tad eksāmenam jābūt rakstiskam un jāatbilst turpmāk minētajam:

1. Eksāmena veids ir jautājumi ar vairākiem atbilžu variantiem. Katram šādam jautājumam jābūt trīs alternatīvām atbildēm, no kurām tikai viena ir pareiza. Laiks atbildēšanai ir pamatots uz vidēji 120 sekundēm 3. līmeņa jautājumu gadījumā un 75 sekundēm 1. vai 2. līmeņa jautājumu gadījumā.

2. Eksāmenam jābūt noslēgta tipa. Nav atļauts lietot palīgmateriālus. Izņēmums ir tikai gadījums, kad pārbauda B1 vai B2 kategorijas kandidāta spēju izskaidrot tehniskos dokumentus.

3. Jautājumu skaitam jābūt vismaz vienam jautājumam mācību stundā atbilstoši mazākais diviem jautājumiem par mācību programmas priekšmetu. Dalībvalsts kompetentā iestāde, pamatojoties uz salīdzināšanu, novērtē jautājumu skaitu un līmeni, kad tā apstiprina mācību kursu.

4. Sekmīgi nokārtota eksāmena atzīme ir 75 %.

5. Nedrīkst lietot soda punktu sistēmu, lai noteiktu, vai kandidāts ir nokārtojis eksāmenu.

6. Eksāmenus pēc moduļa apgūšanas nedrīkst lietot kā daļu no gala eksāmena, ja vien tie nesatur pareizu vajadzīgo jautājumu skaitu un līmeni.

4. *Tipa eksaminācijas standarts*

Ja nav vajadzīga tipa apmācība, tad eksāmenam jābūt mutiskam, rakstiskam vai pamatotam uz praktisko novērtējumu, vai arī visu iepriekš minēto kombinācijai.

Mutiskā eksāmena jautājumiem jābūt atklātiem.

Rakstiskā eksāmena jautājumiem jābūt pārbaudes tipa jautājumiem vai jautājumiem ar vairākiem atbilžu variantiem.

Praktiskajā novērtējumā jānovērtē personas kompetence uzdevuma veikšanā.

Eksāmena priekšmetiem jābūt par priekšmetu paraugu, kuri ņemti no 2. punktā minētās tipa apmācības/eksāmena mācību programmas norādītajā līmenī.

Eksāmenam jānodrošina, ka tiek izpildīti šādi mērķi:

a) ar pārliecību pienācīgi apspriesties par gaisa kuģi un tā sistēmām;

b) nodrošināt tehniskās apkopes, pārbaužu un rutīnas darba drošu veikšanu atbilstoši tehniskās apkopes rokasgrāmatai un citām attiecīgajām instrukcijām un uzdevumiem, kas attiecas uz gaisa kuģa tipu, piemēram, defektu novēršanu, remontus, regulēšanu, nomaiņu un pārbaudi uz stenda un, ja vajadzīgs, tādām darbības pārbaudēm, kā dzinēja darbināšana utt.;

c) pareizi lietot visu tehnisko literatūru un gaisa kuģa dokumentāciju;

d) pareizi lietot speciālos instrumentus un testa aprīkojumu, demontēt un nomainīt sastāvdaļas un moduļus, kas attiecas uz tipu, ieskaitot ikvienu tehnisko apkopi bez sastāvdaļas noņemšanas.

Eksaminētājs sagatavo rakstisku atskaiti, kurā izklāsta, kāpēc kandidāts ir nokārtojis eksāmenu vai nav.

*IV papildinājums*

**Pieredzes prasības 66. daļā minētās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences paplašināšanas gadījumā**

Turpmāk sniegtajā tabulā norādītas prasības pieredzei, lai varētu pievienot jaunu kategoriju vai apakškategoriju jau esošai 66. daļā minētajai licencei.

Pieredzei jābūt praktiskai pieredzei ekspluatācijā esoša gaisa kuģa tehniskajā apkopē apakškategorijā, kas attiecas uz pieteikumu.

Prasību par pieredzi samazina par 50 %, ja pieteikuma iesniedzējs ir pabeidzis apstiprināto 147. daļā minēto kursu attiecībā uz apakškategoriju.

| no: \ uz: | A1 | A2 | A3 | A4 | B1.1 | B1.2 | B1.3 | B1.4 | B2 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| A1 | | 6 mēneši | 6 mēneši | 6 mēneši | 2 gadi | 6 mēneši | 2 gadi | 1 gads | 2 gadi |
| A2 | 6 mēneši | | 6 mēneši | 6 mēneši | 2 gadi | 6 mēneši | 2 gadi | 1 gads | 2 gadi |
| A3 | 6 mēneši | 6 mēneši | | 6 mēneši | 2 gadi | 1 gads | 2 gadi | 6 mēneši | 2 gadi |
| A4 | 6 mēneši | 6 mēneši | 6 mēneši | | 2 gadi | 1 gads | 2 gadi | 6 mēneši | 2 gadi |
| B1.1 | Nav | 6 mēneši | 6 mēneši | 6 mēneši | | 6 mēneši | 6 mēneši | 6 mēneši | 1 gads |
| B1.2 | 6 mēneši | Nav | 6 mēneši | 6 mēneši | 2 gadi | | 2 gadi | 6 mēneši | 2 gadi |
| B1.3 | 6 mēneši | 6 mēneši | Nav | 6 mēneši | 6 mēneši | 6 mēneši | | 6 mēneši | 1 gads |
| B1.4 | 6 mēneši | 6 mēneši | 6 mēneši | Nav | 2 gadi | 6 mēneši | 2 gadi | | 2 gadi |
| B2 | 6 mēneši | 6 mēneši | 6 mēneši | 6 mēneši | 1 gads | 1 gads | 1 gads | 1 gads | |

*V papildinājums*

**Pieteikuma veidlapa un licences formāta paraugs**

Šajā papildinājumā ir sniegts 66. daļas gaisa kuģa tehniskās apkopes licences un attiecīgās pieteikuma veidlapas paraugs.

Dalībvalsts kompetentā iestāde var pārveidot EASA 19. veidlapu, lai iekļautu tajā papildu informāciju, kas vajadzīga, lai atbalstītu gadījumu, kad valsts prasības ļauj vai pieprasa nekomerciālā gaisa transporta nolūkos 66. daļā minēto gaisa kuģu tehniskās apkopes licenci lietot ārpus 145. daļas prasībai.

| PIETEIKUMS 66. DAĻĀ MINĒTĀS GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCES SAŅEMŠANAI/GROZĪŠANAI/PAGARINĀŠANAI | *EASA* 19.VEIDLAPA |
|---|---|

INFORMĀCIJA PAR PIETEIKUMA IESNIEDZĒJU:

Vārds, uzvārds: .....

Adrese: .....

.....

Pilsonība: ..... Dzimšanas datums un vieta: .....

INFORMĀCIJA PAR 66. DAĻĀ MINĒTO GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCI (ja vajadzīgs):

Licence ņr.: ..... Izniegšanas datums: .....

INFORMĀCIJA PAR DARBA DEVĒJU:

Uzvārds vai nosaukums: .....

Adrese: .....

.....

Tehniskās apkopes organizācijas apstiprinājuma atsauces Nr.: .....

..... Fakss: .....

PIETEIKUMS: (Attiecīgajā(-os) lodziņā(-os) ievilkt ķeksīti (V))

Licences izdošana ☐ Licences grozīšana ☐ Licences pagarināšana ☐

| Novērtējums | A | B1 | B2 | C |
|---|---|---|---|---|
| Lidmašīna ar turbodzinēju | ☐ | ☐ | | |
| Lidmašīna ar virzuļdzinēju | ☐ | ☐ | | |
| Helikopters ar turbodzinēju | ☐ | ☐ | | |
| Helikopters ar virzuļdzinēju | ☐ | ☐ | | |
| Rezervēts | ☐ | ☐ | | |
| Rezervēts | ☐ | ☐ | | |
| Aviācijas elektronika | | | ☐ | |
| Gaisa kuģis | | | | ☐ |

Atzīmes par tipu (ja vajadzīgs):

.....

.....

.....

.....

Es vēlos pieteikties 66. daļā minētās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences saņemšanai/grozīšanai/pagarināšanai, kā norādīts, un apliecinu, kas visa šajā veidlapā minētā informācija bijusi pareiza pieteikuma iesniegšanas laikā.

Es ar šo apliecinu, ka:

1. man nav 66. daļā minētās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences, kas izdota citā dalībvalstī;

2. neesmu pieteicies 66. daļā minētās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences saņemšanai citā dalībvalstī; un

3. man nekad nav bijusi citā dalībvalstī izdota 66. daļā minētā gaisa kuģa tehniskās apkopes licence, kura atsaukta vai apturēta citā dalībvalstī.

Es arī saprotu, ka neprecīza informācija var aizliegt man turēt 66. daļā minēto gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci.

Parakstījis: ..... Vārds, uzvārds: .....

Datums:: .....

| PIETEIKUMS 66. DAĻĀ MINĒTĀS GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCES SAŅEMŠANAI/ GROZĪŠANAI/PAGARINĀŠANAI | *EASA* 19. VEIDLAPA |
|---|---|
| | |

Es vēlos pieprasīt turpmāk minētos kredītpunktus (ja tādi ir):

Kredītpunkts par pieredzi, ko piešķir pēc 147. daļā minētās apmācības

Kredītpunkts par eksamināciju, ko piešķir par līdzvērtīgiem eksāmenu sertifikātiem

Pievienoti attiecīgie sertifikāti

Rekomendācija (ja vajadzīgs): Ar šo tiek apliecināts, ka pieteikuma iesniedzējs ir izpildījis attiecīgās 66. daļā minētās prasības par zināšanām un pieredzi tehniskajā apkopē un tiek rekomendēts, lai kompetentā iestāde izdod 66. daļā minēto gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci vai izdara tajā atzīmi.

Parakstījis: ..... Vārds, uzvārds: .....

Amats: ..... Datums: .....

## 66. DAĻĀ MINĒTĀ GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCE

1. Turpmākajās lapās ir sniegts 66. daļā minētās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences paraugs.

2. Dokumentam jābūt drukātam parādītajā standartizētajā veidā, taču tā izmērus var samazināt, lai, ja vajadzīgs, varētu atvieglināt tā izveidi datorizētā veidā. Ja izmērus samazina, tad jāievēro sevišķa rūpība, lai nodrošinātu, ka ir pieejama pietiekama vieta tajās vietās, kur nepieciešams uzspiest oficiālos zīmogus. Datora sastādītajos dokumentos nav jāievieto visas ailes, ja šādas ailes paliek tukšas, ciktāl šādu dokumentu var skaidri pazīt kā 66. daļā minēto gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci.

3. Dokumentu var drukāt angļu valodā vai attiecīgās dalībvalsts oficiālajā valodā, izņemot, ja lieto attiecīgās dalībvalsts oficiālo valodu, tad otru kopiju angļu valodā pievieno ikviena turētāja licencei, kurš strādā ārpus dalībvalsts robežām, lai savstarpējās atzīšanas nolūkā nodrošinātu izpratni.

4. Katras licences turētājam jābūt unikālam numuram, kura pamatā ir valsts identifikators un burtciparu indekss.

5. Dokumenta lapas var būt jebkādā secībā un tam nav vajadzīgas atdalītājlīnijas tiktāl, ciktāl ietvertā informācija ir novietota tā, ka katras lapas izklājumu var skaidri pazīt kā šeit sniegtās 66. daļā minētās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences parauga formātu. Gaisa kuģa tipa novērtējuma lapa nav jāizdod līdz brīdim, kad iekļauj pirmo atzīmi par tipu.

6. Dokumentu var sagatavot dalībvalsts kompetentā iestāde vai ikviena 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija atbilstoši procedūrai, kuru apstiprinājusi dalībvalsts un kura ietverta 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā, izņemot to, ka visos gadījumos dalībvalsts kompetentā iestāde izdod šo dokumentu.

7. Jebkādu izmaiņu esošajā 66. daļā minētajā gaisa kuģa tehniskās apkopes licencē sagatavošanu var veikt dalībvalsts kompetentā iestāde vai ikviena 145. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes organizācija atbilstoši procedūrai, kuru apstiprinājusi dalībvalsts un kura ietverta 145. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes organizācijas pašraksturojumā, izņemot to, ka visos gadījumos dalībvalsts kompetentā iestāde izdod šo dokumentu ar izmaiņu.

8. Vienreiz izdoto 66. daļā minēto gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci prasa turēt personai, kurai to piemēro labā stāvoklī un kura turpina būt atbildīga par to, lai nodrošinātu, ka netiek izdarīti neatļauti ieraksti.

9. Noteikumu, kas minēti 8. punktā, neievērošana var padarīt dokumentu nederīgu un neļaut tās turētājam turēt jebkuru no 145. daļā minētajām sertifikācijas atļaujām un var viņu saukt pie atbildības saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

10. Regulas 66. daļā minēto gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci atzīst visās dalībvalstīs un nav vajadzīgs apmainīt šo dokumentu, kad strādā citā dalībvalstī.

11. Pielikums *EASA* 26. veidlapai ir pēc izvēles, un to var lietot tikai, lai iekļautu valsts tiesības, uz kuram neattiecas 66. daļas noteikumi, ja šādas tiesības tika ietvertas valsts tiesību aktos, kas ir spēkā pirms 66. daļas noteikumu ieviešanas.

12. Informācijas nolūkā faktiskajā 66. daļā minētajā gaisa kuģa tehniskās apkopes licencē, kuru izdevusi dalībvalsts kompetentā iestāde, lapas var būt citādā secībā un tām var nebūt atdalītājlīniju.

13. Attiecībā uz gaisa kuģa tipa novērtējuma lapu, dalībvalsts kompetentā iestāde var izvēlēties neizdot šo lapu līdz brīdim, kad uz tās ir jāatzīmē pirmais gaisa kuģa tipa novērtējums, un tai var būt vajadzība izdot vairāk kā vienu gaisa kuģa tipa novērtējuma lapu, ja ir pietiekams skaits, kas jāuzskaita.

14. Neatkarīgi no 13. punkta noteikuma, katra izdotā lapa atbilst šim formātam, un tajā ir norādītā informācija par šo lapu.

15. Ja nav piemērojami ierobežojumi, tad IEROBEŽOJUMI lapa tiks izdota ar norādi "Nav ierobežojumu".

16. Ja lieto iepriekš nodrukātu formātu, tad atzīmē katras kategorijas, apakškategorijas vai tipa novērtējuma aili, kas nesatur atzīmi par novērtējumu, lai norādītu, ka nav piešķirts novērtējums.

EIROPAS SAVIENĪBA

VALSTS

IESTĀDES NOSAUKUMS UN LOGOTIPS

**66. daļa**

**GAISA KUĢA TEHNISKĀS APKOPES LICENCE**

**ŠO LICENCI ATZĪST VISĀS ES DALĪBVALSTĪS**

*EASA* 26.VEIDLAPA

Nosacījumi:

1. Šī licence ir jāparaksta tās turētājam, un tai jāpievieno personu apliecinošs dokuments, kurā ir licences turētāja fotogrāfija.
2. Atzīme par ikvienu (apakš)kategoriju uz lapas(-ām), kurām ir **tikai** uzraksts 66. daļa (APAKŠ)KATEGORIJAS, **neatļauj** turētājam izdot gaisa kuģim izmantošanas sertifikātu.
3. Šī licence atbilst *ICAO* 1. pielikuma nolūkam, ja uz tās ir atzīme par gaisa kuģa tipa novērtējumu.
4. Šīs licences turētāja tiesības nosaka 66. daļas noteikumi un M daļas un 145. daļas piemērojamie noteikumi.
5. Šī licence turpina būt spēkā līdz dienai, kas norādīta ierobežojumu lapā, ja vien tā netiek apturēta vai atsaukta iepriekš.
6. Šīs licences tiesības drīkst izmantot tikai, ja vien iepriekšējo divu gadu laikā turētājam atbilstoši tiesībām, kuras piešķir licence, ir bijusi sešus mēnešus ilga pieredze tehniskajā apkopē vai arī viņš ir izpildījis noteikumu par attiecīgo tiesību piešķiršanu.

| |
|---|
| 1. Izsniedzēja valsts: |
| 2. Licence Nr.: |
| 3. Licences turētāja pilns vārds: |
| 4. Dzimšanas datums un vieta: |
| 5. Licences turētāja adrese: |
| 6. Pilsonība: |
| 7. Licences turētāja paraksts: |
| 8. Izdevējas amatpersonas paraksts un datums: |
| 9. Izdevējas iestādes zīmogs vai spiedogs: |

66. daļa (APAKŠ)KATEGORIJAS

| | A | B1 | B2 | C |
|---|---|---|---|---|
| Lidmašīnas ar turbodzinējiem | | | n/p | n/p |
| Lidmašīnas ar virzuļdzinējiem | | | n/p | n/p |
| Helikopteri ar turbodzinējiem | | | n/p | n/p |
| Helikopteri ar virzuļdzinējiem | | | n/p | n/p |
| Aviācijas elektronika | n/p | n/p | | n/p |
| Gaisa kuģis | n/p | n/p | n/p | |
| Rezervēts | | | | |

**Lic. Nr.:**

| 66. daļa GAISA KUĢA TIPA NOVĒRTĒJUMI | | |
|---|---|---|
| Gaisa kuģa tips vai grupa | Kategorija | Oficiālais zīmogs un datums |
| | | |
| **LIC. NR.:** | | |

| 66. daļa IEROBEŽOJUMI |
|---|
| |
| Derīga līdz: |
| **LIC. NR.:** |

| ***EASA* 26. veidlapas pielikums**<br><br>Valsts tiesības ārpus 66. daļas darbības jomas un atbilstoši [valsts tiesību aktiem] (Derīgs tikai *[dalībvalstī]*) |
|---|
| Oficiālais zīmogs un datums |
| **LIC. NR:** |

Ar nolūku atstāts tukšs

*IV PIELIKUMS*

**(147. daļa)**

**147.1**

Šajā daļā, kompetentā iestāde:

1. Organizāciju gadījumā, kuru galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas dalībvalsts teritorijā, ir iestāde, kuru ir iecēlusi minētā dalībvalsts;

2. organizāciju gadījumā, kuru galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas trešā valstī, ir Aģentūra.

*A IEDAĻA*

A APAKŠDAĻA

*VISPĀRĪGI NOTEIKUMI*

**147.A.05 Darbības mērķis**

Šajā iedaļā noteiktas prasības, kas jāievēro organizācijām, kuras vēlas iegūt apstiprinājumu apmācības un eksāmenu vadīšanai, kā norādīts 66. daļā.

**147.A.10 Vispārēji noteikumi**

Mācību organizācija ir organizācija vai organizācijas daļa, kas reģistrēta kā juridiskā persona.

**147.A.15 Pieteikums**

Pieteikumu esošā apstiprinājuma saņemšanai vai grozīšanai iesniedz formā un veidā, ko nosaka kompetentā iestāde.

B APAKŠDAĻA

*ORGANIZATORISKAS PRASĪBAS*

**147.A.100 Prasības telpām**

a) Telpu izmēri un struktūra nodrošina aizsardzību pret valdošajiem laikapstākļiem un visu plānoto mācību un eksāmenu pareizu norisi ikvienā konkrētā dienā.

b) Teorētiskajām nodarbībām un zināšanu eksaminācijai nodrošina pilnīgi noslēgtas, atbilstošas telpas, kas nodalītas no citām telpām.

   1. Maksimālais studentu skaits, kas jebkura mācību kursa laikā apgūst zināšanas, nepārsniedz 28.

   2. Eksaminācijas nolūkiem paredzētās telpas izmēri ir tādi, lai eksāmena laikā neviens students nevarētu lasīt no cita studenta rakstu darba vai datorekrāna, pašam atrodoties savā vietā.

c) Telpas vidi, kas minēta b) punktā, uztur tā, lai studenti spēj koncentrēties attiecīgi savām studijām vai eksāmenam, bez liekas uzmanības novēršanas vai diskomforta.

d) Mācību pamatkursa gadījumā praktisko nodarbību, kas atbilst plānotajam mācību kursam, vajadzībām nodrošina pamata mācību darbnīcas un/vai tehniskās apkopes telpas, kas nodalītas no mācību telpām. Tomēr, ja organizācija nevar nodrošināt šādas telpas, var noslēgt vienošanos ar citu organizāciju, kura nodrošina ar šādām mācību darbnīcām un/vai tehniskās apkopes telpām, un šajā gadījumā noslēdz rakstisku nolīgumu ar minēto organizāciju, kurā norādīti piekļuves un lietošanas nosacījumi. Kompetentā iestāde pieprasa piekļuvi jebkurai šādai organizācijai, ar kuru noslēgts nolīgums, un rakstiskajā nolīgumā ir norādīta šāda piekļuve.

e) Gaisa kuģa tipa/uzdevuma mācību kursa gadījumā nodrošina piekļuvi attiecīgajām telpām, kurās atrodas gaisa kuģa tipa paraugi, kā norādīts 147.A.115. iedaļas d) punktā.

f) Maksimālais studentu skaits, kas jebkura mācību kursa laikā apgūst praktisko apmācību, nepārsniedz 15 uz vienu pārbaudes vadītāju vai vērtētāju.

g) Pasniedzējiem, teorijas eksaminētājiem un praktiskajiem vērtētājiem nodrošina biroja telpas, lai nodrošinātu, ka viņi var sagatavoties saviem pienākumiem bez nevajadzīgas uzmanības novēršanas vai diskomforta.

h) Eksāmenu rakstu darbiem un mācību uzskaites datiem nodrošina drošas glabāšanas telpas. Glabāšanas vide ir tāda, ka dokumenti saglabājas labā stāvoklī laikposmā, kas norādīts 147.A.125. iedaļā. Glabāšanas un biroja telpas var būt apvienotas, un tām ir pietiekama drošība.

i) Nodrošina ar bibliotēku, kurā ir visi tehniskie materiāli, kas atbilst veiktās apmācības jomai un līmenim.

**147.A.105 Prasības personālam**

a) Organizācija ieceļ atbildīgo pārvaldnieku, kuru organizācija pilnvaro nodrošināt, ka visa apmācība var tikt finansēta un veikta atbilstoši standartam, kas prasīts šajā daļā.

b) Ieceļ personu vai personu grupu, kuru pienākumos ir nodrošināt, ka tehniskās apkopes mācību organizācija atbilst šīs daļas prasībām. Šādai(-ām) personai(-ām) ir jābūt tieši atbildīgai(-ām) atbildīgajam pārvaldniekam. Vadošā persona vai viena persona no personu grupas var būt arī atbildīgais pārvaldnieks, un uz to attiecas atbildīgajam pārvaldniekam izvirzītās prasības, kā definētas a) punktā.

c) Tehniskās apkopes mācību organizācija nolīgst pietiekami daudz personāla, lai plānotu/vadītu teorētisko un praktisko apmācību, vadītu teorētisko eksamināciju un praktiskos novērtējumus atbilstoši apstiprinājumam.

d) Atkāpjoties no c) punkta noteikumiem, ja izmanto citu organizāciju praktiskās apmācības un novērtējumu sniegšanā, tad šīs citas organizācijas personālu var norīkot praktiskās apmācības un novērtējumu vadīšanai.

e) Jebkura persona var veikt jebkuru pasniedzēja un eksaminētāja un vērtētāja uzdevumu kombināciju atbilstoši f) panta noteikumiem.

f) Pasniedzēju, teorijas eksaminētāju un praktisko vērtētāju pieredzi un kvalifikāciju nosaka kā oficiāli atzītu standartu.

g) Teorijas eksaminētājus un praktiskos vērtētājus norāda organizācijas pašraksturojumā attiecībā uz šāda personāla pieņemšanu.

h) Pasniedzēji un teorijas eksaminētāji apgūst aktualizācijas apmācību vismaz reizi 24 mēnešos, kas attiecas uz jaunākajām tehnoloģijām, praktiskajām iemaņām, cilvēka faktoriem un jaunākajām mācību metodēm, kas atbilst tai teorijai, kura tiek mācīta vai eksaminēta.

**147.A.110 Pasniedzēju, teorijas eksaminētāju un praktisko vērtētāju uzskaite**

a) Organizācija saglabā uzskaites datus par visiem pasniedzējiem, teorijas eksaminētājiem un praktiskajiem vērtētājiem. Šajos uzskaites datos norādīta pieredze un kvalifikācija, apmācību vēsture un visa turpmāk vadītā apmācība.

b) Visiem pasniedzējiem, teorijas eksaminētājiem un praktiskajiem vērtētājiem sagatavo kompetences aprakstu.

**147.A.115 Mācību iekārtas**

a) Katrā klasē ir atbilstošs tāda standarta prezentāciju aprīkojums, kas nodrošina, ka studenti var viegli nolasīt prezentāciju tekstu/zīmējumus/diagrammas un skaitļus no jebkuras vietas klasē.

Prezentāciju aprīkojumā iekļauj uzskates mācību ierīces, lai palīdzētu studentiem izprast konkrētu mācību vielu, ja minētās ierīces tiek uzskatītas par noderīgām šādiem mērķiem.

b) Pamata mācību darbnīcās un/vai tehniskās apkopes telpās, kas norādītas 147.A.100. iedaļas d) punktā, jābūt visiem instrumentiem un iekārtām, kas vajadzīgas, lai izpildītu apmācības mērķi, uz kuru attiecas apstiprinājums.

c) Pamata mācību darbnīcās un/vai tehniskās apkopes telpās, kas norādītas 147.A.100. iedaļas d) punktā, jābūt attiecīgai gaisa kuģa, dzinēju, gaisa kuģa daļu un aviācijas elektronikas iekārtu izvēlei.

d) Gaisa kuģa tipa mācību organizācijai, kas norādīta 147.A.100. iedaļas e) punktā, jābūt piekļuvei attiecīgajam gaisa kuģa tipam. Uzskates mācību ierīces var lietot, ja tās nodrošina atbilstošus mācību standartus.

**147.A.120 Tehniskās apkopes mācību materiāls**

a) Tehniskās apkopes mācību materiālu nodod studentam un tajā attiecīgi ietver:

1. Pamata teorētisko mācību programmu, kas norādīta 66. daļā attiecīgās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences kategorijas vai apakškategorijas gadījumā; un

2. Tipa kursa saturu, kas prasīts 66. daļā attiecīgās gaisa kuģa tehniskās apkopes licences kategorijas vai apakškategorijas gadījumā.

b) Studentiem ir piekļuve tehniskās apkopes dokumentācijas paraugiem un bibliotēkas tehniskajai informācijai, kas norādīta 147.A.100. iedaļas i) punktā.

**147.A.125 Uzskaites dati**

Organizācija saglabā uzskaites datus par visu studentu apmācību, eksamināciju un novērtējumu vismaz piecus gadus pēc katra konkrētā studentu kursa pabeigšanas.

**147.A.130 Mācību procedūras un kvalitātes nodrošināšanas sistēma**

a) Organizācija ievieš procedūras, kas pieņemamas kompetentajai iestādei, lai nodrošinātu atbilstošus mācību standartus un atbilstību visām šīs daļas būtiskajām prasībām.

b) Organizācija ievieš kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, iekļaujot:

1. Neatkarīgu pārbaudes funkciju, lai uzraudzītu mācību standartus, teorētisko eksāmenu un praktisko novērtējumu viendabību, atbilstību procedūrām un to piemērotību; un

2. Pārbaudes rezultātu atgriezenisko saiti ar personu(-ām) un arī atbildīgo pārvaldnieku, kas minēts 147.A.105. iedaļas a) punktā, lai vajadzības gadījumā veiktu koriģējošu darbību.

**147.A.135 Eksāmeni**

a) Eksaminācijas personāls nodrošina visu jautājumu drošību.

b) Ikvienam studentam, kurš teorijas eksāmena laikā ir pieķerts špikojam vai arī pie viņa ir atrasti materiāli, kas attiecas uz eksaminācijas priekšmetu, bet kas nav eksaminācijas rakstu darbi un ar tiem saistītā atļautā dokumentācija, aizliedz kārtot eksāmenu un viņš nedrīkst kārtot nevienu eksāmenu vismaz 12 mēnešus pēc starpgadījuma dienas. Kompetento iestādi informē par ikvienu šādu starpgadījumu kopā ar informāciju par ikvienu izmeklēšanu viena kalendārā mēneša laikā.

c) Ikvienu eksaminētāju, kurš pieķerts sniedzam atbildes ikvienam studentam teorijas eksāmena laikā, diskvalificē no eksaminētāja pienākumu pildīšanas un eksāmenu uzskata par atliktu. Kompetentā iestāde jāinformē par ikvienu šādu notikumu viena kalendārā mēneša laikā.

**147.A.140 Tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojums**

a) Organizācija izveido pašraksturojumu, kurā aprakstīta organizācija un tās procedūras un ietverta turpmāk minētā informācija:

1. Deklarācija, ko parakstījis atbildīgais pārvaldnieks, lai apstiprinātu, ka tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumā un visās ar to saistītajās rokasgrāmatās ir definēta organizācijas atbilstība šīs daļas noteikumiem, un tie tiks ievēroti vienmēr;

2. Ieceltās personas(-u), kas minēta(-as) 147.A.105. iedaļas b) punktā, vārds(-i) un amats(-i);

3. Tās (to) personas(-u), kas iecelta(-as) saskaņā ar 2. punkta noteikumiem, pienākumi un atbildība, ieskaitot jautājumus, par kuriem tā (tās) organizācijas vārdā var tieši konsultēties ar kompetento iestādi;

4. Tehniskās apkopes mācību organizācijas struktūras shēma, kurā parādītas saistītās atbildības ķēdes starp personu(-ām), kas minēta(-as) a) punkta 2. apakšpunktā;

5. Pasniedzēju, teorijas eksaminētāju un praktisko vērtētāju saraksts;

6. Mācību un eksaminācijas uzņēmumu vispārējs apraksts, kuri atrodas katrā no adresēm, kas norādītas tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma apliecībā un, ja vajadzīgs, ikvienā citā vietā, kā prasīts 147.A.145. iedaļas b) punktā;

7. Saraksts ar tehniskās apkopes mācību kursiem, kuri veido apstiprinājuma jomu;

8. Grozījumu tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumā izdarīšanas procedūra;

9. Tehniskās apkopes mācību organizācijas procedūras, kā prasīts 147.A.130. iedaļas a) punktā;

10. Tehniskās apkopes mācību organizācijas kontroles procedūra, kā prasīts 147.A.145. iedaļas c) punktā, ja tā ir pilnvarota vadīt apmācību, eksamināciju un novērtēšanu vietās, kas nav tās, kuras minētas 147.A.145. iedaļas b) punktā;

11. Saraksts ar tām atrašanās vietām, kuras minētas 147.A.145. iedaļas b) punktā;

12. Ja vajadzīgs, saraksts ar organizācijām, kas norādītas 147.A.145. iedaļas d) punktā.

b) Tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumu un visus turpmākos grozījumus tajā apstiprina kompetentā iestāde.

c) Neskarot b) punkta noteikumu, nelielus grozījumus pašraksturojumā var apstiprināt ar tajā minētas procedūras palīdzību (še turpmāk sauktu par "netiešo apstiprinājumu").

**147.A.145 Tehniskās apkopes mācību organizācijas tiesības**

a) Tehniskās apkopes mācību organizācija var veikt turpmāk minēto, kā to atļauj tās pašraksturojums un atbilstoši tam:

1. Mācību pamatkursus pēc 66. daļā minētās mācību programmas vai tās daļas;

2. Gaisa kuģa tipa/uzdevuma mācību kursus atbilstoši 66. daļas noteikumiem;

3. Eksāmenus kompetentās iestādes vārdā, ieskaitot to studentu eksaminēciju, kuri neapmeklēja pamata vai gaisa kuģa tipa mācību kursu tehniskās apkopes mācību organizācijā;

4. Izdot sertifikātus atbilstoši III papildinājuma noteikumiem pēc sekmīgas apstiprinātā pamata vai gaisa kuģa tipa mācību kursa pabeigšanas un eksāmenu nokārtošanas, kas norādīti attiecīgi a) punkta 1., 2. un 3. apakšpunktā.

b) Apmācību, teorijas eksāmenus un praktisko novērtēšanu var veikt tikai vietās, kas norādītas apstiprinājuma apliecībā un/vai ikvienā vietā, kas norādīta tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumā.

c) Atkāpjoties no b) punkta, tehniskās apkopes mācību organizācija var vadīt apmācību, teorijas eksāmenus un praktisko novērtēšanu tikai vietās, kas nav b) punktā minētās vietas, atbilstoši kontroles procedūrai, kas norādīta tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumā. Šādas atrašanās vietas nav jānorāda tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumā.

d) 1. Tehniskās apkopes mācību organizācija var noslēgt apakšlīgumu ar organizāciju, kas nav tehniskās apkopes mācību organizācija, lai tā vadītu pamata teorētisko apmācību, tipa apmācību un ar tām saistītos eksāmenus, tikai tad, ja tā atrodas tehniskās apkopes mācību organizācijas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas kontrolē.

2. Apakšlīguma noslēgšana par pamata teorētiskās apmācības un eksaminācijas vadīšanu attiecas tikai uz 66. daļas I papildinājuma 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8., 9. un 10. moduli.

3. Apakšlīguma noslēgšana par tipa apmācības un eksaminācijas vadīšanu attiecas tikai uz spēka iekārtu un aviācijas elektronikas sistēmām.

e) Organizāciju nedrīkst apstiprināt tikai eksāmenu vadīšanai, ja vien tā nav apstiprināta, lai vadītu apmācību.

**147.A.150 Izmaiņas tehniskās apkopes mācību organizācijā**

a) Tehniskās apkopes mācību organizācija informē kompetento iestādi par visām ierosinātajām izmaiņām organizācijā, kas ietekmē apstiprinājumu, pirms tās tiek veiktas, lai ļautu kompetentajai iestādei noteikt pastāvīgu atbilstību šai daļai un, ja vajadzīgs, izdarīt grozījumus tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma apliecībā.

b) Kompetentā iestāde var norādīt nosacījumus, saskaņā ar kuriem tehniskās apkopes mācību organizācija var darboties šādu izmaiņu laikā, ja vien kompetentā iestāde nenosaka, ka tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma apliecība ir jāaptur.

c) Ja kompetentā iestāde netiek informēta par šādām izmaiņām, tā var apturēt vai atsaukt tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma apliecību ar atpakaļejošu datumu faktiskajā izmaiņu veikšanas dienā.

**147.A.155 Pastāvīgais derīgums**

a) Apstiprinājumu izsniedz uz neierobežotu laika posmu. Tas turpina būt derīgs, kamēr:

1. Organizācija atbilst šīs daļas prasībām, saskaņā ar noteikumiem, kas attiecas uz atzinumu apstrādi, kā norādīts 147.B.130. iedaļā; un

2. Kompetentajai iestādei ir nodrošināta piekļuve organizācijai, lai noteiktu, vai tā joprojām atbilst šīs daļas prasībām; un

3. Apliecība nav atcelta vai atsaukta.

b) Atceļot vai atsaucot apstiprinājumu, to nosūta atpakaļ kompetentajai iestādei.

**147.A.160 Atzinumi**

a) 1. līmeņa atzinums ir viens vai vairāki no turpmāk minētajiem:

1. Jebkura būtiska neatbilstība eksaminācijas procesam, sakarā ar ko varētu anulēt eksāmenu(-us);

2. Piekļuves nenodrošināšana organizācijas telpām parastajā darba laikā pēc diviem kompetentās iestādes rakstiskiem pieprasījumiem;

3. Atbildīgā pārvaldnieka neesība;

4. Būtiska neatbilstība mācību procesam.

b) 2. līmeņa atzinums ir jebkura būtiska neatbilstība mācību procesam, kas nav 1. līmeņa atzinums.

c) Pēc tam, kad atbilstoši 147.B.130. iedaļas noteikumiem ir saņemts paziņojums par atzinumiem, tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma turētājs izstrādā koriģējošu darbību plānu un pierāda kompetentajai iestādei, ka šīs koriģējošās darbības tiek veiktas laikposmā, par kuru viņš ar to ir vienojies.

C APAKŠDAĻA

*APSTIPRINĀTAIS PAMATA MĀCĪBU KURSS*

**147.A.200 Apstiprinātais pamata mācību kurss**

a) Apstiprinātais pamata mācību kurss sastāv no teorētiskās apmācības, teorētiskā eksāmena, praktiskās apmācības un praktiskā novērtējuma.

b) Teorētiskajās mācībās ietver mācību vielu, kas attiecas uz A, B1 vai B2 kategorijas vai apakškategorijas gaisa kuģa tehniskās apkopes licenci, kas norādīta 66. daļā.

c) Teorētiskajā eksaminācijā ietver b) punktā minētā mācību elementa mācību vielas profilu.

d) Praktiskā novērtējuma elementā iekļauj parasto instrumentu/iekārtu praktisku lietojumu, reprezentatīvi izvēlēto gaisa kuģa daļu demontāžu/montāžu un piedalīšanos reprezentatīvajās tehniskās apkopes darbībās, kuras tiek veiktas atbilstoši konkrētajam pilnajam 66. daļā minētajam modulim.

e) Praktiskā novērtējuma elementā iekļauj praktisko apmācību un nosaka, vai students prot lietot instrumentus un iekārtas un strādāt atbilstoši tehniskās apkopes rokasgrāmatām.

f) Pamata mācību kursu ilgums atbilst I papildinājuma noteikumiem.

g) Konvertēšanas kursu starp (apakš)kategorijām ilgumu nosaka, novērtējot pamata mācību programmu un ar to saistītās praktiskās apmācības vajadzības.

**147.A.205 Eksāmeni pamatzināšanu pārbaudei**

Eksāmeni pamatzināšanu pārbaudei:

a) atbilst 66. daļā minētajam standartam;

b) vada, nelietojot mācību pierakstus;

c) ietver katra konkrētā mācību moduļa, kas pabeigts saskaņā ar 66. daļas noteikumiem, priekšmetu profilu.

**147.A.210 Pamata praktiskie novērtējumi**

a) Pamata praktiskos novērtējumus tehniskās apkopes mācību pamatkursa laikā veic praktiskie vērtētāji katras praktisko darbnīcu/tehniskās apkopes telpas apmeklēšanas posma beigās.

b) Students saņem novērtētu ieskaiti attiecībā uz 147.A.200. iedaļas e) punkta noteikumiem.

D APAKŠDAĻA

*GAISA KUĢA TIPA/UZDEVUMA APMĀCĪBA*

**147.A.300 Gaisa kuģa tipa/uzdevuma apmācība**

Tehniskās apkopes mācību programmu apstiprina, lai tā veiktu 66. daļā minēto gaisa kuģa tipa/uzdevuma apmācību atbilstoši standartam, kas norādīts 66.A.45. iedaļā.

**147.A.305 Gaisa kuģa tipa eksāmeni un uzdevuma novērtējumi**

Tehniskās apkopes mācību organizācija, kas apstiprināta atbilstoši 147.A.300. iedaļas noteikumam, lai tā vadītu gaisa kuģa tipa apmācību, vada gaisa kuģa tipa eksāmenus vai gaisa kuģa uzdevuma novērtējumus, kas norādīti 66. daļā atbilstoši gaisa kuģa tipa un/vai uzdevuma standartam, kas norādīts 66.A.45. iedaļā.

*B IEDAĻA PROCEDŪRA KOMPETENTAJĀM IESTĀDĒM*

A APAKŠDAĻA

*VISPĀRĪGI NOTEIKUMI*

**147.B.05 Darbības joma**

Šajā iedaļā ir noteiktas administratīvās prasības, kas jāievēro kompetentajām iestādēm, kuras atbild par šīs daļas A iedaļas prasību ieviešanu un piemērošanu.

**147.B.10 Kompetentā iestāde**

a) *Vispārīgi noteikumi*

Dalībvalsts ieceļ kompetento iestādi, kurai uzliek atbildību par 147. daļā minēto apliecību izdošanu, pagarināšanu, apmaiņu, apturēšanu vai atsaukšanu. Šī kompetentā iestāde izveido dokumentētas procedūras un organizatorisko struktūru.

b) *Resursi*

Kompetentajai iestādei ir vajadzīgais personāls, lai varētu izpildīt šajā daļā izklāstītās prasības.

c) *Pārbaudes procedūras*

Kompetentā iestāde ievieš procedūras, kurās sīki izklāstīts, kā jāizpilda šīs daļas noteikumi.

Procedūras pārskata un groza, lai nodrošinātu nepārtrauktu atbilstību.

**147.B.15 Pieņemamie līdzekļi atbilstības panākšanai**

Aģentūra izveido pieņemamus līdzekļus atbilstības panākšanai, kurus dalībvalstis var izmantot, lai noteiktu atbilstību šīs daļas prasībām. Kad pieņemamie līdzekļi atbilstības panākšanai ir ievēroti, tad ar šo daļu saistītās prasības ir uzskatāmas par izpildītām.

**147.B.20 Uzskaite**

a) Kompetentās iestādes izveido uzskaites sistēmu, kas nodrošina procesa pietiekamu izsekojamību katras apliecības izdošanai, pagarināšanai, maiņai, apturēšanai vai atsaukšanai.

b) Tehniskās apkopes mācību organizāciju uzraudzībai uzskaitē vismaz iekļauj:

1. Pieteikumu organizācijas apstiprināšanai;
2. Organizācijas apstiprinājuma apliecību ar visām izmaiņām tajā;
3. Pārbaudes programmas kopiju, kurā uzskaitītas dienas, kurās jāveic pārbaudes, un dienas, kad tās veiktas;
4. Pastāvīgās uzraudzības uzskaiti, ieskaitot visus pārbaudes uzskaites datu;
5. Visas attiecīgās sarakstes kopijas;
6. Informāciju par visiem atbrīvojuma un izpildes nodrošināšanas pasākumiem;
7. Ikvienu ziņojumu no citas kompetentās iestādes, kas attiecas uz organizācijas uzraudzību;
8. Organizācijas pašraksturojumu un grozījumus tajā.

c) Glabāšanas periods b) punktā minētajai uzskaitei ir vismaz četri gadi.

**147.B.25 Atbrīvojumi**

a) Kompetentā iestāde var atbrīvot valsts izglītības departamenta skolu no:

1. Organizācijas statusa, kā norādīts 147.A.10. iedaļas noteikumiem;

2. No galvenā pārvaldnieka nodarbināšanas, ievērojot ierobežojumu, ka departaments ieceļ vadošo personu mācību organizācijas pārvaldīšanai un šādai personai ir pietiekams budžets, lai vadītu organizāciju atbilstoši 147. daļā minētajam standartam;

3. Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas neatkarīgās pārbaudes daļas izmantošanas, ja departamentam ir neatkarīga skolu kontroles iestāde, lai pārbaudītu tehniskās apkopes organizāciju tik bieži, cik bieži ir prasīts šajā daļā.

b) Visus atbrīvojumus, kas piešķirti atbilstoši Pamatregulas 10. panta 3. punktam, reģistrē un saglabā kompetentā iestāde.

B APAKŠDAĻA

*APSTIPRINĀJUMA IZDOŠANA*

Šajā apakšdaļā noteiktas prasības par tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma izdošanu vai mainīšanu.

**147.B.100 Vispārīgi noteikumi**

a) Pieteikumu tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma izdošanai vai mainīšanai ieraksta veidlapā un iesniedz veidā, ko nosaka kompetentā iestāde.

b) Tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājumu organizācijai izdod kompetentā iestāde.

c) Neatkarīgi no iepriekš minētā, organizācija, kas nav reģistrēta kā ES juridiskā persona, pieteikumu tehniskās apkopes mācību organizācijas sākotnējā apstiprinājuma izdošanai vai mainīšanai iesniedz formā un veidā, kādu nosaka Aģentūra.

**147.B.105 Pieteikums par apstiprinājuma saņemšanu vai mainīšanu**

Pieteikumā par apstiprinājuma saņemšanu vai mainīšanu ietver šādas ziņas:

1. Pieteikuma iesniedzēja nosaukums un adrese;

2. Adrese, kurai ir nepieciešams apstiprinājums vai izmaiņa tajā;

3. Paredzamā apstiprinājuma vai izmaiņas joma;

4. Atbildīgā pārvaldnieka vārds un paraksts;

5. Pieteikuma iesniegšanas diena.

**147.B.110 Apstiprināšanas procedūra**

a) Kompetentā iestāde:

1. Pārskata tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumu; un

2. Pārbauda organizācijas atbilstību 147. daļas prasībām.

b) Visus atzinumus, kas iegūti pārbaudes laikā, rakstveidā paziņo pieteikuma iesniedzējai organizācijai.

c) Visus atzinumus noslēdz atbilstoši 147.B.130. iedaļas noteikumiem, pirms izdod apstiprinājumu.

d) Atsauces numuru iekļauj apstiprinājuma apliecībā veidā, kādu norādījusi Aģentūra.

**147.B.115 Izmaiņu izdarīšanas procedūra**

Izmaiņu izdarīšanas procedūra ir minēta 147.B.110. iedaļas noteikumos, un to ierobežo līdz izmaiņas jomai.

**147.B.120 Pastāvīgā derīguma procedūra**

a) Katrai organizācijai pilnīgi pārbauda atbilstību šīs daļas noteikumiem laikposmos, kas nepārsniedz 24 mēnešus.

b) Atzinumus apstrādā saskaņā ar 147.B.130. iedaļas noteikumiem.

**147.B.125 Tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma apliecība**

Tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma apliecības formāts ir tāds, kāds norādīts II papildinājumā.

**147.B.130 Atzinumi**

a) Ja trīs dienu laikā pēc rakstiska paziņojuma saņemšanas netiek novērsts 1. līmeņa atzinums, tad kompetentā iestāde pilnīgi vai daļēji atsauc, aptur vai ierobežo tehniskās apkopes organizācijas apstiprinājumu.

b) 2. līmeņa atzinuma gadījumā kompetentā iestāde veic darbību, lai pilnīgi vai daļēji atsauktu, ierobežotu vai apturētu apstiprinājumu, gadījumā, ja neiekļaujas tajā grafikā, kuru tā ir noteikusi.

C APAKŠDAĻA

*TEHNISKĀS APKOPES MĀCĪBU ORGANIZĀCIJAS APSTIPRINĀJUMA ATSAUKŠANA, APTURĒŠANA UN IEROBEŽOŠANA*

**147.B.200 Tehniskās apkopes mācību organizācijas apstiprinājuma atsaukšana, apturēšana un ierobežošana**

Kompetentā iestāde:

a) balstoties uz pamatotiem iemesliem, potenciālā drošības apdraudējuma gadījumā aptur apstiprinājumu; vai

b) aptur, atsauc vai ierobežo apstiprinājumu atbilstoši 147.B.130. iedaļas noteikumiem.

*I papildinājums*

**Apmācības pamatkursa ilgums**

Pilnu pamatkursu minimālais ilgums

| Pamatkurss | Ilgums (stundās) | Teorētiskās apmācības attiecība (%) |
|---|---|---|
| A1 | 800 | 30 līdz 35 |
| A2 | 650 | 30 līdz 35 |
| A3 | 800 | 30 līdz 35 |
| A4 | 800 | 30 līdz 35 |
| B1.1 | 2 400 | 50 līdz 60 |
| B1.2 | 2 000 | 50 līdz 60 |
| B1.3 | 2 400 | 50 līdz 60 |
| B1.4 | 2 400 | 50 līdz 60 |
| B2 | 2 400 | 50 līdz 60 |

*II papildinājums*

**Apstiprinājuma apliecība**

**Eiropas Savienība**

**Kompetentā iestāde**

**APSTIPRINĀJUMA APLIECĪBA**

ATSAUCES NR.:

Atbilstoši spēkā esošajām ES regulām un ievērojot turpmāk norādītos nosacījumus, [kompetentā iestāde] ar šo apstiprina

ORGANIZĀCIJAS NOSAUKUMS

ORGANIZĀCIJAS ADRESE

par 147. daļā minēto tehniskās apkopes mācību organizāciju, kas apstiprināta, lai vadītu apmācību un eksāmenus, kas uzskaitīti pievienotajā apstiprinājuma sarakstā, un izdotu studentiem attiecīgos atzīšanas sertifikātus.

NOSACĪJUMI:

1. šis apstiprinājums attiecas tikai uz to, kas norādīts 147. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojuma iedaļā par apstiprinājuma jomu, un

2. šajā apstiprinājumā prasa ievērot procedūras, kas norādītas 147. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumā, un

3. šis apstiprinājums ir derīgs tiktāl, ciktāl 147. daļā minētā apstiprinātā tehniskās apkopes mācību organizācija atbilst minētās daļas prasībām.

4. Atbilstoši iepriekš minētajiem nosacījumiem šis apstiprinājums turpina būt spēkā, ja vien tas nav iepriekš atcelts, aizstāts, apturēts vai atsaukts.

Izdošanas datums: ..... Parakstīja: .....

Apstiprinājumam pievienotā saraksta diena: ..... (pēc izvēles) ..... Dalībvalsts/*EASA* vārdā

*EASA* 11. veidlapa

**APMĀCĪBAS/EKSAMINĀCIJAS APSTIPRINĀJUMA SARAKSTS**

Organizācija: .....

Apstiprinājuma atsauces Nr.: .....

| KLASE | NOVĒRTĒJUMS | | IEROBEŽOJUMI |
|---|---|---|---|
| PAMATA | – B1 | TB1.1 | LIDMAŠĪNAS AR TURBODZINĒJIEM |
| | | TB1.2 | LIDMAŠĪNAS AR VIRZUĻDZINĒJIEM |
| | | TB1.3 | HELIKOPTERI AR TURBODZINĒJIEM |
| | | TB1.4 | HELIKOPTERI AR VIRZUĻDZINĒJIEM |
| | – B2 | TB2 | AVIĀCIJAS ELEKTRONIKA |
| | A | TA.1 | LIDMAŠĪNAS AR TURBODZINĒJIEM |
| | | TA.2 | LIDMAŠĪNAS AR VIRZUĻDZINĒJIEM |
| | | TA.3 | HELIKOPTERI AR TURBODZINĒJIEM |
| | | TA.4 | HELIKOPTERI AR VIRZUĻDZINĒJIEM |
| TIPS/UZDEVUMI | B1 | T1 | NORĀDĪT GAISA KUĢA TIPU |
| | B2 | T2 | NORĀDĪT GAISA KUĢA TIPU |
| | A | T3 | NORĀDĪT GAISA KUĢA TIPU |
| | C | T4 | NORĀDĪT GAISA KUĢA TIPU |

Šis apmācības/eksaminācijas apstiprinājuma saraksts ir derīgs tikai tad, ja strādā atbilstoši 147. daļā minētās apstiprinātās tehniskās apkopes mācību organizācijas pašraksturojumam:

Izsniegšanas datums: .....

Parakstījis: .....

Dalībvalsts/*EASA* vārdā

*EASA* 11. veidlapa

*III papildinājums*

**Apmācības sertifikāta paraugs**

**ATZĪŠANAS SERTIFIKĀTS**

*147. DAĻĀ MINĒTAIS APSTIPRINĀTAIS MĀCĪBU PAMATKURSS VAI PAMATEKSĀMENS*

Šis atzīšanas sertifikāts ir izsniegts:

VĀRDS, UZVĀRDS

DZIMŠANAS DATUMS, VIETA

To izsniedza (var būt iepriekš iedrukāts) .....

organizācija, kuru atbilstoši 147. daļas prasībām apstiprināja

..... (var būt iedrukāts iepriekš)

Apstiprinājuma atsauces Nr.: .....

Šis sertifikāts apliecina, ka iepriekš minētā persona ir vai nu sekmīgi pabeigusi apstiprināto pamata apmācības kursu, vai arī nokārtojusi turpmāk minēto pamata eksāmenu;

NORĀDĪT MĀCĪBU PAMATKURSU vai PAMATA EKSĀMENU
UN DATUMU, KAD TAS PABEIGTS vai NOKĀRTOTS

Parakstījis: ..... Apliecības Nr.: .....

(var būt iedrukāts iepriekš) vārdā ..... Datums: .....

**Tipa apmācības sertifikāts**

147. daļā minēto apmācības sertifikātu, kas sniegts turpmāk, var lietot, lai atzītu vai nu teorijas elementu, vai arī teorijas un prakses elementu.

Attiecīgās norādes pēc vajadzības jāsvītro un kursa tipa ailē sīki jānorāda, vai tika apgūti tikai teorijas elementi vai arī gan teorijas elementi, gan prakses elementi.

Apmācības sertifikātā skaidri jānorāda, ja kurss ir pilnīgs kurss vai saīsinātais kurss, kura pamatā ir pieteikuma iesniedzēja iepriekšējā pieredze (piem., A340 kurss A320 tehniķiem).

**ATZĪŠANAS SERTIFIKĀTS**

*147. DAĻĀ MINĒTAIS APSTIPRINĀTAIS GAISA KUĢA TIPA TEHNISKĀS APKOPES MĀCĪBU KURSS VAI GAISA KUĢA TIPA EKSĀMENS*

**Šajā atzīšanas sertifikātā ir ietverti tipa mācību kursa teorijas/praktiskie elementi (nevajadzīgo svītrot), un tas ir izdots:**

VĀRDS, UZVĀRDS

DZIMŠANAS DATUMS, VIETA

To izsniedza (var būt iepriekš iedrukāts) .....

organizācija, kuru atbilstoši 147. daļas prasībām apstiprināja .....

..... (var būt iedrukāts iepriekš),

saskaņā ar apstiprinājuma atsauces numuru xxx. Šis sertifikāts apliecina, ka iepriekš minētā persona ir vai nu sekmīgi pabeigusi apstiprināto gaisa kuģa tipa mācību kursu, vai arī nokārtojusi turpmāk minēto gaisa kuģa tipa eksāmenu;

NORĀDĪT GAISA KUĢA TIPA KURSU vai GAISA KUĢA TIPA EKSĀMENU UN DATUMU, KAD TAS PABEIGTS vai NOKĀRTOTS

NORĀDĪT, VAI APMĀCĪBĀ IETVERTI TIKAI 147. DAĻĀ MINĒTIE TEORIJAS ELEMENTI, VAI ARĪ GAN TEORIJAS, GAN PRAKTISKIE ELEMENTI

Parakstījis: ..... Apliecības Nr.: .....

(var būt iespiests iepriekš) vārdā ..... Datums: .....